Un SF clasic și o viziune strălucită despre răul din lume
ARKADI & BORIS
STRUGAȚKI
E GREU SĂ FII ZEU
NAUTILUS

NAUTILUS
science fiction

colecție coordonată de Ana Nicolau

Arkadi Strugațki (1925–1991) și Boris Strugațki (1933–2012), unii dintre cei mai cunoscuți scriitori și scenariști SF din lume, sunt autorii unora dintre cele mai importante opere ale genului. În anii '60 s-au bucurat de mare popularitate în URSS, scrierile lor revigorând antiutopia. Dar la începutul anilor '80 li s-a interzis să publice. Printre cele mai de succes scrieri ale lor se numără: *E greu să fii zeu* (1964), *Lunea începe sâmbăta* (1964), *Melcul pe pantă* (parțial, 1966), *A doua venire a marțienilor* (1968), *Picnic la marginea drumului* (1972), care a stat la baza scenariului filmului *Călăuza* de Andrei Tarkovski, sau *Împovărați de rău* (1988).

ARKADI & BORIS STRUGAȚKI

E GREU SĂ FII ZEU

Traducere din limba rusă
Valerian Stoicescu

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STRUGAȚKI, ARKADI NATANOVICI
E greu să fii zeu / Arkadi și Boris Strugațki; trad.: Valerian Stoicescu. - București:
Nemira Publishing House, 2016
ISBN print: 978-606-758-608-4
ISBN epub: 978-606-758-685-5
ISBN mobi: 978-606-758-686-2

I. Strugațki, Boris Natanovici
II. Stoicescu, Valerian (trad.)

821.161.1-31=135.1

Arkadi & Boris STRUGAȚKI
ТРУДНО БЫТЬ БОГОМ
Copyright © 1964 by Arkady & Boris Strugatsky

© Nemira, 2016
Coperta: Cristian FLORESCU
Ilustrația copertei: Tudor POPA
Lector: Raluca RĂDULESCU
Tehnoredactor: Magda BITAY
Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Cuprins

Despre autori
Prolog
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
Epilog
Note

„Acelea au fost zile când am înțeles ce înseamnă să suferi; ce înseamnă să-ți fie rușine; ce înseamnă să fii disperat.“

Pierre Abelard

„Iată despre ce aș vrea să vă previn. În timpul executării sarcinii veți avea arme pentru a vă spori autoritatea. Dar nu aveți voie să le folosiți în nicio împrejurare. În nicio împrejurare. M-ați înțeles?“

Ernest Hemingway

Prolog

Anca avea arbaleta cu patul din material plastic negru, cu o coardă din oțel cromat ce se putea întinde printr-o singură mișcare a levierului, într-o alunecare lină. Anton nu accepta aceste facilități: avea un mecanism bun de luptă, modelul mareșalului Tots, de pe vremea regelui Pits Întâiul, o armă acoperită cu un strat de cupru negru, cu un mic tambur pe care se înfășura șnurul din tendon de bou. În ceea ce-l privește pe Pașca, acesta își luase o carabină pneumatică, considerând că arbaletele sunt o copilărie a omenirii. Asta pentru că era leneș și nu avea talent pentru meseria de tâmplar.

Au acostat la țărmul nordic, acolo unde ieșeau la iveală din malul abrupt, nisipos și galben, rădăcinile noduroase ale pinilor înalți ca niște catarge. Anca abandonă cârma și privi în jur. Soarele se ridicase deja deasupra pădurii și totul era scăldat în azuriu, verde și galben – ceața bleu de deasupra lacului, brazii de culoare verde-închis și malul galben pe acea parte. Cerul era senin, de un albastru diluat.

– Nu-i nimic acolo, spuse Pașca.

Băieții se uitară în apă, aplecați peste bord.

– O știucă uriașă, rosti cu fermitate Anton.

– Cu așa aripioare? întrebă Pașca.

Anton tăcu, Anca se uită și ea în apă, dar nu își văzu decât propria imagine.

– Bine ar fi fost să ne scăldăm, spuse Pașca, lăsând mâna în apă până la cot. E rece, adăugă el.

Anton se îndreptă spre proră și sări pe mal. Barca se clătină. Anton prinse bordul bărcii și se uită întrebător la Pașca. Atunci Pașca se ridică, puse vâsla pe după gât, ca pe o cobiliță, și, unduindu-și partea de jos a corpului, cântă:

Vitzluputli! Bătrâne căpitan!

Hei, amice, tot mai sforăiți?

Păzea, c-acu' veți fi izbiți

De haite de rechini prăjiți!

Fără să scoată un cuvânt, Anton trase brusc barca.

– Hei-hei! țipă Pașca, prinzându-se de bord.

– De ce prăjiți? întrebă Anca.

– Nu știu, răspunse Pașca. Cei doi săriră din barcă.

– Nu-i așa că e grozav? „Haite de rechini prăjiți!"

Au tras barca la mal. Picioarele se scufundau în nisipul umed, acoperit de o sumedenie de ace uscate și conuri de brad. Barca era grea și alunecoasă, dar au tras și pupa afară din apă, apoi s-au oprit, gâfâind.

– Mi-am strivit piciorul, spuse Pașca și începu să-și aranjeze bandana roșie de pe cap. Avea mare grijă ca nodul benzii să stea exact deasupra urechii drepte, întocmai ca la pirații năsoși irukanieni.

– Viața nu e scumpă, o-hei! declamă el.

Anca își sugea cu atenție degetul.

– Te-ai înțepat? întrebă Anton.

– Nu. M-am julit. Nu știu care dintre voi are niște gheare…

– Ia să văd.

Ea îi arătă.

– Mda, făcu Anton. Traumă. Ei, ce-i de făcut?

– Pe u-mărr-r și apoi de-a lungul țărmului, propuse Pașca.

– Atunci chiar că a meritat să ieșim din barcă, spuse Anton.

– Cu barca poate și mamaia, explică Pașca. Dar pe mal: stufărișul – unu la mână, râpele – doi la mână, vâltorile – trei la mână. Cu mihalți. Sunt și somni.

– Haitele de somni prăjiți, spuse Anton.

– Dar tu te-ai scufundat în vâltoare?

– M-am scufundat.

– N-am văzut. N-am avut șansa să văd așa ceva.

– Multe-ai mai văzut tu!

Anca le întoarse spatele, își ridică arbaleta și trase într-un brad aflat la douăzeci de pași. Bucăți din coaja copacului căzură.

– Meserie! exclamă Pașca și imediat trase cu carabina, țintind săgeata Ancăi, dar nu o nimeri.

– Nu mi-am ținut respirația, se justifică el.

– Și dacă ți-ai fi ținut-o? întrebă Anton. Se uită la Anca.

Anca trase cu o mișcare puternică levierul coardei. Anca avea o musculatură frumoasă. Anton privea cu plăcere cum se rostogolea pe sub pielea bronzată ghemul tare al bicepsului.

Anca ținti cu atenție și mai trase o dată. A doua săgeată se înfipse în

trunchi, trosnind, puțin mai jos de prima.

– Păcat că facem asta, rosti Anca, lăsând în jos arbaleta.

– Ce? întrebă Anton.

– Distrugem arborii, asta e. Ieri am prins un puști care trăgea cu arcul în pomi și l-am pus să scoată săgețile cu dinții!

– Pașca! spuse Anton. Șterge-o, că tu ai dinți buni.

– Eu am un dinte care șuieră, spuse Pașca.

– În fine, spuse Anca. Hai să facem ceva.

– Nu-mi arde să mă cațăr pe râpe, spuse Anton.

– Nici eu nu am chef. Să mergem drept înainte.

– Unde? întrebă Pașca.

– Unde vedem cu ochii.

– Păi? spuse Anton.

– Deci în saiva, spuse Pașca. Toșca, hai la Șoseaua Uitată. Îți amintești?

– Ce-ar mai fi!

– Știi, Anecika… începu Pașca.

– Nu-ți sunt nicio Anecika, i-o tăie Anca. Nu putea suporta când cineva o chema altfel decât Anca.

Anton știa foarte bine asta. Spuse repede.

– Șoseaua Uitată. Nu se circulă pe ea. Nu există nici pe hartă. Iar unde duce, nici asta nu se știe.

– Dar voi ați fost acolo?

– Am fost. Dar n-am reușit să explorăm.

– Un drum de nicăieri către nicăieri, își reveni Pașca.

– Marfă! se aprinse Anca. Ochii ei deveniră două fante întunecate. Să mergem. Ajungem până diseară?

– Fii serioasă! La douăsprezece suntem acolo.

Au escaladat râpa. La marginea ei, Pașca întoarse capul. Jos se zărea lacul albastru, cu limbi galbene de nisip, plești, barca de pe malul nisipos și niște cercuri mari, convergente, pe suprafața liniștită a apei unsuroase de lângă mal – probabil că acolo fusese acea știucă. Și Pașca simți iarăși un extaz nedefinit, ca întotdeauna când ei fugeau de la internat împreună cu Toșca și aveau înainte o zi întreagă de capul lor, plină de locuri neexplorate, cu fragi, cu pajiști fierbinți și pustii, cu șopârle cenușii și izvoare cu apă rece ca gheața, ce apăreau pe neașteptate. Și ca întotdeauna îi venea să urle, să sară în sus, și de fapt asta și făcu imediat, în timp ce Anton se uită la el râzând și văzu în ochii lui Anton o deplină înțelegere. Iar Anca își duse două degete la gură și fluieră voinicește, apoi intrară cu toții în pădure.

Pădurea de pini era rară, picioarele alunecau pe cetină. Razele soarelui cădeau pieziș și treceau printre trunchiurile drepte, lăsând pe pământ pete aurii. Mirosea a rășină, a lac și fragi; de undeva de sus răzbătea ciripitul unor păsărele nevăzute.

Anca mergea în față, ținându-și arbaleta sub braț și aplecându-se uneori după fragii sângerii, parcă lăcuiți. Anton se ținea în urma ei, purtându-și pe umăr mecanismul de luptă, modelul mareșalului Tots. Tolba cu săgețile bune de luptă îl izbea greu în spate. Mergea și privea gâtul bronzat al Ancăi, aproape negru, cu vertebrele ieșite în relief. Uneori se uita în jur după Pașca, dar acesta nu se zărea, doar uneori licărea în soare bentița lui roșie, când în dreapta, când în stânga. Anton își imagină cum Pașca se furișează neauzit printre brazi, cu carabina pregătită, întinzându-și înainte fața slabă, sălbatică, cu nasul julit. Pașca se furișează prin saiva, că doar nu-i de glumit cu saivaua. Saivaua, prietene, te întreabă și trebuie să ai răgazul să-i răspunzi, se gândi Anton și chiar s-ar fi încovoiat puțin, dar în fața lui se găsea Anca și ea ar fi putut să se întoarcă spre el. Ar fi fost cam penibil.

Anca întoarse capul și întrebă:

– Ați plecat neauziți?

Anton dădu din umeri.

– Cine pleacă zgomotos?

– Eu, pare-se, am făcut totuși zgomot, spuse Anca îngrijorată. Am scăpat ligheanul și pe coridor s-au auzit niște pași. Probabil că era Fecioara Katia – astăzi este de gardă. Am fost nevoită să sar în rondul cu flori. Tu ce zici, Toșca, ce fel de flori cresc în rondul ăla?

Anton se încruntă.

– La tine sub fereastră? Nu știu. De ce?

– Sunt niște flori extrem de rezistente. „Nu le-apleacă vântul, nu le rupe furtuna.“ De câțiva ani tot sare câte cineva prin ele, iar lor nici că le pasă.

– Interesant, spuse Anton cu o mină gânditoare. Își aminti că și la el sub fereastră se găsea un rond cu flori pe care „nu le-apleacă vântul, nu le rupe furtuna“. Dar el nu le-a dat niciodată atenție.

Anca se opri, îl așteptă și îi întinse un pumn de fragi. Anton luă cu grijă trei dintre ele.

– Mai ia, spuse Anca.

– Mulțumesc, spuse Anton. Îmi place să le culeg una câte una. Și zici că Fecioara Katia este destul de bună, nu-i așa?

– Depinde, spuse Anca. Când în fiecare seară i se spune omului că are picioarele ba murdare, ba prăfuite…

Ea tăcu. Era uimitor de plăcut să mergi cu ea prin pădure, umăr lângă umăr, să-i atingi ca din întâmplare coatele goale și s-o privești – cât este de îndemânatică, de frumoasă și de binevoitoare, cât de mari sunt ochii ei cenușii, cu gene negre.

– Da, spuse Anton, întinzând mâna pentru a îndepărta păienjenișul ce sclipea în soare. Chiar că ea nu are picioarele prăfuite. Ia să fi fost și tu purtată pe brațe prin bălți, atunci, înțelegi, nici tu nu ai fi fost

prăfuită…

– Dar cine o poartă în brațe?

– Henrich, de la stația meteo. Îl știi și tu, unu' barosan, blond.

– Serios?

– De ce te miri? Orice puști știe că sunt îndrăgostiți. Iarăși tăcură. Anton o privi pe Anca. Ochii Ancăi păreau niște dungi negre.

– Și când a fost asta? întrebă ea.

– A fost într-o noapte cu lună, răspunse fără chef Anton. Numai vezi să nu te dai de gol.

Anca zâmbi.

– Nu te-a tras nimeni de limbă, Toșca. Mai vrei fragi?

Anton strânse mașinal fragii din palma ei murdară și îi aruncă în gură. Nu-mi plac flecarii, se gândi. Nu suport palavragiii. Găsi pe neașteptate argumentul.

– O să fii și tu purtată cândva în brațe. Ți-ar plăcea dacă s-ar discuta pe această temă?

– De unde ai scos-o că voi începe să bârfesc? spuse absentă Anca. În general, nu iubesc palavragiii.

– Auzi, la ce te gândești?

– La nimic special. Anca ridică din umeri, Puțin mai târziu adăugă confidențial:

– Știi, așa m-am săturat ca-n fiecare seară dată de la Dumnezeu să mă spăl de două ori pe picioare.

„Biată Fecioară Katia, se gândi Anton, saivaua nu-i de tine."

Au dat de potecă. Aceasta cobora, iar pădurea devenea tot mai întunecoasă. Aici crescuseră din belșug ferigile și iarbă înaltă, umedă. Trunchiurile pinilor erau acoperite cu mușchi și cu spuma

albicioasă a lichenilor. Dar saivaua nu glumește. O voce răgușită, ce nu avea nimic omenesc, urlă pe neașteptate.

– Stai! Aruncă arma – tu, nobile don, și tu, dona!

Când saivaua te întreabă, trebuie să fii capabil să răspunzi. Printr-o mișcare precisă, Anton o îmbrânci pe Anca în ferigile din dreapta potecii și sări el însuși în partea stângă, rostogolindu-se printre ferigi și ascunzându-se după o buturugă putrezită. Ecoul răgușit încă mai rătăcea printre trunchiurile pinilor, iar poteca era deja pustie. Se așternu liniștea.

Culcat într-o rână, Anton învârtea tamburul, întinzând coarda. Trosni un foc de armă și peste Anton căzu un fel de mizerie. Vocea răgușită, neomenească, rosti:

– Donul este nimerit în călcâi!

Anton gemu și își trase piciorul.

– Nu în piciorul ăla, în dreptul, precizează vocea.

Se auzi chicotitul lui Pașca. Anton se uită cu atenție după buturugă, dar nu zări nimic în masa verde, întunecată.

În acel moment răsună un fluierat pătrunzător și un zgomot de parcă s-ar fi prăbușit un capac.

– Uau!… țipă sugrumat Pașca. Îndurare! Îndurare! Nu mă omorâți!

Anton sări imediat. Dintre ferigile aflate în fața lui ieși Pașca, întors cu spatele. Avea mâinile ridicate. Anca întrebă:

– Toșca, îl vezi?

– Ca-n palmă, răspunse aprobativ Anton. Nu te întoarce! țipă către Pașca. Mâinile la ceafă!

Pașca se supuse și își duse mâinile la ceafă. Apoi spuse:

– Nu spun nimic.

– Ce facem cu el, Toșca? întrebă Anca.

– O să vezi acum, spuse Anton și se așeză comod pe buturugă, punându-și arbaleta pe genunchi. Numele? urlă cu vocea lui Hex Irukanski.

Pașca își trase umerii în semn de dispreț și nesupunere. Anton trase. Săgeata grea se înfipse cu un trosnet în ramura de deasupra lui Pașca.

– Oho! exclamă Anca.

– Mă cheamă Bon Lăcusta, recunoscu Pașca fără tragere de inimă. „Și aici se pare că zace unul dintre cei care au fost cu el."

– Un binecunoscut violator și criminal, rosti Anton. Niciodată nu face nimic pe degeaba. Cine te-a trimis?

– M-a trimis don Satarin Necruțătorul, mînți Pașca.

Anton rosti cu dispreț:

– Uite, această mână a rupt firul vieții scârboase a lui don Satarin, în urmă cu doi ani, în ținutul Spadelor Grele.

– Mă lași să-i trag o săgeată? întrebă Anca.

– Am uitat complet, spuse grăbit Pașca. De fapt m-a trimis Frumosul Arata. Mi-a promis o sută de galbeni pentru capetele voastre.

Anton se plesni peste genunchi.

– Ce mincinos! exclamă el. Cum o să aibă de-a face Arata cu un așa nemernic ca tine?!

– N-aș putea totuși să trag o săgeată în el? spuse feroce Anca.

Anton râse demonic.

– În treacăt fie spus, interveni Pașca, călcâiul drept îți este rănit. E timpul să ți se fi scurs tot sângele.

– Baliverne! îl repezi Anton. În primul rând, eu tot timpul mestec

coaja pomului alb și în al doilea rând, două femei barbare minunate mi-au pansat deja rănile.

Ferigile se mișcară și Anca ieși în potecă. Avea o zgârietură pe obraz, iar genunchii îi erau murdari de pământ și verdeață.

– A sosit timpul să-l aruncăm în mlaștină, spuse Anca. Când dușmanul nu se predă, este distrus.

Pașca își coborî mâinile.

– În general, nu joci după reguli, îi spuse acesta lui Anton. La tine tot timpul reiese că Hex este un om bun.

– Multe mai știi tu! spuse Anton, ieșind și el în potecă. Saivaua nu glumește, mercenar împuțit ce ești!

Anca îi înapoie carabina lui Pașca.

– Ce, voi întotdeauna trageți unul în celălalt? întrebă ea invidioasă.

– Păi, cum? se miră Pașca. Ce-ar mai fi să țipăm „Chi-chi! Piu-piu-u!“? În joc trebuie să existe elementul de risc!

Anton remarcă în treacăt.

– Uite, deseori ne jucăm de-a Wilhelm Tell.

– Facem cu rândul, adăugă Pașca. Astăzi eu stau cu mărul, mâine stă el.

Anca se uită la ei.

– Nu zău? spuse încet. Ar fi fost interesant de văzut.

– Cu mare plăcere! o luă peste picior Anton. Numai că nu avem măr.

Pașca zâmbea cu gura până la urechi. Atunci Anca îi smulse de pe cap bandana de pirat și o făcu repede ghemotoc.

– Mărul are un caracter convențional, spuse ea. Iată o țintă minunată. Să ne jucăm de-a Wilhelm Tell.

Anton luă ghemotocul roșu și-l privi cu atenție. Se uită la Anca – ochii îi erau ca două fisuri. Iar Pașca se distra, era vesel. Anton îi întinse ghemotocul.

– Nimeresc cartea de joc de la treizeci de pași, spuse el cu voce egală. Se înțelege, cu pistoalele cunoscute.

– Adevărat? spuse Anca și se întoarse spre Pașca. Dar tu, prietenul meu, nimerești cartea de joc de la treizeci de pași?

Pașca își aranjă fesul pe cap.

– Cândva o să încercăm, spuse rânjind. Nici eu nu trăgeam rău la vremea mea.

Anton se întoarse și, mergând pe potecă, începu să numere cu voce tare pașii:

– Cincisprezece… șaisprezece… șaptesprezece…

Pașca spuse ceva – Anton nu auzi prea bine – și Anca izbucni tare în râs. Parcă prea tare.

– Treizeci, spuse Anton și se întoarse.

Pașca arăta mic de tot la distanța de treizeci de pași. Triunghiul roșu al ghemotocului se înălța pe capul acestuia întocmai ca o tichie de clovn. Pașca zâmbea. Tot se mai juca. Anton se aplecă și începu să întindă liniștit coarda.

– Binecuvântat să fii, tatăl meu, Wilhelm! țipă Pașca. Și-ți mulțumesc pentru tot, orice s-ar întâmpla.

Anton așeză săgeata și se îndreptă de spate. Pașca și Anca se uitau la el. Stăteau unul lângă altul. Poteca părea un coridor întunecat și umed cu pereții înalți și verzi. Anton ridică arbaleta. Mecanismul de luptă al mareșalului Tots deveni neobișnuit de greu. „Îmi tremură mâinile, se gândi Anton. Nu-i bine. Păcat.“ Își aminti cum iarna, el, împreună cu Pașca, au aruncat timp de o oră bulgări de zăpadă într-un con de fier de pe stâlpul gardului. Au aruncat de la douăzeci de pași, de la cincisprezece și, în fine, de la zece – nu puteau nimeri deloc. Apoi, când s-au plictisit și deja erau pe picior de plecare,

Pașca a aruncat în treacăt ultimul bulgăre, fără să se uite, și a nimerit. Anton împinse cu toată forța patul în umăr. „Anca stă prea aproape“, se gândi. Ar fi vrut să-i strige să se dea la o parte, dar înțelese că ar fi fost o prostie. Mai sus. Încă puțin mai sus… Încă… Apoi îl cuprinse brusc certitudinea că și dacă s-ar fi întors cu spatele la ei, săgeata în greutate de un funt tot s-ar fi înfipt exact în rădăcina nasului lui Pașca, între ochii lui verzi și jucăuși. Deschise ochii și-l privi pe Pașca. Acesta nu mai zâmbea. Anca își ridica încet-încet mâna cu degetele răsfirate, iar fața ei părea încordată și foarte matură. Atunci Anton ridică și mai sus arbaleta și apăsă pe cârlig. Nu văzu unde s-a îndreptat săgeata.

– N-am nimerit, spuse foarte tare.

Pășea încordat pe potecă. Pașca își șterse fața cu ghemotocul roșu, îl scutură, îl desfăcu și începu să-și pună bandana pe cap. Anca se aplecă și își ridică arbaleta. „Dacă îmi trage una în cap cu chestia aia, se gândi Anton, îi voi mulțumi.“ Dar Anca nici nu se uită la el. Se întoarse spre Pașca și-l întrebă:

– Mergem?

– Imediat, spuse Pașca.

Se uită la Anton și, fără să spună un cuvânt, își bătu fruntea cu degetul îndoit.

– Dar și tu te-ai speriat, spuse Anton.

Pașca își mai bătu încă o dată fruntea cu degetul și plecă după Anca. Anton se târa în urma lor și încerca să-și învingă îndoielile.

„Și-n fond, ce-am făcut? se gândea lipsit de puteri. Ce s-au bășicat atâta? Mă rog, Pașca s-a speriat. Atâta doar că încă nu se știe cine s-a speriat mai mult – Wilhelm-tatăl sau Tell-fiul? Dar ce-o fi cu Anca? Trebuie presupus că s-a speriat pentru Pașca. Și eu ce era să-i fac? Uite, mă târăsc după ei ca o rudă săracă. Să las totul și să plec. Acum o fac spre stânga – acolo este o mlaștină bună. Poate prind vreo bufniță.“ Dar nici măcar nu încetini pasul. Înseamnă că așa va fi pentru totdeauna. Citise undeva că așa se întâmplă adesea.

Mai devreme decât credeau ieșiră la drumul părăsit. Soarele era sus, era foarte cald. Ace de brad îl înțepau sub guler. Drumul era betonat, construit din două rânduri de lespezi crăpate, gri-roșcate. La îmbinările dintre plăci creștea iarbă deasă și uscată. Marginile erau năpădite de ciulini prăfuiți. Deasupra drumului zumzăiau bondarii – unul se izbi cu nerușinare drept în fruntea lui Anton. Era o atmosferă calmă, lâncezitoare.

– Priviți! spuse Pașca.

Chiar în mijlocul drumului atârna un disc rotund din tablă, cu vopseaua coșcovită, agățat de o sârmă ruginită, întinsă de-a curmezișul drumului. Pe disc se putea distinge un dreptunghi galben pe fond roșu.

– Ce-i asta? întrebă fără un interes deosebit Anca.

– Un semn de circulație, spuse Pașca. „Intrarea interzisă."

– „Cărămida", clarifică Anton.

– Dar în ce scop? întrebă Anca.

– Înseamnă că este interzis să mergi într-acolo.

– Atunci care-i rostul acestui drum?

Pașca ridică din umeri.

– Este o șosea foarte veche.

– O șosea anizotropă, spuse Anton. Anca stătea cu spatele la el. Un singur sens de circulație.

– Înțelepți predecesori, spuse gânditor Pașca. Uite așa: mergi, mergi cale de vreo două sute de kilometri și deodată – poc! – „cărămida". Iar mai departe accesul este interzis și nici nu ai pe cine să întrebi.

– Îți închipui ce poate fi dincolo de acest semn! spuse Anca. Se uită în jur. Împrejur se întindea pe mai mulți kilometri o pădure pustie și chiar nu aveai pe cine să întrebi ce poate fi dincolo de acest semn.

– Și dacă nu este o „cărămidă“? Se pare că toată vopseaua este jupuită…

Atunci Anton ținti cu grijă și trase. Ar fi fost grozav ca săgeata să fi nimerit direct în sârmă și semnul să fi căzut chiar la picioarele Ancăi. Săgeata nimeri însă în partea superioară a semnului și străpunse tabla ruginită, scuturând vopseaua uscată.

– Prostule, spuse Anca, fără să se întoarcă.

Era primul cuvânt pe care i-l adresase lui Anton, după jocul de-a Wilhelm Tell. Anton zâmbi strâmb.

– *And enterprises of great pitch and moment*, rosti el, *with this regard their currents turn away,/and lose the name of action.* 1

Devotatul Pașca strigă:

– Băieți, pe aici a trecut o mașină! Chiar după ploaie! Uitați, iarba este culcată! Uite, și aici…

Pașca are noroc, se gândi Anton. Începu și el să cerceteze urmele de pe drum, văzând de asemenea iarba călcată și dâra neagră lăsată de apărătoare în locul unde automobilul frânase în fața hârtopii din beton.

– Aha! exclamă Pașca. A trecut pe sub semn.

Era limpede pentru oricine că așa era, dar Anton îl contrazise:

– Nici vorbă, venea din cealaltă parte.

Pașca ridică spre el ochii mirați.

– Ce-i cu tine, ai orbit?

– A venit din cealaltă parte, repetă cu încăpățânare Anton. Să mergem după urme.

– Ce tot îndrugi verzi și uscate! se revoltă Pașca. În primul rând, niciun șofer cinstit nu ar fi trecut pe sub „cărămidă“. În al doilea rând, uită-te și tu: hârtoapa, urmele de frână… Deci de unde venea?

– Ia slăbește-mă cu cinstiții tăi! Eu sunt incorect și merg pe sub semn.

Pașca turbă.

– Dar mergi pe unde vrei! Spuse el, aproape bâlbâindu-se. Nătărăule. Te-a bătut soarele-n cap!

Anton se întoarse și, privind direct în fața lui, trecu pe sub semn. Dorea un singur lucru: să-i apară în față un oarecare pod aruncat în aer și să fie nevoit să-și croiască drum până pe partea cealaltă. ,,Ce-am eu cu onestul lui! se gândea. Lasă-i să plece unde vor… cu Pașenca al ei.“ Își aminti cum Anca îl repezise pe Pașca, atunci când o strigase Anecika, și se simți puțin mai bine. Întoarse capul.

Îl văzu imediat pe Pașca: Bon Lăcusta mergea adus de spate pe urmele enigmaticei mașini. Discul ruginit se clătina ușor deasupra capului, iar cerul albastru licărea printr-o gaură a discului. Anca stătea pe marginea drumului, sprijinindu-și coatele pe genunchii goi și așezându-și bărbia pe pumnii încleștați.

* * *

…Se întorceau deja la amurg. Băieții vâsleau, iar Anca stătea la cârmă. Deasupra pădurii negre se înălța luna roșie, în timp ce broaștele orăcăiau asurzitor.

– Și ce bine fusese totul gândit, se întristă Anca. Off, Doamne, voi ăștia!…

Băieții tăceau. Apoi Pașca întrebă încetișor:

– Toșca, ce era acolo, dincolo de semn?

– Un pod explodat, răspunse Anton. Și scheletul unui fascist prins de tun în lanțuri. Se mai gândi puțin și adăugă:

– Tunul intrase complet în pământ…

– Mda, făcu Pașca. Se mai întâmplă. Iar eu l-am ajutat pe unul să-și repare mașina acolo.

1

Când Rumata trecu de mormântul sfântului Miki – al șaptelea și ultimul de pe acest drum –, deja se făcuse întuneric de-a binelea. Multlăudatul armăsar hamaharian, luat de la don Tameo pe o datorie la cărți, se dovedise a fi o adevărată mârțoagă. Armăsarul era scăldat în sudori, își paradise picioarele și se deplasa într-un trap urât, legănat. Rumata îi strângea corpul între genunchi, îl pocnea între urechi cu mănușa, dar calul se mărginea doar să-și clatine trist capul fără a mări pasul. De-a lungul drumului se întindeau tufișuri ce păreau a fi în amurg niște vălătuci de fum închegat. Bâzâitul țânțarilor era insuportabil. Pe cerul tulbure stelele rare și palide licăreau tremurător. Adierea vântului era în același timp și caldă, și rece, așa cum era întotdeauna toamna în această țară maritimă, cu zilele ei sufocante, prăfoase și cu serile friguroase.

Rumata se înfășură mai bine în manta și lăsă frâul liber. Nu avea rost să se grăbească. Mai era un ceas până la miezul nopții, iar pădurea Sughițata apăruse deja la orizont întocmai ca o bordură întunecată și zimțată. De o parte și de alta se întindeau câmpurile arate, mlaștinile sclipeau în lumina stelelor, mirosind înfiorător a rugină moartă. Se întrezăreau dealuri întunecate și garduri putrezite, de pe vremea Invaziei. În depărtare, pe partea stângă, se aprindea și se stingea o vâlvătaie tristă: probabil ardea unul dintre acele nenumărate și plictisitoare cătune, denumite odată Hoitești, Spânzurești, Tâlhărești și schimbate recent, în urma edictului regal, în Pofteni, Bogăteni, Îngereni. Această țară – acoperită de uriașul strat al norilor de țânțari, sfâșiată de râpe, inundată de mlaștini, lovită de malarie, molime și guturaiuri împuțite – această țară se întindea pe sute de

mile: de la malurile Strâmtorii până la saivaua pădurii Sughițata.

La o cotitură a drumului se desprinse din tufișuri o siluetă întunecată. Armăsarul se aruncă într-o parte, ridicându-și capul. Rumata prinse frâul, își trase din obișnuință dantela de la mâna dreaptă și își așeză palma pe mânerul spadei, privind cu atenție. Omul de lângă drum își scoase pălăria.

– Bună seara, nobile don, spuse acesta aproape șoptit, îmi cer iertare.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Rumata, ascultând atent.

Nu există ambuscade fără zgomote. Tâlharii sunt trădați de scârțâitul coardei, agresorii cenușii râgâie fără a se putea stăpâni din cauza berii proaste, drujinicii baronilor fornăie nesățioși și zăngănesc din fiare, iar călugării – vânătorii de sclavi – se scarpină cu prea mult zgomot. În tufișuri era însă liniște. Se vede treaba că acest om nu era un complice al hoților. De fapt, nici nu semăna a complice – doar un orășean îndesat și scund, într-o manta sărăcăcioasă.

– Îmi îngăduiți să fug împreună cu dumneavoastră? spuse el, făcând o plecăciune.

– Te rog, spuse Rumata, mișcând frâul. Poți să te ții de scara șeii.

Orășeanul mergea alături. Își ținea pălăria în mână, iar în creștetul capului lucea o chelie impunătoare. „Vânzător, se gândi Rumata. Umblă pe la baroni, pe la negustorii de vite, cumpără in sau cânepă. De altfel, un vânzător curajos… Sau poate nici nu este un vânzător. Poate e doar un șoarece de bibliotecă. Un fugar. Un izgonit. Acum sunt mulți de felul acesta pe drumurile nocturne, mai mulți decât vânzătorii… Sau poate este un spion.“

– Cine ești și de unde vii? întrebă Rumata.

– Mă cheamă Qune, spuse trist orășeanul. Vin din Arkanar.

– Fugi din Arkanar, spuse Rumata, aplecându-se.

– Fug, recunoscu trist orășeanul.

„Ce aiurit, se gândi Rumata. Sau este totuși un spion? Trebuie să verific… Dar de ce, practic, trebuie? Cui îi trebuie? Cine sunt eu, ca să-l verific? Dar nici nu vreau să-l verific! De ce nu l-aș crede, pur și simplu? Iată, merge un orășean, un evident șoarece de bibliotecă, fuge pentru a-și salva viața… Este singur, îi este frică, este slab, caută apărare… Și iată că i-a ieșit în întâmpinare un aristocrat. Aristocrații nu înțeleg nimic din politică din cauza prostiei și aroganței, au spadele lungi și nu-i pot suporta pe cenușii. Și de ce oare orășeanul Qune nu ar fi căutat o apărare dezinteresată la un aristocrat prost și arogant? Și gata. Nu-l voi verifica. Nu am motive să-l verific. Mai vorbim, mai trece timpul, ne vom despărți prieteni…“

– Qune…rosti el. Am cunoscut cândva un Qune. Vânzător de dresuri și alchimist, de pe strada de Tablă. Ești rudă cu el?

– Din păcate, da, spuse Qune. Într-adevăr, este o rudă îndepărtată, dar pentru ei asta nu contează… până la al doisprezecelea descendent.

– Și încotro fugi, Qune?

– Oriunde… Cât mai departe. Mulți fug în Irukan. Încerc și eu în Irukan.

– Așa deci, spuse Rumata. Și ai crezut că un nobil don te va trece dincolo de barieră?

Qune tăcu.

– Sau poate îți închipui că nobilul don nu știe cine este alchimistul Qune de pe strada de Tablă?

Qune tăcea. „Am spus ceva ce nu trebuia“ se gândi Rumata. Se ridică în scări și strigă, imitându-l pe mesagerul din Piața Regală:

– Este vinovat și acuzat de crime groaznice, de neiertat, împotriva lui Dumnezeu, a Coroanei și a liniștii!

Qune tăcea.

– Dar dacă nobilul don îl adoră nebunește pe don Reba? Dacă este devotat trup și suflet cuvântului cenușiu și cauzei cenușii? Sau crezi

că nu este posibil?

Qune tăcea. La dreapta drumului apăru din întuneric umbra frântă a unei spânzurători. De bară atârna un corp gol, alb, spânzurat de picioare. „Ei, ei, tot nu iese nimic“ își zise Rumata. Trase de frâu, îl prinse de umăr pe Qune și îl întoarse cu fața spre el.

– Și dacă nobilul don, uite, chiar acum, te spânzură alături de vagabondul ăsta? întrebă, privind încordat fața albă cu scobiturile întunecate ale ochilor.

– Chiar eu însumi. Repede și dibace. De rezistenta funie arkanariană. În numele idealurilor. De ce taci, cărturare Qune?

Qune tăcea. Dinții îi clănțăneau, iar corpul lui se crispa slab sub mâna lui Rumata, întocmai ca o o șopârlă strivită. Deodată căzu ceva cu un plescăit într-un șanț de lângă drum și imediat, de parcă ar fi vrut doar să acopere acest plescăit, Qune țipă disperat:

– Hai, spânzură-mă! Spânzură-mă, trădătorule!

Rumata își trase răsuflarea și-l eliberă pe Qune.

– Am glumit. Nu te teme.

– Minciună, minciună… mormăi printre suspine Qune. Peste tot numai minciună!…

– Bine, bine, nu te supăra, spuse Rumata. Mai bine ai ridica de acolo ce ai aruncat. Se udă…

Qune ezită, clătinându-se și suspinând, se plesni la întâmplare cu palmele peste manta, apoi coborî în șanț. Rumata așteptă, încovoindu-se obosit în șa. „Înseamnă că așa și trebuie să fie, se gândea el, înseamnă că altfel pur și simplu nu se poate…“ Qune ieși din șanț, ascunzând un pachet la piept.

– Cărți, desigur, spuse Rumata.

Qune clătină din cap.

– Nu, spuse cu o voce răgușită. Doar o singură carte. Cartea mea.

– Despre ce scrii?

– Mi-e teamă că asta nu va fi prea interesant pentru dumneavoastră, nobile don.

Rumata oftă.

– Ține-te de scară, spuse. Să mergem.

Au tăcut pentru multă vreme.

– Ascultă, Qune, spuse Rumata. Am glumit. Nu-ți fie frică de mine.

– Glorioasă lume, spuse Qune. Veselă lume. Toți glumesc. Și toți glumesc la fel. Chiar și nobilul Rumata.

Rumata se miră.

– Îmi cunoști numele?

– Îl cunosc, spuse Qune. V-am recunoscut după cercul de pe frunte. Așa m-am bucurat când v-am întâlnit pe drum…

„Păi sigur, iată ce a avut în vedere când mi-a zis trădător", se gândi Rumata. Spuse:

– Vezi tu, mă gândeam că ești spion. Întotdeauna îi ucid pe spioni.

– Spion… repetă Qune. Da, firește. Este atât de ușor și convenabil să fii spion în vremurile noastre. Vulturul nostru, nobilul don Reba, este preocupat să știe ce spun și ce gândesc supușii regelui. Aș fi vrut eu să fiu spion. Un turnător de rând în taverna *Bucuria cenușie*. Ce bine, ce onorabil! La ora șase seara intru în cârciumă și mă așez la măsuța mea. Patronul se grăbește spre mine cu prima mea halbă. Pot să beau cât poftesc, berea o plătește don Reba; mai precis, nu plătește nimeni. Stau, beau bere și ascult. Uneori mă prefac că notez discuțiile și oamenii neînsemnați vin speriați spre mine cu propuneri de prietenie și bani. În ochii lor văd doar ceea ce vreau eu: devotament de câine, frică respectuoasă și o încântătoare ură neputincioasă. Pot să ating fetele fără să fiu pedepsit și să pipăi nevestele sub privirile soților lor, bărbați zdraveni, care însă nu vor face altceva decât să chicotească slugărite. Ce gândire minunată,

nobile don, nu-i așa? Am auzit asta de la un băiețandru de cincisprezece ani, student la Școala Patriotică…

– Și ce i-ai spus? întrebă curios Rumata.

– Ce puteam să-i spun? N-ar fi înțeles. I-am povestit că oamenii lui Vaga Roată, atunci când prind un informator, îi spintecă burta și îi aruncă piper în măruntaie. Că soldații beți îl leagă pe turnător într-un sac și îl înecă în closet. Ăsta-i adevărul adevărat, dar el nu m-a crezut. A spus că n-au învățat la Școală despre așa ceva. Atunci am scos o hârtie și mi-am notat discuția noastră. Aveam nevoie pentru cartea mea, dar el, săracul, a crezut că vreau să-l denunț și a făcut pe el de frică…

Drept înainte licăreau printre tufișuri luminile tavernei lui Skelet Bako. Qune se împiedică și tăcu.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Rumata.

– Acolo este o patrulă cenușie, mormăi Qune.

– Și ce dacă? întrebă Rumata. Mai bine ai asculta încă o părere, respectabile Qune. Noi îi iubim și îi apreciem pe acești băieți simpli și grosolani, dobitocii noștri cenușii de luptă. Avem nevoie de ei. De astăzi înainte omul simplu trebuie să-și țină limba-n frâu, dacă nu vrea să și-o scoată la spânzurătoare! Izbucni în hohote de râs pentru că se exprimase admirabil – în cele mai bune tradiții ale cazărmilor cenușii.

Qune se ghemui și își trase capul între umeri.

– Limba omului simplu trebuie să-și cunoască locul ei. Dumnezeu a dat omului simplu limba nu pentru vorbărie, ci pentru a linge cizmele stăpânului său, hărăzit să-i fie omului de rând stăpân pe vecie…

La priponul din fața tavernei stăteau legați caii înșeuați ai patrulei cenușii. Prin ferestrele deschise se auzea o ceartă pătimașă, pe tonuri răgușite. Se auzeau pocnetele pietrelor de joc izbite. În cadrul ușii, acoperind intrarea cu burta lui monstruoasă, stătea însuși Skelet Bako, într-o scurtă de piele, jumulită, cu mânecile suflecate. Ținea un

tesac în laba lui păroasă – probabil că tocmai acum tăiase câini pentru ciorbă, transpirase și ieșise să-și tragă sufletul. Pe trepte stătea un agresor cenușiu, întristat, ținându-și între genunchi toporul de luptă. Mânerul toporului îi strâmba fața într-o parte. Se vedea că omului îi era rău după beție. Observându-l pe călăreț, își trase balele și urlă cu o voce dogită:

– S-stai! Cum te… Tu, no-o-obilule!…

Scoțându-și bărbia înainte, Rumata trecu pe lângă el, fără să-i arunce vreo privire.

– …Dacă însă limba omului simplu linge cizma care nu trebuie, spuse cu voce tare, atunci această limbă trebuie dată afară, pentru că se spune: „Limba ta este dușmanul meu“…

Qune mergea alături, cu pași mari, ascunzându-se după cal. Rumata vedea cu coada ochiului cum lui Qune îi lucește chelia din cauza transpirației.

– Stai, îți spun! urlă agresorul.

Se auzea cum acesta, agitându-și toporul, aluneca pe trepte, pomenind concomitent de dumnezei, de draci și de ticăloșii de nobili. Vreo cinci oameni, se gândi Rumata, suflecându-și mânecile. Măcelari beți. Baliverne.

Au trecut de tavernă și s-au îndreptat spre pădure.

– Dacă este nevoie, aș putea să merg și mai repede, spuse Qune cu o voce nefiresc de tare.

– Prostii, spuse Rumata, trăgând de frâu. Ar fi plictisitor să străbatem atâtea mile și să nu ne batem măcar o dată. Oare tu, Qune, nu vrei niciodată să te bați? Doar vorbe, vorbe…

– Nu, spuse Qune. Niciodată nu vreau să mă bat.

– Asta-i și buba, mormăi Rumata, întorcându-și armăsarul și punându-și tacticos mănușile.

Doi călăreți apărură brusc la cotitura drumului și văzându-l se

opriră imediat.

– Ei, tu, nobile don! strigă unul dintre ei. Hai, arată-ne foaia de drum!

– Ce mitocani, rosti pe un ton glacial Rumata. Doar sunteți analfabeți, la ce vă trebuie foaia de drum?

Își împunse armăsarul cu genunchii și se îndreptă în trap spre agresori. „Le este frică, se gândi. Ezită. Măcar o pereche de palme! Nu… Nu așa. Atâta aș vrea să-mi descarc ura adunată în aceste douăzeci și patru de ore și totuși, pare-se, nimic nu iese. Rămânem umani, îi vom ierta pe toți și vom fi liniștiți precum zeii. Lasă-i să spintece, să profaneze, noi vom rămâne liniștiți precum zeii. Zeii nu au unde să se grăbească, au înainte veșnicia."

Se apropiase foarte mult. Agresorii ridicară topoarele ezitând și se dădură înapoi.

– E-ei? făcu Rumata.

– Asta ce-o mai fi? spuse pierdut primul agresor. Nu care cumva ăsta să fie nobilul don Rumata?

Al doilea atacator își răsuci imediat calul și dispăru în galop; primul tot se mai retrăgea, lăsând în jos toporul.

– Ne cerem iertare, nobile don, spuse individul repede. Ne-am înșelat. S-a făcut o greșeală. Treburi de stat, totdeauna sunt posibile greșelile. Băieții au cam băut puțin, sunt plini de zel… Dădu să plece într-o parte. Înțelegeți și singur, timpurile grele… Vânăm cărturarii fugari. N-am fi dorit să avem vreo plângere, nobile don…

Rumata îi întoarse spatele.

– Drum bun nobilului don! spuse cu ușurare agresorul în urma lui.

După ce plecă acesta, Rumata spuse încet:

– Qune!

Nu răspunse nimeni.

– Hei, Qune!

Tot nu răspunse nimeni. Ascultând cu atenție, Rumata deslușì dincolo de bâzâitul țânțarilor foșnetul tufișurilor. Qune traversa grăbit câmpul spre vest, acolo unde, la douăzeci de mile, se afla granița irukaniană. Asta este tot, se gândi Rumata. Ca și toată discuția. Totdeauna același lucru. Control, schimb precaut de parabole cu dublă semnificație… Îți pierzi sufletul timp de săptămâni întregi în pălăvrăgeli triviale cu tot felul de drojdii umane, iar când întâlnești un om adevărat nu e vreme pentru discuții. Trebuie să îl acoperi, să îl salvezi, să îl duci într-un loc sigur, iar omul pleacă fără să înțeleagă dacă a avut de-a face cu un prieten sau cu un degenerat capricios. Chiar tu însuți n-ai aflat ceva despre el. Ce vrea, ce poate, pentru ce trăiește…

Își aminti de Arkanarul înserat. Case de piatră trainice de-a lungul străzilor principale, felinarul îmbietor deasupra intrării în tavernă, negustorii blânzi, bine hrăniți, beau bere la mese curate și discută că lumea nu este rea deloc, că scad prețurile la pâine și cresc prețurile la armuri, comploturile sunt descoperite la timp, vrăjitorii și cărturarii suspecți sunt trași în țeapă, regele este ca de obicei măreț și luminos, iar don Reba, deștept fără margini, este întotdeauna cu ochii în patru. „Ce de mai născocesc… i-auzi!… Cică pământul e rotund! După mine să fie și pătrat, dar nu tulbura mințile!…“ „De la carte, totul vine de la carte, fraților! Cică fericirea nu e-n bani, calicu' cică-i și el om, ce să spun – ba mai mult, poezioare insultătoare, ș-apoi, hop, răscoala…“, „La țeapă cu toți ăștia, fraților!… Știi ce-aș face? Aș întreba direct: știi carte? În țeapă cu tine! Scrii poezioare? În țeapă! Știi tăblițe? În țeapă, știi prea multe!…“, „Bina, gogoșica mea, încă trei halbe și-un iepure înăbușit!“ Iar pe drumul pietruit – grrrum, grrrum, grrrum! – băieți îndesați cu cizmele potcovite, cu mutre congestionate, purtând cămăși cenușii, cu topoare grele pe umărul drept. „Fraților! Uite-i, apărătorii! Oare ăștia iartă? Nici nu-ncape vorbă! D-al meu, al meu… Pe flancul drept! Ieri l-am biciuit din nou! Da, fraților, astea nu-s vremuri tulburi! Trăinicia tronului, bunăstarea, liniștea netulburată și egalitatea. Ura, cenușiii, companiile! Ura, don Reba! Slavă regelui nostru! Ehe, fraților, ce viață minunată avem!…“

Iar pe câmpia întunecată a regatului Arkanar, luminată de vâlvătaia

incendiilor și de scânteile vreascurilor aprinse, sute de nenorociți, declarați proscriși, fug, merg, se târăsc pe drumuri și poteci, ocolind barierele, mâncați de țânțari, cu picioarele însângerate, asudați și plini de praf, chinuiți, speriați, zdrobiți de disperare, dar tari ca oțelul în convingerea lor unică, pentru că ei știu, vor să-și trateze și să-și învețe poporul istovit de boli și cufundat în ignoranță; pentru că ei, asemenea zeilor, creează din lut și piatră o a doua natură pentru îndulcirea vieții poporului, care nu cunoaște splendorile; pentru că ei pătrund în tainele naturii, sperând ca aceste taine să fie de folos poporului lor neștiutor, speriat de drăcovenii străvechi… Fără apărare, buni, nepragmatici, care și-au depășit cu mult secolul lor…

Rumata își scoase mănușa și, făcându-și avânt, plesni cu ea armăsarul între urechi.

– Hai, bă, mortăciune! spuse el pe rusește.

Era deja miezul nopții când intră în pădure.

Acum nimeni nu poate să spună exact de unde a apărut această denumire ciudată – Pădurea Sughițata. Există o legendă oficială, ce spune că în urmă cu trei sute de ani companiile de fier ale mareșalului imperial Tots, ulterior devenit primul rege arkanarian, își croiau drum prin saiva, urmărind hoardele barbare de piei roșii și aici, la popasuri, fierbeau bragă din coaja pomilor albi, băutură ce producea un sughițat de nestăvilit. Conform legendei, mareșalul Tots a trecut într-o dimineață prin tabără și, strâmbând din nasul său aristocratic, a spus: „Într-adevăr, este insuportabil! Toată pădurea sughite și pute a bragă!“ Din această cauză, se zice, a și rămas această denumire stranie.

Așa sau altfel, era totuși o pădure nu tocmai obișnuită. Aici creșteau copaci imenși, cu trunchiuri albe și tari, ce nu se mai păstraseră nicăieri altundeva în Imperiu – nici în ducatul Irukan, cu atât mai puțin în comerciala republică Soan, care de mult își tăiase toate pădurile pentru construirea de corăbii… Se spunea că sunt multe astfel de păduri dincolo de lanțul muntos al Roșilor Nordici, în țara barbarilor, dar câte nu se povestesc despre țara barbarilor…

Pădurea era străbătută de un drum croit încă de acum două secole.

Acest drum ducea la minele de argint și aparținea, conform dreptului vasalic, baronilor Pampa, urmașii unuia dintre acoliții mareșalului Tots. Dreptul vasalic al baronilor Pampa îi costa anual pe regii arkanarieni doisprezece puzi de argint curat și de aceea fiecare nou rege înscăunat își strângea armata și mergea la luptă spre castelul Bau, acolo unde se cuibăreau baronii. Zidurile castelului erau trainice, baronii erau curajoși, fiecare campanie costa treizeci de puzi de argint, iar după fiecare întoarcere a armatei înfrânte regii arkanarieni confirmau din nou și din nou dreptul vasalic al baronilor Pampa, alături de celelalte privilegii, cum ar fi: de a se scărpina în nas în timpul mesei regale, de a vâna la vest de Arkanar și de a-i striga pe prinți cu numele lor, fără a mai fi obligați să le adauge titlurile și gradele.

Pădurea Sughițata era plină de taine bizare. În timpul zilei se înșiră pe drumul de sud convoaiele cu minereu îmbogățit, iar noaptea drumul este pustiu, pentru că puțini curajoși se încumetă să-l străbată la lumina stelelor. Se povestește că în timpul nopții pasărea Siu strigă de pe pomul-Tată, pasăre de nimeni văzută și pe care oricum nu era îngăduit s-o privești de vreme ce nu era o pasăre obișnuită. Se mai povestește că păianjeni mari și păroși sar de pe ramuri direct pe gâtlejurile cailor și le retează cât ai clipi venele, înecându-se în sânge. Se spunea că prin pădure hălăduiește animalul străvechi și imens Peah, acoperit cu solzi, ce face o progenitură o dată la doisprezece ani; trage după el douăsprezece cozi ce transpiră și elimină o sudoare otrăvitoare. Iar câte unii chiar au văzut cum mistrețul golaș traversează drumul, ziua în amiaza mare, mormăindu-și tânguirile sale, blestemat fiind de sfântul Miki. Mistrețul era un animal feroce, invulnerabil la fier, dar ușor de străpuns cu o armă din os.

Aici se putea întâlni și un sclav fugar, cu un semn smolit între omoplați, făcut cu fierul roșu – un individ tăcut și nemilos, întocmai ca păianjenul-lipitoare păros. Sălășluia pe-acolo și un vrăjitor, puternic încovoiat, ce aduna ciuperci misterioase pentru fierturile lui vrăjitorești cu ajutorul cărora putea deveni invizibil, se putea preface în unele animale sau putea dobândi chiar o a doua umbră. Bântuiau de-a lungul drumului și voinicii îngrozitorului Vaga Roată, ca și

fugarii din minele de argint, cu palme negre și fețe palide, străvezii. Vracii se udunau în aceste locuri pentru veghea lor nocturnă, iar în poienile rare îndrăznești vânători ai baronului Pampa frigeau la proțap boi întregi, căpătați prin furtișaguri.

În adâncul pădurii, la o milă depărtare de drum, sub un pom uriaș, uscat de bătrânețe, o colibă strâmbă din bârne uriașe intrase în pământ, înconjurată de o palisadă înnegrită. Coliba se găsea aici de când lumea, ușa ei era întotdeauna închisă, iar lângă cerdacul putrezit stăteau aproape prăbușiți idoli tăiați din trunchiuri întregi. Acesta era cel mai periculos loc din Pădurea Sughițata. Se spunea că tocmai aici vine, o dată la doisprezece ani, străvechiul Peah pentru a-și naște urmașul și că tot aici, târându-se sub colibă, el crăpa, astfel încât subsolul colibei se umplea în întregime de venin negru, iar când otrava se va revărsa afară, atunci va veni sfârșitul tuturor. Se spunea că în nopțile ploioase idolii ies singuri din pământ, vin la drum și fac semne. Și se mai spunea că uneori se aprinde în ferestrele moarte o lumină neomenească, se aud sunete, iar fumul ce iese pe coș se îndreaptă ca un stâlp către cer.

Nu cu mult timp în urmă, prostul-satului, Irma Kukish, nebăutor, din cătunul Bunatopire (mai simplu, Puțitoarea), a ajuns într-o seară, din greșeală, tocmai la colibă și s-a uitat pe fereastră. S-a întors acasă într-un hal fără de hal, dar revenindu-și în cele din urmă a povestit că o lumină puternică inunda interiorul colibei, iar la o masă obișnuită stătea un om cu picioarele trântite pe o bancă și sorbea dintr-un butoi pe care-l ținea într-o mână. Fața omului atârna aproape până la brâu și era toată plină de pete. Ce mai, hotărât lucru, fusese însuși sfântul Miki, care, până să treacă la credință, avusese o mulțime de neveste și fusese un bețivan tare porcos la grai. Puteai să-l privești doar dacă reușeai să-ți învingi frica. Prin fereastră răzbătea un miros dulce, melancolic, iar pe pomii dimprejur jucau umbre. Au venit din toată regiunea pentru a asculta povestea prostului. Totul s-a terminat cu venirea agresorilor, care, legându-i coatele până la omoplați, l-au izgonit în orașul Arkanar. Zvonurile despre colibă tot nu au încetat, iar acum nu mai era denumită altfel decât Bârlogul Beat…

Străbătând desișurile de ferigi gigantice, Rumata descălecă lângă cerdacul de la Bârlogul Beat și înfășură frâul în jurul unuia dintre

idoli. În colibă era aprinsă lumina, ușa era deschisă și atârna într-o singură balama. Părintele Cabani stătea la masă într-o prostrație totală. Camera duhnea a alcool, iar pe masă, printre oase roase și bucăți de napi fierți, trona o cană barosană din lut.

– Bună seara, părinte Cabani, spuse Rumata, trecând pragul.

– Hai noroc, răspunse părintele Cabani, cu vocea răgușită ca sunetul unui corn de luptă.

Rumata se apropie de masă în zăngănitul pintenilor, aruncă mănușile pe bancă și îl privi iarăși pe părintele Cabani. Acesta stătea nemișcat, ținându-și fața fleșcăită în palme. Sprâncenele lui păroase, ușor încărunțite, atârnau deasupra obrajilor ca o iarbă uscată deasupra marginii unei râpe. Aerul plin de aburii alcoolului neasimilat ieșea cu un șuierat la fiecare expirație din nările pline de pori mari.

– Io însumi l-am inventat! spuse părintele brusc, ridicându-și cu efort sprânceana dreaptă și uitându-se la Rumata cu un ochi tumefiat. Singur! Pen' ce?… Părintele își eliberă mâna dreaptă de sub obraz și își zburli părul cu un deget. Și totuși io n-am niciun amestec!… Io l-am inventat… Și tot io n-am niciun amestec, ai? Chiar așa – n-am niciun amestec… De fapt noi nu inventăm, ci naiba știe ce facem!…

Rumata își desfăcu centura și trase peste cap legăturile spadelor.

– Hei, hei! făcu el.

– Lada! urlă părintele Cabani și tăcu multă vreme, făcând mișcări ciudate din obraji.

Fără a-și desprinde privirile de el, Rumata își trecu peste bancă picioarele încălțate în niște botfori prăfuiți și se așeză, punându-și alături spadele.

– Lada… repetă cu voce scăzută părintele Cabani. Asta o zbunem noi că chipurile inventăm. De fapt totu' e de mult inventat. Cineva a inventat totu' de mult, a pus totu-n ladă, a făcut o gaură-n gapac și-a plecat… A plecat să se culce… Și-atunci ce? Vine părintele Cabani,

închide ochii, ba-bagă mâna-n gaură. Părintele Cabani își privi mâna. – A-apuc! Am inventat! Io, cică, uite, am inventat și asta!… Iar cine nu crede, ăla-i un prost… Bag mâna – pr-rima! Ce-i? Sârmă cu ghimpi. Pen' ce? Curtea cu animale împotriva lupilor… Super! Bag mâna – a do-oua! Ce-i? O chestie fo-oarte deșteaptă – se numește tocătoare de carne… Pen' ce? Se toacă carnea fin… Super! Bag mâna – a treia! Ce-i? Apă de f-f-foc… Pen' ce? S-să se aprindă lemnele ude… Ei?!

Părintele Cabani amuți și începu să se aplece în față, de parcă ar fi fost tras de gât. Rumata luă cana, se uită la ea, apoi își turnă câteva picături pe dosul palmei. Picăturile erau liliachii și miroseau a ulei de basamac. Rumata își șterse mâna grijuliu cu batista din dantelă. Pe batistă rămaseră pete unsuroase. Capul părintelui Cabani, cu o claie de păr răvășit, atinse masa și imediat zvâcni în sus.

– Cine a pus totu' în ladă știa pen' ce s-a inventat… Ghimpi pentru lupi?! Asta io, prostu', – cică pen' lupi… Minele, minele-s de înconjurat cu ghimpi… Ca-s nu fugă din mine criminalii de stat. Da' eu asta nu vreau. Și eu sunt un criminal de stat. Da' pe mine m-au întrebat? M-au întrebat! Ghimpi, zbun ei? Ghimpi. Pen' lupi, zbun ei? Pen' lupi… Marfa! zbun ei. Mișto! Înconjurăm minele… Însuși don Reba le-a înconjurat. Și tocătoarea de carne mi-au luat-o. Mișto, zbun ei! Ai cap, zbun ei!… Și acu', va să zică, în Turnul Vesel se va face carne tocată fină… Cică-i de mare folos…

Știu, se gândea Rumata. Știu tot. Și cum ai urlat în cabinetul lui don Reba și cum te-ai târât la picioarele lui, implorându-l: „Dă-mi-o, n-ai nevoie!" Era prea târziu. Tocătoarea de carne pornise să se învârtă.

Părintele Cabani înhăță cana și-și lipi de ea botul păros. Înghițea amestecul otrăvitor, icnind precum mistrețul, apoi puse cana pe masă și începu să mestece o bucată de nap. Pe obraji îi șiroiau lacrimile.

– Apă de foc! spuse într-un sfârșit cu vocea întretăiată. La aprinderea focurilor și pen' jmecherii nostime. Ce foc, dacă se poate bea? Dacă o amesteci cu berea, ea-i de mare valoare! N-o dau! O beau singur… Și beau. Ziua beau. Și noaptea la fel. M-am umflat tot. Tot timpul cad. Deunăzi, don Rumata, n-o să crezi, m-am uitat în oglindă… – M-am speriat… Mă uit – ajută-mă Doamne! – unde-i părintele Cabani?!

Fiară de mare, o caracatiță – îs tot numa' pete colorate… Cân' roșu. Cân' albastru. Va să zică am inventat apă pen' jmecherii…

Părintele Cabani scuipă pe masă și râcâi cu piciorul sub bancă, pentru a șterge. Apoi întrebă brusc:

– Ce zi e azi?

– Ajunul lui Cata cel Drept, spuse Rumata.

– De ce nu-i soare?

– Pentru că este noapte.

– Iar noapte… spuse întristat părintele Cabani și căzu cu fața în resturile de mâncare.

Rumata îl privi un timp, fluierând printre dinți, după care se sculă de la masă și se duse în debara. Acolo, între o grămadă de napi și o moviliță de rumeguș, stătea cu țevile ei strălucitoare din sticlă instalația voluminoasă de fabricat alcool a părintelui Cabani – o uimitoare creație a unui inginer înnăscut, a unui alchimist instinctiv și a unui mare meșter sticlar. Rumata dădu de două ori ocol acestei „mașini infernale", pipăi în întuneric după o rangă și lovi instalația, fără a ținti un loc anume. În debara se auziră zăngănituri, trosnituri și gâlgâituri. Mirosul infect al borhotului acru îl izbi drept în față.

Rumata se îndreptă spre un colț îndepărtat, în trosnetele cioburilor de sticlă sub tălpi, și aprinse lanterna. Acolo, sub o grămadă de vechituri, se afla într-un seif rezistent din silichet sintetizatorul miniatural de câmp „Midas". Rumata înlătură vechiturile, formă o combinație de cifre pe disc și săltă capacul seifului. Sintetizatorul arăta ciudat în mijlocul gunoiului răvășit, cu toată prezența luminii electrice, albe. Rumata aruncă în pâlnia de admisie câteva lopeți de rumeguș și sintetizatorul începu să toarcă încetișor, panoul de comandă cuplându-se automat. Rumata împinse cu botforul o găleată ruginită spre tubul de evacuare. Și imediat – dziu, dziu, dziu – pe fundul strivit al găleții de tablă căzură rotocoale aurii cu profilul aristocratic al lui Pits al Șaselea, regele Arkanarului.

Rumata îl cără pe părintele Cabani și-l întinse pe o laviță scârțâitoare din scânduri, îi scoase bocancii, îl întoarse pe partea dreaptă și îl acoperi cu blana năpârlită a unui animal de mult dispărut. Părintele Cabani se trezi pentru o clipă în tot acest răstimp. Nu putea nici să se miște, nici să gândească. Se mărgini doar să îngâne câteva strofe dintr-o romanță mondenă, interzisă: „Eu sunt ca o floricică roșie în a ta pălmuță“, după care porni să sforăie puternic.

Rumata curăță masa, mătură podeaua și șterse geamul singurei ferestre, înnegrit de murdărie și de experimentele chimice pe care părintele Cabani le făcea direct pe pervaz. După o sobă coșcovită descoperi un butoi cu spirt și îl goli într-o gaură de șobolani. În cele din urmă își adăpă armăsarul hamaharian, îndesă niște ovăz într-o desagă atârnată de șa, se spălă și începu să aștepte, privind flacăra fumegândă a lămpii cu ulei. Era al șaselea an de când ducea această viață ciudată, dublă și părea că se și obișnuise cu ea, deși uneori, cum era de pildă astăzi, se gândea că în realitate nu există nici atrocitate premeditată și nici cenușime agresoare, ci se joacă doar o piesă de teatru absurd, în care el, Rumata, joacă rolul principal. Că acum-acum vor izbucni aplauze după ce tocmai a dat o replică deosebit de reușită, iar specialiștii Institutului de istorie experimentală vor începe să strige din loje admirativ: „Adecvat, Anton! Adecvat! Bravo, Toșca!“ Chiar aruncă o privire împrejur, dar nu se afla într-o sală arhiplină, erau doar niște pereți înnegriți și năpădiți de mușchi, pereți din bârne goale, mânjite cu negru de fum în mai multe straturi.

În curte armăsarul hamaharian necheză ușurel și dădu din copite. Se auzi un zumzăit lin, înfundat, binecunoscut până la lacrimi și de-a dreptul incredibil în aceste locuri. Rumata ascultă încordat, cu gura întredeschisă. Zumzăitul încetă, flacăra tremură ușor și își spori strălucirea. Rumata dădu să se ridice și în același moment păși din întunericul nopții în mijlocul camerei don Kondor, Judecătorul Suprem și Custodele marilor sigilii de stat ale Republicii Comerciale Soan, vicepreședintele Conferinței celor doisprezece negociatori și cavalerul Ordinului Imperial al Brațului Milostiv.

Rumata sări de la locul lui, gata să răstoarne banca. Ar fi vrut să se repeadă, să-l îmbrățișeze, să-l sărute pe amândoi obrajii, dar picioarele îl obligară să urmeze eticheta, se îndoiră singure,

îngenunchindu-l, pintenii răsunară solemn, mâna dreaptă descrise un semicerc larg pornind de la inimă, iar capul i se aplecă astfel încât bărbia să i se scufunde în gulerul spumos de dantelă. Don Kondor își scoase bascul de catifea, împodobit cu o pană simplă, de drum printr-o mișcare grăbită de parcă ar fi gonit țânțarii, flutură cu el înspre Rumata, apoi, aruncând bascul pe masă, își desfăcu cu ambele mâini închizătoarele mantalei, lângă gât. Mantaua încă mai cădea încet în spatele lui, iar el deja stătea pe bancă, cu picioarele desfăcute, mâna stângă se sprijinea în șold, iar cu mâna dreaptă depărtată de corp ținea mânerul aurit al spadei înfipte în scândurile putrede ale podelei. Don Kondor era mic, slab, cu ochii mari, ieșiți din orbite, pe fața îngustă și palidă. Părul lui negru era prins întocmai ca la Rumata, cu un cerc din aur masiv, având o piatră mare, verde, chiar deasupra rădăcinii nasului.

– Sunteți singur, don Rumata? întrebă scurt.

– Da, nobile don, răspunse trist Rumata.

Părintele Cabani spuse brusc cu voce tare, de om treaz: „Nobile don Reba!… Sunteți o hienă și gata!“

Don Kondor nu se întoarse.

– Am zburat, spuse el.

– Să sperăm că nu ați fost văzut, spuse Rumata.

– Cu o legendă în plus sau în minus, spuse iritat don Kondor. Nu am timp de călătorii ecvestre. Ce s-a întâmplat cu Budah? Unde este? Stați jos, don Rumata, vă rog! Mă doare gâtul.

Rumata se așeză ascultător pe bancă.

– Budah a dispărut. L-am așteptat în localitatea Spadelor Grele. A apărut doar un vagabond chior, a spus parola și mi-a înmânat un sac plin cu cărți. L-am mai așteptat două zile, apoi am luat legătura cu don Gug, iar acesta mi-a spus că l-a condus pe Budah până la graniță, că Budah este însoțit de un nobil don în care se poate avea încredere, pentru că a fost terminat la jocul de cărți, fiind acum vândut trup și suflet lui don Gug. Deci Budah a dispărut pe undeva

pe aici, prin Arkanar. Asta este tot ce știu.

– Nu știi prea multe, spuse don Kondor.

– Nu Budah constituie problema, replică Rumata. Dacă este în viață, îl găsesc și îl scot. Știu eu cum s-o fac. Nu despre asta am vrut să vorbesc cu dumneavoastră. Vreau încă și încă o dată să vă atrag atenția că situația din Arkanar iese din limitele teoriei de bază… Pe fața lui don Kondor se așternu o expresie acră. Va trebui să mă ascultați, rosti hotărât Rumata. Simt eu că prin legătura radio nu am să reușesc niciodată să mă explic cu dumneavoastră. Iar în Arkanar totul s-a schimbat! A apărut un nou factor ce acționează sistematic. Și totul arată ca și cum don Reba ar aținea în mod conștient toată cenușimea din regat împotriva savanților. Tot ceea ce se ridică măcar cu puțin deasupra nivelului mediu cenușiu se află în pericol. Ascultați-mă, don Kondor, acestea nu sunt emoții, sunt fapte! Dacă ești deștept, învățat, dacă ai îndoieli, dacă spui ceva neobișnuit – în sfârșit, chiar și dacă nu bei vin! –, ești în pericol. Oricare negustoraș are dreptul să te hăituiască până la moarte. Sute și mii de oameni sunt amenințați să devină niște proscriși. Agresorii îi vânează și îi spânzură la marginea drumurilor. Goi, cu picioarele în sus. Ieri, pe strada mea, au omorât în lovituri de cizme un bătrân, fiindcă au aflat că știe carte. Se spune că l-au călcat în picioare timp de două ore, ca tâmpiții, cu mutre nădușite, animalice… Rumata se înfrână și încheie liniștit: Într-un cuvânt, în Arkanar nu va mai rămâne în curând nimeni care să știe carte. Ca în regiunea Ordinului Sfânt, după măcelul Barcanian.

Don Kondor îl privea cu atenție, strângându-și buzele.

– Nu-mi placi, Anton, spuse acesta în rusește.

– Nici mie nu-mi plac multe, Alexandr Vasilievici, spuse Rumata. Nu-mi place că ne-am legat de mâini și de picioare prin însăși punerea problemei. Nu-mi place că se numește Problema Influențării Fără Vărsare de Sânge. Pentru că în situația mea aceasta înseamnă pasivitate fundamentată științific… Cunosc toate obiecțiile dumneavoastră! Și eu cunosc teoria, dar aici nu există niciun fel de teorii, există doar o practică tipic fascistă, aici în fiecare moment animalele ucid oamenii! Aici totul este inutil. Cunoștințele nu sunt suficiente, iar aurul își pierde valoarea pentru că se întârzie atâta.

– Anton, spuse don Kondor. Nu te înfierbânta. Și eu cred că în Arkanar situația este cu totul ieșită din comun, dar sunt convins că nu ai nicio propunere constructivă.

– Da, admise Rumata, nu am propuneri constructive. Dar îmi este foarte greu să mă stăpânesc.

– Anton, spuse don Kondor. Suntem cu toții două sute cincizeci pe această planetă. Toți se stăpânesc și tuturor le este foarte greu. Cei mai experimentați trăiesc aici de mai bine de douăzeci și doi de ani. Au venit în aceste locuri în calitate de observatori, și atât. În general, le-a fost interzis cu desăvârșire să întreprindă ceva. Imaginează-ți asta pentru o clipă: interzis cu desăvârșire. Nu ar fi avut nici măcar dreptul de a-l salva pe Budah. Chiar dacă acesta ar fi fost călcat în picioare sub ochii lor.

– Nu trebuie să-mi vorbiți ca unui copil, spuse Rumata.

– Ești nerăbdător ca un copil, spuse don Kondor. Și trebuie să fim foarte răbdători.

Rumata zâmbi cu amărăciune.

– Și până când vom aștepta, spuse el, până când vom măsura și vom cântări, fiarele vor distruge zilnic, în fiecare minut, oamenii.

– Anton, spuse don Kondor. În Univers sunt mii de planete unde noi încă nu am sosit și unde istoria își urmează cursul ei.

– Dar noi am sosit deja aici!

– Da, am sosit. Dar ca să ajutăm această omenire, nu pentru a ne descărca mânia noastră justificată. Dacă ești slab, pleacă. Întoarce-te acasă. În fond, nu mai ești un copil, într-adevăr, și ai știut ce vei vedea aici.

Rumata tăcea. Don Kondor, oarecum plouat și brusc îmbătrânit, trăgând spada de mâner ca pe un băț, păși de-a lungul mesei, strâmbând din nas cu tristețe.

– Înțeleg totul, spuse el. Doar am trăit toate acestea. A fost o vreme când acest simțământ de neputință și proprie ticăloșie mi s-a părut

cel mai groaznic lucru. Unii mai slabi de înger au înnebunit, au fost trimiși pe Pământ, iar acum sunt sub îngrijire medicală. Mi-au trebuit cincisprezece ani, dragul meu, să înțeleg ce este cel mai groaznic. Este îngrozitor să-ți pierzi chipul omenesc, Anton. Să-ți întinezi sufletul, să te înverșunezi. Noi suntem aici zei, Anton, și trebuie să fim mai deștepți decât zeii din legende, căci poporul acesta oricum îi creează după chipul și asemănarea lui. Umblăm pe marginea mlaștinii. Ai călcat greșit și – hop! – în mizerie, toată viața nu te mai cureți. Scria Goran Irukanian în *Istoria Sosirii*: „Când Dumnezeu a coborât din ceruri și a ieșit din mlaștinile Pitaniene către popor, avea picioarele murdare".

– Pentru asta a și fost ars Goran, spuse abătut Rumata.

– Da, l-au ars. Dar el se referea la noi. Eu sunt aici de cincisprezece ani. Eu, dragule, nu mai văd Pământul nici măcar în vis. Într-o zi, cotrobăind prin hârtiile mele, am găsit fotografia unei femei și mult timp nu am putut să înțeleg despre cine era vorba. Câteodată simt cu teamă că deja de mult nu mai sunt salariatul Institutului, că sunt doar un exponat în muzeul acestui Institut, că există în muzeu o sală unde trebuie să fiu depus, eu, Judecătorul General al unei republicii feudale comerciale. Iată cel mai îngrozitor lucru: să-ți trăiești rolul. În fiecare dintre noi se dă o luptă între nobila lepădătură și comunard. Totul din jur ajută lepădătura, iar comunardul este singur-singurel – până la Pământ sunt o mie de ani și o mie de parseci. Don Kondor tăcu, mângâindu-și genunchii. Așa că asta este, Anton, spuse cu voce sigură. Rămânem niște comunarzi.

Nu înțelege. Cum o să înțeleagă? A avut noroc, nu știe ce înseamnă teroarea cenușie, cine este don Reba. Toate la ceea ce a fost martor în cei cincisprezece ani de muncă pe această planetă intră cumva în cadrul teoriei de bază. Iar când îi vorbesc despre fascism, despre agresorii cenușii, despre sporirea meschinăriei, el percepe totul ca pe niște expresii emoționale. „Nu glumi cu terminologia, Anton! Confuzia terminologică aduce după sine consecințe periculoase." Nu poate pricepe că nivelul normal al atrocităților medievale este precum fericita zi de ieri a Arkanarului. Don Reba este pentru el cineva în genul ducelui Richelieu: un politician deștept și clarvăzător ce apără absolutismul de libertatea feudală. Sunt singurul de pe această planetă care văd cum o umbră înfiorătoare se târăște peste

țară și tocmai eu nu pot înțelege a cui este umbra și pentru ce… Și cum să-l conving, când este gata-gata – îmi dau seama după privirea lui – să mă trimită pe Pământ pentru tratament.

– Ce mai face onorabilul Sinda?

Don Kondor încetă a-l mai sfredeli cu privirea și mormăi: „Bine, vă mulțumesc". Apoi adăugă:

– În fine, trebuie clar înțeles că nici tu, nici eu, nimeni dintre noi nu va vedea roadele muncii lui. Nu suntem fizicieni, suntem istorici. Unitatea noastră de timp nu este secunda, ci secolul, iar munca noastră nu este nici măcar o însămânțare, noi nu facem altceva decât să pregătim solul pentru însămânțare. Altfel, vin câteodată de pe Pământ… entuziaștii, dracu' să-i ia… Sprinteri cu suflul scurt…

Rumata zâmbi strâmb și, fără să fie necesar în mod special, începu să tragă de botfori. Sprinterii. Da, au fost și sprinteri.

În urmă cu vreo zece ani Ștefan Orlovski, alias don Kapada, comandantul companiei de arbaletieri ai Înălțimii Sale imperiale, a ordonat soldaților săi să deschidă focul asupra călăilor în timpul torturării publice a optsprezece vrăjitori estorieni, l-a spintecat cu spada pe judecătorul imperial, plus încă vreo doi portărei, și a fost ridicat în lănci de straja regală. Chinuit de convulsiile morții, a mai reușit să țipe: „Doar sunteți oameni! Loviți-i, loviți-i!" Erau însă prea puțini cei ce-l auzeau în urletul mulțimii: „Focul! Mai bagă la foc!…"

Cam în aceeași perioadă, în cealaltă emisferă, Karl Rosenblum, unul dintre cei mai buni cunoscători ai războaielor țărănești din Germania și Franța, alias Pani-Pa, negustorul de lână, i-a ridicat la luptă pe țăranii Murissieni, a cucerit împreună cu aceștia două orașe și a fost omorât de o săgeată trasă drept în ceafă, pe când încerca să stăvilească jafurile din oraș. Când au venit după el cu elicopterul, încă mai trăia, dar deja nu mai putea să vorbească, doar se uita cu un aer vinovat și nedumerit, privea cu ochii lui mari, albaștri, din care curgeau neîncetat lacrimi…

Iar cu puțin înainte de venirea lui Rumata, un prieten conspirativ (Jeremy Tafnut, specialist în istoria reformelor funciare), foarte bine acoperit ca fiind unicul confident al tiranului kaisanian, a dat pe

neașteptate o lovitură de palat, a uzurpat puterea și timp de două luni a încercat să introducă Secolul de Aur, încăpățânându-se să rămână mut la toate interpelările vecinilor și ale Pământului. A căpătat imediat faima de om nebun, a scăpat teafăr din opt atentate și, în cele din urmă, a fost răpit de echipa de intervenții a Institutului și transportat cu un submarin la baza insulară de la Polul Sud…

– Dacă stai doar să te gândești! bolborosi Rumata. Până acum întregul Pământ și-a închipuit că cele mai dificile probleme sunt legate de hipertransport…

Don Kondor ridică privirile.

– O, în sfârșit! spuse încet.

Răsunară izbiturile unor copite, armăsarul hamaharian începu să necheze furios și strident și se făcu auzită o înjurătură spusă pe un ton energic, cu un pronunțat accent irukanian. În pragul ușii apăru don Gug, postelnicul-șef al Luminăției Sale ducele Irukanski, gras, rumen, cu mustața răsucită voinicește, cu zâmbetul până la urechi, cu ochii micuți și voioși sub buclele castanii ale perucii. Și din nou Rumata dădu să sară și să-l îmbrățișeze, pentru că ăsta era chiar Pașca, dar don Gug începu să-și aranjeze brusc ținuta, iar pe fizionomia bucălată apăru o expresie excesiv de mieroasă, corpul lui se încovoie ușor de mijloc, își strânse pălăria la piept și își supse buzele cu un șuierat. Rumata aruncă o privire fugară către Alexandr Vasilievici. Alexandr Vasilievici dispăruse. Pe bancă stătea acum Judecătorul Suprem și Custodele marilor sigilii – cu picioarele depărtate, mâna stângă înfiptă în șold, iar cea dreaptă așezată pe mânerul aurit al spadei.

– Ați întârziat nepermis de mult, don Gug, spuse acesta cu o voce neplăcută.

– Mii de scuze, țipă don Gug, apropiindu-se cu mișcări line de masă. Jur pe rahitismul ducelui meu, au fost împrejurări complet neprevăzute. De patru ori am fost oprit de către patrulele Înălțimii Sale regale a Arkanarului și de două ori m-am încăierat cu niște nespălați. Ridică cu eleganță mâna stângă, înfășurată cu o cârpă îmbibată de sânge. Că veni vorba, nobili doni, al cui este elicopterul din spatele colibei?

– Este elicopterul meu, răspunse arțăgos don Kondor. N-am eu timp de încăierări la drumul mare.

Don Gug zâmbi plăcut și, așezându-se pe spătarul băncii, spuse:

– Așa deci, nobili doni, am fost siliți să constatăm că preaînvățatul doctor Budah a dispărut în mod misterios undeva între granița irukaniană și legiunea Spadelor Grele…

Părintele Cabani se agită brusc pe locul lui.

– Don Reba, rosti acesta, cu voce profundă, fără a se trezi însă.

– Lăsați-mi-l mie pe Budah, spuse deznădăjduit Rumata, și încercați cumva să mă înțelegeți…

2

Rumata tresări și deschise ochii. Se făcuse de ziuă. Sub ferestre, în plină stradă, izbucnise scandalul. Cineva, se pare un militar, zbiera: „N-nemer– rnicule! Să lingi mizeria cu limba! („În loc de bună dimineața!“ se gândi Rumata). Să ta-aci!… Jur pe spinarea sfântului Miki, mă scoți din sărite!“ Un alt glas, lipsit de finețe și răgușit, bombănea ceva în sensul că pe această stradă se cade să te uiți pe unde calci. „A dat o ploicică în zori de zi, iar strada cine știe de când nu a mai fost pavată…“ „Mai îmi și comandă pe unde să mă uit!…“ „Mai bine m-ați lăsa, nobile don, nu mă mai țineți de cămașă“ „Mai îmi și comandă!…“ Se auzi un pocnet răsunător. Probabil că aceasta era a doua palmă – prima îl trezise pe Rumata. „Mai bine ați face să nu mă bateți, nobile don…“, se auzea de jos.

Era o voce cunoscută, cine ar fi putut să fie? Pare a fi don Tameo. Astăzi trebuie să-i pierd înapoi la cărți mârțoaga lui hamahariană. Interesant, voi reuși vreodată să învăț să mă pricep la cai? Într-adevăr, noi ăștia, de-alde Rumata Estorski, nu ne pricepem la cai de când lumea. Noi suntem cunoscători doar în privința cămilelor de luptă. Ce bine că în Arkanar aproape că nu există cămile. Rumata se întinse de-i trosniră oasele, pipăi la căpătâi un șnur răsucit din mătase și îl trase de câteva ori. În adâncurile casei răsunară niște clopoței. Evident, băiatul cască ochii la scandal, se gândi Rumata. Ar fi putut să se scoale și să se îmbrace singur, dar asta ar fi însemnat alte zvonuri în plus. Deveni mai atent la cearta de sub ferestre. Ce grai viguros! Incredibilă entropie. Numai de nu l-ar spinteca don Tameo… În ultima vreme apăruseră în gardă amatorii, care dădură de știre că au un singur paloș pentru lupta nobilă, pe cel de-al doilea

folosindu-l în special pentru scârnăviile străzii, care din grija lui don Reba se înmulțiseră peste măsură în gloriosul Arkanar. Totuși, don Tameo nu este din ăștia. Cam fricos don Tameo al nostru, dar este și un politician cunoscut…

Ce porcărie, când ziua începe cu don Tameo… Rumata se așeză, cuprinzându-și genunchii pe sub pătura luxoasă, zdrențuită. Îl cuprinse un simțământ de disperare, ca de plumb, așa de dureros, încât nu putea să nu se întrebe cum putem fi atât de slabi și neînsemnați în fața acestor evenimente… Nu ne putem închipui așa ceva pe Pământ. Acolo suntem băieți sănătoși, siguri pe noi, băieți ce au trecut de condiționarea psihologică și sunt gata de orice. Avem nervi minunați: știm să nu întoarcem capul când cineva este bătut măr sau executat. Avem o incredibilă stăpânire de sine: suntem capabili să rezistăm la efuziunile unor cretini iremediabili. Am uitat și de silă, suntem mulțumiți de vasele care de obicei sunt date câinilor să fie linse, apoi, pentru ca acestea să arate totuși frumos, le ștergem cu poalele hainelor jegoase. Am devenit niște monumente de impersonalitate, nici măcar în somn nu mai rostim limbile Pământului. Avem o armă imbatabilă: teoria de bază a feudalismului, elaborată în liniștea cabinetelor și a laboratoarelor, pe baza unor săpături prăfuite, a unor discuții temeinice…

Ce păcat însă că don Reba habar nu are de această teorie. Ce păcat că pregătirea psihologică se duce de pe noi precum pielea bronzată, ne aruncăm în extreme, suntem nevoiți să facem permanent antrenamente. „Strânge din dinți și amintește-ți că ești un zeu mascat, ei nu știu ce fac și aproape nimeni dintre ei nu este vinovat, deci fii răbdător și tolerant…“ Se vede treaba că fântânile umanismului din sufletele noastre, ce păreau abisale pe Pământ, seacă acum cu o repeziciune înspăimântătoare. Pe sfântul Miki, acolo, pe Pământ, eram cu adevărat umaniști, umanismul era scheletul naturii noastre, ajungeam până la antropocentrism în admirația noastră față de OM, în dragostea noastră față de OM, iar aici ne prinde brusc groaza la gândul că nu pe OM l-am iubit, ci doar comunardul, pământeanul care este egal cu noi… Tot mai des ne surprindem gândind: „Încetați odată! Sunt ei oare oameni? Sunt ei oare capabili să devină cu timpul oameni?“ Și atunci ne amintim de cei precum Kira, Budah, Arata Cocoșatul, minunatul baron Pampa și ne rușinăm, ceea ce este destul de neplăcut și neobișnuit,

și, cel mai important, nu ajută la nimic…

„Nu mai trebuie să mă gândesc la asta, reflectă Rumata. În orice caz, nu dimineața. De-ar dispărea acest don Tameo!… Se adună amărăciunea în sufletul meu și nu am unde s-o arunc într-o așa singurătate. Chiar așa, în singurătate! Noi, cei sănătoși, cei ce ne putem stăpâni, am crezut noi vreodată că vom fi aici atât de singuri? Nimeni nu ne va crede! Anton, prietene, ce-i cu tine? La trei ore de zbor spre vest se află Alexandr Vasilievici, un om bun și deștept; la est se află Pașca, șapte ani cu el în aceeași bancă, un prieten vesel și credincios. Pur și simplu te-ai înmuiat, Toșca. Sigur, din păcate, noi am crezut că ești mai tare, dar cu cine nu se întâmplă?! Este o muncă de infern, te înțelegem, întoarce-te pe Pământ, odihnește-te, mai învață ceva teorie și apoi vom mai vedea…

Iar Alexandr Vasilievici, printre altele, este un dogmatic pur. Dacă teoria de bază nu îi include pe cenușii – («Eu, dragul meu, nu am observat astfel de abateri de la teorie în cei cincisprezece ani de muncă ai mei…») – atunci înseamnă că au început să mi se năzară acești cenușii. Și dacă am început să aiurez, atunci nervii mi-au cedat și trebuie să fiu trimis la odihnă. «Bine, promit că am să cercetez personal și am să comunic opinia mea. Deocamdată însă, don Rumata, vă rog, niciun fel de excese…» Iar Pavel, prietenul meu din copilărie, un erudit, vezi Doamne, mare cunoscător, o comoară de informații… s-a cufundat nebunește în istoriile ambelor planete și a dovedit cu ușurință că mișcarea cenușie nu este decât o manifestare banală a orășenilor contra baronilor. «De altfel, zilele astea o să trec eu pe la tine să văd. Pe bune, mă simt cumva stânjenit pentru Budah…» Mulțumesc și pentru atât! Și ajunge! Mă ocup eu de Budah, dacă nu mai sunt capabil de altceva.

Preaînvățatul doctor Budah. Băștinaș irukanian, marele medic, căruia ducele Irukanski a fost gata-gata să-i confere titlul de nobil, dacă nu s-ar fi răzgândit și nu s-ar fi decis să-l vâre în turn. Cel mai mare specialist din Imperiu în tratamentul cu venin. Autorul binecunoscutului tratat „Despre ierburi și alte cereale ce pot în mod enigmatic să devină cauza mâhnirii, bucuriei și a liniștirii, precum și despre saliva și sucurile târâtoarelor, a păianjenilor și a mistrețului golaș, precum și despre multe alte însușiri ale lor“. Fără îndoială, este un om minunat, un adevărat intelectual, un umanist convins și

neiubitor de argint: toată averea lui este un sac cu cărți. Cine are nevoie de tine, doctore Budah, în această țară sumbră și ignorantă ce se scufundă în mlaștina sângeroasă a comploturilor și a cupidității?

Vom considera că ești viu și te afli în Arkanar. Desigur, nu este exclus să fi fost prins de barbarii-agresori coborâți de pe lanțurile muntoase ale Masivului Roșu de Nord. În acest caz, don Kondor va trebui să ia legătura cu prietenul nostru Shushtuletydovodus, specialist în istoria culturilor primitive, care acum se dă drept șaman-epileptic la un conducător al cărui nume este format din patruzeci și cinci de silabe. Dacă totuși te afli în Arkanar, atunci primii care ar fi putut să te prindă sunt oamenii nocturni ai lui Vaga Roată. De fapt, nu chiar să te prindă, ci doar să te ia în treacăt, pentru că principala lor pradă ar fi fost însoțitorul tău, nobilul don care a pierdut totul la cărți. Așa sau altfel, ei nu te vor ucide: Vaga Roată este prea zgârcit pentru a face asta.

Ai fi putut fi prins și de vreun dobitoc de baron. Fără nicio intenție dușmănoasă, doar așa, din cauza plictiselii și a ospitalității lui hipertrofiate. I-a venit chef să tragă un chiolhan cu un nobil interlocutor, a pus glotașii pe drumuri și l-a silit pe însoțitorul tău să vină la castel. Și vei sta în odaia puturoasă a slugilor până când donii se vor îmbăta criță și-și vor lua rămas-bun. Nici în acest caz nu te amenință nimic.

Pe undeva însă în Râpaputredă mai sunt ascunse rămășițe din recent distrusa armată țărănească a lui don Xi și a lui Perta Șirădespinare, aprovizionată în taină, chiar și acum, de însuși vulturul nostru don Reba pentru foarte posibilele complicații cu baronii. Uite, ăștia nu știu ce-i mila și mai bine să nu te gândești la ei. Ar mai fi don Satarin, un aristocrat imperial de viță nobilă, are o sută doi ani și a dat în mintea copiilor. Se află în dușmănie de neam cu ducele Irukanski și uneori, excitându-se la gândul unei activități, începe să-i prindă pe toți cei care trec granița irukaniană. Este foarte periculos, pentru că sub influența crizelor de colită poate fi capabil să emită unele ordine, astfel încât groparii să nu mai facă față la scosul morților din temnițele lui.

Și, în fine, principalul. Principalul nu pentru că ar fi cel mai periculos, ci pentru că este cel mai probabil. Patrulele cenușii ale lui don Reba. Agresorii la drumul mare. Poți să cazi întâmplător în

mâinile lor și atunci trebuie să te bazezi pe prudența și calmul însoțitorului tău. Dar dacă-l interesezi pe don Reba… Don Reba are uneori interese atât de neașteptate… Spionii lui ar fi putut să-l informeze că treci prin Arkanar și atunci în întâmpinarea ta s-a trimis o trupă condusă de un ofițer cenușiu, stăruitor, o lepădătură provenită din mica boierime, iar acum deja stai într-un sac de piatră, sub Turnul Vesel…“

Rumata trase iarăși nerăbdător de șnur. Ușa dormitorului se deschise cu un scârțâit respingător și intră sluga, un băiat slăbuț și posomorât. Îl chema Uno, iar destinul lui putea fi subiect de baladă. Se înclină în prag, târșâindu-și bocancii rupți, se apropie de pat și puse pe măsuță o tavă cu scrisori, cafea și o bucată din scoarța aromată a unui copac bună pentru mestecat, pentru curățarea și întărirea dinților.

Rumata îl privi supărat:

– Spune-mi, te rog, când ai de gând să ungi ușa?

Băiatul tăcu, cu privirile plecate. Rumata azvârli pătura de-o parte, își coborî picioarele goale pe dușumea și se întinse spre tavă.

– Astăzi te-ai spălat? întrebă Rumata.

Băiatul se lăsă de pe un picior pe altul și, fără să răspundă, începu să umble prin cameră, adunând îmbrăcămintea aruncată.

– Mi se pare că te-am întrebat dacă te-ai spălat sau nu astăzi? întrebă Rumata, desfăcând prima scrisoare.

– Păcatele nu le speli cu apă, mormăi băiatul. Ce sunt eu, nobil, să mă spăl?

– Ți-am povestit despre microbi? spuse Rumata.

Băiatul puse pantalonii verzi pe spătarul fotoliului și făcu un semn cu degetul mare pentru a izgoni necuratul.

– M-am rugat de trei ori în noaptea asta, spuse el. Nu este îndeajuns?

– Mare prostănac mai ești, spuse Rumata și începu să citească

scrisoarea.

Îi scria dona Okana, damă de onoare, noua favorită a lui don Reba. Îi propunea o vizită la ea, în această seară, vizită după care ea „se tânjește duios". În post-scriptum stătea scris, în cuvinte simple, ce așteaptă ea de la această întâlnire. Rumata nu se mai putu controla și roși. Uitându-se pe furiș la băiat, mormăi: „Ei, de fapt…" Trebuia să se mai gândească la asta. Îi era silă să meargă, dar ar fi fost o prostie să nu se ducă – dona Okana știa prea multe. Bău cafeaua dintr-o suflare și începu să mestece o bucățică de scoarță.

Următorul plic era dintr-o hârtie rezistentă, pecetea de ceară era ștearsă și se vedea limpede că scrisoarea fusese deschisă. Îi scria don Ripat – un carierist hotărât, locotenent în compania cenușie a negustorilor de mărunțișuri. Întreba de sănătate, își exprima încrederea în victoria cauzei cenușii și rugămintea de a fi păsuit cu datoria, invocând niște împrejurări absurde. „Bine, bine…" mormăi Rumata, puse de-o parte scrisoarea, luă plicul din nou și-l cercetă cu interes. Mda, au început să lucreze mai îngrijit. Vizibil mai fin.

În a treia scrisoare era provocat la duel cu spadele în chestiuni legate de onoarea donei Pifa, dar se propunea închiderea conflictului dacă don Rumata va binevoi să aducă dovezi că el, nobilul don Rumata, nu a avut și nu are nicio tangență cu dona Pifa. Scrisoarea era standard: textul principal era scris de un caligraf, iar în spațiile libere erau scrise cu litere strâmbe și cu greșeli gramaticale numele persoanelor și termenele.

Rumata aruncă scrisoarea și se scărpină la mâna stângă, pișcată de țânțari.

– În fine, hai să mă spăl, ordonă el.

Băiatul dispăru dincolo de ușă și se întoarse în curând, intrând cu spatele și trăgând pe podea un ciubăr din lemn, plin cu apă. Apoi mai fugi încă o dată dincolo de ușă și aduse un ciubăr gol și o ulcică.

Rumata sări jos, își trase peste cap cămașa de noapte, ponosită, dar cu o broderie foarte fină, făcută manual, și scoase cu un zăngănit spadele din tecile atârnate la capul patului. Băiatul stătea precaut după fotoliu. Exersând vreo zece minute fandări și parări, Rumata

înfipse apoi spadele în perete, se aplecă deasupra ciubărului gol și porunci: „Toarnă!“ Era greu fără săpun, dar Rumata se obișnuise deja. Băiatul turna ulcică după ulcică, pe spate, pe gât, pe cap și mormăia întruna: „La toți e ca la toată lumea, doar la noi numai ciudățenii. Unde s-a mai văzut să te speli în două ciubăre. Pentru latrină a născocit un țucal… Ștergar curat în fiecare zi… Fără rugăciuni, țopăie goi cu spadele…“

Frecându-se cu ștergarul, Rumata îl povățui:

– Eu sunt la curte, nu sunt un oarecare baron păduchios. Curtezanul trebuie să fie curat și să miroasă frumos.

– Înălțimea Sa atâta grijă are, doar să vă miroasă, se îndârji băiatul. Toată lumea știe că Înălțimea Sa se roagă zi și noapte pentru noi, păcătoșii. Iar don Reba nu se spală niciodată. Am auzit eu, a povestit o slugă de-a lui.

– Bine, bine, nu mă mai sâcâi, spuse Rumata, trăgându-și maieul din nylon.

Băiatul se uită dezaprobator la acest maieu. De mult circulau zvonuri despre el printre slugile arkanariene. Rumata nu putea însă schimba nimic în această privință, din cauza unui firesc sentiment de silă. Când își puse chiloții, băiatul întoarse capul și făcu o mișcare din buze, de parcă l-ar fi scuipat pe necuratul.

„Bine ar fi fost totuși să introduc în modă lenjeria de corp“, se gândi Rumata. În mod normal însă, aceasta se putea face numai cu ajutorul femeilor, iar Rumata se remarca în această chestiune printr-o exigență inadmisibilă pentru un cercetaș. Un cavaler și un flușturatic, cunoscător al manierelor din capitală, exilat în provincie din cauza duelurilor din amor, trebuia să aibă cel puțin douăzeci de amante. Rumata depunea eforturi eroice pentru a-și susține renumele. Jumătate din rețeaua lui de spioni răspândea zvonuri oribile despre el în loc să se ocupe de treburile specifice, iar aceste zvonuri stârneau invidia și admirația în rândurile tineretului din garda arkanariană. Zeci de dame dezamăgite, la care Rumata întârzia special până noaptea târziu, citindu-le poezii (a treia gardă, sărutul părintesc pe obraz și săritura de pe balcon drept în brațele comandantului de rond nocturn sau ale unui ofițer cunoscut),

povesteau, care mai de care, una alteia, despre adevăratul stil de capitală pe care îl are cavalerul din metropolă. Rumata rezista numai datorită vanității acestor muieri proaste și dezgustător de depravate, dar problema lenjeriei rămânea deschisă. Ce simplu a fost cu batistele! La primul bal, Rumata și-a scos din manșetă o batistuță fină, din dantelă, și și-a tamponat buzele cu ea. La balul următor bravii gardieni deja își ștergeau fețele transpirate cu bucăți mai mici sau mai mari din materiale de diferite culori, cu broderii sau monograme, iar după o lună au apărut și filfizonii, care purtau pe brațul îndoit cearșafuri întregi, târându-le cu distincție pe podea.

Rumata își puse pantalonii verzi și o cămașă albă din batist cu guler îngălbenit.

– Mă așteaptă cineva? întrebă el.

– Frizerul așteaptă, răspunse băiatul. Și încă doi doni mai așteaptă în salon, don Tameo și don Sera. Au poruncit să le aduc vin și acum joacă pietre de noroc. Vă așteaptă la micul dejun.

– Du-te și cheamă-l pe frizer, spune-le nobililor doni că voi fi gata în curând. Și nu fi grosolan, vorbește frumos…

Micul dejun nu a fost prea îmbelșugat, lăsând loc și pentru masa de prânz. S-a servit carne friptă, cu multe mirodenii și garnisită cu urechi de câine frăgezite în oțet. S-a băut vin spumos irukanian, vin vâscos estorian, de culoare maronie, și alb de soan. Despicând dibace cu două pumnale o pulpă de berbec, don Tameo se plângea de obrăznicia păturilor de jos. „Intenționez să fac un raport adresat Înălțimii Sale, informă el. Nobilimea solicită ca țăranilor și adunăturilor de meseriași să li se interzică apariția în locurile publice și pe străzi. Lasă-i să umble prin curți și prin dosul caselor. În cazurile când apariția țăranilor pe stradă este inevitabilă, ca atunci când aduc pâine, carne și vin în casele nobililor, atunci să aibă un permis special din partea ministerului siguranței Coroanei.“ „Ce cap minunat! spuse admirativ don Sera, stropind în jur cu salivă și suc de carne. Iar ieri la curte…“ Și povesti ultima noutate. Noua pasiune a lui don Reba, dama de onoare Okana, a călcat din imprudență piciorul bolnav al regelui, Înălțimea Sa s-a înfuriat și,

întorcându-se spre don Reba, a poruncit pedepsirea exemplară a criminalei, la care don Reba a spus fără a clipi: „Se va executa, Înălțimea Voastră. Chiar în această noapte!“ „Atâta am râs, continuă don Sera, scuturându-și capul, că mi-au sărit două cârlige de la veston…“

„Protoplasmă, se gândi Rumata. O protoplasmă care doar înfulecă și se înmulțește.“

– Da, nobililor doni, spuse acesta. Don Reba este un om foarte deștept…

– Oho-ho! exclamă don Sera. Și-ncă cum! Cel mai luminat cap!…

– O personalitate marcantă, spuse semnificativ don Tameo plin de patos.

– Cât de ciudat mi se pare chiar și acum să-mi amintesc, continuă Rumata, zâmbind prietenos, ce se vorbea despre el numai în urmă cu un an. Vă mai amintiți, don Tameo, cât de ironic ați râs de picioarele lui strâmbe?

Don Tameo se înnegură și sorbi pe nerăsuflate un pahar de vin irukanian.

– Nu-mi amintesc, mormăi el. Cine mai știe cum am râs…

– A fost, a fost, spuse don Sera clătinând dojenitor din cap.

– Într-adevăr! exclamă Rumata. Dumneavoastră, don Sera, ați participat la acea discuție! Îmi amintesc că ați râs cu atâta poftă la pasajele ironice ale lui don Tameo, încât a sărit ceva de la dumneavoastră drept în latrină…

Don Sera roși și începu s-o scalde, justificându-se în bâlbâieli, dar de fapt mințea întruna. Don Tameo se întunecă și mai tare și se înverșună asupra vinului tare estorian pentru că, după propriile lui cuvinte, „așa cum am început de alaltăieri dimineața, așa nu mă mai pot opri acum“, astfel încât atunci când au ieșit din casă au trebuit să-l sprijine din ambele părți.

Ziua era însorită, luminoasă. Oamenii simpli forfoteau în jurul

caselor, căutând ceva la care să poată căsca gura, băieții fluierau și țipau, aruncând cu noroi unii în ceilalți, iar de la ferestre priveau orășencele drăguțe, cu bonete pe cap, în timp ce servitoarele sprințare priveau pe furiș, timide, cu ochișorii lor umezi. Buna-dispoziție începu să mai crească. Don Sera îmbrânci cu multă dibăcie un țăran și era cât pe-aci să crape de râs privind cum țăranul se bălăcește în noroi. Don Tameo observă dintr-odată că își pusese pe dos curelele spadelor și țipă: „Stați!“, după care începu să se învârtă pe loc, încercând să-și aranjeze curelele. Lui don Sera iar îi sări ceva de la veston. Rumata prinse urechiușa roză a unei slujnicuțe ce fugea prin apropiere și o rugă pe fată să-l ajute pe don Tameo să se aranjeze. În jurul nobililor doni se adună de îndată o ceată de gură-cască și imediat se porniră sfaturile, care o făcură pe slujnică să devină roșie ca racul, în timp ce de la vestonul lui don Sera cădeau de-a valma închizători, năsturei și catarame. Când, în fine, porniră mai departe, don Tameo începu să compună cu glas tare o completare la raportul său, în care se arăta necesitatea „neadăugării persoanelor drăguțe, de sex feminin, la tagma mujicilor și a țăranilor“. Chiar atunci o teleagă cu ulcioare le blocă drumul. Don Sera își scoase ambele spade și declară că nu se cade ca niște nobili doni să ocolească niște oale și că-și va croi drum chiar prin această teleagă. Dar până când el a tot cercetat, încercând să distingă unde se termina zidul casei și unde încep oalele, Rumata înșfacă o roată și întoarse teleaga, eliberând astfel trecerea. Urmărind cu admirație cele întâmplate, gloata strigă de trei ori „ura!“ către Rumata. Nobilii doni porniră mai departe, dar la fereastra de la etajul trei apăru un negustor gras și bălai și începu să țină un discurs despre fărădelegile curtenilor, „cărora vulturul nostru don Reba le va găsi în curând ac de cojocul lor“. Au fost nevoiți să mai zăbovească și să trimită în această fereastră toate oalele din teleagă. În ultimul ulcior rămas întreg Rumata aruncă două monede de aur cu efigia lui Pits al Șaselea și dădu ulciorul proprietarului rămas încremenit lângă căruță.

– Cât i-ați dat? întrebă don Tameo după ce o luară din loc.

– Un fleac, răspunse plictisit Rumata. Doi galbeni.

– Pe spinarea sfântului Miki! exclamă don Tameo. Dar sunteți bogat! Nu vreți să vă vând armăsarul meu hamaharian?

– Mai bine îl câștig de la dumneavoastră la pietre, spuse Rumata.

– Corect! interveni don Sera și se opri. De ce n-am juca niște pietre?

– Chiar aici? întrebă Rumata.

– De ce nu? se miră don Sera. Nu văd de ce trei nobili doni n-ar putea juca pietre acolo unde vor ei?!

Și în acest moment don Tameo se prăbuși pe neașteptate. Don Sera se împiedică de picioarele lui și căzu și el.

– Am uitat de tot, spuse el. E timpul să intrăm de gardă.

Rumata îi ridică și îi conduse, ținându-i de coate. Se opriră lângă casa mare și sumbră a lui don Satarin.

– Oare nu am putea intra puțin la bătrânul don? întrebă Rumata.

– Nu văd deloc de ce trei nobili doni nu ar putea intra la bătrânul don Satarin, spuse don Sera.

Don Tameo deschise ochii.

– Aflându-ne în slujba regelui, rosti acesta, noi trebe prin toate mijloacele să privim în viitor. D-don Satarin e o etapă trecută. 'Nainte, nobililor doni! Trebe ză v-fiu la datorie.

– Înainte, acceptă Rumata.

Bărbia lui don Tameo căzu din nou în piept și nobilul don nu se mai trezi. Numărând pe degete, don Sera povestea despre victoriile lui amoroase. Așa au și ajuns la palat. În camera de gardă, Rumata îl puse ușor pe don Tameo pe o bancă, iar don Sera se așeză la masă, unde împinse cu dispreț un teanc de mandate semnate de rege și spuse că sosise în sfârșit vremea să bea și el un vin rece irukanian. „Să-l lăsăm pe stăpân să rostogolească butoiul, porunci el, iar aceste fetițe (arătă spre gardienii ce jucau cărți la o altă masă) să vină-ncoa'." Sosi șeful gărzii, locotenentul companiei de gardă. Acesta îi privi timp îndelungat pe don Tameo și don Sera, iar când don Sera îl întrebă „de ce s-au veștejit toate florile din grădina tainică a dragostei", hotărî că nu este cazul să-i trimită acum pe cei doi la

posturi. Mai bine să stea deocamdată culcați.

Rumata pierdu un galben la o partidă cu locotenentul, mai vorbiră despre noile curele pentru uniformă și despre metodele de ascuțire a spadelor. Rumata remarcă în treacăt că dorește să-l viziteze pe don Satarin care are o armă ascuțită după un străvechi procedeu și se supără teribil aflând că onorabilul demnitar înnebunise de-a binelea: în urmă cu o lună își eliberase toți prizonierii, își împrăștiase trupele și dăruise Vistieriei bogatul său arsenal de instrumente de tortură. Bătrânul în vârstă de o sută doi ani anunță că intenționează să se consacre pentru tot restul vieții doar lucrurilor bune, deci, pesemne, nu mai avea mult de trăit.

Luându-și rămas-bun de la locotenent, Rumata ieși din palat și se îndreptă spre port. Mergea, ocolind băltoacele și sărind degajat peste gropile pline cu apă mucegăită, croindu-și drum printre țărani ce căscau gura aiurea, făcea cu ochiul către fete – iar înfățișarea lui, se vede treaba, producea o impresie irezistibilă –, se înclina către damele purtate în lectici, îi saluta prietenește pe nobilii cunoscuți și în mod voit se prefăcea că nu-i observă pe agresorii cenușii.

Se abătu puțin din drum pentru a vizita și Școala Patriotică. Această școală fusese înființată în urmă cu doi ani și era sprijinită și în prezent de don Reba pentru pregătirea neisprăviților proveniți din nobilimea săracă și negustorime în vederea constituirii noilor cadre militare și administrative. Casa era din piatră, o construcție contemporană lipsită de coloane și basoreliefuri, cu ziduri groase, cu ferestre înguste ca ambrazurile, cu turnuri semicirculare de o parte și de alta a intrării principale. În caz de necesitate, casa putea rezista unui asediu.

Rumata urcă treptele înguste de piatră până la etajul întâi și, zăngănind din pinteni, se îndreptă pe lângă clase spre cabinetul procuratorului școlii. Din clase se auzeau voci rostite în cor: „Cine este regele? Înălțimea luminată. Cine sunt miniștrii? Cei devotați, ce nu cunosc îndoiala…“, „…și Dumnezeu, creatorul nostru, a spus: «Vă blestem!» Și a blestemat…“, „…iar când goarna sună de două ori vă împrăștiați câte doi, ca în lanț, lăsând și sulițele în jos…“, „… Când cel torturat își pierde cunoștința se opresc cu încercările, fără înflăcărări…“

„Școala“, se gândi Rumata. „Cuibul înțelepciunii. Sprijinul culturii…“

Fără să bată, împinse ușa joasă și boltită și intră în cabinetul întunecos și rece ca o pivniță. Îi sări în întâmpinare un om înalt, stângaci, chelbos, cu ochii cufundați în orbite, încorsetat într-o uniformă strâmtă cenușie, cu galoanele Ministerului Siguranței Coroanei, venind de la o masă uriașă, pierdută sub maldărele de hârtii și bastoane pentru pedepse corporale. Acest om era procuratorul Școlii Patriotice, preaînvățatul părinte Kyn – un criminal sadic, călugărit, autorul *Tratatului despre denunț* și care atrăsese atenția lui don Reba.

Dând disprețuitor din cap, drept răspuns la salutul emfatic, Rumata se așeză în fotoliu și își puse picior peste picior. Părintele Kyn rămase în picioare, ușor aplecat într-o poziție de atenție respectuoasă.

– Ei, ce mai faci? întrebă binevoitor Rumata. Pe unii cărturarii îi tăiem, pe alții îi învățăm?

Părintele Kyn rânji.

– Cărturarul nu este dușmanul regelui, spuse acesta. Dușmanul regelui este cărturarul visător, cărturarul plin de îndoieli, cărturarul necredincios! Noi însă aici…

– Bine, bine, i-o reteză Rumata. Te cred. Ce-ai mai scris? Ți-am citit tratatul – o carte folositoare, dar prost concepută. Tocmai tu? Nu-i frumos. Procurator!…

– Nu m-am străduit să vă uimesc cu deșteptăciunea mea, răspunse demn părintele Kyn. Singurul lucru spre care am năzuit a fost să reușesc pentru binele statului. Nu avem nevoie de deștepți. Avem nevoie doar de oameni devotați… iar noi…

– Bine, bine. Te cred. Mai scrii ceva nou sau nu?

– Mă pregătesc să înmânez ministrului spre examinare gândurile despre noul stat, dând drept exemplu regiunea Sfântului Ordin.

– Ce-ai pățit? se miră Rumata. Ne vrei pe toți călugări?…

Părintele Kyn își împreună mâinile și înaintă.

– Permiteți-mi să vă explic, nobile don, spuse cu patos, lingându-și buzele. Esența este cu totul alta. Esența stă în instaurările de bază ale noului stat. Schimbările sunt simple și nu sunt decât trei: încrederea oarbă în dreptatea legilor, supunerea oarbă față de ele și supravegherea vigilentă a fiecăruia dintre noi de către ceilalți!

– Hm, făcu Rumata. Pentru ce?

– Ce „pentru ce"?

– Totuși, mare prost mai ești, spuse Rumata. Bine, bine, te cred. Deci, ce încercam să-ți spun?… A, da! Mâine vei primi doi mentori noi. Unul este părintele Tarra, un bătrân foarte respectabil ce se ocupă cu… asta… cosmografia, iar celălalt este fratele Nanin, un om la fel de fidel, bine pregătit în istorie. Ai grijă că sunt oamenii mei, primește-i respectuos. Iată garanția.

Aruncă pe masă un săculeț zăngănitor.

– Și aici este partea ta – cinci galbeni. Ai priceput totul?

– Da, nobile don, spuse părintele Kyn.

Rumata căscă și se uită împrejur.

– Ce bine că ai înțeles! Nu știu de ce tatăl meu îi iubea foarte mult pe acești oameni și mi-a lăsat cu limbă de moarte să le asigur viața… Uite explică-mi tu, un om învățat, de unde să aibă un don foarte nobil atâta afecțiune pentru un cărturar?

– Poate niște merite deosebite? își dădu cu părerea părintele Kyn.

– Adică la ce te referi? întrebă suspicios Rumata. Deși, de ce nu? Mda… Vreo fată drăguță sau vreo soră… Bineînțeles, pe-aici n-ai niște vin?

Părintele Kyn dădu din mâini a vinovăție. Rumata luă de pe masă o hârtie și un timp o ținu în dreptul ochilor.

– „A fa-vo-ri-za" silabisi el. Ce deștepți! Scăpă foaia pe jos și se

ridică. Vezi, ai grijă ca haita ta de învățați să nu-i supere în vreun fel pe cei doi. Într-o zi am să-i vizitez și dacă aflu cumva… Vârî pumnul sub nasul părintelui Kyn. Bine, bine, nu te speria, nu-ți fac nimic…

Părintele Kyn chicoti respectuos. Rumata dădu din cap și porni spre ușă, zgâriind podeaua cu pintenii.

Pe strada Ceamultpreamulțumita trecu pe la prăvălia cu arme, cumpără inele noi pentru teacă, încercă vreo două pumnale, aruncându-le în perete și trecându-le peste palmă, dar rezultatul nu-l mulțumi. Se așeză apoi pe tejghea și stătu de vorbă cu stăpânul, părintele Gauk. Acesta avea ochii plânși și triști, iar mâinile lui mici și palide erau pătate de cerneală. Rumata mai discută puțin cu el despre valoarea poeziilor lui Tsuren, ascultă un comentariu interesant despre versul „Ca frunza veștejită cade pe suflet…“ și-l rugă pe părinte să recite ceva nou. Oftă împreună cu autorul la auzul versurilor nespus de triste și înainte de a pleca declamă în irukaniană pasajul cu „A fi sau a nu fi“, în propria lui traducere.

– Sfinte Miki! izbucni cu înflăcărare părintele Gauk. Ale cui sunt versurile?

– Ale mele, spuse Rumata și ieși.

Se abătu pe la *Bucuria cenușie*, bău un pocal cu poșircă arkanariană, trecu pe lângă stăpână și o bătu ușurel pe obraz, împinse cu o mișcare abilă a spadei măsuța unui informator în civil ce-și holba la el privirile goale, apoi trecu într-un colț îndepărtat unde dădu peste un omuleț bărbos și jerpelit, cu o călimară agățată de gât.

– Bună ziua, frate Nanin, spuse. Câte cereri ai scris astăzi?

Fratele Nanin zâmbi sfios, dezvelindu-și dinții mărunți și stricați.

– În zilele de azi se scriu puține cereri, nobile don. Unii socotesc că este inutil să ceri, alții speră că într-o vreme nu prea îndepărtată vor lua fără a mai cere voie.

Rumata se aplecă la urechea lui și îi povesti că s-a aranjat treaba cu Școala Patriotică.

– Uite doi galbeni pentru tine, spuse el într-un sfârșit. Să te îmbraci,

să te aranjezi și să fii prudent… măcar în primele zile. Părintele Kyn este un om periculos.

– Am să-i citesc *Tratatul meu despre zvonuri* se înveseli fratele Nanin. Mulțumesc, nobile don!

– Ce nu faci în memoria tatălui! spuse Rumata. Iar acum spune-mi unde îl pot găsi pe părintele Tarra?

Fratele Nanin încetă să mai zâmbească și clipi dezorientat.

– Ieri s-a lăsat aici cu bătaie, iar părintele Tarra era cam băut. Și apoi, el e roșcovan… I-au rupt o coastă.

Rumata scrâșni înciudat.

– Ce nenorocire! De ce bețivi așa de mult?

– Câteodată este greu să te abții, spuse abătut fratele Nanin.

– Asta cam așa e. Ce să facem, uite încă doi galbeni și ai grijă de el.

Fratele Nanin se aplecă, prinzându-i mâna. Rumata se dădu înapoi.

– Hei, hei! Asta nu-i cea mai bună glumă a ta, frate Nanin. Adio.

Nicăieri în Arkanar nu mirosea ca în port. Mirosea a apă sărată, a nămol împuțit, a mirodenii, smoală, fum și slănină învechită, iar din cârciumi răzbăteau mirosuri de ars, de pește prăjit și de bragă acră. În zăpușeala zilei plutea atmosfera densă a înjurăturilor în diferite limbi. Pe diguri, de-a lungul trecerilor înguste dintre depozite, în jurul cârciumilor se îngrămădeau mii de oameni care de care mai ciudați: marinari decăzuți, negustori trufași, pescari mohorâți, negustori de sclavi, negustori de femei, curve boite, soldați bețivi, mutre dubioase înarmate până-n dinți, vagabonzi fantastici cu brățări de aur pe labele jegoase. Toți erau surescitați și înrăiți. Era deja a treia zi de când nicio navă, niciun om nu putea părăsi portul, conform ordinului dat de don Reba. Pe dane agresorii cenușii se jucau cu topoare ruginite, de măcelărie – scuipau încontinuu și aruncau spre mulțime priviri încrâncenate și sfidătoare. La bordul navelor poprite stăteau pe vine, în grupuri de cinci–șase, oameni ciolănoși, cu pielea arămie, având drept veșminte blănuri neîntoarse

și purtând coifuri de aramă. Aceștia erau mercenarii-barbari, foarte slabi în lupta corp la corp, dar atât de înfricoșători priviți de la distanță, cu tuburile lor foarte lungi prin care trăgeau cu ghimpi otrăviți. Iar dincolo de pădurea de catarge, în largul radei, se profilau întunecate, într-un calm de moarte, galerele lungi de război ale flotei regale. Din când în când, din corpul lor țâșneau șuvoaie roșii de foc și fum ce aprindeau marea – ardeau petrol pentru înfricoșare.

Rumata trecu de cancelaria vămii unde se îngrămădiseră înaintea ușilor încuiate lupii de mare ursuzi ce așteptau zadarnic permisul de ieșire și, dând din coate, își făcu loc prin mulțimea zgomotoasă, acolo unde se vindea orice (de la sclave și perle negre până la narcotice și păianjeni dresați), ieși pe debarcader și trase cu coada ochiului la trupurile umflate, îmbrăcate în scurte de marinari, trupuri înșirate la vedere în soarele arzător. Făcu un ocol pe maidanul plin de gunoaie și intră pe străduțele puturoase de la periferia portului. Aici totul era mai liniștit. Pe pragurile tripourilor dărăpănate picoteau târfe aproape complet dezbrăcate, iar la o încrucișare de drumuri zăcea pe burtă un soldat beat, cu mutra tumefiată și buzunarele scoase în afară. De-a lungul zidurilor se furișau indivizi dubioși, cu fizionomii palide, nocturne.

Rumata se afla aici pentru prima oară în miezul zilei și la început se mira că nu atrage atenția nimănui: cei întâlniți priveau alături cu ochii încercănați sau păreau a se uita prin el, deși se dădeau la o parte, eliberând calea. Curând însă se întoarse întâmplător la o răspântie și observă cum vreo cincisprezece capete diferite (de femei și bărbați, cu părul ciufulit sau cu chelii) se retraseră fulgerător de pe la ferestre, în cadrul ușilor sau al porților. Abia atunci simți atmosfera stranie a acestui loc abject, o atmosferă nu atât dușmănoasă sau periculoasă, cât mai degrabă a unui interes violent, egoist.

Împingând ușa cu umărul, intră într-unul dintre tripouri unde, într-o sălită semiobscură, un bătrânel cu nasul lung și față de mumie moțăia la tejghea. Nu era nimeni la mese. Rumata se apropie tiptil de tejghea și intenționa deja să tragă un bobârnac în nasul lung al bătrânelului, când remarcă pe neașteptate că bătrânul somnoros nu dormea defel, dimpotrivă, îl cerceta atent cu ochii mijiți. Rumata

aruncă pe tejghea o monedă de argint și imediat ochii bătrânului se deschiseră larg.

– Ce poftește nobilul don? întrebă preocupat. O ierbușoară? Niște tabac? Vreo gagicuță?

– Hai nu te mai preface. Știi de ce am venit.

– Ehei, oare nu-i don Rumata? încercă o mirare neobișnuită bătrânul. Vedeam eu că-i cineva cunoscut…

Spunând acestea, își coborî din nou pleoapele. Totul era clar. Rumata ocoli tejgheaua și se strecură printr-o ușă îngustă în cămăruța vecină. Era înghesuială, întuneric și duhnea a acreală sufocantă. În mijlocul încăperii stătea aplecat deasupra unor hârtii, la un pupitru înalt, un om în vârstă, pipernicit, cu o căciuliță neagră, boțită. Pe pupitru se găsea o lampă chioară cu gaz, iar în obscuritatea camerei se ghiceau doar fețele oamenilor ce ședeau, nemișcați, lângă pereți. Ținându-și spadele, Rumata bâjbâi după un scăunel din apropierea zidului și se așeză. Aici erau legi proprii și se impunea un comportament specific. Nimeni nu acorda atenție celui intrat: dacă omul venea în aceste locuri, însemna că așa trebuia, iar dacă nu trebuia, atunci omul urma să dispară cât ai clipi. Chiar de-ar fi fost să-l cauți în întreaga lume… Bătrânul plin de riduri scrijelea scrupulos cu pana pe o hârtie, iar oamenii continuau să rămână nemișcați de-a lungul pereților. Uneori, câte unul gemea prelung. Cu un fâșâit ușor, gușterii alergau invizibili pe pereți.

Oamenii ce stăteau neclintiți pe lângă ziduri erau căpetenii de bande – pe unii dintre ei Rumata îi cunoștea de mult după chip. Prin firea lor, aceste animale stupide nu valorau prea mult. Psihologia lor nu era mai complicată decât cea a unui negustoraș obișnuit. Erau ignoranți, nemiloși și îndemânatici în mânuirea cuțitelor și a bâtelor scurte. Dar omul de la pupitru…

Numele lui era Vaga Roată – un om atotputernic, fără concurenți, căpetenia tuturor forțelor criminale din ținutul Strâmtorii: de la mlaștinile Pitaniene din vestul Irukanului până la hotarele maritime ale republicii Soan. Fusese blestemat de toate cele trei biserici recunoscute oficial ale Imperiului pentru mândria excesivă de a se fi numit fratele mezin al persoanelor auguste. Avea o armată nocturnă

de aproape zece mii de oameni și o avere de câteva sute de mii de galbeni, iar agentura lui se infiltrase până în sanctuarul aparatului de stat.

În ultimii douăzeci de ani fusese pedepsit de patru ori, de fiecare dată în prezența numeroasă a norodului; conform unei versiuni oficiale, în momentul actual era torturat concomitent în trei dintre cele mai înfiorătoare temnițe ale Imperiului, iar don Reba emisese nu o dată edicte „referitoare la răspândirea revoltătoare de către criminalii de stat și alți răufăcători a unor legende despre așa-zisul Vaga Roată, care în realitate nu există și, prin urmare, este legendar". După unele zvonuri, același don Reba îi chemase la el pe unii baroni, cei cu trupe numeroase, și le propusese o recompensă: cinci sute de galbeni pentru Vaga cel mort și șapte mii de galbeni pentru cel viu.

Însuși Rumata fusese nevoit la vremea lui să cheltuiască nu puțin aur și forțe pentru a intra în legătură cu acest om. Vaga îi provoca un dezgust extrem de puternic, dar individul era uneori deosebit de folositor – pur și simplu era de neînlocuit. Afară de asta, Vaga îl preocupa intens pe Rumata și din punctul de vedere al savantului. Era un exponat extrem de interesant în colecția lui de monștri medievali, o persoană ce se pare că nu avea niciun fel de trecut… Într-un sfârșit, Vaga lăsă deoparte pana, se îndreptă de spate și spuse cu voce scârțâitoare:

– Deci așa, copiii mei. Două mii juma' în trei zile. Cheltuieli în total de o mie nouă sute nouăzeci și șase. Cinci sute patru gălbiori mititei și rotunjori în trei zile. Nu-i rău, copiii mei, nu-i rău…

Nu se clinti nimeni. Vaga se îndepărtă de pupitru, se așeză într-un colț și își frecă puternic palmele uscate.

– Am cu ce să vă bucur, copiii mei, spuse el. Sosesc vremuri bune, îmbelșugate. Dar va trebui să muncim. Of, cum va mai trebui! Fratele meu cel mare, regele Arkanarului, a hotărât să distrugă toți oamenii învățați din regatul nostru comun. Ce mai, el știe mai bine. Cine suntem noi ca să discutăm hotărârile lui înalte? Dar se poate și trebuie să scoatem profit din această hotărâre a lui. Și fiindcă suntem supușii lui nocturni, nu vom lăsa să ne scape partea noastră mititică. El nu va observa asta și deci nu se va supăra pe noi. Ce?

Nu se clinti nimeni.

– Mi s-a părut că a oftat Piga. Așa-i, Piga, fiule?

În întuneric se auziră foieli și restabiliri de voci.

– N-am oftat eu, Vaga, rosti o voce groasă. Cum se poate…

– Nu se poate, Piga, nu se poate! Așa este! Acum trebuie cu toții să mă ascultați fără să crâcniți. Veți pleca toți de aici și veți începe o muncă grea și nu va fi nimeni să vă sfătuiască. Fratele meu cel mare, Înălțimea Sa, a promis prin graiul ministrului său, don Reba, niște sume mari pentru capetele unor oameni învățați fugari care s-au ascuns. Noi trebuie să-i aducem aceste capete, să îl bucurăm pe bătrân. Pe de altă parte însă, unii oameni învățați vor vrea să se ascundă de mânia fratelui meu cel mare și nu se vor zgârci pentru asta, plătind din avuția lor. În numele îndurării și pentru ușurarea sufletului fratelui meu cel mare de povara unor crime în plus, noi îi vom ajuta pe acești oameni. De altfel, după aceea, dacă Înălțimea Sa va avea nevoie de aceste capete, le va primi. Ieftin, ieftin de tot…

Vaga tăcu și își lăsă capul în jos. Pe obrajii lui începură brusc să curgă încet lacrimi de bătrân.

– Iar eu îmbătrânesc, copiii mei, spuse el suspinând. Mâinile îmi tremură, picioarele mi se înmoaie sub povara trupului, iar memoria începe să mă trădeze. Am uitat, am uitat complet că printre noi suferă în această cămăruță înghesuită și sufocantă un nobil don care nu are nicio treabă cu calculele noastre mărunte. Eu plec. Plec să mă odihnesc. Dar, deocamdată, copiii mei, haideți să-i cerem scuze acestui nobil don…

Se ridică și se îndoi într-o plecăciune adâncă, gemând. Ceilalți se ridicară și ei și se închinară la fel, dar cu o vizibilă ezitare, ba chiar cu frică. Rumata auzea realmente cum le trosnesc creierele primitive și tâmpite în încercarea zadarnică de a înțelege sensul cuvintelor și faptelor acestui bătrân cocârjat.

Desigur, treaba era cât se poate de limpede: tâlhărașul folosea o șansă în plus pentru a-i face cunoscut lui don Reba că armata lui nocturnă intenționează să acționeze împreună cu cenușiii în

pogromul acestor zile. Acum însă, când venise timpul să dea ordine concrete, să dea numele și datele operațiunilor, prezența nobilului don devenise, exprimându-ne delicat, copleșitoare și i se propunea nobilului don să ciripească repejor despre ce este vorba și să se cărăbănească odată de aici. Un bătrânel ascuns, îngrozitor. Și de ce este prezent în oraș? Vaga nu poate suporta orașele.

– Ai dreptate, onorabile Vaga, spuse Rumata. Mă grăbesc. Trebuie totuși să-mi cer scuze pentru că te deranjez cu o treabă de nimic, un fleac. Rumata continuă să rămână jos și toți îl ascultau stând în picioare. Așa s-a întâmplat să fiu nevoit să te întreb… Poți să stai jos…

Vaga se plecă încă o dată și se așeză.

– Uite despre ce este vorba, continuă Rumata. În urmă cu trei zile trebuia să mă întâlnesc cu un prieten în Regiunea Spadelor Grele, un nobil don din Irukan. Dar nu ne-am mai întâlnit. A dispărut. Știu cu siguranță că a trecut cu bine granița irukaniană. Poate îți este cunoscut destinul lui în continuare?

Vaga tăcu destul de mult. Bandiții fornăiau și gemeau. Apoi Vaga își drese glasul:

– Nu, nobile don. Nu știu nimic despre această treabă.

Rumata se ridică imediat.

– Îți mulțumesc, onorabile. Păși spre mijlocul camerei și puse pe pupitru un săculeț cu zece galbeni. Te las cu o rugăminte: dacă afli ceva, dă-mi de știre. Rumata își atinse pălăria. – Adio.

Se opri lângă ușă și remarcă nepăsător peste umăr: Ai vorbit aici despre oamenii învățați. Mi-a venit acum o idee. Simt că peste o lună, prin grija regelui, s-ar putea ca în Arkanar să nu se mai găsească niciun învățat mai de soi. Iar eu trebuie să înființez în metropolă o universitate, pentru că am făcut legământ în cinstea vindecării mele de molima neagră. Fii bun, când ai să prinzi mai mulți învățați, întâi dă-mi mie de veste, apoi lui don Reba. S-ar putea să aleg vreo doi pentru universitate.

– Nu va fi ieftin, îl preveni cu o voce mieroasă Vaga. Marfa rară nu stă mult.

– Cinstea e mai scumpă, spuse arogant Rumata și ieși.

3

„Ar fi extrem de interesant, reflecta Rumata, să-l prinzi pe acest Vaga și să-l expediezi pe Pământ.“ Nu este complicat din punct de vedere tehnic. Ar fi putut face asta chiar acum. Ce-ar fi făcut Vaga pe Pământ? Rumata încercă să-și imagineze ce ar fi făcut acesta pe Pământ. Au aruncat un păianjen imens, păros, într-o cameră luminoasă, cu pereții din oglinzi și cu aer condiționat, ce mirosea a cetină sau a mare. Păianjenul s-a lipit de podeaua strălucitoare, și-a rotit convulsiv ochișorii încărcați de ură și – ce să facă? – s-a aruncat în colțul cel mai întunecos, s-a înghesuit acolo și și-a arătat amenințător maxilarele veninoase. Evident, înainte de toate Vaga i-ar fi căutat pe cei obidiți. Și, bineînțeles, cel mai amărât obidit i s-ar fi părut mult prea curat și nefolositor. Iar bătrânelul s-ar fi topit văzând cu ochii. Poate chiar ar fi murit. De altfel, cine știe! Asta-i toată problema, că psihologia acestor monștri este ca o pădure extrem de întunecată. Pe sfântul Miki! Este mai complicată decât psihologia civilizațiilor neumanoide. Toate acțiunile lor se pot explica, dar al naibii de greu este să le prevezi. Da, poate că ar fi murit de dor. Sau poate că s-ar fi uitat în jur și s-ar fi adaptat, gândindu-se ce și cum și s-ar fi angajat ca pădurar într-o oarecare rezervație. Nu se poate să nu aibă vreo pasiune măruntă, nevinovată, care mai mult îl încurcă în aceste locuri, dar care acolo ar putea să devină sensul vieții lui. Pare-se că iubește pisicile. Se zice că în bârlogul lui are o adunătură întreagă, iar un om se ocupă în mod special numai cu îngrijirea lor. Ba chiar îl plătește pe acest om, deși Vaga este zgârcit și ar fi putut doar să-l amenințe. Cum s-ar fi descurcat însă el pe Pământ, cu dragostea lui monstruoasă pentru putere – asta este de neînțeles!

Rumata se opri înaintea unei cârciumi și intenționă să intre, dar observă că nu mai are punga cu bani. Stătea dezorientat în fața intrării (nu reușea să se obișnuiască, deși astfel de lucruri nu i se întâmplau pentru prima dată), căutând îndelung în toate buzunarele. Avusese în total trei săculeți cu câte zece galbeni fiecare. Unul îl primise procuratorul, părintele Kyn, pe al doilea îl primise Vaga. Al treilea dispăruse. Buzunarele erau goale, iar de pe cracul stâng al pantalonilor fuseseră tăiate frumos toate țintele de aur. Dispăruse și pumnalul de la centură.

Chiar atunci sesiză că în apropiere se opriseră doi agresori cenușii, ce căscau ochii la el și rânjeau. Lucrătorului din Institut nici că i-ar fi păsat de asta, dar pe nobilul don Rumata Estorski îl cuprinseră năbădăile. Își pierdu controlul pentru o secundă. Făcu un pas către agresori, iar mâna i se ridică involuntar, încleștată într-un pumn amenințător. Probabil că fața i se schimonosise înfiorător, pentru că zeflemiștii se aruncară în lături și dispărură urgent în cârciumă, cu zâmbetele încremenite ca la paralitici.

Atunci se sperie. O singură dată în viață îl mai cuprinsese o astfel de teamă, atunci când, fiind pilot de schimb pe o navă stelară de cursă, avusese prima criză de malarie. Nu se știe de unde apăruse această boală, după numai două ore stătea vindecat, înconjurat de glume și chicoteli, dar el a ținut minte pentru totdeauna șocul pe care l-a resimțit – el, un om sănătos tun, ce nu fusese nicicând bolnav –, șocul la gândul că în el s-a dereglat ceva, că a devenit handicapat și că și-a pierdut propriul control asupra corpului său.

„Eu nu am vrut, reflectă el. Nici prin gând nu mi-a trecut. Doar nu făceau nimic deosebit – ei, bine, stăteau, rânjeau… Rânjeau ca dobitocii, dar poate că și eu arătam caraghios când scormoneam prin buzunare. Aproape să-i tai, nu alta, înțelese brusc. Dacă nu ar fi fugit, îi tăiam.“ Își aminti cum, nu de mult, în urma unui pariu, despicase dintr-o singură lovitură, de sus până jos, o momâie protejată de o platoșă dublă soaniană și i se făcu pielea de găină… „Acum ar fi zăcut aici ca niște porci tăiați, iar eu aș fi stat cu spada în mână și nu aș fi știut ce să fac în continuare… Ce mai zeu!… M-am sălbăticit…“

Simți brusc cum îl dor toți mușchii, ca după o muncă grea. „Hei, hei, liniștește-te, își spuse, nu s-a întâmplat nimic rău. A trecut totul. Pur

și simplu un acces. Un foc de paie, totul deja a trecut. Sunt totuși un om și nimic animalic nu îmi este străin… A fost doar o criză de nervi. Nervii și încordarea din ultimele zile… Iar principalul este existența acestui simțământ că se apropie o umbră. Nu se știe a cui, nu se știe de unde, dar ea se apropie, se apropie în mod evident, inevitabil…“

Această iminență se simțea în toate. Și în faptul că agresorii, ce nu cu multă vreme în urmă nu se dezlipeau înfricoșați de cazărmi, se plimbau acum liberi, cu topoarele ridicate, drept pe mijlocul străzilor, unde înainte aveau voie să meargă doar nobilii doni. Și în faptul că au dispărut din oraș cântăreții, povestitorii, dansatorii și saltimbancii. Și în faptul că orășenii nu mai cântau cuplete cu conținut politic, deveniseră mult prea serioși și știau cu prea mare siguranță ce este necesar pentru bunăstarea statului. Și în faptul că, pe neașteptate, inexplicabil, fusese închis portul. Și în faptul că „poporul indignat“ devastase și arsese toate prăvălioarele unde se vindeau rarități – singurele locuri din regat unde puteai să cumperi sau să împrumuți cărți și manuscrise în toate limbile imperiului și în limbile vechi, acum moarte, ale aborigenilor din ținutul Strâmtorii… Și în faptul că bijuteria orașului, străvechiul turn al observatorului astronomic, se înălța acum în cerul albastru ca un dinte putrezit, negru, ars de un „foc întâmplător“. Și în faptul că în ultimii doi ani consumul de alcool crescuse de patru ori – și asta se petrecea în Arkanarul ce-și purta din moși-strămoși faima beției dezlănțuite! Și în faptul că țăranii, ca de obicei bătuți și batjocoriți, se băgaseră definitiv sub pământ în ale lor „Bunadizolvare“, „Porțile Raiului“ și „Sărutările aeriene“, fără a mai avea curajul să iasă din bordeiele lor nici măcar pentru muncile necesare ale câmpului. Și, în sfârșit, în faptul că bătrâna pasăre de pradă Vaga Roată sosise în oraș, adulmecând o pradă grasă… Undeva, în adâncurile palatului, în apartamentele luxoase, regele bolnav de podagră și care de douăzeci de ani nu mai zărise lumina soarelui, fiindu-i frică de orice pe lume, fiul propriului străbunic, chicotește în imbecilitatea lui și semnează unul după altul edicte sinistre, condamnându-i la o moarte chinuitoare pe cei mai cinstiți și dezinteresați oameni. Undeva acolo se cocea un furuncul monstruos și azi-mâine trebuia să te aștepți la eruperea puroiului…

Rumata alunecă pe un pepene galben zdrobit și își ridică privirile. Se

afla pe strada Ceamultpreamulțumita, în regatul negustorilor înstăriți, a cămătarilor și a meșterilor giuvaiergii. De o parte și de alta a drumului se înșirau case vechi, solide, cu prăvălii și depozite pentru cereale, trotuarele erau largi, iar strada propriu-zisă era pavată cu dale de granit. De obicei, aici întâlneai doar nobili sau pe cei mai avuți, dar acum în întâmpinarea lui Rumata se rostogolea o gloată de oameni simpli, iritați. Îl ocoleau precauți pe Rumata, privindu-l cu slugărnicie, mulți se înclinau pentru orice eventualitate. La ferestrele etajelor superioare se zăreau fețe buhăite, pe care se așternuseră expresii încremenite de curiozitate aţâţătoare. Undeva în față, se auzeau strigăte autoritare: „Hai, treceți… Împrăștiați-vă!… Hai, mai repede!…“ În mulțime se vorbea:

– Tot răul este în ei, de ei să te ferești cel mai mult. Par a fi liniștiți, cinstiți, stimați, vezi Doamne – un negustor ca orice negustor, dar în realitate în interior este doar otravă amară!…

– Să vezi ce i-au făcut, la naiba… Io-s obișnuit, da' să crezi că mi-a venit greață să văd!…

– Măcar să li se întâmple și lor ceva. Ăștia da, băieți! Îți încântă inima! Ăștia nu te trădează.

– Poate nu ar trebui chiar așa? Totuși, este un om, un suflet viu… Mă rog, este unul păcătos – atunci pedepsiți-l, învățați-l, dar de ce așa?…

– Ia lasă-te, bă, d-astea!… Și ia las-o mai moale: în primul rând oamenii din jur…

– Stăpâne, hei, stăpâne! Stofa-i bună, ți-o dă ieftin dacă-i strângi cu ușa… Numa' că mai repede, altfel iar ne-o iau înainte vânzătorii lui Pakinov…

– Tu, fiule, important este să nu te îndoiești. Important este să crezi. Dacă așa face puterea, înseamnă că știe ea ce face…

Iar au omorât pe cineva, se gândi Rumata. Ar fi vrut să-i ocolească, să părăsească acel loc unde se înfoia mulțimea și de unde răzbăteau țipetele ce îndemnau la trecere și împrăștiere. Dar el nu se clinti de acolo. Își trecu doar mâna prin păr, astfel încât nicio șuviță rebelă să nu acopere piatra de pe cercul de aur. Piatra nu era o piatră propriu-

zisă, ci obiectivul unui teletransmițător, iar cercul nu era un cerc obișnuit, ci o stație radio. Istoricii de pe Pământ vedeau și auzeau tot, îi vedeau și îi auzeau pe toți cei două sute cincizeci de cercetași de pe cele nouă continente ale planetei. Tocmai de aceea cercetașii erau obligați să privească și să asculte cât mai mult.

Ridicându-și cu semeție bărbia și aruncându-și spadele cât mai în lături pentru a atinge cât mai multă lume, Rumata păși direct spre oamenii din mijlocul străzii, iar trecătorii fugeau care încotro din calea lui. Patru cărăuși îndesați, cu mutrele boite, trecură strada cărând o lectică. De după perdelițe se zgâia o față micuță, frumoasă și glacială, cu genele vopsite. Rumata trase ușor de pălărie și se înclină. Era dona Okana, favorita actuală a vulturului nostru, don Reba. Observându-l pe minunatul cavaler, ea îi zâmbi semnificativ și cu cochetărie. Puteai fără ezitare să numești vreo douăzeci de cavaleri nobili care, primind un astfel de zâmbet, ar fi dat fuga pe la neveste și amante să le împărtășească o astfel de minunată veste: „Acum, păzea și voi și toți ceilalți, acum îi voi cumpăra pe toți și îi voi vinde, las' că le aduc eu aminte de toate!…“ Astfel de zâmbete erau foarte rare și deseori de neprețuit. Rumata se opri, urmărind cu privirea lectica. Trebuie să mă hotărăsc, se gândi. „Trebuie totuși să mă hotărăsc…“ Se cutremură la gândul cât îl va costa asta. „Dar trebuie! Trebuie!… Hotărât lucru, nu am altă cale. Chiar în această seară.“ Ajunse la prăvălioara de arme unde intrase deunăzi să întrebe de prețul unor pumnale și să asculte poezii. Se opri iarăși. Asta era… Deci a venit și rândul tău, bunule părinte Gauk…

Mulțimea deja se împrăștiase. Ușa prăvăliei zăcea ruptă din balamale, ferestrele erau sparte. Sprijinindu-se cu piciorul de tocul ușii, în prag stătea un agresor uriaș, într-o cămașă cenușie. Un alt agresor, mai subțirel, stătea pe vine lângă perete. Vântul purta pe stradă niște foi scrise, mototolite.

Uriașul cenușiu își băgă degetul în gură, îl supse, apoi îl scoase din gură și-l studie cu multă atenție. Degetul sângera. Agresorul prinse privirea lui Rumata și hârâi binevoitor:

–Canalia, mușcă… parc-ar fi dihor…

Al doilea agresor chicoti repezit. Un băiețandru palid, slăbuț, nesigur, cu mutra plină de coșuri, se vedea de la o poștă că este un

novice, o lepădătură, un mucos…

– Ce s-a întâmplat aici? întrebă Rumata.

– Am ginit un învățat ce se ascundea, spuse nervos mucosul.

Matahala începu iar să își sugă degetul fără să-și schimbe poziția.

– Dr-repți! ordonă încet Rumata.

Mucosul sări în grabă și își înșfacă toporul. Matahala stătu ceva pe gânduri, dar își lăsă piciorul jos și luă o oarecare poziție de drepți.

– Deci, ce învățat? întrebă Rumata.

– N-am d'unde să știu, răspunse mucosul. Din ordinu' părintelui Tsupik…

– Bine, și ce-i cu asta? L-ați luat?

– Să trăiți! L-am luat!

– Asta-i bine, spuse Rumata.

Într-adevăr, nu era rău deloc. Mai era timp. Nimic nu este mai scump decât timpul, se gândi. O oră costă o viață, o zi este incalculabilă.

– Și unde l-ați dus? În Turn?

– Ă? făcu derutat mucosul.

– Te-am întrebat dacă acum este în Turn?

Pe fața mică și plină de coșuri se prelinse un zâmbet nesigur. Matahala necheză. Rumata se întoarse repede. Acolo, pe partea cealaltă a străzii, de bara unei porți atârna ca un sac cu cârpe trupul părintelui Gauk. Câțiva băieți jerpeliți stăteau în curte și se uitau la el cu gurile căscate.

– Azi nu mai trimit pe oricine în Turn, șuieră cu bunăvoință matahala în spatele lui. La noi azi totul este mai rapid. Un nod după ureche și hai la plimbare…

Mucosul chicoti din nou. Rumata se uită la el cu privirile goale și traversă încet strada. Fața poetului melancolic era neagră și de nerecunoscut. Rumata își coborî privirile. Doar mâinile mai puteau fi recunoscute, cu degetele lungi, subțiri, mânjite de cerneală…

Acum nu se pleacă din viață,
Acum se scoate din viață,
Și chiar dacă vreunul
Ar vrea ca totul să fie altfel,
Își lasă mâinile neputincioase,
Lipsit de vlagă și neîndemânatic,
Fără să știe unde este inima caracatiței
Sau dacă ea are o inimă…

Rumata se întoarse și părăsi locul. Bunul și firavul Gauk… Caracatița are o inimă. Iar noi știm unde este ea. Și ăsta-i cel mai groaznic lucru, prietenul meu pașnic și lipsit de puteri.

Știm unde este inima, dar nu putem să o tăiem fără vărsarea de sânge a mii de oameni speriați, îndobitociți, orbi, care nu au deloc îndoieli. Și sunt atât de mulți, descurajant de mulți, înapoiați, despărțiți, înrăiți de o veșnică muncă grea, înjosiți, incapabili să se ridice deasupra gândulețului la un bănuț în plus… Și încă nu pot fi învățați să se unească, să se organizeze, să se salveze de ei înșiși. Mlaștina cenușie a invadat Arkanarul devreme, mult prea devreme, cu câteva sute de ani mai devreme decât ar fi fost posibil, ea nu întâmpină niciun obstacol și nu mai rămâne decât un singur lucru de făcut: salvarea acelor puțini care mai pot fi încă salvați. Budah, Tarra, Nanin și încă vreo zece, hai, poate vreo douăzeci.

Doar la gândul că alte câteva mii de oameni sunt fatalmente condamnate, fie ei mai puțin talentați, dar tot cinstiți și cu adevărat nobili, îl și străbătu un fior rece, ca de gheață, accentuând simțământul propriei lui mișelii. Acest simțământ devenea câteodată atât de pătrunzător încât i se întuneca conștiința și Rumata vedea aievea spinările unor ticăloși cenușii, luminate de strălfulgerările vinețiii ale focurilor de arme, vedea fizionomia veșnic palidă și atât de neînsemnată a lui don Reba desfigurată de o groază animalică, vedea cum Turnul Vesel pare a se prăbuși în interiorul lui… Mda,

ăsta ar fi fost un deliciu. Ar fi fost o treabă adevărată. O influență cu adevărat macroscopică. Dar după aceea… Mda, cei din Institut au dreptate. După aceea, inevitabilul. Haosul sângeros deasupra ținutului. Armata nocturnă a lui Vaga va ieși la suprafață, zeci de mii de bandiți, excomunicați de toate bisericile, violatori, criminali, depravați; hoardele de barbari cu pielea arămie vor coborî din munți și vor distruge tot ce este viu, de la prunci până la bătrâni; o mulțime imensă de țărani orbiți de înfricoșare se va refugia în păduri, în munți, în pustiuri, iar adepții tăi – oamenii veseli, oamenii curajoși! – își vor despica unul altuia burțile într-o luptă înverșunată pentru putere și pentru dreptul de a mânui mitraliera după moartea ta, inevitabil violentă… Și această moarte absurdă – din cupa de vin oferită de cel mai bun prieten sau din săgeata șuierătoare expediată dintr-o arbaletă, din spatele tău, de după o perdea. Și fața împietrită a aceluia care va fi trimis de pe Pământ pentru a te înlocui și care va găsi o țară pustie, înecată în sânge, aproape arsă în întregime și în care totul, totul, totul va trebui luat de la început…

Când Rumata izbi cu piciorul în ușa casei lui și intră în holul luxos, dar cam dărăpănat, era întunecat la față ca un nor. Muga, sluga lui cocoșată, cu părul alb, cu o vechime de patruzeci de ani în branșă, îl văzu și se făcu mic, doar privind cu capul tras între umeri cum tânărul lui stăpân își rupe înfuriat pălăria, mantaua și mănușile, cum își aruncă pe bancă spadele cu tot cu curele și cum urcă în apartamentul său. Într-un salon, Rumata era așteptat de puștiul Uno.

– Spune să mi se aducă masa! răcni Rumata. În cabinet.

Băiatul nu se clinti.

– Sunteți așteptat acolo, spuse mâhnit puștiul.

– Cine mai e?

– O târfă. Sau poate o donă. După vorbe pare a fi o târfă-alintătoare, dar este îmbrăcată ca nobilii… Frumoasă.

„Kira, se gândi Rumata cu tandrețe și ușurare. Of, ce bine! Parcă a simțit micuța mea…“ Mai stătu puțin cu ochii închiși, adunându-și gândurile.

– Ce, s-o gonesc? întrebă preocupat băiatul.

– Nătărău mai ești, spuse Rumata. Îți dau eu ție, auzi, s-o gonești! Unde este?

– În cabinet, spuse băiatul, zâmbind stângaci.

Rumata se îndreptă cu pași repezi spre cabinet.

– Poruncește să se pună o masă pentru doi, spuse din mers. Și fii atent: să nu intre nimeni! Chiar de-ar fi regele, dracu' sau însuși don Reba.

Ea stătea în cabinet, cu picioarele ghemuite în fotoliu, sprijinindu-și capul într-un pumnișor și răsfoind absentă *Tratatul despre zvonuri*. Când el intră, ea dădu să se ridice brusc, dar el nu o lăsă, fugi spre ea, o îmbrățișă și își cufundă nasul în părul ei des și frumos mirositor, mormăind: „Ce bine, Kira! Ce bine!…"

Nu avea nimic deosebit. O fetișcană ca oricare alta, de optsprezece ani, cu năsucul cârn; tatăl ei era ajutor de copist la tribunal, iar fratele ei era sergent la agresori. Și nu se grăbea nimeni să o ia de nevastă pentru că era roșcată, iar roșcații nu erau agreați în Arkanar. Tot din aceeași cauză era uimitor de liniștită și timidă, în ea nu se regăsea nimic din mic-burghezele bondoace, guralive, aflate la mare preț în toate păturile sociale. Nu semăna nici cu frumoasele curtezane galeșe, care cunoscuseră mult prea devreme și pentru toată viața în ce constă sensul destinului de femeie. Știa totuși să iubească, așa cum se iubea acum pe Pământ – liniștit și fără a privi înapoi.

– De ce ai plâns?

– De ce ești așa de supărat?

– Ba nu, spune tu de ce ai plâns?

– Am să-ți povestesc pe urmă. Ai niște ochi obosiți de tot, de tot… Ce s-a întâmplat?

– Pe urmă. Cine te-a supărat?

– Nu m-a supărat nimeni. Ia-mă de aici.

– Negreșit.

– Când vom pleca?

– Nu știu, micuța mea. Dar vom pleca negreșit.

– Departe?

– Foarte departe.

– În metropolă?

– Da… În metropolă… La mine.

– Acolo este bine?

– Acolo totul este minunat. Acolo nimeni, niciodată nu plânge.

– Așa ceva nu există.

– Da, desigur. Așa ceva nu poate exista. Dar acolo nu vei mai plânge niciodată.

– Ce fel de oameni sunt acolo?

– Ca mine.

– Toți sunt așa?

– Nu toți. Unii sunt mult mai buni.

– Asta chiar că nu există.

– Uite că tocmai asta există!

– De ce te cred atât de ușor? Tata nu are încredere în nimeni. Fratele meu spune că toți sunt niște porci, doar că unii sunt murdari, iar alții nu. Dar eu nu îi cred, eu pe tine te cred…

– Eu te iubesc.

– Așteaptă… Rumata… Dă-ți jos cercul… Spuneai că e mare păcat…

Rumata râse fericit, își scoase cercul, îl puse pe masă și îl acoperi cu cartea.

– Ăsta este ochiul zeului, spuse el. Să fie închis… O ridică în brațe. E mare păcat, dar când sunt cu tine nu am nevoie de niciun zeu. Adevărat?

– Adevărat, spuse ea încetișor.

Când s-au așezat la masă, friptura deja se răcise, iar vinul adus de la gheață se încălzise. Sosi și Uno, pășind fără zgomot, așa cum îl învățase bătrânul Muga și, trecu de-a lungul pereților, aprinzând lămpile, deși afară era încă lumină.

– Este sclavul tău? întrebă Kira.

– Nu, este un băiat liber. Un băiat foarte bun, dar teribil de zgârcit.

– Bănuților le place să fie numărați, spuse Uno, fără a se întoarce.

– Tot nu ai cumpărat cearșafuri noi? întrebă Rumata.

– Ce mai, spuse băiatul. Merg și cele vechi…

– Ascultă, Uno, spuse Rumata. Eu nu pot să dorm o lună întreagă în același așternut.

– Ehe, făcu băiatul, Înălțimea Sa doarme câte-o juma' de an și nu se plânge…

– Dar uleiul, spuse Rumata, făcând cu ochiul către Kira, uleiul din lămpi. El ce, este fără bani?

Uno se opri.

– Dar aveți musafiri, spuse hotărât într-un sfârșit.

– Vezi cum e! exclamă Rumata.

– Este bun, spuse cu seriozitate Kira. Te iubește. Hai să îl luăm cu noi.

– Vom vedea, spuse Rumata. Băiatul întrebă suspicios:

– Unde adică? Eu nu merg nicăieri.

– Noi vom merge acolo, spuse Kira, acolo unde toți oamenii sunt ca don Rumata.

Băiatul stătu pe gânduri și spuse disprețuitor: „Poate în raiul pentru nobili?…“ Apoi pufni zeflemitor și ieși din cabinet, târșâindu-și pantofii rupți. Kira se uită după el.

– Un băiat minunat, spuse ea. Posomorât ca un ursuleț. Ai un bun prieten.

– Toți prietenii mei sunt buni.

– Dar baronul Pampa?

– De unde îl știi? se miră Rumata.

– Dar tu nici nu povestești de altcineva. Numai asta aud de la tine: baronul Pampa, baronul Pampa.

– Baronul Pampa este un camarad adevărat.

– Cum așa: baronul este un camarad?

– Vreau să spun că este un om de treabă. Foarte bun și vesel. Și își iubește mult soția.

– Aș vrea să mi-l prezinți… Sau poate îți este rușine cu mine?

– Nu-u-u, nu îmi este rușine. Numai că el, deși este un om bun, este mai întâi de toate baron.

– Aha, făcu ea.

Rumata împinse farfuria.

– Spune-mi totuși de ce ai plâns. Și ai fugit singură. Se poate așa, să

fugi de una singură pe străzi?

– Nu am mai putut să stau acasă. Nu mă mai întorc acasă. N-aș putea să fiu slujnică la tine? Gratis…

Rumata scoase un râset gâtuit.

– Tata copiază în fiecare zi denunțuri, continuă ea cu o disperare liniștită, iar hârtiile pe care le copiază sunt toate pline de sânge. Le primește de la Turnul Vesel. De ce m-ai învățat să citesc? În fiecare seară, în fiecare seară… Termină de copiat o notă obținută prin tortură și bea… Este groaznic, este groaznic!… „Uite, Kira, zice, vecinul nostru, caligraful, i-a învățat pe oameni să scrie. Da' cine crezi că e de fapt? A recunoscut sub tortură că este vrăjitor și spion irukanian. Acum, zice, în cine să mai ai încredere? Eu, zice, de la el am învățat să scriu." Fratele meu vine de la patrulă, mai beat decât berea însăși, iar sângele i s-a uscat pe mâini, „îi vom tăia pe toți, zice, până la a douăsprezecea generație…" Pe tata îl chestionează de ce este învățat. Împreună cu prietenii au adus astăzi în casă un om… L-au bătut până a împroșcat totul în jur cu sânge. A încetat chiar și să mai țipe. Nu mai pot, nu mă mai întorc, mai bine omoară-mă tu!

Rumata se așeză lângă ea și îi mângâie părul. Se uita fix, cu ochii uscați, arzători. Ce putea să-i spună? O ridică în brațe, o purtă până la canapea, se așeză alături și începu să-i povestească despre catedralele de cristal, despre grădinile vesele ce se întindeau pe mai multe mile, grădini lipsite de putreziciuni, țânțari și spurcăciuni, despre fața de masă fermecată, despre covoarele-zburătoare, despre orașul magic Leningrad, despre prietenii lui – oameni mândri, buni și bucuroși de viață, despre o țară divină aflată dincolo de mări și munți, denumită cu un cuvânt ciudat: Pământ. Ea asculta liniștită și atentă și doar se lipea mai tare de el atunci când sub geamurile ce dădeau în stradă se auzea – grrrm, grrrm, grrrm! – tropăitul cizmelor potcovite.

Fata avea o calitate minunată: credea dezinteresată și cu sfințenie în bine. Spune unui țărănoi-iobag o asemenea poveste – el va zâmbi indecis, își va șterge mucii cu ajutorul mânecii și va pleca fără să scoată un cuvânt, întorcând spatele unui nobil don, bun și nebăut, numai că – of, ce nenorocire! – cam nebun. Să începi să povestești așa ceva lui don Tameo și don Sera – nu te vor mai auzi până la sfârșit.

Unul va adormi, iar altul te va întreba printre râgâituri: „Asta, să știi, totu' e foa'te no-obil… da' cum i-acolo cu muierile?…" Iar don Reba ar fi ascultat totul cu multă atenție până la capăt, apoi ar fi făcut un semn cu ochiul către agresori, să-i lege nobilului don coatele la omoplați și ar fi aflat cu exactitate de la cine a auzit nobilul don asemenea povești periculoase și cui a mai apucat să le spună…

Când ea a adormit liniștită, a sărutat-o pe fața destinsă, i-a acoperit corpul cu o manta îmblănită pentru iarnă și a ieșit în vârful picioarelor, închizând ușa cu scârțâitul ei înfiorător. A străbătut casa întunecată, a coborât în camera servitorilor și a spus, privind pe deasupra capetelor plecate:

– Mi-am luat o cârmuitoare a casei. Numele cârmuitoarei este Kira. Va locui sus, lângă mine. Mâine curățați bine de tot camera ei, cea de după cabinet. S-o ascultați pe cârmuitoare ca pe mine. Îi privi pe servitori să vadă dacă nu cumva rânjește vreunul. Nu rânjea niciunul, ascultând cu respectul cuvenit. Iar dacă vreunul va trăncăni dincolo de porți, am să-i smulg limba!

Terminând de vorbit, mai zăbovi un timp pentru a-și spori autoritatea, apoi se întoarse și urcă iarăși la el. Pe pereții salonului erau expuse arme ruginite, iar mobila ciudată era mâncată de carii. Se opri lângă fereastră și, privind strada, se sprijini cu fruntea de geamul rece și întunecat. Bătu de prima gardă. La fereastra de vizavi se aprinseră lămpile și se traseră obloanele pentru a nu atrage oamenii haini și sufletele rele. Era liniște, doar o dată un bețivan urlă undeva jos, cu o voce zguduitoare – ori îi furaseră hainele, ori dăduse buzna pe o ușă străină.

Aceste seri erau cele mai groaznice – plicticoase, însingurate, lipsite de bucurii. Noi am crezut că aici se va duce o luptă veșnică, înverșunată și victorioasă. Noi am considerat că vom păstra pentru totdeauna o imagine clară despre bine și rău, despre dușman și prieten. Am gândit în general corect, atâta doar că am scăpat multe din vedere. De exemplu, nu ne-am imaginat deloc aceste seri, deși știam precis că ele vor exista…

Jos se auziră zgomote metalice – se trăgeau zăvoarele și se făceau pregătirile pentru noapte. Bucătăreasa se ruga la sfântul Miki să-i trimită un bărbat, cum o fi el, numai să fie un om independent,

înțelegător. Bătrânul Muga căsca gura, fluturând din degetul mare. Slugile de la bucătărie își terminau de băut berea de seară și bârfeau, iar Uno, cu ochii aprinși de răutate, spunea ca un om mare: „Ajunge cu trăncăneala, câinilor…“

Rumata se îndepărtă de la fereastră și păși prin salon. Este fără speranță, reflectă el. Nu-ți vor ajunge niciun fel de puteri pentru a-i scoate din cercul obișnuit al grijilor și imaginilor. Ai putea să le dai totul. Poți să le dai locuință, să le oferi cele mai moderne case spectrosticloase și să-i înveți procedura de ionizare, ei tot se vor aduna seară de seară în bucătărie, să joace împătimiți cărți și să râdă de vecinul pe care îl cotonogește nevasta, iar pentru ei nu va exista o petrecere mai bună a timpului. În acest sens, don Kondor are perfectă dreptate: Reba este un fleac, este un mărunțiș în comparație cu sumedeniile de tradiții, cu regulile turmei, lucruri consfințite de veacuri, neclintite, verificate, accesibile oricărui tâmpit al tâmpiților și care te eliberează de necesitatea de a gândi, de a te interesa, iar don Reba nu rezistă nici măcar unei programe școlare. „Un mărunt aventurier în epoca întăririi absolutismului…“

Don Reba, don Reba! Nici înalt, nici scund, nici gras, dar nici prea slab, cu părul nu prea des, dar departe de a fi chel. Nu prea brusc în mișcări, dar nici molâu, cu o față ce nu îți rămânea în memorie, semănând cu o mie de fețe deodată. Politicos, galant cu femeile, un interlocutor atent, care, de altfel, nu strălucea defel prin gânduri deosebite…

Acum trei ani a apărut din subsolurile mucegăite ale cancelariei curții regale un funcționăraș neînsemnat, slugarnic, palid, ba chiar cumva albăstrui. Apoi prim-ministrul din acea vreme a fost pe neașteptate arestat și executat, câțiva demnitari au murit în timp ce erau supuși la cazne, înnebuniți de groază și neînțelegând nimic din ce se petrecea, și parcă pe cadavrele lor crescuse precum o ciupercă palidă și uriașă acest geniu al mediocrității, tenace și nemilos. Este un nimeni. Este de nicăieri. Nu era o minte puternică pe lângă un suveran neputincios cum s-au mai cunoscut în istorie și nu era nici unul dintre acei oameni măreți și înspăimântători care își consacră întreaga existență ideii de luptă pentru unificarea țării în numele autocrației. Nu era nici iubitor de galbeni și nici vreun favorit al Curții care să se gândească doar la aur și femei, care să omoare în

stânga și în dreapta numai de dragul puterii, care să domnească doar pentru plăcerea de a omorî. Se spunea în șoaptă că nici nu era de fapt don Reba, că don Reba este cu totul alt om, iar acesta Dumnezeu știa cine este, poate un vârcolac, o dublură, un substitut…

Tot ceea ce punea la cale se prăbușea. A întărâtat unul împotriva celuilalt două neamuri influente în regat pentru a le slăbi forța și pentru a începe puternicul atac contra baronimii. Neamurile au făcut însă pace și au proclamat în clinchetul cupelor unire veșnică, smulgând totodată de la rege o bună bucată de pământ ce a aparținut din moși-strămoși Totsilor din Arkanar. A pornit războiul cu Irukanul, conducând el însuși armata spre graniță, scufundând oștile în mlaștini și risipindu-le prin păduri, apoi a lăsat totul în voia sorții și a fugit înapoi în Arkanar. Datorită eforturilor lui don Gug, lucru despre care, desigur, nu a bănuit nimic, don Reba a reușit să obțină pacea cu contele Irukanski, cedând două orașe de la graniță, pentru ca ulterior regele să fie nevoit să golească complet vistieria și așa aproape secată pentru a înăbuși răscoalele țărănești ce cuprinseseră întreaga țară. Pentru astfel de greșeli oricare ministru ar fi fost spânzurat de picioare în vârful Turnului Vesel, dar, nu se știe cum, don Reba a rămas la putere. A desființat ministerele Învățământului și Bunăstării, a înființat Ministerul Securității Coroanei, a eliberat din posturile guvernamentale aristocrația de neam și puținii savanți care mai rămăseseră, a distrus definitiv economia, a scris un tratat intitulat *Despre esența animalică a agricultorului* și, în sfârșit, acum un an a organizat „garda de securitate“: „Companiile Cenușii“. Hitler fusese susținut de monopoluri. Don Reba nu era susținut de nimeni și era cât se poate de limpede că până la urmă agresorii îl vor strivi ca pe o muscă. Dar el a continuat să învârtă lucrurile, să facă prostie după prostie și să iasă din impas, de parcă s-ar fi străduit să se înșele pe sine însuși, de parcă nu ar fi avut alt țel în afara acestei sarcini paranoice – aceea de a distruge cultura. Asemenea lui Vaga Roată, el nu avea niciun trecut. În urmă cu doi ani orice lepădătură de aristocrat l-ar fi caracterizat cu dispreț drept „un mitocan de nimic ce îl înșelase pe suveran“, iar acum, oricare aristocrat ai întreba, el însuși va susține că este rudă pe linie maternă cu ministrul Securității Coroanei.

Acum i-a cășunat pe Budah. Din nou o tâmpenie. Iarăși un tertip

sălbatic. Budah este un învățat. Este învățat, deci în țeapă cu el. Cu zgomot, cu surle și alai, să afle toată lumea. Dar acum nu este nici zgomot, nici alai. Înseamnă că au nevoie de Budah în viață. De ce? Doar n-o fi don Reba atât de prost încât să spere că îl va obliga pe Budah să lucreze pentru el. Sau poate că este un prost? Poate că don Reba este pur și simplu un intrigant prost și norocos, nici el nu știe bine ce vrea și face pe tâmpitul în văzul tuturor cu multă abilitate. Este caraghios, dar îl urmăresc de trei ani și nici până acum nu am înțeles ce este de fapt. De altfel, dacă el m-ar fi urmărit la rândul lui, nici el nu ar fi înțeles cine sunt. Poate fi orice, asta este amuzant! Teoria de bază concretizează doar tipurile principale ale concentrărilor psihologice, dar în realitate aceste tipuri sunt tot atâtea câți oameni sunt, la putere poate veni oricine! De exemplu, un omuleț care toată viața lui nu a făcut altceva decât să își șicaneze vecinii. Să scuipe în cratițele străine cu supă sau să arunce cu sticlă pisată în fânul altora. Bineînțeles, până la urmă va fi izgonit, dar va avea timp să scuipe pe săturate, să strice, să se amuze… Și nici că îl va interesa că nu va rămâne în istorie nicio urmă despre el și că urmașii lui îndepărtați își vor stoarce creierii cum să potrivească mai bine comportamentul lui cu teoria succesiunilor istorice.

„Acum nu-mi arde de teorii, reflectă Rumata. Știu un singur lucru: omul este un purtător obiectiv de rațiune și tot ceea ce-l împiedică pe om să își dezvolte rațiunea este răutatea și această răutate trebuie distrusă în cel mai scurt timp, prin orice mijloace. Orice? Oare orice?… Nu, probabil că nu orice mijloace. Sau orice? Papă-lapte mai sunt! Trebuie să mă hotărăsc. Mai devreme sau mai târziu tot va trebui să iau o hotărâre.“

Își aminti brusc de dona Okana. „Uite că te și hotărăști, se gândi. Începi chiar de aici. Dacă zeul se apucă să curețe haznaua, atunci să nu tragă speranță că degetele lui vor rămâne curate…“ Simți o senzație de greață, gândindu-se la ce îl va aștepta. Oricum, mai bine așa decât să ucizi. Mai bine mizerie decât sânge. Trecu în vârful picioarelor pentru a nu o trezi pe Kira și ajunse în cabinet, unde își schimbă hainele. Învârti în mâini cercul cu transmițător și îl aruncă hotărât în sertarul biroului. Apoi își strecură în păr, după urechea dreaptă, o pană albă, simbol al dragostei pătimașe, își agăță pe corp spadele și îmbrăcă mantaua lui cea mai bună. Aflat deja jos, se gândi în timp ce trăgea zăvoarele: dacă află don Reba, va fi sfârșitul donei

Okana. Era însă prea târziu pentru a se mai întoarce.

4

Musafirii deja sosiseră, dar dona Okana încă nu-și făcuse apariția. Lângă măsuța aurită, încărcată cu gustări, câțiva gardieni ai regelui, faimoși datorită duelurilor și peripețiilor sexuale, beau manierați, îndreptându-și spatele și trăgându-și fundurile mici, musculoase. Lângă cămin chicoteau doamne în vârstă, slăbănoage, care nu se remarcau prin nimic și care tocmai de aceea fuseseră acceptate de dona Okana drept confidente personale. Stăteau înșirate pe sofalele joase, iar în fața lor se agitau trei babalâci cu piciorușe subțiri ce se aflau într-o continuă mișcare – niște filfizoni bine-cunoscuți ai timpurilor regenței trecute, ultimii cunoscători ai unor bancuri de mult uitate. Toți realizau faptul că salonul nu mai era salon fără acești bătrânei. În mijlocul sălii stătea don Ripat, cu picioarele larg desfăcute, încălțat în botfori – un agent deștept și devotat lui Rumata, locotenent în companiile cenușii, posesor al unor mustăți minunate și lipsit de orice principiu. Cu mâinile mari și congestionate, vârâte după centura de piele, el îl asculta pe don Tameo cum își expune încâlcit noul proiect de prejudiciere a țăranilor în folosul păturii comerciale, și din când în când arăta cu mustața spre don Sir, care umbla de la un perete la altul, probabil în căutarea ușii. Într-un colț, doi cunoscuți pictori-portretiști aruncau într-o parte și alta priviri curtenitoare în timp ce terminau de mâncat un crocodil înăbușit în leurdă, iar alături de ei stătea într-o nișă cu fereastră o femeie vârstnică, în veșminte negre. Femeia era o doică adusă la dona Okana de don Reba. Se uita cu severitate drept înainte, cu o privire fixă, și câteodată se arunca brusc cu tot corpul înainte. Ținându-se departe de toată lumea, un individ cu sânge regal în vine se distra jucând cărți cu un secretar de la ambasada

soaniană. Individul trișa, iar secretarul zâmbea răbdător. Era singurul om aflat cu treabă în acest salon: culegea material pentru următorul raport al ambasadei.

Gardienii de lângă măsuță îl salutară pe Rumata cu strigăte voioase. Rumata le făcu prietenește cu ochiul și dădu ocol pe la toți musafirii. Îi salută pe bătrânii filfizoni, adresă câteva complimente confidentelor, care imediat își ațintiră privirile pe pana albă de după ureche, trase ușor o palmă pe spatele gras al individului de viță nobilă și se îndreptă spre don Ripat și don Tameo. Când trecu pe lângă fereastra din nișă, doica făcu din nou o mișcare bruscă, mai-mai să cadă, și dinspre femeie veni imediat un damf puternic de vin.

Văzându-l pe Rumata, don Ripat își scoase mâinile de la centură, pocni din călcâie, iar don Tameo exclamă cu jumătate de glas:

– Chiar dumneavoastră să fiți, prietenul meu?! Ce bine că ați venit, deja îmi pierdusem speranța… „Ca lebăda cu aripa ruptă ce își înalță chemarea tristă către stele…“ Vai ce m-am plictisit!… Dacă nu ar fi fost drăguțul de don Ripat, aș fi murit de mâhnire!

Se simțea că don Tameo își revenise din beția de la prânz, dar tot nu reușise să se abțină.

– Chiar așa? se miră Rumata. Citățm din răzvrătitul Tsuren?

Don Ripat se dezmetici imediat și se uită repede la don Tameo.

– E-e-e, făcu don Tameo, fâstâcindu-se. Tsuren? Dar ce, în fond?… A, da, eu, într-un sens ironic, vă asigur, nobililor doni! Că doar cine este Tsuren! Un demagog josnic și ingrat. Am vrut doar să subliniez…

– Că dona Okana nu este aici, continuă Rumata, și că dumneavoastră v-ați plictisit fără ea.

– Exact asta am și vrut să subliniez.

– Apropo, unde este ea?

– O așteptăm să apară din moment în moment, spuse don Ripat și, salutând cu o plecăciune, se îndepărtă.

Rămânând în continuare cu gurile deschise, confidentele se holbau încontinuu la pana albă. Bătrânii filfizoni chicoteau, fandosindu-se. Don Tameo observă și el într-un sfârșit pana și începu să se agite.

– Prietene! șopti acesta. De ce faci asta? Mai știi, poate intră don Reba… Este adevărat, astăzi nu este așteptat, totuși…

– Să lăsăm asta, spuse Rumata, privind în jur cu nerăbdare. Dorea ca totul să se termine cât mai repede.

Gardienii se apropiau deja cu cupele în mâini.

– Sunteți atât de palid… șoptea don Tameo. Eu vă înțeleg, dragostea, patima… Dar, pe sfântul Miki! Statul este mai presus… Și e periculos, în fine… Jignirea sentimentelor…

Pe fața lui se schimbă ceva și începu să se dea înapoi, don Tameo se retrăgea, se îndepărta, plecându-se neîntrerupt. Gardienii îl înconjurară pe Rumata. Cineva îi întinse o cupă plină.

– Pentru onoare și rege! glăsui unul dintre gardieni.

– Și pentru dragoste, adăugă un altul.

– Arătați-i ce înseamnă garda, nobile Rumata, spuse al treilea.

Rumata luă cupa și o văzu deodată pe dona Okana. Stătea în ușă, fluturând un evantai și clătinându-și languroasă umerii. Da, era frumoasă! De la distanță era chiar minunată. Nu era pe gustul lui Rumata, dar fără îndoială era frumoasă această găinușă proastă și desfrânată. Ochii albaștri, imenși, fără nicio umbră de înțelepciune și căldură, o gură fină și versată, un corp splendid, dezvăluit cu iscusință și prudență… Gardianul din spatele lui Rumata plescăi destul de zgomotos, probabil că nu s-a mai putut abține. Fără să-l privească, Rumata îi pasă cupa și se îndreptă cu pași întinși spre dona Okana. Toți cei prezenți în salon își desprinseră privirile de la ei și începură să flecărească însuflețiți.

– Sunteți strălucitoare, mormăi Rumata, făcând o reverență adâncă și zăngănind din spade. Permiteți-mi să stau la picioarele dumneavoastră… Asemenea unui ogar să mă culc la picioarele unei frumuseți dezbrăcate și indiferente…

Dona Okana își ascunse fața după evantai și își miji ochii cu viclenie.

– Dumneavoastră, nobile don, sunteți foarte curajos, spuse ea. Noi, niște provinciali amărâți, nu suntem capabili să rezistăm unui asemenea atac… Avea o voce joasă, puțin răgușită. Vai mie, nu-mi rămâne decât să deschid învingătorului porțile cetății…

Rumata se înclină și mai adânc, scrâșnind din dinți cu răutate, rușinat. Dona Okana dădu de-o parte evantaiul și spuse cu voce tare:

– Nobililor doni, distrați-vă! Eu împreună cu don Rumata ne vom întoarce curând! I-am promis că-i arăt noile mele covoare irukaniene…

– Să nu ne lăsați pentru mult timp, fermecătoare donă! măcăni unul dintre bătrânei.

– Încântătoare! spuse siropos un altul. O zână!

Gardienii își zăngăniră spadele concomitent. „Într-adevăr, nu are gusturi rele…“ spuse răspicat individul regal. Dona Okana îl prinse de mânecă pe Rumata și-l trase după ea. Rumata auzi deja aflându-se pe coridor cum don Sir rostește supărat: „Nu văd de ce un nobil don nu ar putea privi niște covoare irukaniene…“

La capătul coridorului dona Okana se opri brusc, se agăță de gâtul lui Rumata și, cu un geamăt înăbușit ce ar fi trebuit să exprime o pasiune clocotitoare, se înfipse în buzele lui. Rumata încetă să mai respire. Zâna mirosea a parfum estorian amestecat cu duhoarea corpului nespălat. Buzele ei erau fierbinți, umede și lipicioase de la dulciuri. Făcând eforturi disperate, încercă să-i răspundă la sărut și se vede treaba că îi reuși, pentru că dona Okana gemu din nou și închise ochii, lăsându-se totodată moale în brațele lui. Păru că durează o veșnicie întreagă. „Ei, curva naibii, las' că-ți arăt eu“, se gândi Rumata și o strânse în brațe. Ceva trosni, poate corsetul, poate niște coaste, cert este că frumusețea chițăi jalnic, deschise ochii mirată și se zbătu, încercând să se elibereze. Rumata își desfăcu grăbit mâinile.

– Nesuferitule, spuse ea cu admirație, respirând din greu. Erai gata-

gata să mă rupi.

– Ard de dragoste, mormăi cu vinovăție.

– Și eu la fel. Te-am așteptat atâta! Să mergem, mai repede…

Îl conduse prin niște camere întunecoase și reci. Rumata își scoase batista și își șterse pe furiș gura. Această acțiune i se părea acum cu totul fără rost. „Trebuie, se gândi. Și ce dacă trebuie!… Aici nu mai scapi doar cu vorbe. Pe sfântul Miki, de ce ăștia de la palat nu se spală niciodată? Ce temperament! Măcar de-ar veni don Reba..". Ea îl trăgea tăcută și energică, precum furnica o omidă moartă. Simțindu-se ca ultimul idiot, Rumata mormăi din curtoazie niște prostii despre niște picioruțe repezi și buzițe roșii, dar dona Okana doar râdea. Îl împinse în budoarul ei călduros, într-adevăr acoperit în întregime cu covoare, se aruncă pe un pat imens și, răstignindu-se pe perne, începu să-l privească fix cu ochi umezi, hiperstenici. Rumata stătea ca un stâlp, în budoar te trăsnea mirosul de ploșnițe.

– Ești minunat, șopti ea. Vino la mine! Te-am așteptat atât de mult!…

Rumata își ridică privirile. Îi era greață. Pe față începură să se prelingă picături de transpirație, gâdilându-l în mod neplăcut. „Nu pot, se gândi. Dă-o dracului de informație… Vulpea… Maimuța… E ceva contra naturii, murdărie… Mai bine murdărie decât sânge, dar aici este ceva mult mai rău decât murdăria!"

– De ce eziți, nobile don? țipă cu o voce pițigăiată, întretăiată, dona Okana. Vino aici, te aștept!

– La dr-racu'… scrâșni Rumata.

Ea sări și se repezi spre el.

– Ce-i cu tine? Ești beat?

– Nu știu, spuse el. Mă sufoc.

– Poate să poruncesc pentru un lighenuș?

– Ce lighenuș?

– Nu, nimic, nimic… Trece… Cu degetele tremurânde de nerăbdare, ea începu să-l desfacă la veston. Ești minunat… bolborosea, gâfâind. Ești însă timid, ca un începător. N-aș fi crezut niciodată… Asta-i ceva minunat, jur pe sfânta Bara!…

Se văzu silit s-o prindă de mâini. O privea de sus și îi vedea părul nespălat, strălucind de atâta fixativ, îi vedea umerii goi, rotunzi, acoperiți cu brobonele de pudră neîntinsă, urechile mici și congestionate. „Nasoală treabă, își spuse. N-o să iasă nimic. Și e păcat, că doar trebuie să mai știe câte ceva… Don Reba vorbește în somn… O duce pe la interogatorii, îi plac atât de mult interogatoriile… Nu, nu pot."

– Ei, spuse iritată.

– Covoarele dumneavoastră sunt minunate, spuse cu voce tare. A venit însă timpul să plec.

La început nu realiză, apoi fața i se schimonosi.

– Cum îți permiți? șuieră ea, dar el deja atingea cu omoplații ușa, sări în coridor și se îndepărtă grăbit. „Începând cu ziua de mâine, nu mă voi mai spăla, își spuse. Aici trebuie să fii porc, nu zeu!"

– Castratule! urlă în urma lui. Batalule! Muiere ce ești! În țeapă cu tine!…

Rumata deschise un geam și sări în grădină. Stătu un timp sub un copac, înghițind hulpav aerul rece. Apoi își aminti de pana albă, prostească, o smulse și o mototoli furios, aruncând-o cât colo. Nici lui Pașca nu i-ar fi ieșit nimic. Nimănui nu i-ar fi reușit. „Ești sigur?" „Da, sunt sigur." „Atunci nu faceți cu totii nici doi bani!" „Dar mi-e silă să fac asta!" „Experimentului nu-i pasă de emoțiile tale. Nu poți, nu te angaja." „Nu sunt un animal." „Dacă experimentul o cere, trebuie să devii animal." „Experimentul nu poate cere asta." „După cum vezi, o cere." „Și atunci!?…" „Ce «atunci»?" Nu știa ce-i atunci. „Atunci… Atunci… Bine, să admitem că sunt un istoric ridicol. Ridică din umeri. O să ne străduim să devenim mai buni. Să învățăm să ne transformăm în porci…"

Era aproape de miezul nopții când ajunse acasă. Nu-și desfăcu decât

cataramele curelelor și se prăbuși îmbrăcat pe canapeaua din salon, apoi adormi bușteаn.

Îl treziră țipetele indignate ale lui Uno și un răcnet oarecum potolit, cu tonalități de bas:

– Du-te, du-te, pui de lup, că acum îți rup urechile!…

– Dar dumnealui doarme, vi s-a mai spus!…

– Zât, nu mi te încurca în picioare!…

– Nu aveți voie, vi s-a mai spus!

Ușa se dădu de perete și în salon năvăli, imens precum fiara Peah, baronul Pampa don Bau, cu obrajii aprinși, cu dinții albi, cu mustața zbârlită, cu un basc de catifea tras pe o ureche și cu o manta impunătoare, de culoare roșie, sub care strălucea mată o platoșă din cupru. În urma lui se târa Uno, agățat de cracul drept al pantalonilor baronului.

– Baroane! exclamă Rumata, coborându-și picioarele de pe canapea. Cum de-ai apărut în oraș, prietene?! Uno, lasă-l în pace pe baron!

– Băiatul ăsta este de o îndărătnicie rară, bubui baronul, apropiindu-se cu brațele deschise. O să fie ceva de capul lui. Cât vrei pe el? De altfel, mai târziu despre asta… Dă-mi voie se te îmbrățișez!

S-au îmbrățișat. Baronul mirosea îmbietor a drum prăfuit, a sudoare de cal și a diferite arome amestecate de vinuri.

– Văd că și dumneavoastră sunteți la fel de treaz, prietene, spuse abătut. De altfel, dumneavoastră întotdeauna sunteți treaz. Norocosul!

– Ia loc, prietene, spuse Rumata. Uno! Adu-ne din ăla estorian, și cât mai mult!

Baronul își ridică palma imensă.

– Nicio picătură.

– Nicio picătură din cel estorian? Uno, n-am nevoie de estorian, adu-ne din cel irukanian!

– N-am nevoie de vin, în general! spuse deprimat baronul. Nu beau.

Rumata se așeză.

– Ce s-a întâmplat? întrebă îngrijorat. Sunteți bolnav?

– Sunt sănătos ca un taur. Dar aceste blestemate scene de familie… Pe scurt, m-am certat cu baroneasa – și iată-mă aici.

– V-ați certat cu baroneasa?! Dumneavoastră?! Ajunge, baroane, ce sunt glumele astea ciudate!?

– Imaginați-vă! Parcă aș fi într-o ceață. Am călărit o sută douăzeci de mile ca prin ceață!

– Prietene, spuse Rumata. Să încălecăm acum și să mergem la Bau.

– Bine, dar calul meu încă nu s-a odihnit! se împotrivi baronul. Și apoi, vreau s-o pedepsesc!

– Pe cine?

– Pe baroneasă, ei, drăcia dracului! La urma urmei, sunt bărbat sau ce?! După cum vezi, nu-i place de bețivanul Pampa, atunci să vadă cum este când e treaz! Mai bine putrezesc aici decât să mă întorc la castel…

Uno spuse preocupat:

– Spuneți-i să nu-mi rupă urechile…

– Marș de-aici, pui de lup! bombăni cu blândețe baronul. Și adă bere! Am transpirat și trebuie să pun la loc lichidul pe care l-am pierdut.

Baronul puse la loc lichidul pierdut vreme de o jumătate de oră și se înmuie puțin. În intervalele dintre înghițituri, el îi povesti lui Rumata despre necazurile sale. Blestemă de câteva ori pe „acești vecini bețivani ce și-au făcut obiceiul de a veni la castel. Vin de dimineață, cică la vânătoare, după care, cât ai zice pește, îi și vezi

cum, beți, încep să-ți taie mobila. Se răspândesc în tot castelul, fac mizerie peste tot, necăjesc slugile, maltratează câinii și oferă un exemplu înfiorător pentru tânărul baron. Apoi se cărăbănesc cu toții pe la casele lor… iar tu, beat mort, rămâi față în față cu baroneasa…“

La terminarea povestirii sale, baronul se posomorî de tot și chiar intenționă să ia un estorian, dar se dezmetici și spuse:

– Rumata, prietene, hai să plecăm de aici. Ai pivnițele prea bogate!… Să plecăm!…

– Bine, dar unde?

– Nu-i totuna unde?! Măcar de-ar fi și la *Bucuria cenușie*…

– Hm… făcu Rumata. Și ce vom face la *Bucuria cenușie*?

Baronul tăcu o vreme, trăgând cu înverșunare de mustață.

– Cum adică ce? spuse în fine. E chiar ciudat… Pur și simplu mai stăm, mai discutăm…

– La *Bucuria cenușie*? întrebă neîncrezător Rumata.

– Mda… Vă înțeleg, spuse baronul. Este îngrozitor… Totuși, să plecăm. Aici îmi vine să cer tot timpul vin estorian!…

– Calul! porunci Rumata și plecă să-și ia transmițătorul din cabinet.

După câteva minute călăreau alături, de-a lungul unei străduțe înguste, cufundată într-un întuneric deplin. Baronul se mai învioră puțin și povesti cu glas tare cum alaltăieri au hăituit un mistreț sălbatic, povesti despre calitățile minunate ale tânărului baron, despre minunea de la mănăstirea sfântului Tucca, unde părintele egumen născuse din coapsă un băiețel cu șase degete… Și pe lângă toate astea nu uita să se și distreze: din când în când scotea un urlet ca de lup, hohotea și izbea cu cravașa în obloanele ferecate…

Când au ajuns în dreptul *Bucuriei Cenușii*, baronul opri calul și rămase îngândurat. Rumata aștepta. Ferestrele murdare ale cârciumii erau puternic luminate, caii tropoteau legați de pripon, iar pe banca de sub ferestre se certau alene fetișcane boite, așezate una

lângă alta. Două slugi rostogoleau, opintindu-se prin ușile deschise larg, un butoi uriaș, acoperit cu pete de salpetru.

Baronul spuse deprimat:

– Singur… Este cumplit dacă stai să te gândești că mai este o noapte întreagă înainte, iar eu sunt singur! Și ea este singură acolo…

– Nu fi așa de supărat, prietene, spuse Rumata. Cu ea se află tânărul baron, iar dumneavoastră sunteți cu mine.

– Asta este cu totul altceva. Dumneata nu înțelegi nimic, prietene. Sunteți prea tânăr și ușuratic… Probabil chiar vă face plăcere să priviți aceste târfe…

– Și de ce nu mi-ar face? protestă Rumata, privindu-l cu curiozitate pe baron. După mine, sunt niște fetișcane plăcute.

Baronul își clătină capul și zâmbi sarcastic.

– Ia uită-te la aia de stă în picioare, spuse cu voce tare. Ce cur lăsat are. Iar aia, care se piaptănă acum, nici cur n-are… Astea-s vaci, prietene, în cel mai fericit caz sunt niște vaci. Amintiți-vă de baroneasă! Ce mâini, câtă grație… Ce ținută, prietene!…

– Da, se învoi Rumata. Baroneasa este minunată. Să plecăm de aici…

– Unde? întrebă amărât baronul. Și pentru ce? Pe fața lui se așternu brusc hotărârea. Nu, prietene, nu plec nicăieri de aici. Iar dumneavoastră, cum doriți. Se dădu jos de pe cal. Deși aș fi foarte ofensat dacă m-ați lăsa singur aici!

– Bineînțeles, voi rămâne cu dumneavoastră. Dar…

– Niciun „dar“, rosti baronul.

Aruncară hățurile către un servitor ce se apropia în fugă, trecură bățoși pe lângă târfe și intrară în sală. Aici nu se putea respira. Lumina lămpilor răzbătea cu greu prin atmosfera cețoasă, ca a unei băi de abur, extrem de murdară și mare. Pe băncile de la mesele lungi beau, mâncau, înjurau, hohoteau, plângeau, se pupau, urlau cântece obscene soldați nădușiți în uniforme descheiate, marinari

vagabonzi îmbrăcați în caftane colorate, puse direct pe pielea goală, muieri cu pieptul abia acoperit, agresori cenușii cu topoarele așezate între genunchi, meseriași zdrențăroși, cu hainele arse. În stânga se ghicea prin ceață o tejghea, acolo unde stăpânul, așezat pe un postament special între butoaie gigantice, conducea un furnicar de slugi, expeditive și șmechere, iar în dreapta se profila puternic luminat un dreptunghi – intrarea în jumătatea curată a cârciumii, pentru nobilii doni, pentru negustorii respectabili și ofițerimea cenușie.

– În fond, de ce n-am bea și noi? întrebă iritat baronul Pampa, trăgându-l pe Rumata de mânecă și năpustindu-se spre tejghea prin trecerea îngustă dintre mese, zgâriind cu țepii de pe centura platoșei spatele celor ce stăteau așezați pe bănci. Ajuns la tejghea, înșfacă din mâna stăpânului ulciorul voluminos din care acesta turna vinul în căni, goli ulciorul până la fund și anunță că totul este pierdut acum. Nu-i mai rămânea decât un singur lucru de făcut: să se distreze ca lumea. Se întoarse apoi spre stăpân și îl întrebă răspicat dacă în acest așezământ există vreun loc unde oamenii nobili își pot petrece timpul cu modestie și decență fără a fi deranjați de vecinătatea unor netrebnici zdrențăroși și tâlhari.

Stăpânul îl asigură că tocmai în acest așezământ există un asemenea loc.

– Foarte bine! spuse cu mărinimie baronul și aruncă stăpânului câțiva galbeni. Adu-mi mie și acestui nobil don tot ceea ce ai mai bun și vezi să nu ne servească o oarecare curviștină drăgălașă, ci o femeie vârstnică, respectabilă…

Stăpânul însuși îi conduse pe nobilii doni în jumătatea curată. Nu era prea multă lume, într-un colț se distra o gașcă de ofițeri cenușii, cam abătuți: patru locotenenți purtând uniforme strâmte și doi căpitani în mantale scurte, cu galoanele ministerului securității Coroanei.

La fereastră se plictisea în fața unui ulcior mare, cu gâtul subțire, o pereche de tineri aristocrați, cu fizionomii acre ce oglindeau dezamăgirea generală. Nu departe de ei se instalase un grup de doni umili, cu gulerele de la veston roase și mantalele peticite. Sorbeau berea cu înghițituri mici și la fiecare minut aruncau în jur priviri

lacome.

Baronul se prăbuși la o masă liberă, îi privi pieziș pe ofițerii cenușii și mormăi: „Nici aici nu lipsesc netrebnicii…“ Chiar atunci o mătușică dolofană, cu șorț la brâu, servi primul fel. Baronul gemu adânc, își scoase pumnalul de la centură și începu distracția. Înfuleca în liniște hălci mari dintr-un cerb prăjit, înghițea mormane de scoici marinate, munți de raci de mare, ulcele întregi de salate și maioneză, turnând peste toate acestea cascade de vin, bere, bragă și din nou vin amestecat cu bere și bragă. Donii umili începură să vină la masa lor câte unul, câte doi, iar baronul îi întâmpina cu gesturi energice din mână și cu uruieli puternice în burtă.

Pe neașteptate se opri din înfulecat și, ațintindu-și ochii holbați către Rumata, urlă cu o voce cavernoasă:

– De mult n-am mai fost pân' Arkanar, prietenul meu nobil! Și-ți zic pă bune, aici nu-mi place ceva.

– Ce anume, baroane? întrebă cu interes Rumata, mușcând dintr-o aripioară de pui.

Pe fețele donilor umili se așternu o atenție respectuoasă.

– Zi-mi, prietene! grăi baronul, ștergându-și degetele unsuroase de marginea mantalei. Spuneți și voi, nobili doni! De când în capitala Înălțimii Sale, regele nostru, s-a luat obiceiul ca urmașii celor mai vechi familii ale imperiului să nu poată face un pas fără să se poticnească de tot felul de bișnițari și măcelari?

Donii umili se uitară unii la ceilalți și începură să se retragă. Rumata trase cu coada ochiului spre colțul unde stăteau cenușiii. Cei de acolo încetaseră să mai bea și îl priveau pe baron.

– Vă spun io care-i treaba, nobili doni, continuă baronul Pampa. Totul e din cauză că voi, cei de aici, v-ați speriat. Îi suportați pentru că vă e frică. Uite, bă, ție ți-e frică! urlă, privindu-l fix pe unul dintre donii umili, aflat în apropiere. Respectivul abordă o expresie plictisită și se retrase într-o parte, zâmbind stins. Bă, muhaielelor! zbieră baronul. Mustața i se zbârli.

Totul era în zadar cu donii umili. Era limpede că nu doreau să se bată, ei veniseră doar să mănânce.

Atunci baronul își trecu un picior de partea cealaltă a băncii, își prinse în pumn jumătatea dreaptă a mustății și, privind fix în colțul unde stăteau ofițerii cenușii, spuse:

– Iar mie nu mi-e frică nici de dracu'! O să rup în bătaie orice jigodie cenușie îmi iese-n cale!

– Ce fâsâie acolo butoiul ăla de bere? tună căpitanul cenușiu cu față prelungă.

Baronul zâmbi satisfăcut. Ieși cu zgomot mare de la masă și se urcă pe bancă. Ridicând din sprâncene, Rumata porni să mănânce a doua aripioară.

– Bă, scursurilor! urlă baronul din toate puterile, de parcă ofițerii s-ar fi aflat la cale de o poștă. Să știți că acum trei zile, eu, baronul Pampa don Bau, le-am tras un perdaf str-rașnic alor voștri! Tu știi, prietene, se adresă lui Rumata de undeva de sub tavan, am chefuit cu părintele Cabani într-o seară, la mine la castel. Și numa' că vine-n grabă grăjdarul meu și-mi spune că bandele cenușii distrug cârciuma *Potcoava de aur*. Cârciuma mea, bă, pe pământul meu natal! Poruncesc: „Pe cai!…" și drept acolo. Jur pe pintenii mei, era acolo o șleahtă-ntreagă, vreo douăj' de indivizi. Prinseseră trei oameni și se îmbătaseră ca porcii… Negustorașii ăștia nu știu să bea… și au început să-i bată pe toți din cârciumă și să rupă totu-n jur. L-am prins pe unu' de picioare și a început distracția! I-am alergat până la Spadele Grele. N-o să crezi, prietene, dar sângele era până la genunchi, iar topoarele rămăseseră uite atâta…

Aici povestea baronului a fost întreruptă. Căpitanul cu față prelungă zvâcni scurt din mână și un stilet greu se izbi cu un zdrăngănit de placa pectorală a platoșei baronului.

– De când v-aștept! izbucni baronul și trase din teacă o spadă imensă cu două mânere.

Sări pe podea cu o ușurință incredibilă, spada despică precum o fâșie lucitoare aerul și reteză o grindă din tavan. Baronul înjură.

Tavanul se lăsă puțin și pe capetele lor se scutură mizerie.

Acum erau cu toții în picioare. Donii umili se lipiră de pereți. Tinerii aristocrați săriră iute pe mese pentru a vedea mai bine. Ținând în față lamele spadelor, cenușiii se dispuseseră în semicerc și înaintau cu pași mărunți spre baron. Doar Rumata rămase așezat, gândindu-se pe ce parte a baronului să stea pentru a nu nimeri sub tăișul spadei.

Lama lată șuiera sinistru, descriind cercuri strălucitoare deasupra capului baronului: o încântare pentru imaginație. Era ceva în el dintr-un elicopter mărfar a cărui elice mergea în gol.

Înconjurându-l din trei părți pe baron, cenușiii se văzură siliți să se oprească. Unul dintre ei se așeză imprudent cu spatele spre Rumata, care, aplecându-se peste masă, îl prinse pe cenușiu de guler, îl trânti pe spate în farfuriile cu resturi de mâncare și îl lovi cu muchia palmei mai jos de ureche. Cenușiul închise ochii și amuți. Baronul exclamă:

– Tăiați-l, nobile Rumata, termin eu cu restul!

„Îi va omorî pe toți“, se gândi nemulțumit Rumata.

– Ascultați, se adresă cenușiilor. Haideți să nu stricăm această noapte veselă. N-o să ne rezistați. Aruncați armele și cărați-vă repede de aici.

– Ba nu! se împotrivi furios baronul. Io vreau să lupt! Lasă-i să lupte! Hai, bă, luptați, naiba să vă ia!

Acestea spuse, se apropie de cenușii, mărind viteza de rotație a spadei. Cenușiii se retrăgeau, devenind livizi văzând cu ochii. Era cât se poate de limpede că nu mai văzuseră în viața lor un elicopter mărfar. Rumata sări peste masă.

– Așteaptă, prietene, spuse. N-avem motive de ceartă cu acești oameni. Nu vă place prezența lor aici? Vor pleca.

– Nu plecăm fără arme, spuse abătut unul dintre locotenenți. Vom avea necazuri. Eu sunt în patrulă.

– Naiba să vă ia, cărați-vă cu tot cu arme, se învoi Rumata. Spadele în teci, mâinile la ceafă, treceți unul câte unul! Și fără mârșăvii. Altfel vă rup oasele!

– Dar cum să plecăm? se enervă căpitanul cu față prelungă. Acest don ne-a barat drumul!

– Și am să-l barez în continuare! se încăpățână baronul.

Tinerii aristocrați începură să râdă jigniți.

– Bine, spuse Rumata. Am să-l țin eu pe baron, iar voi dispăreți, dar repede, că mult n-am să-l pot ține! Hei, voi de-acolo, de la ușă, eliberați trecerea!… Baroane, spuse, îmbrățișându-l pe Pampa de talia largă, mi se pare, prietene, că ai uitat o chestiune importantă. Această spadă glorioasă a fost folosită de predecesorii dumneavoastră numai pentru luptele nobile, că doar nu degeaba s-a spus: „Nu scoate spada în taverne“.

Baronul continuă să învârtă spada, dar pe fața lui apăru totuși o umbră de îndoială.

– Da’ io n-am altă spadă, spuse nehotărât.

– Cu atât mai mult! spuse expresiv Rumata.

– Dumneavoastră așa credeți? Baronul ezita din ce în ce mai mult.

– Dumneavoastră doar știți asta mai bine decât mine…

– Mda, făcu baronul. Aveți dreptate. Se uită în sus, la mâna care se rotea nebunește. N-o să vă vină să credeți, dragă don Rumata, da’ io pot, iaca așa, s-o rotesc trei–patru ore în șir – nu obosesc defel… Of, de ce nu mă vede ea acum?!

– Am să-i povestesc eu, promise Rumata.

Baronul suspină și lăsă spada în jos. Cenușiii se năpustiră pe lângă el, cu trupurile încovoiate. Baronul îi conduse din priviri.

– Nu știu, nu știu… ezită acesta. Ce părere aveți, am făcut bine că nu i-am izgonit cu șuturi în cur?

– Ați făcut foarte bine, îl asigură Rumata.

– În fine, spuse baronul, băgând spada în teacă. Dacă n-am reușit să ne batem, atunci avem dreptul să mai bem puțin și să mâncăm.

Îl înșfăcă de picioare pe locotenentul cenușiu încă leșinat, îl trase de pe masă și urlă cu voce răsunătoare:

– Hei, stăpâne! Vin și mâncare!

Se apropiară și tinerii aristocrați și îl felicitară respectuoși pentru victorie.

– Fleacuri, fleacuri! spuse binevoitor baronul. Șase secături pipernicite, fricoase ca toți negustorașii. În *Potcoava de aur* am zburătăcit vreo douăj' d-ăștia. Ce bine, se adresă lui Rumata, că n-am vut la mine spada! Puteam să uit și s-o scot. Deși *Potcoava de aur* este cârciumă, nu o tavernă nenorocită…

– Unii chiar așa și zic, spuse Rumata. „Nu scoate spada în cârciumă."

Stăpânul aduse alte platouri încărcate cu fripturi și noi carafe cu vin. Baronul își suflecă mânecile și se apucă de treabă.

– Apropo, începu Rumata. Cine au fost cei trei prizonieri pe care i-ați eliberat la *Potcoava de aur*?

– I-am eliberat? Baronul se opri din mestecat și-l privi pe Rumata. Da, nobilul meu prieten, probabil că nu m-am exprimat destul de exact. Nu am eliberat pe nimeni. Doar au fost arestați, asta-i o treabă a statului… Ca ce chestie să-i fi eliberat? Un oarecare don, probabil un mare fricos, un bătrân învățat și o slugă… Baronul ridică din umeri.

– Da, bineînțeles, spuse abătut Rumata.

Baronului i se sui brusc sângele în obraz în timp ce-și holba ochii înspăimântător.

– Ce?! Iar?! urlă acesta.

Rumata privi în spate. În cadrul ușii stătea don Ripat. Baronul se

precipită și se scula, răsturnând băncile și tăvile. Don Ripat îl privi sugestiv pe Rumata în ochi și ieși.

– Mă scuzi, baroane, rosti Rumata, ridicându-se. Serviciul regal..

– Aha, făcu dezamăgit baronul. Vă compătimesc… Pentru nimic în lume nu m-aș fi dus la slujbă!…

Don Ripat aștepta chiar după ușă.

– Ce noutăți? întrebă Rumata.

– Acum două ore, începu prompt don Ripat, am arestat-o și am dus-o pe dona Okana în Turnul Vesel, din ordinul ministrului securității Coroanei, don Reba.

– Așa deci.

– În urmă cu o oră, dona Okana a murit, nerezistând torturii cu focul.

– Așa deci.

– A fost învinuită în mod oficial de spionaj. Dar… Don Ripat ezită și își plecă privirile. Cred… Am impresia…

– Înțeleg, spuse Rumata.

Don Ripat ridică vinovat capul.

– N-am avut puterea… Începu el.

– Asta nu este treaba dumneavoastră, spuse răgușit Rumata.

Ochii lui don Ripat deveniră iarăși ca de cositor. Rumata făcu un semn din cap și se întoarse la masă. Baronul tocmai termina o porție de caracatiță împănată.

– Vin estorian! strigă Rumata. Să ne mai aducă! Își drese glasul. Hai să ne veselim! Să ne veselim, dracu' să-i ia…

…Când Rumata își reveni, văzu că se află în mijlocul unui teren viran, larg. Se apropia răsăritul cenușiu, în depărtare cântau răgușiți cocoșii-ceasornice, iar un stol de ciori croncănitoare se rotea nu departe, deasupra unei movilițe ce mirosea respingător a umezeală și putregai. Ceața din capul lui se destrăma repede și-n curând îl cuprinse binecunoscuta stare de limpezime și perceptibilitate accentuată, iar pe limbă se topea în mod plăcut o senzație de amăreală mentolată. Degetele de la mâna dreaptă îl usturau puternic. Rumata ridică în dreptul ochilor pumnul strâns. Pielea de pe articulațiile degetelor era julită, iar în pumn stătea strânsă o fiolă goală de casparamid, un medicament eficient contra intoxicării cu alcool, medicament cu care Pământul își înzestrase preventiv cercetașii de pe planetele subdezvoltate. Probabil că într-o stare vecină cu leșinul răsturnase instinctiv în gură tot conținutul fiolei, chiar aici, pe terenul viran, înainte de a cădea cu totul în starea de inconștiență.

Locurile îi erau cunoscute. Chiar înaintea lui se profila turnul înnegrit al observatorului ars, iar undeva în stânga se zăreau în amurgul străveziu, ca niște minarete, turnurile zvelte de strajă ale palatului regal. Rumata inspiră adânc aerul rece și umed, apoi o luă spre casă.

Azi-noapte baronul Pampa se distrase grozav, însoțit de donii cei umili, ce-și pierduseră repede chipul omenesc, făcu un tur gigantic al tavernelor arkanariene, dând pe băutură toți banii, ba chiar și centura lui luxoasă, băgând în el o cantitate inimaginabilă de alcool și de mâncare și provocând în tot acest răstimp nu mai puțin de opt răfuieli. În orice caz, Rumata nu-și putea aminti cu claritate decât de opt scandaluri, în care se băgase și el încercând să-l potolească pe baron pentru a nu se ajunge la crime. Restul amintirilor ulterioare se cufundau în negură. Din această ceață apăreau ba mutre sălbatice cu cuțite între dinți, ba fața cătrănită și absurdă a ultimului don umil, pe care baronul Pampa intenționase să-l vândă ca sclav în port, ba un irukanian năsos ce-și cerea furios caii de la nobilii doni…

La început reușise totuși să rămână cercetașul Institutului. Băuse cot la cot cu baronul: vin irukanian, estorian, soanian, arkanarian, punându-și pe furiș sub limbă, înainte de a schimba vinurile, o pilulă de casparamid. Își mai păstrase încă judecata și remarca din

reflex strângerea patrulelor cenușii la răscrucile de drumuri și lângă poduri, observa pichetele de barbari călare, aflați pe drumul Soanului și unde baronul ar fi fost cu siguranță împușcat dacă Rumata nu ar fi cunoscut graiul barbarilor. Își amintea bine cum îl cuprinsese uimirea la gândul că rândurile nemișcate de soldați ciudați, învești mântați în mantale lungi și negre, cu glugă, postați în fața Școlii Patriotice, reprezintă de fapt o parte din oastea mănăstirilor. Ce are a face aici biserica? se întrebase atunci. De ce biserica Arkanarului se amestecă în treburile laicilor?

Se îmbătase cu greu, totuși se îmbătase, și oarecum brusc, iar atunci când într-un moment de luciditate văzu în fața lui, într-o cameră complet necunoscută, o masă de stejar despicată în două de spada din mâna lui, când văzu în jurul lui donii sărăntoci care-l aplaudau, își spuse că venise vremea să mai ajungă și pe acasă. Era însă prea târziu, îl cuprinsese deja un val de turbare, de bucurie dezgustătoare și obscenă că s-a eliberat de tot ceea ce este omenesc. Era încă un pământean, cercetaș, urmașul oamenilor focului și ai fierului, era necruțător cu sine însuși și cu ceilalți, în numele mărețului țel. Nu putea deveni Rumata Estorski, trup din trupul a douăzeci de generații de predecesori războinici, glorificați de jafuri și beții. Deja nu mai era un comunard. Nu mai avea obligații față de Experiment. Avea doar grija obligațiilor față de propria lui persoană. Nu mai avea îndoieli. Totul îi era clar, absolut totul. Știa exact cine este vinovat de toate astea și știa cu certitudine ceea ce vrea: să spintece luându-și avânt, să dea foc și să arunce de pe treptele palatului, în furcile și sulițele gloatei urlătoare…

Rumata se scutură și își scoase spadele. Tăișurile erau știrbite, dar curate. Își amintea că se luptase cu cineva, dar cu cine? Și cum s-a terminat totul?…

Caii îi dăduseră pe băutură. Donii sărăntoci dispăruseră fără urmă. Își mai aminti că îl dusese acasă la el pe baron. Pampa don Bau era agitat, complet treaz și plin de dorința de a continua petrecerea – efectiv nu se mai putea ține pe picioare. Afară de asta, nu se știe de ce, avea impresia că tocmai atunci își luase rămas-bun de la baroneasa lui dragă și că se află în campania de război contra străvechiului său dușman, baronul Cascou, care în ultima vreme se obrăznicise peste măsură. („Imaginează-ți, prietene, jigodia asta a

născut din coapsă un copil cu șase degete și i-a dat numele de Pampa…"). „Apune soarele, anunță baronul, privind un goblen ce înfățișa un răsărit de soare. Am fi putut să ne distrăm toată noaptea, nobili doni, dar faptele de arme cer și odihnă. Nicio picătură de vin în această campanie. Și-n plus, baroneasa ar putea fi nemulțumită."

Ce? Pat? Ce paturi pe câmpul deschis? Patul nostru este pătura de pe calul de luptă! Cu aceste cuvinte smulse de pe perete bietul goblen, își înfășură capul în el și se prăbuși cu zgomot într-un ungher, sub un sfeșnic. Rumata îi porunci lui Uno să pună alături de baron o găleată cu zeamă de varză și un butoiaș cu marinate. Băiatul avea o față somnoroasă, supărată. „Da' bine s-au mai făcut, mormăi acesta. – Ochii se uită în diferite părți…" „Taci, prostovane!", spuse Rumata și… Ceva s-a întâmplat apoi. Ceva foarte urât îl goni prin tot orașul până pe maidan. Ceva foarte, foarte urât, de neiertat, rușinos…

Își aduse aminte când deja era aproape de casă și această amintire îl țintui locului.

…Azvârlindu-l pe Uno din calea lui, urcă scara, deschise larg ușa și năvăli la ea precum un stăpân, iar la lumina lămpilor văzu fața ei lividă, ochii măriți, plini de spaimă și dezgust, și în acești ochi se văzu pe sine cum se clatină, cu buza căzută și plină de bale, cu pumnii juliți, cu hainele împuțite, un bădăran de sânge albastru, un depravat și un ticălos, iar această privire îl aruncă înapoi pe scări, jos, în hol, dincolo de ușă, în strada întunecată, mai departe, mai departe, mai departe, cât se poate de departe…

Scrâșnind din dinți și simțind că înlăuntrul lui totul este ca de gheață, deschise încetișor ușa și intră în hol în vârful picioarelor. Întocmai ca un uriaș mamifer marin, baronul zăcea într-un colț și sforăia cuprins de un somn dulce. „Cine-i aici?" exclamă Uno, ce picotea pe bancă, ținând arbaleta pe genunchi. „Liniște, șopti Rumata. Hai la bucătărie. Un ciubăr cu apă, oțet, haine noi, mai repede!"

Mult timp se spălă cu apă, înverșunat, simțind o plăcere intensă, ștergându-se cu oțet și îndepărtând de pe el mizeria nopții. Contrar obiceiului, Uno ostenea tăcut în jurul lui. Și doar după ce îl ajută pe donul său să se încheie la pantalonii vineții, prostești, cu catarame la

turul acestora, spuse morocănos:

– Noaptea, Kira a coborât după ce ați plecat și a întrebat dacă a fost sau nu donul – a crezut probabil că a visat. I-am spus că ați plecat la gardă încă de cu seară și că nu v-ați întors…

Rumata oftă adânc, întorcându-și capul. Nu îi venea mai ușor. Din contră, îi era mai rău.

– Iar eu am stat toată noaptea cu arbaleta lângă baron, mi-a fost teamă că, de beat ce era, ar fi putut urca până sus.

– Mulțumesc, piciule, spuse cu greu Rumata.

Își trase bocancii, ieși în hol și zăbovi puțin în fața oglinzii metalice întunecate. Casparamidul lucra fără greș. Din oglindă îl privea un nobil don grațios, având fața oarecum obosită după o chinuitoare gardă de noapte, dar cât se poate de decentă. Părul umed, prins cu cercul de aur, cădea plăcut și mătăsos de ambele părți ale feței. Rumata își aranjă mașinal obiectivul deasupra rădăcinii nasului. „Frumoase scene au mai văzut azi pe Pământ“, gândi cu amărăciune.

Între timp se făcuse de ziuă. Soarele se zărea deja prin geamurile prăfuite. În stradă începu trântitul obloanelor. În stradă se auzeau chemări reciproce, rostite cu voci somnoroase. „Cum ai dormit, frate Kiris?“ „Mulțumim Domnului, liniștit, frate Tika. Noaptea a trecut și slavă Domnului.“ „La noi cineva a căutat să intre cu forța pe fereastră. Se spune că nobilul don Rumata s-a distrat azi-noapte.“ „Se spune că are un musafir.“ „Da’ mai știu oare să se distreze în zilele noastre? În timpul tânărului rege, îmi amintesc, s-au distrat de nici n-au observat cum a ars jumătate de oraș.“ „Ce să-ți spun, frate Tika. Mulțumim lui Dumnezeu că avem ca vecin un asemenea don. Dacă se distrează o dată pe an și tot e mult…“

Rumata urcă la etaj, bătu la ușă și intră în cameră. Kira stătea în fotoliu, ca și ieri. Își ridică privirile și îl privi temătoare și îngrijorată.

– Bună dimineața, micuțo, spuse el, se apropie, îi sărută mâinile și se așeză în fotoliul de vizavi.

Ea tot îl mai privea atentă, apoi întrebă:

– Ai obosit?

– Da, puțin. Și iar trebuie să plec.

– Să-ți pregătesc ceva?

– Nu-i nevoie, mulțumesc. Uno îmi pregătește totul. Poate doar să-mi parfumezi gulerul…

Rumata simți cum între ei se ridică încet zidul minciunii. La început subțire, apoi din ce în ce mai gros și solid. „Pentru toată viața!" își spuse abătut. Stătea cu ochii închiși, până când ea i-a umezit cu diferite parfumuri gulerul mare, obrajii, fruntea, părul. În cele din urmă, ea spuse:

– Nici nu mă întrebi cum am dormit.

– Cum micuțo?

– Am avut un vis. Știi, un vis cumplit-cumplit.

Zidul deveni gros ca al unei cetăți.

– Așa este mereu într-un loc nou, spuse fals Rumata. Poate că și baronul a făcut prea mult zgomot jos.

– Să trimit după micul dejun? întrebă ea.

– Trimite.

– Ce vin îți place dimineața?

Rumata deschise ochii.

– Spune-le să-mi aducă apă.

Ea ieși din cameră, iar el o auzi cum vorbește liniștită, cu voce răsunătoare, adresându-se lui Uno. Apoi ea se întoarse, se așeză pe brațul fotoliului lângă el și porni să-și depene visul, iar el asculta, ridica din sprâncene și simțea cum zidul devine tot mai gros și de neclintit, cum acesta îl va separa veșnic de singurul om cu adevărat

apropiat în această lume slută. Și atunci, făcându-și avânt, se izbi cu tot corpul în acest zid.

– Kira, spuse. Ăsta nu a fost un vis.

Și nu se întâmplă nimic deosebit.

– Bietul de tine, spuse Kira. Îți aduc acum zeama de varză…

5

Nu cu mult timp în urmă, curtea regilor arkanarieni fusese una dintre cele mai progresiste din Imperiu. La curtea lor erau ținuți savanți, bineînțeles, în majoritatea lor șarlatani, dar mai erau și alții precum Baghir Kissenski, cel ce descoperise sfericitatea planetei; vraciul curții, Tata, cel care prezentase o ipoteză genială cu privire la apariția epidemiilor din cauza unor viermi foarte mici, nevăzuți de priviri, răspândiți de vânturi și apă; alchimistul Sinda, care căutase, ca toți alchimiștii, procedeul transformării lutului în aur, dar care descoperise în cele din urmă legea conservării materiei. La curtea arkanariană se mai aflau și poeți, aproape toți niște lingușitori și paraziți, dar mai erau și cei ca Pepin Gloriosul, autorul tragediei istorice „Marșul spre nord"; Tsuren cel Drept, care scrisese mai bine de cinci sute de balade și sonete ce intraseră deja în folclor; la fel și Gur Creatorul, care, pentru prima dată în istoria romanului contemporan imperial, scrisese despre o întâmplare tristă cu un prinț ce se îndrăgostește de o frumusețe barbară. Mai existaseră la Curte și actori, dansatori, cântăreți minunați. Pictori remarcabili acoperiseră pereții cu fresce ale căror culori nu păliseră nici până astăzi, sculptori glorioși înfrumusețaseră cu operele lor parcurile din jurul palatului. Nu se putea totuși spune că regii arkanarieni fuseseră protectori ai învățământului sau cunoscători în ale artelor. Pur și simplu această treabă era socotită ca fiind decentă, întocmai ca și ceremonia îmbrăcării de dimineață sau ca existența unor gardieni fastuoși la intrarea principală. Câteodată toleranța aristocratică putea ajunge până într-acolo încât unii savanți și poeți deveneau rotițe importante în angrenajul aparatului de stat. De exemplu, numai în urmă cu jumătate de secol, preaînvățatul alchimist Botsa,

ocupând un post ce în prezent este desființat, fiind socotit inutil, cel de ministru al Subsolurilor, a inaugurat câteva mine și a dus faima Arkanarului prin aliajele lui uimitoare, ale căror secrete s-au pierdut odată cu moartea alchimistului. Iar Pepin Gloriosul a coordonat până nu demult Învățământul de stat, și asta până când Ministerul Istoriei și Literaturii, pe care îl conducea, a fost considerat vătămător și depravant pentru mințile oamenilor.

Desigur, și în trecut au existat cazuri când un pictor sau un savant putea provoca nemulțumirea favoritei regale, de regulă o persoană mărginită și plină de voluptate, iar atunci vinovații erau ori vânduți în străinătate, ori otrăviți cu arsenic, totuși se putea spune că doar don Reba pornise treaba cu adevărat. În anii ocupării postului de ministru atotputernic al Securității Coroanei, el a generat asemenea devastări în lumea culturii arkanariene, încât a provocat nemulțumire chiar și unor demnitari nobili, care afirmau că viața la curtea regală devenise plictisitoare și că în timpul balurilor nu mai auzeai nimic altceva decât bârfe stupide.

Învinuit de demență vecină cu crima de stat, Baghir Kissenski a fost aruncat în temniță, scos de acolo cu mare greutate de Rumata și trimis în metropolă. Observatorul lui astronomic a fost ars, iar elevii rămași au fugit care încotro. Vraciul Curții, Tata, împreună cu alți cinci vraci ai Curții s-au pomenit deodată acuzați ca fiind otrăvitori cu intenții criminale, instigați de însuși ducele Irukanski contra persoanei regale, a recunoscut totul sub tortură și a fost spânzurat în Piața Regală. În încercarea de a-l salva, Rumata dăduse treizeci de kilograme de aur, pierduse patru agenți de-ai lui (niște nobili doni ce nu știau ce fac), era să fie el însuși prins, fusese chiar rănit în timpul tentativei de a-i elibera pe condamnați, dar în cele din urmă totul a fost zadarnic. Fusese prima lui înfrângere și atunci înțelesese în sfârșit că don Reba nu este tocmai o figură întâmplătoare. Aflând după o săptămână că se intenționa învinuirea alchimistului Sinda de tăinuire în fața Vistieriei regale a secretului pietrei filosofale, Rumata, încă furios de pe urma înfrângerii, puse la cale o ambuscadă lângă casa alchimistului și, de unul singur, cu fața înfășurată într-o cârpă neagră, îi dezarmă pe agresorii sosiți după alchimist, îi aruncă legați fedeleș în pivniță și în aceeași noapte îl duse pe dezorientatul Sinda până la granița cu Soanul. Acolo de fapt a și rămas până în ziua de azi, dând din umeri și continuând

cercetările pentru obținerea pietrei filosofale, sub atenta supraveghere a lui don Kondor. Poetul Pepin Gloriosul s-a călugărit pe neașteptate și s-a retras într-o mănăstire izolată. Tsuren cel Drept, demascat pentru ambiguitatea lui criminală și acceptarea preferințelor păturilor sociale inferioare, a fost privat de onoare și avere, a încercat să comenteze și să recite în cârciumi balade, ce deja aveau acum un pronunțat caracter distrugător, a fost snopit de două ori în bătaie de niște indivizi mult prea patrioți și doar atunci a cedat rugăminților bunului său prieten și admirator, don Rumata, și a plecat în metropolă. În memoria lui Rumata a rămas pentru totdeauna imaginea lui Tsuren, palid-albastru de beat, cum se prinsese cu mâinile lui subțirele de balustrada vasului ce se îndepărta și cum recita cu voce răsunătoare, tânără, sonetul său de adio „Ca frunza veștedă ce cade pe suflet". În ceea ce-l privește pe Gur Creatorul, acesta înțelesese după o discuție avută în cabinetul lui don Reba că prințul arkanarian nu poate suferi creaturile dușmane și singur își aruncase cărțile în focul din Piața Regală, iar acum, cocoșat, cu o față cadaverică, stătea în timpul ieșirilor regelui, așteptând în mulțimea de curteni gestul discret al lui don Reba pentru a apărea în față să recite poezii cu un conținut ultrapatriotic, ce provocau apatie și căscaturi. Actorii jucau în prezent una și aceeași piesă, și anume „Distrugerea barbarilor sau Mareșalul Tots, regele Pits Întâiul al Arkanarului". În prezent, cântăreții preferau în general concertele pentru voce și orchestră. Pictorii rămași în viață zugrăveau firme. Totuși, doi sau trei dintre ei izbutiseră să rămână la Curte și să picteze portrete ale regelui cu don Reba alături, susținându-l respectuos de cot pe rege (diversitatea nu a fost încurajată: regele era reprezentat ca un bărbat chipeș, de douăzeci de ani, în armură, iar don Reba era un bărbat pe deplin matur, cu o față extrem de expresivă).

Da, curtea regală arkanariană devenise plictisitoare. Cu toate acestea, înalți demnitari, nobili doni lipsiți de orice ocupație, ofițeri ai gărzii și frumoase done frivole umpleau în fiecare dimineață sălile regale de recepție – unii din înfumurare, alții din obișnuință, iar restul din teamă. La drept vorbind, mulți nici nu observaseră vreo schimbare. Odinioară, ei apreciau la concerte și concursurile de poezie îndeosebi antractele, în timpul cărora nobilii doni pălăvrăgeau despre calitățile prepelicarilor și spuneau bancuri. Încă mai erau capabili să poarte o discuție nu prea îndelungată despre

caracteristicile ființelor ce populau lumea de dincolo de mormânt, dar considerau realmente indecente problemele privind forma planetei și cauzele declanșării epidemiilor. O oarecare tristețe se făcuse simțită și în rândurile ofițerilor din garda regală, din cauza dispariției pictorilor și în special a maeștrilor specializați în nuduri…

Rumata sosi cu puțină întârziere la palat. Recepția matinală deja începuse. În săli se înghesuia lumea și se auzea vocea iritată a regelui, dublată uneori de poruncile melodioase ale ministrului de Ceremonii prin care se ordona îmbrăcarea Înălțimii Sale. În general, curtenii discutau despre întâmplarea de azi-noapte. Un criminal cu mutră de irukanian se strecurase noaptea în palat și, înarmat cu un stilet, omorâse un gardian și năvălise în dormitorul Înălțimii Sale, unde, chipurile, fusese dezarmat de însuși don Reba. Criminalul a fost legat și trimis în Turnul Vesel, dar pe drum a fost sfâșiat în bucăți de o ceată de patrioți înnebuniți de devotament. Acesta era deja al șaselea atentat din ultima lună și tocmai de aceea atentatul propriu-zis nu a mai stârnit niciun interes. Se discutau doar detaliile. Rumata află astfel că Înălțimea Sa, văzându-l pe criminal, se ridicase puțin din pat pentru a o acoperi cu trupul său pe minunata donă Midara și rostise cu acest prilej istoricele cuvinte: „Ieși afară, canalie!“ Majoritatea curtenilor acceptară fără rezerve cuvintele istorice, socotind că regele lor îl confundase pe criminal cu un servitor. Și toți erau de părere că don Reba stătuse ca de obicei cu ochii în patru și că era inegalabil în lupta corp la corp. Într-o exprimare plăcută, Rumata recunoscu justețea acestei opinii și povesti la rândul său o întâmplare scornită pe loc, cum don Reba fusese atacat de doisprezece războinici, cum îi omorâse fulgerător pe trei dintre ei, ceilalți fugind speriați. Istoria fusese ascultată cu mare interes și acceptată până când Rumata preciză cu totul întâmplător că istoria îi fusese relatată de don Sir. Entuziasmul dispăru de îndată de pe fețele celor prezenți pentru că don Sir era recunoscut drept un prost sadea și un mare mincinos. Despre dona Okana nimeni nu scotea o vorbă. Ori nu știau încă nimic, ori se prefăceau că nu știu.

Împărțind complimente și strângând mânușițele donelor, Rumata înaintă ușor-ușor până în primele rânduri ale mulțimii împopoțonate, parfumate și pline de sudoare. Nobilimea discuta pe tonuri joase. „Așa-așa, chiar aceeași mârțoagă. Dădea ortul popii, ce

mai, da' să fiu al dracu' dacă n-am pierdut-o la cărți în aceeași noapte, la don Ken…", „În ceea ce privește șoldurile, nobile don, ele sunt de o formă neobișnuită. Cum spunea Tsuren… Hm-m-m… Munții spumei răcoroase… hm-m-m… nu, dealurile răcoroasei spume… În fine, erau niște șolduri babane…", „Atunci deschid eu încetișor fereastra, iau pumnalul între dinți și, imaginează-ți, prietene, simt cum se îndoaie grătarul sub mine…", „L-am lovit peste dinți cu mânerul sabiei încât lepădătura aia cenușie s-a dat de două ori peste cap. Poți să-l admiri, ia uite-l cum stă, zici că parcă ar avea dreptul la asta…", „…Iar don Tameo a borât pe jos, a alunecat și a intrat cu capul în șemineu…", „Și numa' ce-i spune călugărul: «Ia povestește-mi visul tău, frumoaso… ha-ha-ha!»"

„Ce rău îmi pare, își spuse Rumata. De-ar fi să mă omoare acum, ultimul lucru pe care l-aș vedea ar fi această colonie de protozoare. Doar surpriza. Mă poate salva doar surpriza. Pe mine și pe Budah. Să prind momentul când trebuie să atac prin surprindere. Să-l iau prin surprindere, să nu apuce să deschidă gura, să nu mai aibă timp să mă omoare, că n-am de gând să mor."

Înaintă spre ușa dormitorului și, ținându-și cu ambele mâini spadele, își îndoi puțin picioarele din genunchi conform manierelor alese și se apropie de patul regal. Regelui i se puneau ciorapii. Ministrul de ceremonii urmărea cu respirația oprită mâinile îndemânatice ale celor doi camerieri. În dreapta patului răvășit stătea don Reba, discutând în șoaptă cu un lungan osos, echipat într-o uniformă militară din catifea cenușie. Acesta era Tsupik, unul dintre conducătorii agresorilor arkanarieni, colonelul pazei regale. Don Reba era un curtean cu mare experiență. Judecând după fizionomia lui, nu puteau discuta ceva mai presus de calitățile vreunui armăsar sau despre purtarea virtuoasă a nepoatei regale. Părintele Tsupik, ca militar și fost băcan, nu știa încă să își ascundă sentimentele. Era cătrănit, își mușca buza, degetele se strângeau și se desfăceau convulsiv pe mânerul spadei, și când, în fine, îi apăru o grimasă pe obraz, el se întoarse brusc și, încălcând toate regulile etichetei, părăsi dormitorul, îndreptându-se direct spre mulțimea de curteni împietrită în fața unui asemenea exemplu de proastă educație. Zâmbind iertător, don Reba se uita în urma lui, iar Rumata își spuse, însoțindu-l cu privirea individul cenușiu, ce pășea dezorientat: „Iată încă un cadavru". Era la curent cu neînțelegerile

dintre don Reba și conducătorii cenușii. Părea că se va repeta istoria căpitanului maroniu, Ernst Rem.

Ciorapii fuseseră trași. Supunându-se ordinului melodios al ministrului de Ceremonii, camerierii luară cu evlavie pantofii regali, ținându-i în vârful degetelor. Și în acest moment regele îi împinse cu picioarele pe camerieri și se întoarse atât de brusc spre don Reba încât burta ca un sac bine îndesat i se rostogoli pe un genunchi.

– Da' m-am săturat de atentatele dumneavoastră! țipă aproape isteric regele. Atentate! Atentate! Atentate! Eu nu vreau decât să dorm noaptea, nu să mă lupt cu criminalii. De ce nu s-ar putea ca ei să atenteze ziua? Prost ministru mai ești, Reba! Încă o noapte ca asta și am să ordon să fii spânzurat! (Don Reba se înclină, ducându-și mâna la inimă.) Mă doare capul de atâtea atentate!

Tăcu dintr-odată și își privi tâmpește burta. Era un moment prielnic. Camerierii ezitau. Înainte de toate, trebuia să-i atragă atenția regelui. Rumata smulse de la un camerier pantoful drept și îngenunche în fața Înălțimii Sale, începând totodată să-i pună respectuos pantoful pe piciorul gras, învelit în ciorapul de mătase. Acesta era străvechiul privilegiu al neamului Rumata – să încalțe cu propriile mâini piciorul drept al persoanelor regale din Imperiu. Regele îl privi tulburat. În ochii lui licări interesul.

– A, Rumata! Mai trăiești? Reba mi-a promis că o să vă spânzure! Chicoti. Prost ministru mai e și Reba ăsta. Nu face altceva decât să promită. A promis să înăbușe răzvrătirile, iar răzvrătirile se înmulțesc. A umplut palatul cu tot felul de derbedei cenușii… Eu sunt bolnav și el îi spânzură pe toți vracii Curții.

Rumata îi puse pantoful și înclinându-se făcu doi pași înapoi. Surprinse privirea atentă a lui don Reba și se grăbi să abordeze un aer tâmp și de aroganță.

– Sunt bolnav rău de tot, continuă regele. Totul mă doare. Vreau să mă retrag. De mult m-aș fi retras, dar ați fi pierit fără mine, oițelor…

Îi încălțară și al doilea pantof. Regele se ridică și imediat își prinse în mâini genunchiul, oftând și schimonosindu-se.

– Unde-s vracii? urlă de durere. Unde-i bunul meu Tată? L-ai spânzurat, bă, tâmpitule! Iar eu mă simțeam mai bine doar când îi auzeam vocea! Să tăceți, știu și singur că era un otrăvitor! Ei, și puțin îmi pasă! Ce dacă era un otrăvitor? Era un vra-a-aci! Înțelegi, criminalule? Un vraci! Pe unul îl otrăvea, pe altul îl lecuia! Dar voi doar otrăviți! Ar fi fost mai bine dacă v-ați fi spânzurat singuri! (Don Reba se înclină cu mâna lipită la inimă și rămase în această poziție.) I-ați spânzurat pe toți! Au rămas numai șarlatanii voștri! Și popii ăia care îmi dau să beau apă sfințită în loc de medicamente… Cine îmi mai face amestecul? Cine mai îmi frecționează cu alifie piciorul?

– Înălțimea Voastră! spuse cu voce tare Rumata și i se păru că întregul palat încremenise. Doar să ordonați, și într-o jumătate de oră veți avea la palat cel mai bun medic din Imperiu!

Regele îl privi perplex. Era un risc fantastic. Era de-ajuns ca don Reba să facă un semn cu ochiul… Rumata simți aproape fizic câți ochi atenți îl privesc acum pe deasupra penelor de la săgeți – știa doar pentru ce există șirurile de luminatoare rotunde, negre chiar sub tavanul dormitorului. Don Reba îl privea și el cu un aer de curiozitate binevoitoare, politicoasă.

– Ce-nseamnă asta? întrebă supărat regele. Ei bine, îți ordon, unde-i vraciul?

Rumata se încordă cu totul. Avea impresia că vârfurile săgeților deja îi străpungeau omoplații.

– Înălțimea Voastră, spuse repede, ordonați-i lui don Reba să vi-l prezinte pe faimosul doctor Budah!

Se părea că totuși don Reba se pierduse. Fusese spus ceea ce era mai important, iar Rumata rămăsese în viață. Regele își mută privirile tulburi către ministrul Securității Coroanei.

– Înălțimea Voastră, continuă Rumata, acum deja fără grabă și pătruns de respect. Cunoscând chinurile dumneavoastră cu adevărat insuportabile și amintindu-mi de datoria neamului meu față de suverani, am chemat din Irukan un medic faimos, preaînvățatul doctor Budah. Din păcate, călătoria doctorului Budah a fost întreruptă. Soldații cenușii ai preastimatului don Reba l-au prins

săptămâna trecută, iar în continuare destinul acestui doctor este cunoscut doar de don Reba. Presupun că doctorul se află undeva prin apropiere, cel mai probabil în Turnul Vesel, și am speranța că strania ostilitate a lui don Reba față de doctori încă nu a vătămat în mod fatal destinul doctorului Budah.

Rumata amuți, ținându-și respirația. Se părea că totul îi ieșise perfect. Ține-te bine, don Reba! Se uită la ministrul Securității și înlemni. Ministrul nu se pierduse cu firea, ba chiar clătina din cap spre Rumata cu o blândă dojenire părintească. Rumata nu se aștepta la o asemenea situație. Da, individul era încântat, își spuse năucit Rumata. În schimb, regele reacționă conform așteptărilor.

– Bă, pramatie! țipă. Te sugrum! Unde-i vraciul? Unde-i vraciul, să-mi spui! Gura! Te-am întrebat unde-i vraciul!

Don Reba înaintă, zâmbind cu sfială.

– Înălțimea Voastră, spuse, sunteți un suveran cu adevărat norocos, pentru că aveți atât de mulți supuși credincioși încât ei uneori se împiedică unul de altul în dorința de a vă servi. (Regele îl privi tâmp.) Nu ascund că așa cum știu tot ce se întâmplă în țara dumneavoastră, așa am cunoscut și intenția înflăcăratului nobil don Rumata. Nu ascund faptul că i-am trimis pe soldații noștri cenușii în întâmpinarea doctorului Budah doar pentru a-l apăra pe acest onorabil vârstnic și pentru a-l feri de întâmplările neplăcute ale unui drum lung. Nu am să ascund nici faptul că nu m-am grăbit să-l prezint pe Budah Irukanezul Înălțimii Voastre…

– Cum îndrăznești? explodă regele.

– Înălțimea Voastră, don Rumata este necopt și tot atât de nepriceput în politică pe cât este de priceput în lupta nobilă. Nici nu își poate închipui de câtă josnicie este capabil ducele Irukanski în ura lui nebună contra Înălțimii Voastre. Dar eu cu dumneavoastră știm, Înălțimea Voastră, nu-i așa? (Regele dădu aprobator din cap.) De aceea am socotit necesar să fac mai întâi o micuță cercetare. Eu nu m-aș fi grăbit, dar dacă dumneavoastră, Înălțimea Voastră (o plecăciune adâncă în fața regelui) și don Rumata (un semn către Rumata) insistați atâta, atunci chiar în această după-amiază doctorul Budah, Înălțimea Voastră, va fi prezent în fața Luminăției Voastre

pentru a porni tratamentul.

– Da' nu ești chiar atât de prost, bă, Reba, căzu pe gânduri regele. Cercetarea este un lucru bun. Asta nu strică niciodată. Fir-ai tu să fii de irukanez!… Urlă și își prinse din nou genunchiul în mâini. Picior blestemat! Deci, zici, după-amiază? Să mai așteptăm, să mai așteptăm.

Și, sprijinindu-se de umărul ministrului de Ceremonii, regele trecu încetișor către sala tronului, pe lângă un Rumata dezorientat. Când intră în mulțimea curtenilor ce se dădeau în lături, don Reba îi zâmbi prietenește lui Rumata și întrebă:

– În noaptea asta, mi se pare că dumneavoastră sunteți de gardă lângă dormitorul prințului. Nu greșesc?

Rumata se înclină în tăcere.

Rumata hoinărea pe coridoarele nesfârșite și trecerile palatului – toate întunecate, umede, mirosind a amoniac și putregaiuri –, pe lângă camerele luxoase, tapisate cu covoare, pe lângă cabinetele prăfuite, cu ferestre înguste, zăbrelite, pe lângă magaziile înțesate de vechituri cu auririle jumulite. Mai că nu se găsea nimeni pe aici. Rareori câte un curtean îndrăznea să se aventureze în labirintul din partea dosnică a palatului, acolo unde apartamentele regale erau preschimbate discret în cancelarii ale Ministerului Securității Coroanei. Aici te puteai rătăci lesne. Toți își aminteau de acea întâmplare, când patrula gărzii ce își făcea rondul în jurul palatului fusese speriată de țipetele ca din gură de șarpe scoase de un om ce-și întindea mâinile julite printre gratiile unei ambrazuri: „Salvați-mă! țipa omul. Sunt un cameriunker! Nu știu cum să ies! N-am mâncat nimic de două zile! Scoateți-mă de aici!" (Timp de zece zile, între ministrul Finanțelor și ministrul Curții s-a purtat o corespondență asiduă, după care s-a hotărât totuși scoaterea gratiei, iar în decursul acestor zece zile nefericitul cameriunker a fost hrănit cu carne și pâine trimise în vârful suliței.) Colac peste pupăză, locurile nu erau lipsite totuși de pericol. Pe coridoarele înguste se produceau uneori ciocniri între gardieni beți, ce păzeau persoanele auguste, și agresori băuți, ce păzeau ministerul. Se băteau ca chiorii, apoi plecau

satisfăcuți, cărându-și rănițiii. În fine, pe aici putrezeau și cei asasinați. Câte nu se adunaseră în palat vreme de două secole…

Dintr-o nișă adâncă îi sări în față un agresor-gardian cu toporul pregătit.

– N-ai voie, spuse morăcănos individul.

– Ce-nțelegi tu, bă, boule! spuse degajat Rumata, îndepărtându-l cu mâna.

Auzea în urmă cum agresorul se foiește nehotărât și deodată îl surprinse gândul că gesturile lui neglijente și cuvintele jignitoare apar în mod reflex, că el deja nu mai joacă rolul unui nobil bădăran, ci în mare măsură chiar asta și devenise. Își imagină cum ar arăta așa pe Pământ și imediat se simți un mare ticălos. Se rușină. „De ce? Oare ce s-a întâmplat cu mine? Unde a dispărut sentimentul de respect și de încredere în semenii mei, în om, în acea ființă minunată căreia i se spune «OM», unde a dispărut acest sentiment, cultivat și educat cu dragoste încă din copilărie? Deja nimic nu mă mai poate ajuta, gândi îngrozit. Că doar îi urăsc și îi disprețuiesc cu adevărat… Nu am niciun pic de milă – îi urăsc și îi disprețuiesc. Pot să justific cât vreau tâmpenia și cruzimea acestui flăcău, pe lângă care am trecut adineauri, condițiile sociale, educația jalnică, tot ce dorești, dar în momentul de față nu văd în el decât un dușman, dușmanul a tot ceea ce iubesc, dușmanul prietenilor mei, dușmanul lucrului pe care eu îl consider cel mai sacru. Îl urăsc nu doar la modul teoretic, nu ca pe un „reprezentant tipic", ci urăsc însăși persoana lui, mutra lui băloasă, duhoarea corpului său nespălat, încrederea lui oarbă, atitudinea lui ostilă față de tot ce depășește limitele experienței sexuale și ale beției. Uite-l cum tropotește pe loc, acest dobitoc pe care doar cu o jumătate de an în urmă burtosul de taică-su îl bătea cu cureaua, încercând zadarnic să-l familiarizeze cu negustoria de făină învechită și dulceață zaharisită, uite-l pe acest monument de nerozie cum se smiorcăie, chinuindu-se să își amintească paragrafele statutului prost învățat, iată-l cum nu se poate hotărî ce să facă: să-l taie cu toporul pe nobilul don, să strige după ajutor sau pur și simplu să lase totul baltă – oricum nu va afla nimeni. Iar el va lăsa totul baltă, se va întoarce la nișa lui, unde va băga la bot o bucată din scoarța de mestecat și va clefăi, pleoscăind cu bărbia plină de bale. Și pentru nimic în lume nu va dori să știe de altceva, pentru nimic în

lume nu va dori să gândească. Să gândească! Oare cu ce este mai bun vulturul nostru, don Reba? Desigur, psihologia lui don Reba este mult mai încurcată și reflexele mult mai complicate, dar gândurile lui sunt foarte asemănătoare cu labirinturile palatului, ce miros a amoniac și crime, și este nespus de odios – mai pe scurt, un criminal înfiorător și un păianjen lipsit de scrupule. Am venit în aceste locuri pentru a-i iubi pe oameni, pentru a-i ajuta să se îndrepte și să vadă astfel cerul. Nu, sunt un cercetaș jalnic, își spuse cu regret. Ca istoric, nu sunt bun de nimic. Oare când am reușit să mă cufund în mlaștina despre care pomenea don Kondor? Oare zeul are dreptul să încerce și alt simțământ decât cel de milă?“

Auzi în spate bocănitul grăbit al unor cizme pe coridor. Rumata se întoarse și își lăsă mâinile încrucișate pe mânerele spadelor. Către el fugea don Ripat, ținând într-o parte spada.

– Don Rumata!… Don Rumata! rosti pătrunzător încă din depărtare, cu o șoaptă răgușită.

Rumata lăsă spadele. Apropiindu-se de el, don Ripat se uită împrejur și îi spuse la ureche, abia auzit:

– Vă caut de o oră întreagă. În palat se află Vaga Roată! Discută cu don Reba în apartamentul liliachiu.

Rumata chiar închise ochii pentru o secundă. Apoi, îndepărtându-se cu prudență, spuse cu o mirare politicoasă:

– Vă referiți cumva la faimosul războinic? Dar el a fost executat sau, în general, nu este decât o născocire.

Locotenentul își linse buzele uscate.

– Există cu adevărat. Și este în palat… Am crezut că o să vă intereseze.

– Dragul meu don Ripat, spuse cu infatuare Rumata. Pe mine mă interesează zvonurile. Bârfele. Bancurile… Viața este atât de plicticoasă… Probabil că nu m-ați înțeles bine… (Locotenentul îl privea cu ochi turbați.) Gândiți-vă și singur – ce am eu de-a face cu legăturile murdare ale lui don Reba, pe care eu, de altfel, îl respect

prea mult pentru a-l judeca?… Și de fapt, iartă-mă, mă cam grăbesc. Sunt așteptat de o donă.

Don Ripat își linse iarăși buzele, făcu o plecăciune stângace și se îndepărtă șovăitor. Pe neașteptate, lui Rumata îi veni o idee norocoasă.

– Apropo, prietene, îl strigă amical. Cum v-a plăcut micuța intrigă pe care i-am aranjat-o azi-dimineață lui don Reba?

Don Ripat se opri imediat.

– Suntem foarte mulțumiți, spuse acesta.

– Așa-i că a fost foarte drăguță?

– A fost minunat! Ofițerimea cenușie a fost foarte bucuroasă că, în sfârșit, dumneavoastră ne-ați luat partea în mod deschis. Un om atât de deștept ca dumneavoastră, don Rumata, și să fiți în cârdășie cu baronii și cu tot felul de degenerați nobili…

– Dragul meu Ripat! deveni arogant Rumata și îi întoarse spatele pentru a pleca. Ați uitat pesemne că de la înălțimea originii mele nu se vede nicio diferență chiar între rege și dumneavoastră! La revedere!

Porni cu pași grăbiți de-a lungul coridoarelor, cotind cu siguranță la trecerile transversale și îndepărtându-i în tăcere pe gardienii întâlniți. Nu-și imagina cu claritate ce avea să facă, dar înțelegea că dăduse peste el un noroc rarisim, uimitor. Trebuia cu orice preț să asculte discuția dintre cei doi păianjeni. Nu degeaba don Reba promisese pentru Vaga cel viu un preț de paisprezece ori mai mare decât pentru Vaga cel mort.

Dinspre draperiile liliachii îi ieșiră în întâmpinare doi locotenenți cenușii, cu săbiile scoase din teci.

– Bună ziua, prieteni, spuse don Rumata, oprindu-se între ei. Ministrul este?

– Ministrul este ocupat, don Rumata, spuse unul dintre locotenenți.

– Voi aștepta, spuse Rumata și trecu dincolo de draperii.

Aici era întuneric beznă. Rumata înaintă pe pipăite printre fotolii, mese și postamente din fontă pentru sfeșnice. De câteva ori auzi clar lângă ureche respirația cuiva și atunci îl învăluia un miros pătrunzător de bere și usturoi. Apoi zări o dunguliță palidă de lumină, deslușì binecunoscuta voce fonfăită de tenor a onorabilului Vaga și se opri. În aceeași clipă vârful unei sulițe îl împunse între omoplați. „Liniște, dobitocule, spuse iritat, dar în șoaptă. Eu sunt, don Rumata.“ Sulița se îndepărtă. Rumata trase un fotoliu mai aproape de fanta de lumină, se așeză cu picioarele întinse și căscă gura astfel încât să se audă. Apoi începu să privească.

Păianjenii se întâlniseră. Don Reba stătea într-o poziție încordată, cu coatele pe masă și degetele împreunate. În dreapta lui, pe un maldăr de hârtii, se găsea un stilet greu, cu mâner de lemn. Pe fața ministrului era afișat un zâmbet plăcut, deși puțin cam amorțit. Onorabilul Vaga stătea pe o sofa cu spatele la Rumata. Aducea cu un senior bătrân, puțin ciudat, ce-și petrecuse nemișcat ultimii treizeci de ani în palatul său din afara orașului.

– Omalii sunt costumați, spuse el, iar la noapte o facem de coajă. Din meterhanaua mea, ăștia douăzeci sunt giopsi. Pentru darabani ar fi fost fest tun la capac, dar omalii n-au aranjat concertul. Așa că hai să cădem la bruion. Asta-i cheia și lacătul.

Don Reba își frecă bărbia rasă.

– La opt sute ș-un pol – e numai lapte.

Vaga dădu din umeri.

– Asta-i mustăria. Și dacă ne iei la tangouri, hoha. Sa fe?

– Sa fe! spuse răspicat ministrul Securității Coroanei.

– Atunci e de felul trei, spuse Vaga ridicându-se.

Rumata asculta buimăcit această galimație, uitându-se la mustățile stufoase ale lui Vaga și barbișonul lui ascuțit, încărunțit. Un adevărat curtean al regenței de odinioară.

– A fost o discuție plăcută, spuse Vaga.

Don Reba se ridică și el.

– Discuția cu dumneavoastră mi-a făcut o mare plăcere, spuse acesta. Pentru prima dată văd un om atât de curajos ca dumneavoastră, onorabilule…

– Și eu la fel, spuse plictisit Vaga. Sunt la fel de uimit și mă mândresc cu vitejia prim-ministrului din regatul nostru.

Se întoarse cu spatele la don Reba și se îndreptă spre ieșire, sprijinindu-se în baston. Fără a-și desprinde privirea gânditoare de la Vaga, don Reba își așeză ca din întâmplare degetele pe mânerul stiletului. În aceeași clipă, cineva din spatele lui Rumata inspiră strașnic și țeava maronie a unei sarbacane se întinse pe lângă urechea lui spre crăpătura dintre draperii. Don Reba stătu neclintit preț de o secundă, de parcă ar fi ciulit urechea, apoi se așeză, trase sertarul de la birou, scoase un maldăr de hârtii și se cufundă în lectură. În spatele lui Rumata se auzi un scuipat și sarbacana dispăru. Totul era clar. Păianjenii se înțeleseseră. Rumata se ridică și, călcând pe piciorul cuiva, începu să se retragă spre ieșirea din apartamentul liliachiu.

Regele lua prânzul într-o sală imensă, cu două rânduri de ferestre. Masa avea o lungime de treizeci de metri și fusese pregătită pentru o sută de persoane: regele, don Reba, persoane de viță nobilă (douăzeci de persoane pline de viață, niște mâncăi și bețivani), miniștrii Curții și Ceremoniilor, grupuri de aristocrați nobili, invitații tradiționali (printre care și Rumata), o duzină de baroni aflați în trecere cu odraslele lor butucănoase, iar la cele mai îndepărtate colțuri ale mesei tot felul de aristocrați mărunți, care prin cele mai felurite mijloace făcuseră rost de o invitație la masa regelui. Aceștia din urmă erau preveniți în timp ce li se înmânau invitația și numărul jilțului: „Stați nemișcați, regelui nu-i plac oamenii care se tot foiesc. Țineți mâinile pe masă, regelui nu-i plac oamenii care țin mâinile ascunse sub masă. Nu întoarceți capul, regelui nu-i plac capetele întoarse“. La fiecare asemenea masă se înfuleca o cantitate enormă de mâncăruri alese, se beau lacuri întregi de vin vechi, se spărgeau și

se ciobeau nenumărate vase din renumitul porțelan estorian. Ministrul de Finanțe se lăudase regelui într-unul dintre rapoartele lui că doar o singură petrecere a Înălțimii Sale costă tot atât cât întreținerea pe jumătate de an a Academiei de Științe Soaneze.

Așteptând ca ministrul de Ceremonii să anunțe de trei ori în sunetele trompetelor „La masă!", Rumata stătea într-un grup de curteni și asculta pentru a zecea oară povestea lui don Tameo despre masa regală, la care el, don Tameo, avusese cinstea să participe în urmă cu o jumătate de an.

– …găsesc jilțul meu, stăm, intră regele, se așază, ne așezăm și noi. Masa își urmează cursul. Și deodată, închipuiți-vă, dragi doni, simt că sub mine este ud… Ud!! Nu îndrăznesc nici să mă întorc, nici să mă răsucesc, nici să pipăi cu mâna. Prind însă un moment bun și bag mâna sub mine – ce-o fi? Într-adevăr, este ud! Îmi miros degetele – nu, nu miroase a nimic deosebit. Ce-o mai fi și asta? Între timp prânzul e pe terminate, toți se ridică, iar mie, închipuiți-vă, nobili doni, mi-e oarecum frică să mă ridic… Văd că vine spre mine regele – regele!! –, dar eu continui să stau așezat pe locul meu ca ultimul baron-țopârlan ce nu are habar de etichetă. Înălțimea Sa se apropie de mine, îmi zâmbește îngăduitor și pune mâna pe umărul meu. „Dragul meu don Tameo, spune el, noi deja ne-am ridicat și mergem să privim baletul, iar dumneata tot mai stai. Ce-i cu dumneata, te-ai îmbuibat prea tare?" „Înălțimea Voastră, îi spun eu, tăiați-mi capul, dar sub mine este ceva ud." Înălțimea Sa a binevoit să râdă și mi-a poruncit să mă ridic. M-am ridicat – ce-o fi? În jur, hohote de râs! Nobili doni, în tot timpul prânzului am stat pe un tort cu cremă de rom! Înălțimea Sa a binevoit să râdă foarte mult. „Reba, Reba, spune el într-un sfârșit, iar cu glumele dumneavoastră! Fiți bun și curățați-l pe nobilul don, că doar dumneavoastră i-ați murdărit șezutul!" Don Reba râde în hohote, scoate pumnalul și începe să curețe tortul de pe pantalonii mei. Vă imaginați starea mea, nobili doni? Nu ascund că tremuram ca varga la gândul că don Reba, înjosit în văzul tuturor, se va răzbuna. Spre norocul meu, totul s-a aranjat. Vă asigur, nobili doni, aceasta a fost cea mai fericită amintire din viața mea! Of, cum a mai râs regele! Doamne, cât de mulțumită a fost Înălțimea Sa!

Curtenii râdeau în hohote. De altfel, astfel de glume stăteau în

obiceiul mesei regale! Invitații se așezau pe pateuri, în jilțuri cu picioarele retezate sau pe ouă de gâscă. Ba uneori se mai așezau și pe ace otrăvite. Regelui îi plăcea să fie distrat. Rumata își spuse brusc: Curios, ce-aș fi făcut eu în locul acestui imbecil? Tare mi-e teamă că regele ar fi fost nevoit să-și caute un alt ministru al Securității, iar Institutul ar fi fost forțat să trimită de urgență un înlocuitor în Arkanar. În general, trebuie să fiu cu băgare de seamă. Ca vulturul nostru, don Reba…“

Răsunară trompetele, ministrul de Ceremonii urlă melodios, regele intră șchiopătând și toți porniră să se așeze. În colțurile sălii, sprijiniți în spade cu două mânere, stăteau neclintiți gardienii de pază. Rumata avea niște vecini de masă tăcuți. În dreapta, jilțul se umpluse cu carnea tremurătoare a unui mâncău posac, don Pifa – soțul binecunoscutei done frumoase –, la stânga privea absent în farfuria goală Gur Creatorul. Oaspeții încremeniră cu ochii țintă la rege. Acesta băgă după guler colțul unui șervet cu tentă cenușie, aruncă o privire spre tăvi și înșfăcă o pulpă de găină. Abia își înfipse dinții în ea, că o sută de cuțite se lăsară cu un zăngăt puternic pe farfurii și o sută de mâini se întinseră deasupra platourilor. Sala se împânzi de pleoscăituri, supturi și gâlgâiturile vinului turnat pe gâtlejuri. Sprijiniți în spade, gardienii împietriți își mișcară pofticioși mustățile. Cândva lui Rumata îi fusese silă de aceste ospețe. Acum se obișnuise.

Spintecând cu pumnalul o pulpă de miel, se uită cu coada ochiului în dreapta lui și imediat își feri privirile: don Pifa se aplecase deasupra unui ditamai mistrețul prăjit la proțap și muncea la el precum o mașină automată de săpat pământul. În urma lui nu mai rămâneau decât oasele. Rumata își ținu respirația și bău dintr-o înghițitură un pocal cu vin irukanian. Pe urmă aruncă pe furiș o privire în stânga lui. Gur Creatorul scormonea apatic într-o farfurioară cu salată.

– Ce mai scrieți nou, părinte Gur? întrebă cu jumătate de glas Rumata.

Gur tresări.

– Să scriu?… Eu?… Nu știu… Mult.

– Poezii?

– Mda… Poezii…

– Aveți niște poezii înfiorătoare, părinte Gur. (Gur se uită ciudat la el.) Da, da! Dumneavoastră nu sunteți poet.

– Nu sunt poet… Câteodată stau și mă întreb: Cine sunt eu? Și de ce îmi este frică? Nu știu.

– Uitați-vă în farfurie și continuați să mâncați. Vă spun eu cine sunteți. Sunteți un autor genial, deschizătorul celui mai nou și mai fertil curent literar. (Pe obrajii lui Gur apăru încet roșeața.) Peste o sută de ani, poate chiar mai devreme, pe urmele dumneavoastră vor păși zeci de autori.

– Dumnezeu să-i aibă-n pază! scăpă Gur.

– Acum vă spun și de ce vă este frică.

– Mi-e teamă de întuneric.

– De obscurantism?

– Și de obscurantism. În obscurantism suntem în puterea fantomelor. Mai mult decât orice mi-e frică însă de întuneric, pentru că în el toți devin la fel de cenușii.

– Frumos spus, părinte Gur. Că veni vorba, mai poate fi găsită opera dumneavoastră?

– Nu știu… Și nici nu vreau să știu…

– Pentru orice eventualitate, este bine să știți că un exemplar se află în metropolă, în biblioteca imperatorului. Al doilea exemplar se păstrează la Muzeul de raritățI, în Soan. Al treilea se află la mine.

Gur își puse cu o mână tremurândă o lingură de jeleu.

– Eu… nu știu… Se uită cu tristețe la Rumata, privindu-l cu ochii mari, căzuți în fundul orbitelor. Aș fi vrut să citesc… să recitesc…

– Vi-l împrumut cu plăcere…

– Și după aceea?

– După aceea mi-l returnați.

– Vedeți ca după aceea să nu fiți dumneavoastră returnat! îl repezi Gur.

Rumata clătină din cap.

– Strașnic v-a mai speriat don Reba, părinte Gur.

– M-a speriat…. Dumneavoastră ați fost vreodată în situația de a vă arde propriii copii? Ce știți dumneavoastră despre frică, nobile don?…

– Mă plec în fața suferințelor dumneavoastră, părinte Gur. Deplâng doar faptul că v-ați predat.

Gur Creatorul începu deodată să șoptească atât de încet încât Rumata abia dacă îl auzea prin larma vocilor și a plescăiturilor.

– Și pentru ce toate astea?… Care este adevărul?… Prințul Haar a iubit-o cu adevărat pe minunata Iainevnivor, cea cu pielea arămie… Și au avut și copii… Chiar îl cunosc pe nepotul lor… Și a fost otrăvită de-adevăratelea… Mi s-a explicat că totul nu este decât o minciună… Mi s-a explicat că adevărul constă în faptul că totul a fost doar spre binele regelui… Restul – minciuni și crimă. Toată viața am scris doar minciuni… Și doar acum scriu adevărul adevărat…

Se ridică pe neașteptate și strigă tare, declamator:

Măreț și glorios ca nemurirea
E regele, iar numele-i Bravura!
Și s-a retras acum nemărginirea,
Ca să apară primogenitura!

Regele se opri din mestecat și îl privi năuc. Oaspeții își traseră capetele între umeri. Doar don Reba zâmbi și bătu de câteva ori

neauzit din palme. Regele scuipă oasele pe fața de masă și spuse:

– Nemărginirea… Corect. Este adevărat că a și apărut… Te laud. Poți să mănânci.

Plescăiturile și discuțiile reîncepură. Gur se așeză.

– Ce ușor și dulce este să spui adevărul în fața regelui, hârâi el.

Rumata tăcu.

– O să vă transmit exemplarul cărții dumneavoastră, părinte Gur, spuse într-un târziu. Cu o condiție însă. Veți începe imediat să scrieți următoarea carte.

– Nu, spuse Gur. E prea târziu pentru mine. S-o scrie Qune. Eu sunt otrăvit. Și oricum nu mă mai interesează treaba asta. Acum nu vreau decât un singur lucru: să învăț să beau. Și nu pot… Mă doare stomacul…

Încă o înfrângere, gândi Rumata. Am întârziat.

– Ascultă, Reba, se porni brusc regele. Unde-i vraciul? Mi-ai promis un vraci după-amiază.

– Este aici, Înălțimea Voastră, spuse Reba. Porunciți să îl chem?

– Dacă poruncesc? Și-ncă cum! Dacă v-ar fi durut ca pe mine genunchiul, ați fi zbierat ca un porc! Adu-l imediat!

Rumata se lăsă pe spătarul jilțului și se pregăti să privească. Don Reba ridică mâna deasupra capului și pocni din degete. Ușa se deschise și în sală intră, făcând tot timpul plecăciuni, un om în vârstă, cocoșat, îmbrăcat într-o manta lungă, împodobită cu desene ce reprezentau păianjeni argintii, șerpi și stele. Omul ținea sub braț o geantă plată, lunguiață. Rumata era nedumerit: și-l imagina cu totul altfel pe Budah. Acest individ nu putea fi acel umanist și înțelept, autorul atotcuprinzătorului *Tratat despre veninuri*; Budah nu putea avea asemenea ochi stinși și alunecoși, nu putea avea așa buze tremurânde de frică și acest zâmbet jalnic, slugarnic. Îi aducea aminte de Gur Creatorul. Probabil că anchetarea presupusului spion irukanian a necesitat și ea o discuție literară în cabinetul lui don

Reba. „Ce l-aș mai lua pe Reba de urechi, gândi încântat. Așa l-aș mai duce până la sala de tortură… Le-aș spune călăilor: «Iată un spion irukanian deghizat în gloriosul nostru ministru. Regele a poruncit să-l tragem de limbă, să ne spună unde este adevăratul nostru ministru. Vă faceți treaba, dar vai de voi dacă moare mai devreme de o săptămână…»“ Rumata chiar își feri fața cu mâna, pentru ca nimeni să nu-i vadă expresia de pe chip. Ce lucru groaznic este ura…

– Hai, hai, ia vino-ncoace, bă, vraciule, spuse regele. Da’ pipernicit mai ești, măi frățioare. Hai, ia fă niște genuflexiuni, lasă-te pe vine când îți spun!

Nefericitul Budah începu să facă genuflexiuni. Fața i se schimonosi de spaimă.

– Încă, încă, fonfăia regele. Încă o dată! Încă! Genunchii nu te dor, deci ți-ai lecuit propriii genunchi. Ia arată-ți dinții! A-ha, dinți buni. Să fi avut și eu din ăștia… Și mâinile arată bine, sunt puternice… Sănătos, sănătos, da’ cam pipernicit… Ei, hai, drăguțule, tratează-mă, ce mai stai…

– Î-Înălțimea Voastră… bi-binevoiți a-mi arăta piciorușul… Piciorușul… auzi Rumata și își ridică privirile.

Vraciul stătea în genunchi în fața regelui și îi freca încet piciorul.

– E… Ei! făcu regele. Ce-i cu tine? Nu-l apuca! Te-ai obligat să mă lecuiești, atunci lecuiește-mă!

– To-totul este cât se poate de li-limpede, Înălțimea Voastră, bolborosi doctorul și începu să cotrobăie grăbit în geantă.

Oaspeții încetară să mai mestece.

Aristocrații mai neînsemnați de la capătul îndepărtat al mesei chiar se ridicară și își întinseră gâturile, fremătând de curiozitate.

Budah scoase din geantă câteva borcănele din piatră, le deschise și, mirosindu-le pe fiecare în parte, le înșiră pe masă. Apoi luă pocalul din fața regelui și-l umplu pe jumătate cu vin. Făcu deasupra pocalului câteva pase magice cu amândouă mâinile și șopti niște

descântece, apoi goli toate borcănelele în vin. În sală se răspândi un miros înțepător de amoniac. Regele își strânse buzele, se uită în cupă și, strâmbând din nas, îl privi pe don Reba. Ministrul zâmbea compătimitor. Curtenii nici nu mai respirau.

„Ce face ăsta aici, se miră Rumata, că doar bătrânul are podagră! Ce-a mai amestecat acolo? În tratat scrie foarte clar: se frecționează încheieturile umflate cu infuzie din veninul vechi de trei zile al șarpelui alb Koo. Poate să fie asta pentru frecții?“

– Asta ce-o mai fi, e pentru frecții? întrebă regele, arătând înspăimântat către pocal.

– Nu, nicidecum, Înălțimea Voastră, spuse Budah. Acesta deja se mai dezmeticise puțin. Este pentru intern…

– In-ntern? Regele se bosumflă și se lăsă pe spate în jilț. Dar eu nu vreau niciun intern. Frecționează.

– Cum binevoiți, Înălțimea Voastră, se supuse Budah. Îndrăznesc însă să vă previn că frecția nu ne va fi de niciun folos.

– Nu știu, nu știu… de ce toți frecționează, iar tu ții morțiș să torni în mine scârboșenia asta.

– Înălțimea Voastră, rosti Budah, îndreptându-se cu mândrie. Acest leac îmi este cunoscut doar mie! L-am lecuit cu mult succes pe unchiul ducelui Irukanski. Iar cei care v-au făcut frecții, în niciun caz nu v-au însănătoșit, Înălțimea Voastră…

Regele se uită la don Reba. Acesta zâmbea plin de compasiune.

– Mare ticălos mai ești! izbucni regele cu voce neplăcută, privindu-l pe doctor. Bă, țărănoiule! Piticanie infectă… Regele luă pocalul. Știi cum îți trag una peste dinți cu pocalul?!… Privi în pocal. Și dacă vomit?

– Va trebui să repetăm, Înălțimea Voastră, spuse întristat Budah.

– În sfârșit, Dumnezeu fie cu noi! spuse regele și duse pocalul la gură, dar, pe neașteptate, îl îndepărtă atât de violent, încât o parte din lichid se vărsă pe fața de masă. Ia, hai, bea tu mai întâi! Las că vă

știu eu, irukanieni ca tine. Voi l-ați vândut și pe sfântul Miki barbarilor! Bea, când îți spun!

Budah întinse mâna jignit, luă pocalul și bău câteva înghițituri.

– Ei, cum e? întrebă regele.

– Amar, Înălțimea Voastră, spuse cu o voce sugrumată Budah. Dar trebuie băut.

– Trebuie, tre-e-e-buie… Îl îngâna regele. Las că știu eu și singur că trebuie. Ia dă-ncoace! Ia-uite, a lins juma' de pocal, ce te-oi fi năpustit așa…

Dădu pe gât întreaga licoare. De-a lungul mesei se prelinseră suspine compătimitoare. Și deodată se așternu liniștea. Regele încremenise cu gura căscată. Din ochi îi curgeau lacrimi. Se înroși din ce în ce mai tare, apoi deveni albastru. Întinse mâna deasupra mesei și pocni convulsiv din degete. Don Reba îi strecură grăbit un castravete murat. Regele aruncă tăcut castravetele în don Reba și întinse din nou mâna.

– Vin… izbuti să hârâie el.

Cineva fugi și aduse o carafă. Rostogolindu-și nebunește ochii, regele înghițea cu lăcomie. Șiroaie purpurii curgeau pe camizolul său alb. Când carafa se goli, regele o aruncă spre Budah, dar nu-l nimeri.

– Canalie! tună regele. De ce m-ai omorât? Nu v-am spânzurat destul?! De-ai crăpa odată! Tăcu și își pipăi genunchiul. Mă doare! se jeli cu vocea de dinainte. Tot mă mai doare!

– Înălțimea Voastră, spuse Budah. Pentru a vă vindeca de-a binelea trebuie să beți amestecul în fiecare zi, cel puțin o săptămână începând de acum…

Ceva chiți în gâtlejul regelui.

– Afară! zbieră regele. Ieșiți afară cu toții!

Răsturnând jilțurile, curtenii dădură buzna spre uși.

– A-fa-a-a-ră!… răcnea regele cât îl ținea gura, măturând de pe masă toate farfuriile.

Ieșind repede din sală, Rumata se strecură după o draperie și începu să râdă în hohote. Dincolo de o draperie învecinată se râdea la fel – cu gâfâituri, isteric, cu scheunături.

6

Garda de lângă dormitorul prințului intra la miezul nopții și Rumata se hotărî să treacă pe acasă să vadă dacă totul este în regulă și pentru a-și schimba hainele. Îl uimi orașul aflat acum în amurg. Străzile erau cufundate într-o liniște mormântală, cârciumile erau închise. La răscrucile de drum grupurile de agresori își zăngăneau armele și țineau făclii în mâini. Tăceau și păreau că așteaptă ceva. Se apropiară de câteva ori de Rumata, îl priviră cu atenție și, recunoscându-l, îi permiteau să treacă la fel de tăcuți. Când ajunse la vreo cincizeci de pași de casă, niște indivizi suspecți îi luară urma. Rumata se opri, lovi tecile spadelor între ele și indivizii rămaseră în urmă. Se auzi însă imediat scârțâitul unei arbalete încărcate. Rumata își continuă drumul grăbit, făcându-se una cu zidurile, pipăi ușa, întoarse cheia în lacăt, simțindu-și tot timpul spatele descoperit, și intră repede în hol, răsuflând ușurat.

În hol se adunaseră toți servitorii, fiecare înarmat cu ce apucase. Se vede treaba că ușa fusese forțată de câteva ori. Lui Rumata nu-i plăcu asta. „Poate ar fi mai bine să nu merg? își spuse. Dă-l dracului de prinț…“

– Unde-i baronul Pampa?

Cu arbaleta pe umăr, Uno răspunse surescitat că „baronul se trezise încă de la amiază, îi înghițise toată zeama de varză din casă și iar plecase să se distreze“. Apoi adăugă cu voce joasă că nu o dată Kira întrebase de stăpân și că-i foarte îngrijorată.

– Bine, spuse Rumata și le porunci servitorilor să se alinieze.

Erau șase servitori, fără a o mai socoti pe bucătăreasă, oameni încercați, obișnuiți cu bătăile din stradă. Desigur, nu se legaseră niciodată de cenușii, fiindu-le teamă de mama atotputernicului ministru, dar puteau rezista contra zdrențăroșilor din armata nocturnă, cu atât mai mult cu cât tâlharii vor căuta o pradă ușoară în această noapte. Două arbalete, patru securi, cuțite grele de măcelărie, cușme de fier, uși rezistente, căptușite cu fier… „Poate ar fi mai bine să nu merg?“

Rumata urcă la etaj și trecu în vârful picioarelor în camera Kirei. Kira dormea îmbrăcată, ghemuită pe patul nefăcut. Rumata zăbovi lângă ea, ținând lampa în mână. „Să merg sau să nu merg? Nu-mi vine deloc să plec.“ O acoperi cu pledul pe Kira, o sărută pe obraz și se întoarse în cabinet. „Trebuie să merg. Orice s-ar întâmpla, cercetașul este obligat să fie în miezul evenimentelor. Le va fi de folos și istoricilor.“ Zâmbi, luă cercul de pe frunte și, cu o bucățică de piele de căprioară, șterse grijuliu obiectivul, după care își așeză iarăși cercul pe cap. Îl chemă pe Uno și îi porunci să-i aducă îmbrăcămintea pentru luptă și o cască lustruită, din cupru. Zgribulindu-se, își așeză direct pe maiou, sub vestă, o cămașă din zale metaloplastice (cămașa din zale a localnicilor rezista bine la spade și pumnale, dar săgeata de arbaletă o străpungea ca pe un nimic). Strângându-și centura cu ținte metalice a uniformei, îi spuse lui Uno:

– Ascultă-mă bine, piciule. Am încredere în tine mai mult decât în oricine. Indiferent ce s-ar întâmpla aici, Kira trebuie să rămână nevătămată și în viață. Las’ să ardă casa, să-mi fie furați toți banii, dar ferește-mi-o pe Kira. Du-o pe acoperișuri, prin subsoluri, pe unde vrei tu, dar să mi-o păstrezi întreagă. Ai priceput?

– Am priceput, spuse Uno. N-ar trebui să plecați astăzi…

– Stai și ascultă-mă. Dacă nu mă întorc după trei zile, ia-o pe Kira și du-o în saiva, în pădurea Sughițata. Știi unde este? Deci așa, în pădurea Sughițata vei găsi Bârlogul Beat… E așa, ca o colibă, undeva în apropierea drumului. O să întrebi și ți se va arăta. Numai să fii atent pe cine întrebi. Acolo vei găsi un om, acesta este părintele Cabani. Îi povestești totul. Înțeles?

– ’Nțeles. Da’ mai bine nu plecați…

– Tare mult aș vrea. Dar nu pot: slujba… În fine, vezi ce faci.

Dădu un bobârnac ușor în nasul băiatului și îi zâmbi, răspunzând zâmbetului său stingher. La parter rosti o scurtă cuvântare pentru a-i îmbărbăta pe servitori, ieși din casă și iarăși îl înghiți întunericul. În urma lui se trăgeau cu zgomot zăvoarele.

Din toate timpurile camerele prințului fuseseră prost păzite. Poate tocmai din această cauză nimeni, niciodată, nu atentase la viața prinților arkanarieni. Și mai ales nu interesa pe nimeni viața prințului actual. Nimeni nu avea nevoie de acest băiat sfrijit, cu ochii albaștri, ce semăna cu oricine, numai cu tatăl lui nu. Băiatului îi plăcea de Rumata. Fusese educat din cale-afară de prost și datorită acestui fapt rămăsese deștept și blând, nu-l putea suferi – probabil, instinctiv – pe don Reba, îi plăcea să cânte cu voce tare diferite cântece pe versurile lui Tsuren și să se joace cu corăbioare. Adeseori Rumata împrumuta pentru el diferite cărți ilustrate, aducându-le din metropolă, îi povestea despre cerul înstelat și îl cucerise definitiv pe băiat cu istorisirea despre navele zburătoare. Pentru Rumata, care arareori avusese de-a face cu copiii, prințul în vârstă de zece ani reprezenta antipodul tuturor păturilor sociale din această țară sălbatică. Tocmai în acești băieți obișnuiți, cu ochii albaștri, băieți ce erau prezenți la toate nivelurile societății, tocmai în ei se năștea mai târziu și cruzimea, și ignoranța, și supunerea. Doar la copii nu găseai înclinațiile către astfel de lucruri. Uneori se gândea cât de bine ar fi dacă ar dispărea de pe planetă toți oamenii mai vârstnici de zece ani.

Prințul deja dormea. Rumata preluă garda – stătu împreună cu gardianul pe care-l schimba, alături de băiatul adormit, execută mișcări complicate cu spadele scoase din teacă, așa cum cerea protocolul, controlă conform regulilor dacă toate geamurile erau închise, dacă toate doicile se aflau la locurile lor și dacă ardeau făcliile în toate camerele. Apoi se întoarse în hol, jucă o partidă de table cu gardianul din schimbul anterior și se interesă ce părere are nobilul don despre tot ceea ce se întâmpla în oraș. Nobilul don, un bărbat cu o minte cuprinzătoare, căzu adânc pe gânduri și presupuse că oamenii de rând se pregăteau să sărbătorească ziua sfântului Miki.

Rămas singur, Rumata trase fotoliul la geam, se așeză cât mai comod și începu să privească orașul. Casa prințului se afla pe o colină, iar ziua orașul se vedea de aici până la mare. Acum însă totul era cufundat în întuneric și se zăreau doar ici-colo mănunchiuri de lumini răzlețe – acolo unde, la răspântii, agresorii stăteau cu făclii în mâini și așteptau vreun consemn. Orașul dormea sau se prefăcea că doarme. Era interesant de știut, simțeau oare locuitorii că în această noapte îi pândește ceva înspăimântător? Sau oare credeau, precum nobilul don cu minte ageră, că se pregătește cineva de sărbătoarea sfântului Miki? Două sute de mii de bărbați și femei. Două sute de mii de oameni: fierari, armurieri, măcelari, negustori, bijutieri, femei casnice, prostituate, călugări, zarafi, soldați, vagabonzi, cărturarii care mai apucaseră să scape cu viață, toți se foiau acum în așternuturile lor sufocante ce puteau a ploșnițe. Unii dormeau, alții făceau dragoste, alții își socoteau în gând câștigurile, iar ceilalți plângeau sau scrâșneau de mânie sau obidă…

Două sute de mii de oameni! Aveau cu toții ceva în comun, ceva ce necesitase prezența Pământului aici. Probabil faptul că toți, aproape fără excepție, nu erau încă oameni în sensul contemporan al cuvântului, nu erau decât niște lingouri, niște piese brute din care numai secolele sângeroase ale istoriei vor șlefui cândva un om mândru, cu adevărat liber. Erau pasivi, lacomi, inimaginabil de egoiști. Din punct de vedere psihologic erau aproape cu toții niște sclavi – sclavi ai credinței, sclavi ai semenilor lor, sclavi ai patimilor și ai cupidității. Și dacă printr-un capriciu al sorții careva dintre ei se năștea sau ajungea stăpân, nu știa cum să profite de libertatea lui. Se grăbea iarăși să devină un prizonier – rob al bogăției, al exagerărilor nenaturale, al prietenilor depravați, rob al robilor săi. Majoritatea nu erau vinovați cu nimic. Erau prea pasivi și ignoranți. Robia lor se fonda pe pasivitate și ignoranță, iar acestea, la rândul lor, generau iarăși și iarăși sclavie. Dacă ar fi fost cu toții la fel, îți puteai pierde cu ușurință curajul și speranța. Dar unii dintre ei erau totuși oameni, purtători ai scânteii de rațiune. Și în permanență ei aprindeau și întrețineau ici-colo, în mulțimea amorfă, foculeț̦ele unui viitor incredibil de îndepărtat, dar inevitabil. Aprindeau fără a ține seamă de nimic. În pofida întregii lor inutilități aparente. În ciuda oprimării și a faptului că erau striviți cu cizmele. Cu toate că nimeni nu avea nevoie de ei, căci toată lumea era împotriva lor. În ciuda faptului că puteau conta, în situația cea mai fericită, doar pe o atitudine de milă

disprețuitoare și nedumerită…

Acești oameni nu știau că viitorul este de partea lor, că viitorul este imposibil fără ei. Nu știau că reprezintă unica realitate a viitorului în această lume de fantome înfricoșătoare ale trecutului, că ei sunt fermentul, vitamina din organismul societății. Distrugeți această vitamină și societatea va putrezi, se va răspândi scorbutul social, mușchii vor slăbi, ochii își vor pierde vederea, dinții vor cădea. Niciun stat nu se poate dezvolta fără știință – el va fi distrus de vecini. Fără artă și cultură generală statul își pierde capacitatea autocritică, sunt încurajate astfel tendințele greșite și în fiecare clipă vor începe să apară fățarnicii și oportuniștii. În oameni vor lua amploare înclinațiile spre consum și îngâmfare și în cele din urmă vor deveni victimele vecinilor mai înțelepți. Poți să-i prigonești cât vrei pe cărturari, să interzici știința, să distrugi arta, mai devreme sau mai târziu vei realiza tot ce se întâmplă și vei da cale liberă, scrâșnind din dinții, la tot ceea ce urăsc dobitocii, ignoranții și ahtiații după putere. Și oricât de mult ar disprețui știința, cenușiii aflați la putere nu pot face nimic contrar progresului istoric, nu-l pot decât frâna, nu și opri. Disprețuind și temându-se de știință, ajung totuși, inevitabil, la sprijinirea ei pentru a rezista. Odată și-odată tot vor fi siliți să aprobe apariția universităților și a societăților științifice, să înființeze centre de cercetare, observatoare astronomice, laboratoare. Vor trebui să permită cândva dreptul la existență al oamenilor învățați, ce gândesc în profunzime, al oamenilor pe care nu-i pot controla, ce au altă psihologie și alte necesități. Acești oameni nu vor mai putea exista, nici vorbă să mai lucreze, în atmosfera de odinioară a lăcomiei josnice, a intereselor de bucătărie, a automulțumirii stupide și a cerințelor strict trupești. Ei vor avea nevoie de o nouă atmosferă – cea a cunoștințelor generale, atotcuprinzătoare –, pătrunsă de încordarea creatoare, vor avea nevoie de scriitori, pictori și compozitori, iar cei aflați la putere vor fi nevoiți să facă unele concesii. Cel care se va opune cu îndârjire va fi măturat de către adversarii lui mai abili în lupta pentru putere, dar, inevitabil și paradoxal, și cel ce va face concesii contrar voinței sale își va săpa singur mormântul. Asta deoarece înflorirea culturii în toate aspectele ei (de la cercetările științifice naturale până la capacitatea de a admira muzica) devine mortală pentru ignoranți, egoiști și fanatici… Va urma perioada unor impresionante zguduiri sociale, dezvoltarea incredibilă a științei va produce și un proces de

largă intelectualizare a societății și aceasta va fi epoca în care cenușimea va da ultima luptă, o luptă care prin cruzimea ei îl va întoarce pe om la un stadiu medieval, iar în aceste lupte cenușimea va fi inevitabil înfrântă și va dispărea definitiv ca forță reală din societatea deja eliberată de asupriri.

Rumata tot mai privea orașul încremenit în beznă. Undeva pe acolo, într-o cămăruță infectă, maltratat, încovrigat pe un pat deplorabil, părintele Tarra ardea în frisoanele febrei, în timp ce alături de el fratele Nanin stătea la o măsuță șchioapă, beat, vesel, înrăit și își termina *Tratatul despre zvonuri*, mascând satisfăcut în pasaje birocratice batjocura înverșunată la adresa vieții cenușii.

Undeva pe acolo, Gur Creatorul umbla năuc prin camerele pustii, luxoase, simțind cu groază cum din adâncurile sufletului său strivit și sfâșiat apar implacabil și îi străpung conștiința sub presiunea a ceva necunoscut lumi luminoase, populate de oameni minunați, cu simțăminte zguduitoare. Și tot pe undeva pe acolo nu se știa cum își petrecea noaptea înfrântul și îngenuncheatul doctor Budah, hăituit, dar viu… „Frații mei, gândi Rumata. Eu sunt de-al vostru, noi suntem trup din trupul vostru!“ Simți brusc sub imboldul unei forțe uriașe că nu este deloc un oarecare zeu ce păstrează în palme licăririle de rațiune, ci este un frate ce își ajută fratele, un fiu care își salvează tatăl. „Îl omor pe don Reba.“ „Pentru ce?“ „Îmi ucide frații.“ „Nu știe ce face.“ „Ucide viitorul.“ „Nu el poartă vina, este fiul secolului său.“ „Adică nu știe că e vinovat? Și ce dacă nu știe? În schimb știu eu că este vinovat.“ „Și ce-ai să faci cu părintele Tsupik? Mult ar mai fi dat părintele Tsupik ca don Reba să fie ucis! Taci? Pe mulți ar trebui să-i ucizi, nu-i așa?“ „Nu știu, poate pe mulți. Unul după altul. Pe toți cei care se vor împotrivi viitorului.“ „Asta a mai fost. I-au omorât cu bombe artizanale sau i-au otrăvit. Și nu s-a schimbat nimic.“ „Ba nu, s-a schimbat. Așa s-a creat strategia revoluției.“ „N-ai tu nevoie să creezi strategia revoluției. Tu nu vrei decât să ucizi.“ „Da. Vreau.“ „Dar știi cum?“ „Ieri am ucis-o pe dona Okana. Am știut că o ucid încă de pe când mergeam spre ea cu pana după ureche. Și nu-mi pare rău decât că am ucis-o fără vreun folos. Așa că aproape m-am învățat minte.“ „Asta nu e doar ceva rău. Este și periculos. Îți mai amintești de Serghei Kojin? Dar de George Lenny? Dar de Sabina Krüger?“ Rumata își șterse cu palma fruntea transpirată. Uite așa, te gândești, te gândești, te gândești și până la

urmă inventezi praful de pușcă.

Sări în picioare și deschise larg geamul. Mănunchiurile de lumini din orașul întunecat prinseră a se mișca, se desfăceau și se întindeau în lanțuri, dispărând și apărând dincolo de casele invizibile. Deasupra orașului își făcu apariția un sunet nou – urletul îndepărtat al mai multor glasuri. Apărură și două incendii, care luminară de îndată acoperișurile învecinate. Focurile izbucniră și în port. Începură evenimentele așteptate. După câteva ore va fi clară semnificația alierii armatelor cenușii cu cele nocturne, se va ști ce reprezintă această alianță nefirească între negustorași și tâlharii de drumul mare, nu va mai fi un secret scopul lui don Reba și ce nouă provocare a mai pus la cale. Mai simplu vorbind, cine va fi astăzi cel spintecat. Mai degrabă începuseră noaptea cuțitelor lungi și distrugerea conducerii cenușii ce o luase razna, iar în treacăt se va purcede și la exterminarea baronilor aflați în oraș și a celor mai incomozi aristocrați. „Ce-i cu Pampa? se întrebă Rumata. Numai de n-ar adormi, că rezistă el…“

Nu reuși să-și ducă gândul până la capăt. Se auzi un strigăt disperat: „Deschideți! Gardă, deschide!“, apoi bubuitul pumnilor în ușă. Rumata trase zăvorul. Înăuntru năvăli un om pe jumătate îmbrăcat, vânăt de groază, îl prinse pe Rumata de gulerul vestei și țipă, tremurând tot:

– Unde-i prințul? Budah l-a otrăvit pe rege! Spionii irukanieni au declanșat răscoala în oraș! Salvați-l pe prinț!

Acest om era ministrul Curții, un prostănac, dar plin de devotament. Împingându-l pe Rumata, fugi în dormitorul prințului. Femeile începură să țipe. Iar în cameră deja năvăleau agresorii, năduși ți, cu mutre animalice, purtând cămăși cenușii, cu topoarele ruginite pregătite de atac. Rumata își scoase spadele.

– Înapoi! spuse glacial.

Din dormitorul aflat înapoia lui se auzi un țipăt scurt, înăbușit. „Urâtă treabă, își spuse Rumata. Nu mai înțeleg nimic.“ Sări într-un colț și se baricadă cu masa. Agresorii năvăleau în cameră, răsuflând din greu. Erau vreo cincisprezece inși. Înaintea lor ieși un locotenent încorsetat într-o uniformă cenușie strâmtă. Acesta ținea și el spada

scoasă.

– Don Rumata? întrebă cu răsuflarea întretăiată. Sunteți arestat. Dați-mi spadele!

Rumata izbucni într-un râs batjocoritor.

– Luați-le, spuse, privind pieziș spre fereastră.

– Umflați-l! urlă ofițerul.

Cincisprezece huidume burtoase, ce atacau doar cu topoare – nu era prea mult pentru un om ce stăpânea tehnici de luptă care vor fi cunoscute aici doar trei secole mai târziu. Ceata se repezi înainte și se retrase numaidecât. Pe podea rămaseră câteva topoare, doi agresori se încovoiară și, lipindu-și grijulii de pântece mâinile frânte, se târâră în rândurile din spate. Rumata stăpânea la perfecție apărarea în evantai, iar când înaintea năvălitorilor se desfășură perdeaua compactă, strălucitoare a oțelului rotitor, puteai să juri că nu se va ajunge niciodată dincolo de această perdea. Agresorii respirau spasmodic și se priveau între ei nehotărâți. Te trăsnea mirosul lor copleșitor de bere și ceapă.

Rumata împinse masa și se deplasă încet spre fereastră, pe lângă perete. Cineva aruncă din rândurile din spate un stilet, dar nu nimeri ținta. Rumata izbucni într-un hohot de râs, puse piciorul pe pervaz și spuse:

– Dacă vă mai năpustiți o dată, vă retez mâinile. Doar mă cunoașteți.

Îl cunoșteau. Îl știau prea bine și niciunul nu se clintea, în ciuda înjurăturilor și îndemnurilor ofițerului, care, de altfel, și el se ținea de-o parte cu multă precauție. Rumata se urcă pe pervaz, continuând să amenințe cu spadele, și în acel moment, din întunericul curții, de undeva de jos îl lovi o lance grea. Lovitura fu înfiorătoare. Lancea nu străpunse cămașa metaloplastică, dar îl dobori pe Rumata de pe pervaz și îl aruncă la podea. Rumata nu scăpă spadele, dar acum ele nu-i mai erau de niciun folos. Toată haita tăbărî brusc asupra lui. Cântăreau cu toții probabil mai mult de o tonă, dar se încurcau unii pe alții și atunci el reuși să se ridice în picioare. Nimeri cu pumnul peste niște buze umede, cineva chițăi ca

un iepuraș sub subsuoara lui, iar el continua să lovească, izbea întruna cu coatele, cu pumnii, cu umerii (de mult nu se mai simțise atât de liber), dar tot nu reușea să se scuture de ei. Târând cu mare greutate întreaga grămadă de corpuri, se îndreptă spre ușă, aplecându-se și desprinzându-i unul câte unul pe agresorii ce se încleștaseră de picioarele lui. Apoi simți o lovitură dureroasă în umăr și căzu pe spate, sub el se zbăteau cei striviți, dar reuși iarăși să se ridice, împărțind împrejur lovituri scurte, date cu toată forța, în urma cărora agresorii se izbeau greoi de pereți, dând din mâini și din picioare. Înaintea lui deja apăru pentru o clipă mutra schimonosită a locotenentului ce fugea cu o arbaletă încărcată, dar chiar atunci ușa se dădu de perete și îi veniră în întâmpinare alte moace nădușite. Aruncară peste el o plasă, îi legară cu frânghii picioarele și îl trântiră la podea.

Încetă îndată să se mai zbată, pentru a-și economisi forțele. Un timp îl striviră sub loviturile de cizme – o făceau concentrați, în tăcere, mârâind cu voluptate. Apoi îl prinseră de picioare și îl târâră. În timp ce-l trăgeau reuși să-l vadă prin ușa deschisă a dormitorului pe ministrul Curții, țintuit într-un perete de o suliță, și să zărească pe pat o grămăjoară de cearșafuri îmbibate de sânge. „Dar asta-i lovitură de palat! se gândi. Bietul băiat…“ Îl târâră pe trepte, iar el își pierdu cunoștința.

7

Zăcea culcat pe o movilă și privea norii pe cerul de un albastru profund. Se simțea bine și liniștit, dar pe o movilă învecinată se afla o durere înțepătoare, osoasă. Durerea era prezentă în afara lui și în același timp în interiorul lui – mai ales în partea dreaptă și în ceafă. Cineva urlă: „A mierlit-o? Vă smulg capetele!“ Și atunci din cer se prăvăli peste el o masă de apă rece ca gheața. Zăcea într-adevăr pe spate și privea cerul, numai că nu se afla pe o movilă, ci într-o baltă, iar cerul nu era albastru, ci negru-plumburiu, cu reflexe roșiatice. „Nu-i nimic, spuse altă voce. Nu-i mierlit, holbește ochii.“ „Ăsta eu sunt cel viu, își spuse. Despre mine vorbesc. Eu sunt cel care «holbește» ochii. Și ce se strâmbă așa? Nu mai știu să vorbească omenește?“

Cineva se mișcă alături și se deplasă greoi prin apă. Pe cer apăru silueta întunecată a unui cap ce purta un coif ascuțit la un capăt.

– Ei, cum e, nobile don, mergeți singur sau vă târâm?

– Dezlegați-mi picioarele, spuse enervat Rumata, simțind o durere ascuțită în buzele zdrobite. Le linse cu limba. „Astea nu sunt buze, își spuse. Astea sunt gogoși, nu buze.“

Cineva începu să-și facă de lucru la picioarele lui, trăgându-le și răsucindu-i-le fără pic de grijă. În jur se auzeau voci șoptite:

– L-ați ciomăgit zdravăn…

– Păi, d-apoi cum, dacă cât p-aci era să fugă… Parcă-i vrăjit, săgețile

sare înapoi…

– Mai știam io unu' tot așa, chiar de dădeai cu toporu' și tot nimica.

– Păi, ăla iera un țărănoi…

– Mă rog, țărănoi…

– Vezi, aia ie! Pe cân' ăsta-i de sânge nobil.

– Ah, lovi-te-ar coada peste cap… Ai făcut niște noduri… Ia veniți băi aici cu lumina!

– Dă cuțitu'.

– Aoleu, fraților, nu-l mai dezlegați. Acu' începe iar să dea-n noi. Era cât pe ce să-mi zdrobească capu'.

– Las' bă' că nu-ncepe…

– Fraților, faceți cum știți, da' io să știți că-i dădeam pe bune cu sulița. Că doar tot așa am mai străpuns cămăși cu zale.

O voce autoritară strigă din întuneric:

– Hei, ăia de colo, mai durează mult?

Rumata își simți picioarele libere, se încordă și se așeză. Câțiva agresori solizi îl priveau în tăcere cum se răsucește în baltă. Rumata strânse din fălci de rușine și înjosire. Își mișcă omoplații, dar mâinile îi erau în așa fel strânse la spate, încât nici nu mai înțelegea unde îi sunt coatele și unde mâinile. Își adună toate puterile, se ridică brusc în picioare, dar durerea îl încovoie numaidecât într-o parte. Agresorii izbucniră în hohote.

– Cre'că n-o să fugă, spuse unul.

– Mda, s-a obosit, lovi-te-ar coada peste cap…

– Ce-i, donule, nu-i dulce?

– Gata cu trăncăneala! rosti din beznă vocea autoritară. Veniți aici, don Rumata.

Rumata se îndreptă spre voce, mergând în zigzag. De undeva apăru un om cu o făclie și o luă înaintea lui. Rumata recunoscu locul: era una dintre nenumăratele curți interioare ale Ministerului Securității Coroanei, în zona grajdurilor regale. Înțelese imediat – dacă îl duceau în partea dreaptă, însemna Turnul, temnița. Dacă era spre stânga, urma cancelaria. Își scutură capul. „Nu-i nimic, își spuse. Cât timp mai trăiesc, ne mai luptăm.“ Au luat-o spre stânga. „Nu dintr-odată, observă Rumata. În prealabil va fi o anchetă. Ciudat. Dacă treaba a ajuns până la anchetă, atunci de ce pot fi învinuit? Cred că este clar. Invitarea otrăvitorului Budah, otrăvirea regelui, complotul împotriva Coroanei… Poate chiar și uciderea prințului. Și, evident, spionaj în favoarea Irukanului, a Soanului, a barbarilor, a baronilor, a Sfântului Ordin etc. E chiar de mirare că mai sunt încă în viață. Înseamnă că această ciupercă palidă a mai pus ceva la cale.“

– Aici, spuse vocea autoritară.

Deschise o ușiță joasă și Rumata, aplecându-se, intră într-o încăpere mare, luminată de o duzină de făclii. În mijlocul camerei, pe un covor ros, stăteau pe jos sau erau întinși mulți oameni legați, însângerați. Unii dintre ei erau sau morți, sau leșinați. Aproape toți erau desculți și cu cămășile de noapte rupte. De-a lungul pereților, sprijinindu-se zeflemitori în topoare sau securi, stăteau agresori cu mutre congestionate, fioroase și plesnind de satisfacție – învingătorii. Înaintea lor umbla cu mâinile la spate un ofițer cu spade, cu uniformă cenușie și cu gulerul pătat aproape în întregime de grăsime. Însoțitorul lui Rumata, un individ înalt, cu o manta neagră, se apropie de ofițer și îi șopti ceva la ureche. Ofițerul dădu din cap, îl privi cu interes pe Rumata și trecu dincolo de draperiile înflorate de la capătul opus al camerei.

Agresorii îl priveau la fel de interesați pe Rumata. Unul dintre ei, având un ochi umflat, spuse:

– Ce pietricică mișto are donul!

– Meseriașă piatră, îi ținu isonul un altul. Bună de rege. Și cercul e din aur curat.

– Azi noi înșine suntem regi.

– Păi, atunci cum, hai să-l dăm jos.

– În-ncetați, șopti apăsat omul în manta neagră.

Agresorii îl priviră nedumeriți.

– Cine-o mai fi și ăsta pe capu' nostru? se răsti agresorul cu ochiul umflat.

Omul cu manta îi întoarse spatele fără a-i răspunde, se apropie de Rumata și se instală alături. Agresorii îl măsurară din cap până-n picioare, înrăiți.

– N-o fi popă? spuse agresorul cu ochiul umflat. Băi, popo, vrei să-ți trag una la muie?

Agresorii izbucniră în hohote. Agresorul cu ochiul umflat își scuipă în palme și, aruncând toporul dintr-o mână în alta, se îndreptă spre Rumata. „Of, îi pocnesc una acum", gândi Rumata, trăgându-și ușor înapoi piciorul drept.

– Ia s-auzi pe cine am cotonogit io mereu, continuă agresorul, oprindu-se în fața lui și uitându-se la omul în negru. Ăștia-i popii, cărturarii de tot felu' și meșteșugarii. Era…

Omul în manta ridică mâna cu palma în sus. Ceva țăcăni răsunător de sub tavan. J-j-j! Agresorul cu ochiul umflat scăpă toporul și se prăbuși pe spate. Din mijlocul frunții îi ieșea o săgeată scurtă și groasă, cu aripioare dese. Se așternu liniștea. Agresorii se retraseră înfricoșați, cercetând din priviri arcadele de sub tavan. Omul în manta lăsă mâna în jos și porunci:

– Luați hoitul, repede!

Câțiva agresori fugiră, luară cadavrul de mâini și de picioare și îl scoaseră afară. Ofițerul cenușiu apăru de după draperii și schiță cu mâna un gest de invitație.

– Să mergem, don Rumata, spuse omul în manta.

Rumata porni spre draperii, ocolind grămada de prizonieri. „Nu mai înțeleg nimic", își spuse. Dincolo de draperii, într-un întuneric

deplin, îl înșfăcară, îl pipăiră, îi rupseră teaca goală de la centură și îl împinseră la lumină.

Rumata pricepu de îndată unde nimerise. Era binecunoscutul cabinet al lui don Reba, în apartamentul liliachiu. Don Reba stătea în același loc și exact în aceeași poziție, încordat, drept, cu coatele pe masă și cu degetele împletite. „Iar boșorogul ăsta are hemoroizi", gândi nitam-nisam Rumata, compătimitor. În dreapta lui don Reba stătea părintele Tsupik, îngâmfat, concentrat, cu buzele strânse, iar în stânga, cu un zâmbet blând, se găsea un grăsan cu galoane de căpitan la uniforma lui cenușie. Nu mai era nimeni altcineva în cabinet. Când Rumata intră, don Reba șopti înduioșat:

– Iată-l, prieteni, și pe nobilul don Rumata.

Părintele Tsupik se strâmbă disprețuitor, iar grăsanul dădu binevoitor din cap.

– Dușmanul nostru vechi și extrem de statornic, continuă don Reba.

– Dacă-i dușman, atunci la spânzurătoare cu el, hârâi părintele Tsupik.

– Dar care este părerea dumneavoastră, frate Aba? întrebă don Reba, înclinându-se curtenitor spre grăsan.

– Știți… Eu chiar că nu știu cum… Fratele Aba zâmbi copilărește, pierdut, agitându-și în toate părțile mâinile scurte. Mie, să știți, cumva mi-e totuna. Poate totuși să nu-l spânzurăm?… Poate mai bine îl ardem, ce credeți, don Reba?

– Da, se prea poate, spuse don Reba, căzând pe gânduri.

– Știți și dumneavoastră, continuă fermecătorul frate Aba, zâmbind mieros către Rumata, noi spânzurăm doar drojdia, mărunțișurile… Trebuie să păstrăm în popor respectul pentru ierarhiile sociale. Totuși sunteți un lăstar de neam vechi, marele spion irukanian… Irukanian, se pare, nu greșesc? Luă de pe masă o foaie și o privi miop. Ah, și încă soanian… Cu atât mai mult!

– Dacă e să-l ardem, să-l ardem, acceptă părintele Tsupik.

– Bine, spuse don Reba. Atunci ne-am înțeles. Să-l ardem.

– Mă gândesc că totuși don Rumata își poate ușura soarta, spuse fratele Aba. Mă înțelegeți, don Reba?

– Recunosc, nu prea!…

– Averea! Nobilul meu don, averea lui don Rumata – un neam bogat ca-n povești…

– Dumneavoastră, ca întotdeauna, aveți dreptate, spuse don Reba.

Părintele Tsupik căscă, acoperindu-și gura cu mâna și uitându-se cu coada ochiului la draperiile liliachii din dreapta mesei.

– Deci, atunci să începem formele, suspină don Reba.

Părintele Tsupik continua să se uite pieziș la draperii. Era cât se poate de clar că aștepta ceva și nu îl interesa deloc interogatoriul. „Ce-i comedia asta? gândi Rumata. Ce înseamnă toate astea?“

– Deci, nobilul meu don, începu don Reba, adresându-se lui Rumata, ar fi extrem de plăcut să auzim răspunsurile dumneavoastră la unele întrebări pe care vi le vom pune, răspunsuri ce ne interesează în mod deosebit.

– Dezlegați-mi mâinile, spuse Rumata.

Părintele Tsupik tresări și își mișcă buzele nemulțumit. Fratele Aba își scutură disperat capul.

– Ei? făcu don Reba, uitându-se mai întâi la fratele Aba, apoi la părintele Tsupik. Vă înțeleg, prieteni. Având însă în vedere împrejurările despre care don Rumata, probabil, își dă seama… Privi semnificativ rândurile de arcade de sub tavan. Dezlegați-i mâinile, spuse fără a ridica vocea.

Cineva se apropie cu pași ușori în spatele lui. Rumata simți cum niște degete ciudat de moi și de dibace îi atinseră mâinile și îndată se auzi pârâitul sforilor tăiate. Fratele Aba scoase cu o repeziciune neașteptată pentru constituția lui o arbaletă mare de sub masă și o puse în fața lui, direct pe hârtii. Mâinile lui Rumata căzură pe lângă

corp ca niște cravașe. Aproape că nu și le mai simțea deloc.

– Deci, să începem, se învioră don Reba. Numele dumneavoastră, neamul, rangul?

– Rumata din neamul Rumaților Estorskieni. Nobili până la a douăzeci și doua generație.

Rumata se uită în jur, se așeză pe o canapea și prinse a-și masa mâinile. Fratele Aba, icnind de emoție, îl luă în cătare.

– Tatăl dumneavoastră?

– Nobilul meu tată era consilier imperial, servitorul devotat și prietenul intim al imperatorului.

– Trăiește?

– A murit.

– De mult?

– Acum unsprezece ani.

– Câți ani aveți?

Runiata nu apucă să mai răspundă. Se auzi un zgomot dincolo de draperiile liliachii. Fratele Aba se uită într-acolo nemulțumit. Părintele Tsupik se ridică alene, zâmbind ciudat.

– Asta-i tot, donii mei!… Începu vesel și cu răutate în glas.

De după draperii săriră trei oameni pe care Rumata s-ar fi așteptat mai puțin decât orice pe lume să-i vadă aici. Părintele Tsupik, probabil la fel. Erau niște zdrahoni de călugări, purtând sutane negre și cagule trase peste ochi. Săriră fulgerător și fără zgomot spre părintele Tsupik și-l înșfăcară de coate.

– A… n-nia… bâigui părintele Tsupik. Pe fața lui se așternu o paloare cadaverică. Fără îndoială, se aștepta la cu totul altceva.

– Ce părere ai, frate Aba? întrebă liniștit don Reba, aplecându-se

spre grăsan.

– Bineînțeles! se auzi un răspuns hotărât din partea acestuia. Negreșit!

Don Reba descrise o mișcare infimă din mână. Călugării îl ridicară pe părintele Tsupik și, pășind la fel de ușor, îl purtară dincolo de draperii. Rumata se strâmbă cu dezgust. Fratele Aba își freca lăbuțele moi și se înviora:

– Totul a ieșit minunat, ce ziceți, don Reba?

– Mda, nu-i rău, se învoi don Reba. Dar să continuăm. Deci, câți ani aveți, don Rumata?

– Treizeci și cinci.

– Când ați venit în Arkanar?

– Acum cinci ani.

– De unde?

– Până atunci am locuit în Estor, în castelul părinților mei.

– În ce scop ați făcut această mutare?

– Împrejurările m-au forțat să părăsesc Estorul. Am căutat să vin în capitală, care putea fi comparată din punct de vedere al fastului cu metropola.

În sfârșit, mâinile începură să-l furnice și să ardă ca focul. Rumata continuă cu răbdare și insistență să-și maseze mâinile umflate.

– Și totuși, ce fel de împrejurări au fost? întrebă don Reba.

– Am ucis într-un duel un membru al familiei regale.

– Chiar așa? Pe cine anume?

– Pe tânărul duce Ekina.

– Și care a fost motivul duelului?

– O femeie, răspunse laconic Rumata.

Se făcea tot mai simțit sentimentul că toate aceste întrebări nu aveau niciun scop. Că aici era același joc ca și discuția despre modul de execuție. „Toți trei așteptăm ceva. Eu aștept să mi se dezmorțească mâinile. Fratele Aba, prostul, așteaptă să-i curgă pe genunchi aurul din tezaurul personal al lui don Rumata. Don Reba așteaptă și el ceva… Dar călugării, călugării? De unde au apărut în palat călugării? Ba încă niște băieți atât de îndemânatici și vioi?…“

– Numele femeii?

„Ce de mai întrebări, gândi Rumata. Nu poți născoci altele mai prostești. Ia să încerc să-l zgândăresc.“

– Dona Rita, răspunse.

– Nu m-am așteptat să-mi răspundeți. Vă mulțumesc.

– Sunt gata să vă servesc mereu.

Don Reba se înclină.

– Ați avut prilejul să fiți în Irukan?

– Nu.

– Sunteți sigur?

– Și dumneavoastră la fel.

– Noi vrem adevărul, îl povățui don Reba. Fratele Aba dădu aprobator din cap. Numai și numai adevărul!

– Aha, făcu Rumata. Și mie mi s-a părut… Tăcu.

– Ce vi s-a părut?

– Mi s-a părut că vreți de fapt să puneți mâna pe averea mea. Nu-mi imaginez deloc, don Reba, cum sperați să o primiți?

– Dar cu titlul de donație? Ca donație? izbucni fratele Aba.

Rumata râse cât putu de impertinent.

– Ești un prost, frate Aba, sau cum te-o fi chemând… Se vede imediat că nu ești decât un negustoraș. Nu-ți este cunoscut că majoratul nu este supus transferului în mâini străine?

Fratele Aba se înfurie vizibil, dar totuși se stăpâni.

– Dumneavoastră nu trebuie să vorbiți pe un asemenea ton, spuse cu delicatețe don Reba.

– Vreți adevărul? se împotrivi Rumata. Uite adevărul, adevărul adevărat și doar adevărul: fratele Aba este un tâmpit și un bișnițar.

Fratele Aba se domolise însă.

– Am impresia că ne-am abătut de la subiect, zâmbi acesta. Ce părere aveți, don Reba?

– Dumneavoastră, ca întotdeauna, aveți dreptate, spuse don Reba. Nobile don, n-ați avut prilejul să fiți vreodată în Soan?

– Am fost în Soan.

– În ce scop?

– Să vizitez Academia de Științe.

– Ce scop ciudat pentru un tânăr cu situația dumneavoastră.

– Un capriciu de-al meu.

– Îl cunoașteți pe judecătorul suprem din Soan, pe don Kondor?

Rumata ciuli urechile.

– Este un vechi prieten de familie.

– Un om extrem de mărinimos, nu-i așa?

– Este o persoană foarte respectată.

– Dar dumneavoastră știți că don Kondor a participat la complotul

împotriva Înălțimii Sale?

Rumata ridică bărbia.

– Să-ți intre bine în cap, don Reba, spuse arogant. Pentru noi, nobilimea indigenă din metropolă și toate aceste Soanuri, Irukanuri, ba chiar și Arkanarul au fost dintotdeauna și vor rămâne în continuare vasali ai Coroanei imperiale. Așeză picior peste picior și întoarse capul.

Don Reba îl privea gânditor.

– Sunteți bogat?

– Aș fi putut să cumpăr tot Arkanarul, dar nu mă interesează gropile cu lături.

Don Reba suspină.

– Îmi sângerează inima, spuse. Să tai un asemenea vlăstar faimos al unui neam tot atât de faimos… Ar fi chiar o crimă dacă nu ar fi totuși un interes de stat.

– Gândiți-vă mai puțin la interesele statului și mai mult la propria piele, spuse Rumata.

– Aveți dreptate, spuse don Reba și pocni din degete.

Rumata se încordă fulgerător și își destinse tot atât de repede mușchii. Se părea că trupul lui reacționa bine. De după draperii săriră iarăși cei trei călugări. Cu aceeași repeziciune imperceptibilă și precizie, ce demonstrau o vastă experiență, ei îl înconjurară pe fratele Aba, rămas la fel de zâmbitor, îl prinseră și îi răsuciră mâinile la spate.

– Of-of-of-of!… suspină fratele Aba. Fața lui butucănoasă se schimonosi de durere.

– Mai repede, mai repede, nu vă mai opriți, spuse îngrețoșat don Reba.

Grăsanul se împotrivea nebunește în timp ce era târât afară din

cameră. Se auzea cum țipă și cum schelălăie dincolo de draperii, apoi urlă neașteptat cu o voce sinistră, de nerecunoscut, și imediat amuți. Don Reba se ridică și descărcă grijuliu arbaleta de pe masă. Rumata îl urmărea buimăcit.

Don Reba se plimba prin cameră, scărpinându-și îngândurat spatele cu săgeata arbaletei. „Bine, bine, mormăia aproape melancolic. Minunat!…“ Parcă uitase de Rumata. Pașii lui prinseră din ce în ce mai multă viteză, în timp ce flutura din mers cu săgeata, precum cu bagheta unui dirijor. Apoi se opri brusc lângă masă, aruncă săgeata, se așeză cu grijă și spuse cu un zâmbet larg:

– Ce le-am făcut, nu?… Nimeni nu a suflat o vorbuliță!… La voi, așa cred, nici nu se putea așa…

Rumata tăcea.

– Mda-a… făcu don Reba visător. Bine! Ce mai încolo și-ncoace, acum să discutăm, don Rumata… Sau poate nu ești Rumata?… Sau poate nici măcar nu sunteți un don? Ei?

Rumata continuă să tacă, privindu-l cu interes. Palid, cu vinișoare roșii pe nas, don Reba tremura tot, agitat, de parcă ar fi vrut să strige și să bată din palme: „Iar eu știu! Iar eu știu! Dar tu nu știi nimic, pui de cățea. Iar dacă o să afli, n-o să crezi. Hai, spune, te ascult.“

– Vă ascult, spuse Rumata.

– Dumneavoastră nu sunteți don Rumata, spuse don Reba. Dumneavoastră sunteți un impostor. Se uita cu severitate la Rumata. Rumata Estorski a murit în urmă cu cinci ani și zace în cavoul de familie al neamului său. Demult sfinții i-au liniștit sufletul zbuciumat și, ca s-o spunem pe-a dreaptă, nu prea curat. Dumneavoastră, cum? Recunoașteți și singur… sau să vă ajut?

– Recunosc și singur, spuse Rumata. Mă cheamă Rumata Estorski și nu sunt deloc obișnuit ca vorbele mele să fie puse la îndoială.

„Ia să încerc să te supăr puțin, gândi el. Mă cam doare într-o parte, altfel de mult te trimiteam la plimbare.“

– Observ că va trebui să continuăm discuția în alt loc, amenință don

Reba.

Fața lui suferi o transformare uimitoare. Zâmbetul plăcut dispăru, buzele se strânseră într-o linie dreaptă. Pielea de pe frunte se mișcă într-un mod ciudat și sinistru. Da, gândi Rumata, te poți speria de el.“

– Este adevărat că aveți hemoroizi? întrebă compătimitor.

În ochii lui don Reba sclipi ceva, dar expresia feței nu se schimbă câtuși de puțin. Se prefăcuse că nu auzise nimic.

– L-ați folosit prost pe Budah, continuă Rumata. Un specialist grozav. Adică a fost… adăugă semnificativ.

În ochii decolorați licări din nou ceva. „Aha, gândi Rumata, deci Budah încă mai trăiește…“ Se făcu mai comod și își prinse în mâini genunchiul.

– Deci refuzați să recunoașteți, rosti don Reba.

– Ce?

– Faptul că sunteți un impostor.

– Stimate Reba, îl povățui Rumata, asemenea lucruri trebuie dovedite. Dumneavoastră mă jigniți!

Pe fața lui don Reba apăru o expresie mieroasă.

– Dragul meu don Rumata. Iertați-mă, deocamdată vă spun pe acest nume. Deci așa, eu de obicei nu dovedesc niciodată nimic. Dovedesc totul acolo, în Turnul Vesel. Pentru asta am specialiști cu experiență, sunt bine plătiți și cu ajutorul mașinii de tocat a sfântului Miki, cu ajutorul jambierelor lui Doamne-Doamne, al mănușilor Marei-Mucenițe Pati sau, să zicem, al scaunului… ă-ă-ă… de vinovăție și al fotoliului războinicului Tots, acești specialiști pot dovedi tot ce-ți poftește inima. Ei pot dovedi că Dumnezeu există sau că nu există. Că oamenii merg în mâini sau într-o parte. Mă înțelegeți? Dumneavoastră poate nu știți, dar există o întreagă știință pentru obținerea dovezilor. Judecați și singur: de ce să mai dovedesc ceea ce știu și singur? Și apoi, dacă recunoașteți nu vă amenință nimic…

– Nu pe mine mă amenință. Pe dumneavoastră vă amenință.

Don Reba reflectă un timp.

– Bine, spuse acesta. Probabil că trebuie totuși să încep eu. Haideți să vedem prin ce s-a remarcat don Rumata Estorski în toți acești cinci ani de la moartea sa în regatul Arkanarului. Și pe urmă dumneavoastră îmi explicați sensul tuturor acestor fapte. Sunteți de acord?

– N-aș vrea să fac promisiuni nesăbuite, spuse Rumata, dar vă ascult cu cel mai mare interes.

Don Reba cotrobăi în birou, scoase un pătrățel din hârtie tare și, ridicându-și sprâncenele, îl privi.

– Să vă fie clar, începu, zâmbind prietenește, să vă fie cunoscut că eu, ministrul Securității Coroanei arkanariene, am întreprins unele acțiuni împotriva unor așa-ziși cărturari, savanți și alți oameni inutili și dăunători pentru stat. Aceste acțiuni au întâmpinat o oarecare contraacțiune ciudată. În timp ce toți păstrau credința regelui, precum și tradițiile arkanariene și îmi acordau tot ajutorul, predându-i pe cei ascunși, linșându-i sau arătându-mi suspecții pe care îi scăpasem din vedere, în același timp cineva necunoscut, dar foarte energic, îi smulgea de sub nasul nostru și îi trimitea dincolo de granițele regatului pe cei mai importanți, pe cei mai înrăiți și depravați criminali. Așa au scăpat de noi: astrologul necredincios Baghir Kissenski; alchimistul criminal Sinda, legat, după cum s-a dovedit, de forțele necuratului și de puterea irukaniană; pamfletarul netrebnic și tulburătorul liniștii Tsuren, precum și alții de rang mai mic. Pe undeva s-a ascuns și vrăjitorul nebun și mecanic Cabani. Cineva a cheltuit o cantitate enormă de aur pentru a împiedica judecata dreaptă a spionilor blasfemiatori și otrăvitori, adică a foștilor vraci ai Înălțimii Sale. În împrejurări cu adevărat fantastice, ceea ce iarăși mi-a adus aminte de dușmanul neamului omenesc, deci cineva l-a eliberat neomenește de sub pază pe monstrul desfrânării și depravării sufletelor poporului, pe atamanul răscoalei țărănești, Arata Cocoșatul… Don Reba se opri și, încrețindu-și fruntea, îl privi iscoditor pe Rumata. Rumata își ridică privirile spre tavan, zâmbind visător. Îl răpise pe Arata Cocoșatul, venind după el cu elicopterul. Straja rămăsese foarte impresionată, ca de altfel și

Arata. „Și totuși, bravo mie, își spuse. Am făcut o treabă pe cinste.“

– Să vă fie cunoscut, continuă don Reba, că sus-numitul ataman Arata se distrează acum în fruntea șerbilor răsculați, în regiunile estice ale metropolei, vărsând din belșug sângele nobililor, fără a simți lipsa banilor și a armelor.

– Vă cred, spuse Rumata. Mi s-a părut de prima dată un om extrem de hotărât.

– Deci, recunoașteți? interveni prompt don Reba.

– Ce? se minună Rumata.

S-au privit un timp în ochi.

– Continui, se hotărî don Reba. Pentru salvarea acestor depravatori ai sufletelor, dumneavoastră, don Rumata, ați cheltuit, după modestele mele socoteli, și nu sunt toate, ați cheltuit nu mai puțin de trei puzi de aur. Fără să mai spun că odată cu aceasta v-ați blestemat pentru vecie, luând legătura cu forțele necuratului. Ce să mai spun că, deocamdată, în tot timpul ședерii dumneavoastră între granițele regatului Arkanarului nu ați primit de la moșiile dumneavoastră estoriene nici măcar un groș de cupru, și apoi ca ce chestie? De ce să trimiți mereu bani unui mort, chiar dacă îți este rudă? Dar aurul dumneavoastră!

Deschise o casetă îngropată sub maldărul de hârtii de pe masă și scoase din ea un pumn de monede din aur, cu efigia lui Pits al Șaselea.

– Numai cu acest aur, și ar fi suficient să vă ardem pe rug! urlă el. Acest aur este diavolesc! Mâinile unui om nu sunt în stare să facă un metal de o asemenea finețe!

Îl sfredeli cu privirea pe Rumata.

„Mda, recunoscu în sinea lui Rumata, aici bravo lui. Cred că noi am scăpat asta din vedere. Și cred că a fost primul care a observat. Trebuie să ținem seama de asta…“

Deodată Reba se pleoști iarăși. În vocea lui se făcu simțită o nuanță

de simpatie, aproape părintească.

– Și, în general, vă purtați foarte imprudent, don Rumata. Tot timpul am avut emoții pentru dumneavoastră… Sunteți așa un duelist, sunteți atât de buclucaș! O sută douăzeci și șase de dueluri în cinci ani! Și niciun mort… La urma-urmei, și de aici se pot trage unele concluzii. Eu, de exemplu, am tras unele concluzii. Și nu numai eu. În această noapte, de exemplu, fratele Aba, nu-i frumos să-i vorbești de rău pe morți, dar el era un om foarte crud, îl suportam cu greu, recunosc… Deci așa, fratele Aba i-a ales pentru arestarea dumneavoastră nu doar pe cei mai iscusiți luptători, dar și pe cei mai grași și mai puternici. Și a avut dreptate. Mâini rupte, gâturi strivite, dinții scoși nu-i mai punem la socoteală… Și totuși iată-vă aici! Că doar nu puteați să nu știți că ați luptat pentru viața dumneavoastră. Sunteți un maestru. Sunteți, fără doar și poate, cea mai bună sanie a Imperiului. Fără îndoială, v-ați vândut sufletul diavolului, pentru că doar în iad se pot învăța aceste incredibile, fantastice metode de luptă. Sunt gata chiar să admit că această îndemânare v-a fost dată cu condiția să nu ucideți. Mă rog, deși e greu de imaginat pentru ce are nevoie diavolul de această condiție. Dar lasă asta s-o descurce scolasticii noștri…

Îi întrerupse un țipăt subțire, ca de purcel înjunghiat. El se uită nemulțumit spre draperii. Dincolo de acestea avea loc o încăierare. Se auzeau lovituri surde, apoi un țipăt: „Lăsați-mă! Lăsați-mă!“, urmat de niște voci răgușite, o ceartă și strigăte într-un dialect necunoscut. Apoi draperia se rupse cu un trosnet și căzu într-o parte. În cabinet năvăli și se prăbuși în patru labe un om chelbos, cu bărbia însângerată, cu ochii bulbucați sălbatic. De după draperie ieșiră niște labe imense care-l prinseră pe om de picioare și-l traseră înapoi. Rumata îl recunoscu imediat: era Budah. Acesta țipa nebunește:

– M-au păcălit!… M-au păcălit!… A fost otravă! De ce?

Îl traseră în întuneric. Cineva în negru prinse repede și atârnă draperia la locul ei. În liniștea așternută se auzeau dincolo de draperie niște sunete oribile: cineva vomita. Rumata înțelese tot.

– Unde este Budah? întrebă pe un ton tăios.

– După cum vedeți, cu el s-a întâmplat o mare nenorocire, răspunse don Reba, dar își pierduse calmul în mod vizibil.

– Ia nu-mi împuia capul. Unde-i Budah?

– Of, don Rumata, clătină din cap don Reba. Își revenise imediat. Ce tot aveți cu Budah? Ce, vă e rudă ? Doar nu l-ati văzut niciodată.

– Ascultă, Reba! turbă Rumata. N-am chef de glume. Dacă se întâmplă ceva cu Budah, vă spintec ca pe un câine. Vă strivesc cu mâinile mele.

– N-o să aveți timp, spuse repede don Reba.

Era deja foarte palid…

– Ești un prost, Reba. Un intrigant foarte experimentat, dar care nu înțelege nimic din ce se întâmplă. Niciodată nu te-ai băgat într-un joc mai periculos ca ăsta. Nici măcar nu bănuiești.

Don Reba se ghemui în spatele mesei, iar ochii mici îi ardeau precum focul. Rumata simțea și el că, tot așa, niciodată nu fusese mai aproape de moarte ca acum. Se dădeau cărțile pe față. Acum se hotăra cine va fi stăpânul în acest joc. Rumata se încordă, gata să sară. Nicio armă – fie ea suliță sau săgeată – nu ucide instantaneu. Același gând apăru cu claritate și pe fizionomia lui don Reba. Bătrânul cu hemoroizi voia să trăiască.

– Mă rog, în fine, și ce-i cu dumneavoastră, de fapt… se plânse el. Am stat, am discutat… Budah al dumneavoastră trăiește, stați liniștit, este viu și sănătos. O să mă și vindece. Nu trebuie să vă înfierbântați.

– Unde-i Budah?

– În Turnul Vesel.

– Am nevoie de el.

– Și eu am nevoie de el, don Rumata.

– Ascultă, Reba, nu mă înfuria. Încetează să te mai prefaci. Că doar

ți-e frică de mine. Și bine faci. Budah îmi aparține, e clar? Mie!

Acum se ridicaseră amândoi în picioare. Reba arăta îngrozitor. Se învinețise la față, buzele îi tremurau spasmodic și mormăia ceva, stropind în jur cu salivă.

– Mucosule! șuieră el. Nu mi-e frică de nimeni! Te pot strivi ca pe o lipitoare! Se întoarse brusc și rupse goblenul aflat în spatele lui, scoțând la iveală o fereastră largă. Privește!

Rumata se apropie de geam. Fereastra dădea în piața din fața palatului. Soarele stătea să răsară. Pe cerul cenușiu se ridica fumul incendiilor. Piața era plină de cadavre, iar în centrul ei staționa un pătrat negru, perfect aliniat. Rumata privi mai atent. Erau călăreți, aliniați cu o precizie incredibilă, purtând mantale lungi și negre, cu potcapuri de asemenea negre, trase peste ochi, cu scuturi triunghiulare, la fel de negre, purtate pe mâna stângă și cu sulițe lungi în mâna dreaptă.

– Vă r-rog! clănțăni don Reba. Tremura tot. Copiii smeriți ai Dumnezeului nostru, cavaleria Sfântului Ordin. Azi-noapte au sosit în portul Arkanarului pentru a înăbuși răscoala barbară a zdrențăroșilor nocturni ai lui Vaga Roată, care s-au aliat cu negustorii înfumurați! Răscoala este înăbușită. Sfântul Ordin stăpânește orașul și țara, iar de astăzi ea se numește Regiunea Ordinului Arkanarian…

Rumata se scărpină involuntar la ceafă. Asta, da, gândi el. Iată pentru cine faceau drum nefericiții de negustorași. „Asta da provocare!“ Don Reba rânjea triumfător.

– Noi încă n-am făcut cunoștință, continuă el cu aceeași voce clănțănitoare. Permiteți-mi să mă prezint: viceregele Sfântului Ordin din Regiunea Arkanarului, episcop și magistru al luptelor, robul lui Dumnezeu, Reba!

„Că doar puteam să-mi închipui, gândi Rumata. Acolo unde triumfă cei în cenușiu, la putere întotdeauna vin cei în negru. Of, istoricilor, lovi-v-ar coada peste cap…“ Dar el, punându-și mâinile la spate, se balansă în vârful picioarelor.

– Acum sunt obosit, spuse dezgustat. Vreau să dorm. Vreau să mă spăl cu apă fierbinte și să dau jos de pe mine sângele și balele bandiților voștri. Mâine… Mai exact, astăzi… să zicem, la o oră după răsărit, am să trec pe la cancelaria dumneavoastră. Ordinul de eliberare pentru Budah trebuie să fie gata în acest timp.

– Sunt douăzeci de mii! urlă don Reba, arătând cu mâna spre fereastră.

Rumata se strâmbă.

– Puțin mai încet, vă rog. Și bagă de seamă, Reba: știu foarte bine că nu sunteți în niciun fel episcop. Vă citesc gândurile. Dumneavoastră nu sunteți decât un trădător împuțit și un intrigant mărunt, nepriceput… Don Reba își umezi buzele cu limba, privirea îi deveni sticloasă… Rumata continuă. Sunt neîndurător. Pentru fiecare ticăloșie făcută mie sau prietenilor mei răspundeți cu capul. Vă urăsc, țineți minte asta. Sunt de acord să vă mai suport, dar va trebui să învățați să dispăreți la timp din drumul meu. M-ați înțeles?

Don Reba spuse grăbit, zâmbind slugarnic:

– Un singur lucru vreau. Vreau ca dumneavoastră să fiți lângă mine, don Rumata. Nu pot să vă ucid. Nu știu de ce, dar nu pot.

– Vă este frică.

– Să zicem că mi-e frică, acceptă don Reba. Poate sunteți un diavol. Poate sunteți fiul Domnului. Cine să vă știe? Sau poate sunteți un om din țările puternice, de dincolo de mări: se zice că ar exista asemenea… Nici nu încerc să mă uit în prăpastia care v-a erupt. Mi se învârte capul și cad în erezie. Dar și eu pot să ucid. În orice moment. Acum. Mâine. Ieri. Asta puteți să înțelegeți?

– Asta nu mă interesează, spuse Rumata.

– Dar ce? Ce vă interesează?

– Nu mă interesează nimic. Mă distrez. Nu sunt nici diavol, nici zeu, sunt cavalerul Rumata Estorski, un nobil vesel, împovărat de capricii și superstiții și obișnuit cu libertatea în toate privințele. Ați băgat la cap?

Don Reba își revenise deja. Se șterse cu o batistă și zâmbi plăcut.

– Admir tăria dumneavoastră, spuse el. În fond, și dumneavoastră tindeți spre niște idealuri. Și respect aceste idealuri, deși nu le înțeleg. Sunt foarte bucuros că ne-am explicat. Poate cândva îmi veți spune părerile dumneavoastră și nu este total exclus să mă faceți să mi le revizuiesc pe ale mele. Oamenii tind să facă greșeli. Poate greșesc și tind spre un țel greșit, poate am nevoie de un alt țel pentru care ar merita să muncesc tot atât de stăruitor și dezinteresat așa cum o fac acum. Sunt omul părerilor largi și-mi pot imagina foarte bine că poate într-o bună zi voi munci cu dumneavoastră umăr la umăr…

– Vom vedea atunci, spuse Rumata și se îndreptă spre ușă. „Ce scârbă! gândi el. N-am ce spune, colaborator. Auzi, umăr la umăr…"

Orașul era cuprins de o teroare insuportabilă. Soarele roșcat al dimineții lumina străzile pustii, ruinele fumegânde, obloanele rupte, ușile sparte. Cioburi de sticlă sclipeau sângerii în praf. Stoluri nesfârșite de ciori coborâseră peste oraș, ca deasupra unui câmp viran. În piețe și la răspântii stăteau câte doi sau trei călăreți în negru – se întorceau încet, cu tot corpul, stând în șei, privind prin fantele cagulelor. Pe stâlpii băgați la repezeală în pământ atârnau în lanțuri trupuri carbonizate, suspendate deasupra cărbunilor deja stinși. Părea că în oraș nu mai rămăsese nimic viu – doar ciorile zgomotoase și criminalii versați, îmbrăcați tot în negru.

Rumata străbătu jumătate din drum cu ochii închiși. Se sufoca, corpul lovit îl durea chinuitor. „Oameni sunt ăștia sau nu? Ce au ei omenesc? Unii au fost spintecați direct în stradă, alții zac în case, așteptând resemnați să le vină rândul. Și fiecare dintre ei se gândește: pe oricine, numai pe mine nu. Cruzimea imperturbabilă a celor ce spintecă și resemnarea imperturbabilă a celor ce sunt spintecați. Imperturbabilitatea – iată ce este mai groaznic. Zece oameni stau încremeniți de spaimă și așteaptă resemnați, iar unul se apropie, își alege victima și o despică netulburat. Sufletele încărcate de mizerii ale acestor oameni se murdăresc tot mai mult cu fiecare oră de așteptare resemnată. Iată cum acum se nasc în aceste case, pe nevăzute, cuibăriți, ticăloșii, informatorii, criminalii, iar mii de

oameni striviți pentru toată viața lor de înfricoșare îi vor învăța cu asprime pe copiii lor, pe copiii copiilor lor ce este frica. Nu mai suport: repeta în gând Rumata. Încă puțin și voi înnebuni, ajungând la fel ca ei; încă puțin și voi înceta definitiv să mai înțeleg pentru ce mă aflu aici… Trebuie să stau lungit în pat, să nu mă mai uit la toate astea, să mă liniștesc…“

„…La sfârșitul anului Apei – anul cutare, după noul sistem cronologic – procesele centrifuge din vechiul Imperiu au devenit semnificative. Profitând de acest lucru, Sfântul Ordin, ce reprezenta, în fond, interesele celor mai reacționare grupuri din societatea medievală și care dorea prin orice mijloace să oprească disiparea…“ Dar voi știți cum miroseau trupurile arzânde de pe stâlpi? Ați văzut vreodată o femeie despuiată, cu burta tăiată, cum zace aruncată în colbul străzii? Ați văzut voi oare orașe în care oamenii tac și doar ciorile croncănesc? Voi, băieți și fete, încă nenăscuți și care vă veți afla în fața câte unui televizor în școlile viitoarei Republici Comuniste Arkanar?

Se izbi cu pieptul de ceva tare și ascuțit. În fața lui se găsea un călăreț în negru. Sulița lui lungă, cu lama lată și știrbită cu multă grijă se proptea în pieptul lui Rumata. Călărețul îl privea tăcut prin fantele întunecate ale cagulei. În spatele cagulei nu se vedeau decât gura cu buze subțiri și bărbia îngustă. „Trebuie să fac ceva, gândi Rumata. Dar ce? Să-l dau jos de pe cal? Nu.“ Călărețul prinse încet a-și lua avânt pentru a lovi cu sulița. Ah, da… Rumata ridică fără vlagă mâna stângă și își suflecă mâneca, descoperind brățara de fier pe care i-o dăduseră la plecarea din palat. Călărețul se uită cu atenție, ridică sulița și își văzu de drum. „În numele Domnului“ spuse înfundat călărețul, cu un accent ciudat. „În numele lui“, mormăi Rumata și își continuă drumul, trecând pe lângă un alt călăreț, ce se străduia să ajungă cu sulița la figura unui drăcușor vesel, cioplit în lemn, atârnat sub streașina acoperișului. În spatele oblonului pe jumătate rupt, zări la etajul doi o față buhăită, înghețată de spaimă – probabil unul dintre acei negustorași care încă de acum trei zile, urlaseră entuziasmați la o halbă de bere: „Ura! Trăiască don Reba!“ și care ascultaseră extaziați cum se auzea din stradă – „grrrm“, „grrrm“, „grrrm“ – tropăitul cizmelor potcovite pe drumul pietruit. Of, cenușime, cenușime. Rumata întoarse capul.

„Dar cum o fi pe la mine acasă?“ își aminti brusc și mări pasul. Ultimul cartier îl străbătu mai mult în fugă. Casa era întreagă. Pe trepte stăteau așezați doi călugări cu cagulele date pe spate, expunându-și la soare capetele prost bărbierite. La vederea lui Rumata se ridicară. „În numele Domnului“ spuseră în cor. „În numele lui“ răspunse Rumata. „Ce faceți aici?“ Călugării făcură o plecăciune adâncă, punându-și mâinile la burtă. „Dumneavoastră ați venit, noi plecăm“ spuse unul dintre ei. Coborâră treptele și plecară alene, gârboviți, cu mâinile încrucișate, băgate în mânecile largi. Rumata privi în urma lor și își aminti că îi mai văzuse de mii de ori pe străzi pe acești indivizi smeriți, cu rasele lor lungi și negre. Atâta doar că atunci nu se târau în urma lor, prin praf, tecile spadelor greoaie. „Am scăpat, of, cum am scăpat! își spuse. Ce distracție mai era în trecut pentru nobilii doni să se alăture vreunui călugăr singuratic și să-și povestească unii altora istorii picante, peste capul călugărului. Iar eu, prostul de mine, mă prefăceam că sunt beat, mă țineam umbră în spatele călugărului, râdeam pe înfundate și așa mă bucuram că măcar Imperiul nu fusese cuprins de fanatismul religios… Dar ce puteam face?“ Într-adevăr, se putea face ceva?

– Cine e acolo? întrebă o voce tremurătoare.

– Deschide, Muga, eu sunt, șopti Rumata.

Zăvoarele zăngăniră, ușa se întredeschise și Rumata se furișă în hol. Aici totul era ca mai înainte și Rumata respiră ușurat. Bătrânul, încărunțitul Muga, tremurând tot, întinse mâna după cască și spade, cu respectul obișnuit.

– Ce-i cu Kira? întrebă Rumata.

– Kira este sus, spuse Muga. E sănătoasă.

– Minunat, se bucură Rumata, reușind să se desprindă de curelele spadelor. Dar unde este Uno? El de ce nu mă întâmpină?

Muga luă spadele.

– Uno a fost ucis… răspunse liniștit. Acum este în camera servitorilor.

Rumata închise ochii.

– Uno a fost ucis… repetă el. Cine l-a ucis?

Fără a mai aștepta răspunsul, se îndreptă spre camera servitorilor. Uno era întins pe masă, acoperit până la brâu cu un cearșaf, mâinile îi erau așezate pe piept, avea ochii larg deschiși, iar gura îi era deformată de o grimasă. Servitorii stăteau abătuți în jurul mesei și ascultau mormăielile unui călugăr, așezat într-un colț al camerei. Bucătăreasa plângea cu sughițuri. Fără a-și desprinde privirile de pe fața băiatului, Rumata începu să-și descheie gulerul vestei, deși cu greu își putea stăpâni degetele.

– Ticăloșii!… Ce ticăloși sunt cu toții!…

Se apropie de masă, clătinându-se, privi ochii stinși, ridică pânza și o lăsă imediat la loc.

– Da, e prea târziu. E târziu… Nicio speranță… Off, ticăloșii! Cine l-a omorât? Călugării? Se răsuci brusc spre călugăr, îl smulse de jos și se aplecă spre fața lui. Cine l-a omorât? Ai voștri? Spune!

– Nu călugării, răspunse în șoaptă Muga de undeva din spate. Soldații cenușii…

Rumata privi un timp fața slabă a călugărului, direct în pupilele lui ce se măreau încet. „În numele Domnului…“ bolborosi călugărul. Rumata îl lăsă, se așeză pe bancă la picioarele lui Uno și începu să plângă. Plângea, acoperindu-și fața cu palmele, și asculta vocea tremurătoare, aproape indiferentă, a lui Muga. Acesta povestea cum, după cea de-a doua strajă, s-au auzit bătăi în ușă, în numele regelui. Uno a țipat să nu fie deschisă ușa, dar au fost totuși nevoiți s-o facă pentru că soldații cenușii au amenințat că vor da foc la casă. Au dat năvală în hol, i-au bătut și i-au legat pe servitori, apoi au pornit să urce scara. Stând la intrarea în apartament, Uno a început să tragă cu arbaleta. Avea la el două arbalete, a reușit să tragă de două ori, dar o dată nu a nimerit. Cenușiii au aruncat cuțitele spre el, iar Uno s-a prăbușit. L-au tras în jos pe scară și au început să-l calce în picioare, să-l izbească furioși cu topoarele. Între timp însă au intrat în casă călugării în negru. Au sfârtecat doi cenușii, pe ceilalți i-au dezarmat, le-au pus lațul de gât și i-au scos în stradă.

Vocea lui Muga deja nu se mai auzea de mult, dar Rumata continua să mai stea la picioarele lui Uno, sprijinindu-se cu coatele pe masă. Apoi se ridică greoi, își șterse cu mâneca lacrimile rămase în barba nerasă de două zile, sărută fruntea rece ca gheața a băiatului și, târându-și cu greu picioarele, urcă la etaj.

Era mai mult mort decât viu, de oboseală și emoții. Abia reuși să urce scara, trecu prin salon, ajunse până la pat și se prăbuși cu fața în perne, gemând. Kira sosi în fugă. Era atât de istovit, încât nici nu mai reuși s-o ajute la dezbrăcat… Ea îi trase botforii, apoi, plângând deasupra feței lui tumefiate, îi smulse uniforma deja ruptă și îi scoase cămașa metaloplastică, continuând să plângă la vederea corpului bătut. Abia acum simțea cum îl dor toate oasele, ca după un experiment cu supravoltaj. Kira îl ștergea cu buretele înmuiat în oțet, iar Rumata, cu ochii închiși, ofta și murmura printre buzele strânse: „Că doar puteam să-l lovesc… stătea alături… of… Puteam să-l strivesc cu două degete… Asta e viață, Kira?… Plecăm de aici… Uff… Ăsta e un Experiment asupra mea, nu asupra lor". Nici nu mai băgă de seamă că vorbește rusește. Kira îl privea speriată, cu ochii sticloși de atâta plâns, și îl săruta pe obraji fără să scoată un cuvânt. Apoi îl înveli cu cearșafurile tocite – Uno tot nu apucase să mai cumpere altele noi – și dădu fuga la parter pentru a pregăti vinul fiert. Rumata se târî din pat și, oftând din pricina durerilor ce-i sfâșiau trupul, plecă desculț spre cabinetul lui, deschise locașul secret din birou, cotrobăi printre medicamente și luă câteva pastile de sporamină. Când Kira se întoarse cu ceaunelul aburind pe o tavă grea din argint, stătea deja culcat pe spate și asculta cum se îndepărtează durerea, cum se domolește zgomotul surd din cap și cum corpul îi este inundat de o nouă putere și vigoare. Goli ceaunelul și începu chiar să se simtă excelent, îl chemă pe Muga și îi porunci să i se pregătească îmbrăcămintea.

– Nu te duce, Rumata, îl rugă Kira. Nu te duce. Mai bine rămâi acasă.

– Trebuie, micuțo.

– Mi-e frică, rămâi aici… Te vor omorî.

– Ce-i cu tine? La ce bun să mă ucidă? Tuturor le este frică de mine.

O podidi plânsul. Plângea încetișor, sfioasă, de parcă i-ar fi fost teamă ca el să nu se supere. Rumata o așeză pe genunchii lui și începu să-i mângâie părul.

– Ce-a fost mai greu a trecut, spuse el. Și apoi, noi chiar vrem să plecăm de aici…

Ea se mai liniști, lipindu-se de el. Cu capul tremurând, Muga stătea alături indiferent, ținând pregătiți pantalonii cu clopoței de aur ai stăpânului.

– Dar mai întâi trebuie să aranjez multe lucruri pe aici, continuă Rumata. Mulți au fost uciși azi-noapte. Trebuie să aflu cine a mai rămas în viață și cine a fost ucis. Trebuie să-i ajut, trebuie să îi salvez pe cei care urmează să fie omorâți.

– Dar pe tine cine o să te ajute?

– Fericit cel ce se gândește la alții… La urma urmei, noi suntem ajutați de oameni puternici.

– Nu mă pot gândi la alții, spuse ea. Te-ai întors mai mult mort decât viu. Și nu pot să nu văd: te-au snopit în bătaie. L-au bătut și pe Uno, până l-au omorât. Unde s-au uitat atunci oamenii tăi cei puternici? De ce n-au împiedicat crimele? Nu cred… Nu cred…

Încercă să scape din strânsoarea lui, dar el o ținu tare.

– Ce să-i faci, spuse el. De data asta au întârziat puțin. Acum însă ne urmăresc din nou și vor avea grijă de noi. De ce astăzi nu mă crezi? Doar m-ai crezut întotdeauna. Ai văzut și singură: m-am întors aproape mort, iar acum, uită-te la mine!…

– Nu vreau să mă uit, își ascunse ea fața. Nu mai vreau să plâng din nou.

– Ei, poftim! Câteva zgârieturi! Fleacuri… Ce-a fost mai greu a trecut. În orice caz, pentru noi. Dar mai sunt oameni foarte buni, minunați, pentru care această teroare încă nu s-a terminat. Iar eu trebuie să-i ajut.

Ea suspină adânc, îl sărută pe obraz și se eliberă ușor din brațele lui.

– Vino în seara asta, îl imploră ea. Vii?

– Negreșit! se înflăcără el. Voi veni mai devreme și, probabil, nu singur. Așteaptă-mă la masă.

Ea se îndepărtă și se așeză în fotoliu, punându-și mâinile pe genunchi și uitându-se la el cum se îmbracă. Mormăind cuvinte rusești, Rumata își puse pantalonii cu clopoței (Muga se lăsă de îndată pe vine în fața lui și începu să încheie o mulțime de catarame și năsturași), își puse din nou peste maieu binecuvântata cămașă din zale și într-un sfârșit spuse cu disperare:

– Micuța mea, înțelege-mă, trebuie să plec. Ce să fac? Nu pot să nu plec!

Ea spuse brusc gânditoare:

– Câteodată chiar nu reușesc să înțeleg de ce nu mă bați.

Încheindu-se la cămașa cu volane mari, Rumata încremeni:

– Cum vine asta: de ce nu te bat? întrebă dezorientat. Aș putea oare să te bat?

– Ești nu numai un om bun, continuă fără să-l asculte. Ești și foarte ciudat. Parcă ai fi un arhanghel… Când ești cu mine, devin curajoasă. Uite, acum sunt curajoasă… Cândva am să te întreb neapărat un lucru. Tu… nu acum, mai târziu, după ce totul va trece, îmi vei povesti despre tine?

Rumata tăcu vreme îndelungată. Muga îi dădu camizolul portocaliu, cu fundițe în dungi roșii. Rumata îl trase pe corp cu un dezgust vizibil și strânse tare cureaua.

– Da, spuse într-un târziu. Cândva am să-ți povestesc totul, micuțo.

– Voi aștepta, spuse serioasă. Acum du-te și nu mă mai băga în seamă.

Rumata se apropie de ea, îi sărută gura cu buzele lui sparte, apoi își scoase brățara de fier de la mână și i-o întinse.

– Pune asta pe mâna stângă. Astăzi n-ar trebui să mai vină cineva la noi în casă, dar dacă vor veni, le arăți asta.

Îl privi cum pleacă, iar el știa cu certitudine la ce anume se gândește ea. Ea se gândește: „Nu știu, poate ești un diavol, poate ești fiul lui Dumnezeu sau vreun om din țările de peste mări, ca în povești, dar dacă nu te întorci, am să mor". Și pentru că ea tăcea, îi mulțumi din toată inima, deoarece îi venea foarte greu să plece – de parcă s-ar fi aruncat cu capul înainte de pe un mal însorit, ca de smarald, drept într-o baltă puturoasă.

8

Rumata ajunse la cancelaria episcopului Arkanarului, luând-o pe drumuri lăturalnice. Se furișase prin curțile micuțe ale orășenilor, încurcându-se prin rufele puse la uscat, strecurându-se prin spărturile din garduri, lăsând în cuiele ruginite fundițe luxoase și bucăți din dantela scumpă de Soan, iar uneori chiar fugise în patru labe printre straturi de cartofi. Și totuși nu reuși să scape de privirile vigilente ale ostașilor în uniforme negre. Ieșind într-o străduță strâmbă, îngustă, ce ducea la groapa de gunoi, se ciocni de doi călugări posaci, băuți.

Rumata încercă să-i ocolească, dar călugării scoaseră spadele și îi barară drumul. Rumata prinse mânerele spadelor – călugării începură deja să fluiere după ajutor, băgându-și câte trei degete în gură. Rumata începu chiar să se retragă spre spărtura din gard, prin care tocmai ieșise, dar, venind din sens opus, în mijlocul străduței sări un omuleț ager, cu o figură destul de ștearsă. Lovindu-l pe Rumata cu umărul, el își continuă pasul grăbit spre călugări și le spuse ceva, la care aceștia, ridicându-și rasele deasupra picioarelor lor lungi, cu ciorapi mov, o rupseră la fugă și dispărură imediat după niște case. Fără să arunce o privire înapoi, omulețul se îndepărtă și el cu pași mărunți chiar pe urmele lor.

E clar, își zise Rumata. Spionul-gardian. Și nici măcar nu se ferește. E prevăzător episcopul Arkanarului. Interesant de știut de ce îi este teamă mai mult: de mine sau pentru mine? Urmărind din priviri spionul, își continuă drumul spre groapa de gunoi. Aceasta se găsea în spatele cancelariei fostului ministru al Securității Coroanei și bine

ar fi fost ca în timpul zilei să nu fi fost patrulată.

Străduța era pustie. Totuși, se auziră încet scârțâitul unor obloane și plânsetul unui prunc, pe fondul unor șușoteli prudente. De după un gard putrezit apăru ușor o față slabă, obosită, întunecată de atâta negru de fum. Pe Rumata îl priveau țintă niște ochi speriați, adânc intrați în orbite.

– Cer iertare, nobile don, și mai îmi cer încă o dată iertare. Ar putea nobilul don să-mi spună ce se petrece în oraș? Sunt fierarul Kikus, porecla mea e Șchiopu' și trebuie să mă duc la fierărie, da' mi-e frică…

– Nu te duce, îl sfătui Rumata. Cu călugării nu-i de glumă. Regele nu mai este. Acum ne conduce don Reba, episcopul Sfântului Ordin. Așa că mai bine stai liniștit.

Fierarul se grăbea să dea din cap la fiecare cuvânt, în timp ce ochii i se umpleau de tristețe și disperare.

– Ordin, așadar… mormăi el. Of, ce molimă!… Îmi cer iertare, nobile don. Ordin, așadar… Asta cum o mai fi, cenușiii sau cum adică?

– A, nu, răspunse Rumata, privindu-l curios. Cred că i-au nimicit deja pe cenușii. Ăștia sunt călugării.

– Ia uite-te! exclamă fierarul. Și pe cenușii, așadar, deci la fel… Ia uită-te, Ordinul! I-au nimicit deja pe cenușii… Asta, bineînțeles, e bine. Da' cu noi, nobile don, ce ziceți? Ne-obișnuim, nu? Adică sub Ordin, nu?

– De ce nu? admise Rumata. Și Ordinul trebuie să mănânce, să bea. O să vă obișnuiți.

Fierarul se mai învioră.

– Și eu aș zice că ne-obișnuim. Zic eu că cel mai bine e să n-atingi pe nimeni, și-atunci nici pe tine nu te atinge, nu?

Rumata clătină din cap.

– Ei, bine, nu! Ăia care n-ating pe nimeni vor fi mai degrabă

sfârtecați.

– Și asta-i adevărat, oftă fierarul. Numa' că… ce să faci… Eu sunt singur ca degetul și opt țânci mă trag de pantaloni. Of, măiculița mea, măcar de l-ar fi căsăpit pe meșterul meu! A fost ofițer la cenușii. Ce ziceți, nobile don, credeți că l-au căsăpit? Îi mai sunt dator cinci galbeni.

– De unde să știu? Poate că l-au și măcelărit. Gândește-te mai bine la altceva, fierarule! Ești singur, precum degetul… dar astfel de degete sunt în oraș în jur de zece mii.

– Și?

– Mai gândește-te, se înfurie Rumata și își văzu de drum.

Ți-ai găsit să-și închipuie ăsta ceva, dracu' să-l ia. E încă prea devreme ca să gândească de unul singur. Și ce poate fi mai simplu: zece mii de astfel de fierari, ba încă și furioși, pot strivi pe oricine. Dar tocmai furia le lipsește. Nu e decât frică. Fiecare pentru el, doar singur Dumnezeu este pentru toți.

Tufișurile de soc de la marginea cartierului se mișcară pe neașteptate, iar în străduță se târî don Tameo. La vederea lui Rumata scoase un chiot de bucurie, sări în picioare și, clătinându-se puternic, îi veni în întâmpinare, întinzând spre el mâinile murdare de pământ.

– Nobilul meu don! țipă el. Cât sunt de bucuros! Văd că și dumneavoastră tot spre cancelarie!?

– Bineînțeles, nobilul meu don, răspunse Rumata, eschivându-se cu dibăcie în fața îmbrățișărilor.

– Îmi permiteți să mă alătur dumneavoastră, nobile don?

– Mă onorați, nobile don.

Făcură fiecare câte o reverență. Se vedea că don Tameo începuse încă de ieri și că nici până acum nu reușise să se mai oprească. Don Tameo scoase din pantalonii foarte largi, de culoare galbenă, un bidonaș din sticlă cu o lucrătură extrem de fină.

– Nu doriți, nobile don? îi oferi galant.

– Mulțumesc, acceptă Rumata.

– Rom! precizează don Tameo. Rom veritabil, din metropolă. Am dat pe el un galben.

Coborâră spre groapa de gunoi și, strâmbând din nas, începură să pășească printre mormanele de gunoi, printre hoiturile de câini și băltoacele fetide în care colcăiau viermi albi. În aerul dimineții se ridica zumzetul neîntrerupt a miriade de muște smaraldice.

– Ce ciudat, se miră don Tameo, înșurubând la loc bidonașul. Nu am mai fost niciodată pe aici?

Rumata tăcu.

– Întotdeauna m-a încântat don Reba, continuă don Tameo. Am fost convins că până la urmă tot îl va răsturna pe monarh, pe nulitatea aia, ne va orienta spre noi căi și va deschide perspective sclipitoare. Rostind aceste cuvinte, alunecă și nimeri cu piciorul într-o baltă de culoare verde-gălbuie, stropindu-se din cap până în picioare. Ca să nu cadă, izbuti să se agațe în ultimul moment de Rumata. Da! continuă el când dădu din nou de pământ tare. Noi, tânăra aristocrație, vom fi întotdeauna alături de don Reba! În sfârșit a sosit și mult-dorita libertate. Judecați și singur, don Rumata, umblu de o oră pe străduțe și prin grădini și n-am întâlnit nici măcar un cenușiu. Noi i-am ras de pe suprafața pământului pe canaliile astea cenușii și iată acum cât de dulce și liber se poate respira în Arkanarul renăscut! În locul tejghetarilor ăștia necioplți, în locul tuturor mârlanilor impertinenți și a țărănoilor, uite, străzile sunt pline de slugile lui Dumnezeu. Am văzut cu ochii mei: deja unii nobili doni se plimbă nestingheriți prin fața caselor lor… Acum nu se mai tem că un nu știu care țopârlan cu șorțul plin de bălegar îl va stropi cu căruța lui infectă. Deja nu mai sunt nevoiți să-și croiască drum prin gloata măcelarilor de ieri sau printre tot felul de tejghetari. Ocrotiți de binecuvântarea mărețului Ordin Sfânt, pentru care eu întotdeauna am nutrit cel mai adânc respect și, nu ascund asta, o tandrețe cordială, noi vom ajunge la o situație înfloritoare nemaivăzută, când niciun țărănoi nu va mai îndrăzni să-și ridice privirile către un nobil fără a avea o aprobare semnată de

inspectorul regional al Ordinului. Duc chiar acum un referat tocmai în acest sens.

– Ce duhoare înfiorătoare! răbufni Rumata.

– Da. Înfiorătoare, confirmă don Tameo, înșurubând iar bidonașul. În schimb, cât de liber se poate respira în Arkanarul renăscut! Și prețurile la vin au scăzut de două ori…

Aproape de sfârșitul drumului, don Tameo goli complet bidonașul, îl azvârli cât colo și deveni neobișnuit de surescitat. Căzu de două ori, iar ultima oară nu se mai obosi să-și curețe hainele, spunând că este plin de păcate și murdar de la natură, așa că dorește să se prezinte tocmai în felul acesta, începu iarăși și iarăși să citeze din referatul său, cât îl ținea gura: „Este spus răspicat! explodă el. Luați, de exemplu, acest loc, nobili doni: exact ca împuțiții de țărănoi… Ei? Ce idee!“ Când ieșiră în curtea din spate a cancelariei, se prăbuși în brațele primului călugăr întâlnit în cale și începu să-l roage cu lacrimile șiroindu-i pe obraji să-i ierte păcatele. Aproape sufocat, călugărul se luptă cu înverșunare să scape de el, începu să fluiere după ajutor, dar don Tameo se prinsese bine de sutana lui și într-un final se prăbușiră amândoi pe o moviliță de gunoi. Rumata îi lăsă în urmă, auzind încă mult timp fluierăturile călugărului, întretăiate jalnic de exclamații: „Ca împuțiții de țărănoi!… Bine-e-e-cuvân-n-n-tare!… Din toată inima!… Am simtit tandrețea, tandretea, înțelegi tu, bă, mutră de țărănoi?“

În piață, chiar la intrare, la umbra pătrățosului Turn Vesel se instalase trupa de călugări infanteriști, înarmați cu bâte noduroase, înspăimântătoare. Morții fuseseră deja ridicați din zonă, iar vântul dimineții înălța coloane de praf galben în toată piața. Sub acoperișul conic și larg al Turnului, acolo unde de obicei croncăneau și se luau la harță ciorile, atârnau oameni cu capul în jos, spânzurați de grinzile ieșite în afară. Turnul fusese ridicat în urmă cu vreo două sute de ani de către predecesorul regelui defunct doar pentru scopuri militare. Turnul era așezat pe un fundament rezistent de trei etaje, unde cândva se păstrau rezervele de alimente în caz de asediu. Ulterior, Turnul fusese transformat în închisoare, dar din cauza unui cutremur teribil toate planșeele interioare se prăbușiseră, astfel că închisoarea a trebuit să fie mutată în subsoluri. Cândva, una dintre reginele arkanariene s-a plâns stăpânului ei că o deranjează urletele

necontenite ale celor torturați. Soțul august a poruncit atunci ca în Turn să cânte de dimineața până noaptea târziu o orchestră militară. De atunci, Turnul a primit denumirea actuală. De mult el nu mai este decât o carcasă goală din piatră, de mult timp camerele de interogatoriu au fost mutate la cele mai joase niveluri, nou-săpate în fundație, de mult timp nu mai cântă acolo nicio orchestră, dar locuitorii orașului continuă să-l denumească Turnul Vesel.

De obicei era pustiu în jurul Turnului Vesel. Astăzi însă aici agitația era mare. Spre Turn erau duși, trași, târâți prin praf agresorii în vestoane cenușii, rupte, vagabonzii păduchioși și zdrențuroși, orășeni mai mult dezbrăcați decât îmbrăcați și zgribuliți mai degrabă din pricina spaimei, târfe ce țipau ca din gură de șarpe și tot spre Turn erau mânate bande întregi de derbedei din armata nocturnă, indivizi ce aruncau priviri ursuze în toate părțile. Și tot de aici cadavrele erau scoase în vârful cârligelor, prin ieșiri secrete, apoi aruncate în căruțe și duse undeva în afara orașului. Un șir lung de nobili și orășeni bogați ieșea prin ușile deschise ale cancelariei, iar cei care ieșeau priveau cu teamă și tulburare vizibilă toată această forfotă cumplită.

În cancelarie putea intra oricine, ba unii chiar sosiseră și sub escortă. Rumata se strecură înăuntru. Atmosfera de aici era la fel de sufocantă ca și în groapa de gunoi. La o masă lungă, îngropat sub liste, stătea un funcționar cu fața galben-cenușie și cu o pană mare de gâscă așezată după urechea clăpăugă.

– Scoateți-vă pălăria, rosti cu o voce incoloră funcționarul, fără a-și ridica privirile din hârtii.

– Cei din neamul Keu au privilegiul de a purta pălăria chiar și în prezența regelui, rosti plin de el don Keu.

– Nimeni nu are vreun privilegiu în fața Ordinului, rosti cu aceeași voce incoloră funcționarul.

Don Keu pufni zgomotos și deveni stacojiu la față, dar își scoase pălăria. Funcționarul începu să caute în liste, așezându-și pe hârtie unghia lungă și galbenă.

– Don Keu… don Keu… mormăia acesta. Don Keu, strada Regală,

numărul doisprezece?

– Da, confirmă don Keu cu o voce puternică, deja iritată.

– Numărul patru sute optzeci și cinci, frate Tibak.

Fratele Tibak stătea la o masă învecinată, greoi și congestionat din cauza zăpușelii. Reuși să se ridice, își șterse chelia transpirată și citi pe un ton monoton:

– Numărul patru sute optzeci și cinci, don Keu, strada Regală număru' doișpe, pentru ofensă la adresa numelui Preasfinției Sale episcopul Arkanarului, don Reba, care a avut loc acu' doi ani la balul regal se aplică trei duzini de lovituri cu nuiaua pe părțile moi descoperite și sărutarea pantofului Preasfinției Sale.

Fratele Tibak se așeză.

– Treceți pe coridorul ăla, rosti plictisit funcționarul. Nuielele la dreapta, pantoful la stânga… Următorul.

Spre marea surprindere a lui Rumata, don Keu nu protestă deloc. Probabil că văzuse multe cât stătuse la coadă. Doar a măcănit ușor, și-a aranjat cu demnitate mustața și s-a îndreptat spre coridor. Următorul era giganticul don Pifa, tremurând din toate osânzele și așteptând deja cu pălăria scoasă.

– Don Pifa… don Pifa… Îngâna funcționarul, urmărind cu degetul pe hârtie. Strada Lăptarilor, numărul doi?

Don Pifa scoase un gâjâit.

– Numărul cinci sute patru, frate Tibak.

Fratele Tibak își șterse iarăși transpirația și se ridică.

– Numărul cinci sute patru, don Pifa, strada Lăptarilor numărul doi, nu s-a remarcat cu nimic față de Preasfinția Sa, deci e curat.

– Don Pifa, spuse funcționarul, primiți semnul neîntinării. Funcționarul se aplecă, scoase din cufărul de lângă fotoliu o brățară de fier și i-o întinse nobilului don Pifa. S-o purtați pe mâna stângă și

s-o arătați de îndată la prima solicitare a soldaților Ordinului. Următorul.

Don Pifa îngăimă ceva și se trase de-o parte. Funcționarul rostea deja următorul nume. Rumata privi șirul de oameni. Zări o mulțime de fețe cunoscute. Unii erau îmbrăcați luxos așa cum o făceau mereu –, alții se dădeau în mod evident drept sărăntoci și toți erau împroșcați cu noroi din cap până-n picioare. Undeva pe la mijlocul rândului, don Sir rostea răspicat, ca să audă toți, deja pentru a treia oară în ultimele cinci minute: „Nu văd de ce nu ar primi chiar și nobilul don o pereche de lovituri cu nuiaua în numele Preasfinției Sale!"

Rumata așteptă ca următorul individ să fie trimis pe coridor (era un binecunoscut negustor de pește, îi fuseseră repartizate cinci lovituri de nuia, fără sărut, pentru că dăduse dovadă de o gândire neentuziastă), își croi drum spre masă și își trânti palma ca un mitocan, direct pe hârtiile din fața funcționarului.

– Cer iertare. Am nevoie de ordinul de eliberare a doctorului Budah. Sunt don Rumata.

Funcționarul nu își ridică privirile.

– Don Rumata… don Rumata… murmură el și, dând la o parte mâna lui Rumata, începu să-și plimbe unghia pe listă.

– Ce tot faci acolo, călimară învechită? se aprinse Rumata. Am nevoie de ordinul de eliberare!

– Don Rumata… don Rumata… Această mașină automată era, probabil, imposibil de oprit. Strada Cazangiilor, numărul opt. Numărul șaisprezece, frate Tibak.

Rumata simți cum în spatele lui toți își opriseră respirația. Dar, la drept vorbind, nici el nu se simțea prea bine. Fratele Tibak se ridică transpirat și congestionat.

– Numărul șaișpe, don Rumata, strada Cazangiilor numărul opt, pentru merite deosebite față de Ordin a fost onorat cu alese mulțumiri din partea Preasfinției Sale și binevoiește a primi ordinul de eliberare pentru doctorul Budah, cu care să procedeze după cum

îi e voia – vezi foaia șase-șaptișpe-unșpe.

Funcționarul scoase imediat de sub liste această foaie și i-o înmână lui Rumata.

– Ușa galbenă, etajul doi, camera șase, drept înainte pe coridor, la dreapta, la stânga. Următorul.

Rumata privi foaia. Aceasta nu reprezenta ordinul de eliberare pentru Budah. Era doar un temei de eliberare a unui permis la secția cinci, cea specială, a cancelariei, și de unde Rumata ar fi trebuit să ia o dispoziție către secretariatul Afacerilor Secrete.

– Ce mi-ai dat aici, bă, cap pătrat? Unde-i ordinul?

– Ușa galbenă, etajul doi, camera șase, drept înainte pe coridor, la dreapta, la stânga, repetă funcționarul.

– Eu te-am întrebat unde-i ordinul!? urlă Rumata.

– Nu știu… nu știu… Următorul.

La urechea lui Rumata se auzi un fornăit și ceva moale și călduros se prăvăli pe spatele lui. Se dădu într-o parte. Spre masă se apropia din nou don Pifa.

– Nu intră, se plânse acesta cu o voce pițigăiată.

Funcționarul îl privi tulbure.

– Numele? Titlul?

– Nu intră, repetă don Pifa, trăgând de brățara ce abia intra pe trei degete butucănoase.

– Nu intră… nu intră… mormăi funcționarul și trase brusc spre el o carte groasă, aflată în dreapta lui pe masă. Cartea avea un aspect sinistru – o copertă neagră, slinoasă. Don Pifa o privi buimăcit câteva secunde, apoi pe neașteptate se smuci într-o parte și se îndreptă spre ieșire, fără să scoată un cuvânt. La coadă începură vociferările: „Nu ne mai țineți atâta, hai mai repede!“ Rumata plecă și el de lângă masă. „Asta da, mlaștină, își spuse. Las’ că v-arăt eu…“

Funcționarul începu să turuie în gol: „Dacă sus-numitul obiect al neîntinării nu cuprinde încheietura mâinii sau dacă cel neîntinat nu are încheietura mâinii stângi ca atare…“ Rumata dădu ocol mesei, își înfipse amândouă mâinile în cufărul cu brățări, luă cât de multe era în stare și ieși.

– Hei, hei! strigă inexpresiv funcționarul în urma lui. Baza legală!

– În numele Domnului, spuse expresiv Rumata, aruncând o privire peste umăr.

Funcționarul și fratele Tibak se ridicară în același moment și răspunseră confuzi: „În numele lui“. Cei de la coadă priveau cu invidie și admirație în urma lui Rumata.

Ieșind din cancelarie, Rumata se îndreptă agale spre Turnul Vesel, închizând din mers brățările pe mâna stângă. Erau în total nouă brățări, dar pe mâna stângă nu încăpură decât cinci. Restul de patru bucăți le puse pe mâna dreaptă. „Episcopul Arkanarului mizează pe epuizarea mea, gândi el. Nu ține.“ Brățările zăngăneau la fiecare pas, iar Rumata ținea la vedere, în mână, hârtia impunătoare: foaia șase-șaptesprezece-unsprezece, împestrițată cu ștampile multicolore. Călugării pe care-i întâlnea, care călare, care pe jos, se dădeau grăbiți la o parte din drumul lui. La o distanță apreciabilă, undeva în mulțime, apărea și dispărea imperceptibil un spion-gardian. Lovindu-i fără milă cu tecile spadelor pe cei ce se împotmoleau în calea lui, Rumata ajunse în fața porților, urlă înfiorător la străjerul de gardă, străbătu curtea și începu să coboare treptele alunecoase și știrbite, în semiîntunericul luminat de făclii fumegânde. De aici începea tărâmul inaccesibil celor neinițiați, cel mai important loc din fostul Minister al Securității Coroanei: închisoarea regală și camerele de tortură.

Pe coridoarele boltite, la fiecare zece pași era înfiptă într-un locaș ruginit din perete câte o făclie puturoasă. Sub fiecare făclie din nișă se zărea ca într-o peșteră o ușiță neagră, prevăzută cu o ferestruică zăbrelită. Acestea erau intrările în temnițele închisorii, ferecate pe dinafară cu zăvoare grele din fier. Pe coridoare, multă lume. Toți alergau, se împingeau, țipau, porunceau – zăvoarele scrâșneau, ușile se trânteau, cineva era bătut, iar acela urla, cineva era împins într-o temniță și așa plină până la refuz, cineva era tras afară dintr-o celulă,

dar acesta se agăța de toți cei din jur și era aproape imposibil de scos afară, cu urletele lui cu tot: „Nu sunt eu, nu sunt eu!“ Fețele călugărilor pe care îi întâlnea în drum erau extrem de preocupate, ba chiar înverșunate. Fiecare se grăbea, fiecare îndeplinea treburi de o deosebită importanță, la nivel de stat. Rumata încerca să înțeleagă ce și cum, străbătând liniștit coridor după coridor, coborând tot mai în adâncuri. La nivelurile inferioare era mai multă liniște. Aici, judecând după cele ce se spuneau, erau examinați elevii Școlii Patriotice. Prostălăi pe jumătate dezbrăcați, cu pectorali imenși, acoperiți doar cu șorțuri mari din piele, stăteau grămadă lângă ușițele camerelor de tortură, răsfoiau instrucțiunile ajunse deja ferfeniță și din când în când veneau să bea apă dintr-un cazan imens cu ajutorul unei căni prinse de un lanț. Din cameră se auzeau răcnete înfiorătoare și lovituri. Mirosea puternic a ars. Și vorbărie, vorbărie!…

– La mașina de rupt oase e sus un șurub și ăsta s-a rupt. Și io să fiu de vină? M-a luat la goană. „Bă, boule, îmi zice, mare tâmpit mai ești… O să primești, îmi zice, cinci lovituri la cur și p’ormă mai vii tu p-aici…“

– Bine ar fi să știm care-i ăla de lovește, poate-o fi tot fratele nostru, studentul. Vorbim înainte, strângem câte cinci groși de căciulă și îi dăm…

– Când e multă slană, nu trebuie să încălzești prea tare zimții, că tot se răcesc în grăsime. Mai bine iei niște clești și rupi puțin șunca s-o dai de-o parte…

– Așa că jambierele lu’ Doamne-Doamne pentru picioare e mai largi și pe clinuri, iar mănușile Marei-Mucenițe e pe șuruburi și-e speciale pentru mâini, pricepuși?

– Să faci pe tine de râs, bă, fraților! Intru și văd – cine-i în lanțuri? Fika Măcelaru, roșcovanu’ de pe strada noastră, care-mi rupea mie urechile când era mangă. „Ehe, ia stai tu, îmi zic, să mă bucur și io…“

– Iar Pekar Buză, așa cum l-au săltat călugării de dimineață, așa uite că nu s-a mai întors. Nici la examen n-a venit.

– Bă, io trebuia să folosesc mașina de tocat, da' l-am lovit ca prostu' cu ranga într-o parte și i-am rupt o coastă. Și vine părintele Kyn și mă ia de perciuni și-mi dă o cizmă drept sub noadă, da' așa de precis că, bă, fraților, vă zic, am văz't negru înaintea ochilor. Și-acu' mă mai doare. „Ce-ai, bă, îmi zice, îmi strici materialu'?"

„Priviți, priviți, prietenii mei, își spuse în gând Rumata, întorcând capul când într-o parte, când în alta. Asta nu mai e o teorie. Niciun om nu a mai văzut așa ceva. Priviți, priviți, ascultați, trageți și un film… cinstiți și iubiți, dracu' să vă ia, epoca noastră și plecați-vă în memoria acelora ce au trecut prin astea! Priviți cu atenție aceste mutre, tinere, tâmpe, indiferente, obișnuite cu orice atrocitate, nu întoarceți nasul, predecesorii voștri nu au fost mai buni…"

A fost, în fine, remarcat. O duzină de perechi de ochi, care văzuseră destule în viață, îl priveau cu atenție.

– Ia uite, bă, stă un don… S-a albit tot.

– Ehe… ăsta-i nobil, se știe, nu-i unu' obișnuit.

– Se zice că cică în cazuri d-astea se dă cu apă, da' lanțu' e scurt, n-ajunge până la el…

– Las' că-și revine…

– Să fi avut io unu' d-ăștia… Tot ce l-ai fi întrebat, ți-ar fi răspuns pe loc…

– Bă, fraților, mai încet, că acu' dă cu spada… Ia-uite ce de brățări… Și hârtia.

– Ce atent se uită la noi… Să nu cădem, fraților, în păcat.

Întregul grup se urni din loc, se băgară într-un con de umbră, de unde ochii lor ca de păianjeni clipeau precauți. „Mi-e de-ajuns", își spuse Rumata. Încercă să apuce sutana unui călugăr ce trecea grăbit pe lângă el, dar chiar atunci observă trei indivizi tare preocupați de treaba lor. Băteau cu niște pari un călău: pesemne pentru neglijență. Rumata se apropie de ei.

– În numele Domnului, rosti încet, zăngănind totodată brățările.

Călugării lăsară parii și-l priviră cu atenție.

– În numele lui, spuse cel mai înalt.

– Hai, părinților, îi luă repede Rumata, conduceti-mă la intendentul de serviciu.

Călugării se priviră cu luare-aminte. Călăul se târî în grabă și se ascunse după un cazan.

– De ce-ai nevoie de el? întrebă călugărul cel înalt.

Fără să scoată un cuvânt, Rumata ridică hârtia spre fața lui, o ținu puțin și o lăsă în jos.

– Aha, mormăi călugărul. Atunci eu voi fi astăzi intendentul de serviciu.

– Perfect, spuse Rumata și făcu sul hârtia. Eu sunt don Rumata. Preasfinția sa mi l-a făcut cadou pe doctorul Budah. Du-te și adu-mi-l.

Călugărul își băgă mâna sub sutană și se scărpină cu zgomot.

– Budah? întrebă gânditor. Care Budah mai e și ăsta? Să fie depravatul?

– Nu, spuse alt călugăr. Depravatul e Rudah. I s-a dat drumul încă de azi-noapte. Însuși părintele Kyn l-a descătușat și l-a scos afară. Iar eu…

– Prostii, prostii! deveni nerăbdător Rumata, bătându-se cu hârtia peste șold. Budah. Otrăvitorul regelui.

– Aha, făcu intendentul. Îl știu. Păi, probabil, e deja în țeapă… Frate Pakka, ia du-te și vezi la numărul doisprezece. Da' tu ce, vrei să-l scoți? se adresă lui Rumata.

– Bineînțeles, spuse Rumata. Doar e al meu.

– Atunci, dă-mi voie, hârtiuța aici. Hârtiuța merge la dosar.

Rumata îi dădu hârtia.

Intendentul o învârti între degete, cercetând ștampilele, apoi spuse admirativ:

– Ce de mai scriu oamenii! Tu, donule, dă-te la o parte și așteaptă, că mai avem aci o treabă de rezolvat… Hei, unde s-a dus ăla?

Călugării prinseră a se uita împrejur, în căutarea călăului vinovat. Rumata se dădu de-o parte. Călăul fu scos de după cazan și culcat din nou pe podea, iar călugării începură să-l izbească preocupați, dar fără prea multă cruzime. După cinci minute apăru de după un colț călugărul trimis, trăgând după el cu o funie un bătrânel slab, cu haine de culoare închisă, complet alb la păr.

– Uite-l și pe Budah! țipă bucuros călugărul, încă din depărtare. Și nu-i deloc în țeapă, Budah e viu și sănătos! E-adevărat, puțin cam slăbit, se vede că n-a mai halit de mult…

Rumata merse în întâmpinarea lor, smulse funia din mâinile călugărului și scoase lațul de la gâtul bătrânului.

– Tu ești Budah Irukanianul? întrebă el.

– Da, răspunse bătrânelul, privind pe sub sprâncene.

– Eu sunt Rumata, urmează-mă și nu cumva să rămâi în urmă. Rumata se întoarse spre călugări. În numele Domnului!

Intendentul își îndreptă spinarea și, lăsând în jos parul, răspunse gâfâind ușor: „În numele lui“.

Rumata se uită la Budah și văzu că bătrânelul se sprijină de perete, abia ținându-se pe picioare.

– Mi-e rău, spuse și izbuti să scoată un zâmbet chinuit. Iertați-mă, nobile don.

Rumata îl luă de braț și porniră împreună. Când îi pierdu din vedere pe călugări, se opri, scoase din tubuleț o pilulă de sporamină și i-o întinse lui Budah. Budah îl privi întrebător.

– Înghite-o, spuse Rumata. O să te simți imediat mai bine.

Sprijinindu-se de perete, Budah luă pilula, o studie, o mirosi, își ridică sprâncenele stufoase, apoi o puse cu precauție pe limbă și plescăi.

– Înghite-o, înghite-o, zâmbi Rumata.

Budah o înghiți.

– M-m-m… făcu el. Am crezut că știu totul despre medicamente. Tăcu, fiind atent la tot ceea ce simțea. M-m-m-m! Ce curios! Splină uscată de mistreț? Deși nu, nu are gust de mucegai…

– Să mergem.

Străbătură coridoarele, urcară scara, trecură pe încă un coridor și urcară încă o scară. Și atunci Rumata se opri brusc. Un urlet gros, binecunoscut, răsună pe sub bolțile închisorii. De undeva din adâncurile închisorii urla din toți rărunchii, zbierând blesteme monstruoase și ponegrindu-l pe Dumnezeu cu sfinții lui cu tot, înjurând Infernul, Sfântul Ordin, pe don Reba și pe încă mulți alții, prietenul de suflet al lui Rumata, baronul Pampa don Bau-no-Suruga-no-Gatta-no-Arkanar. „Și totuși îl prinseseră pe baron, se gândi înciudat Rumata. Am uitat complet de el. Iar el nu ar fi uitat de mine…“ Rumata își scoase în grabă două brățări de pe mână, le puse pe încheieturile slabe ale doctorului Budah și îi spuse acestuia:

– Urcați afară, dar nu ieșiți pe poartă. Așteptați undeva într-o parte. Dacă se leagă cineva de dumneavoastră, arătați-i brățările și purtați-vă cât mai obraznic.

Baronul Pampa urla precum o navă cosmică într-o ceață polară. Ecoul puternic se rostogolea pe sub bolți. Oamenii încremeniseră cu gurile căscate, ascultând respectuoși. Mulți își făceau vânt cu degetul mare, izgonind necuratul. Rumata o rupse la fugă pe două scări, trântindu-i pe călugării ce se nimereau în fața lui, își croi drum cu tecile spadelor prin mulțimea de absolvenți și cu o izbitură zdravană deschise ușa camerei ce vuia de urlete. În lumina tremurândă a făcliilor îl zări pe prietenul lui, Pampa: puternicul baron era gol, răstignit cu capul în jos pe un perete. Fața

congestionată era aproape neagră de atâta sânge. La o masă strâmbă stătea cu degetele în urechi un slujbaș, în timp ce călăul stătea într-o poziție aplecată, lucind de transpirație și semănând ciudat de mult cu un dentist, și cotrobăia zgomotos printre instrumentele de tortură aflate într-un lighean metalic.

Rumata închise grijuliu ușa în urma lui, se apropie ușor până în spatele călăului și îl lovi în ceafă cu mânerul spadei. Călăul se întoarse, își prinse capul între mâini și se așeză în lighean. Rumata trase spada din teacă și despică în două masa plină de hârtii la care stătea slujbașul. Totul era în ordine. Călăul zăcea în lighean, sughițând încetișor, iar funcționărașul o rupse la fugă în patru labe până într-un ungher al camerei și se ghemui acolo. Rumata se apropie de baron, care-l privea de jos în sus cu o mirare bucuroasă, apucă lanțurile ce țintuiau picioarele baronului și din două smucituri le smulse din perete. Apoi îl așeză precaut pe baron în picioare, pe podea. Baronul tăcea, rămas într-o poziție stranie, dar imediat se smuci și își eliberă mâinile.

– Pot oare să cred, urlă iarăși baronul, rotindu-și ochii împăienjeniți de sânge, că sunteți chiar dumneavoastră, nobilul meu prieten? În sfârșit, v-am găsit!

– Da, eu sunt. Să plecăm de-aici, prietene, locul acesta nu este pentru dumneavoastră…

– Bere! izbucni baronul. Aici pe undeva era niște bere. Străbătu camera, trăgând după el resturile de lanț, fără a înceta să urle. Jumătate de noapte am alergat prin tot orașul! Ei, drăcie! mi-au zis că sunteți arestat, și atunci m-am bătut cu o ceată întreagă! Eram sigur că o să vă găsesc în această închisoare! Aha, uite-o!

Se îndreptă spre călău, îl mătură de-acolo ca pe un strat de praf, cu tot cu lighean. Sub lighean se afla un butoiaș. Baronul izbi cu pumnul în capac, ridică butoiașul și-l înclină deasupra capului lăsat pe spate. Șuvoiul de bere intră bolborosind în gâtlejul său. „Cât este de fermecător, își spuse Rumata, privindu-l tandru pe baron. Parcă ar fi un taur, un taur lipsit de creier, dar el m-a căutat și a vrut să mă salveze, că doar pentru asta a venit singur aici, în această închisoare… Mda, totuși mai există oameni în această lume, cât o fi ea de blestemată… Și ce noroc am avut!“

Baronul dădu gata butoiașul și îl azvârli în colțul unde tremura slujbașul. Din ungher se auzi un chițăit slab.

– Mă rog, în fine, spuse baronul în timp ce-și ștergea barba cu palma. Acum sunt gata să vă urmez. Are ceva dacă sunt complet gol?

Rumata se uită în jur, se apropie de călău și smulse șorțul de pe el.

– Deocamdată luați asta.

– Aveți dreptate, spuse baronul, înfășurând șorțul împrejurul șoldurilor. Ar fi jenant să ajung gol la baroneasa mea…

Părăsiră camera. Nimeni nu îndrăzni să le stea în cale, coridorul devenind pustiu pentru cel puțin douăzeci de pași înainte.

– Vă fac praf pe toți! zbiera baronul. Mi-ați ocupat castelul! Au instalat acolo pe un oarecare părinte Arima! Nu știu al cui e părințelul ăsta, dar copiii lui, jur pe Dumnezeu, vor fi foarte curând orfani. Ei, drăcie, nu găsești, prietene, că aici tavanele sunt uimitor de joase? Mi-am julit tot creștetul capului…

Ieșiră din Turn. Drept înainte zăriră cum dispare fulgerător în mulțime spionul-gardian. Rumata îi făcu semn lui Budah să-l urmeze. Mulțimea din fața porților se dădu în lături, de parcă ar fi fost tăiată cu spada. Se auzea cum țipă cineva, cum că ar fi fugit un important criminal de stat, dar alții spuneau: „Iată-l pe Diavolul Gol, faimosul călău-dezmembrator estorian“.

Baronul intră de-a dreptul în mijlocul pieței și se opri, strâmbându-se din cauza soarelui puternic. Trebuia să se grăbească. Rumata aruncă repede o privire în jur.

– Pe-aici, pe undeva, fusese calul meu, spuse baronul. Hei, care ești pe-aici! îmi vreau calul!

Începu forfota la pripon, acolo unde se găseau caii cavalerilor Ordinului.

– Nu ăla! urlă baronul. Ăla sur, rotat.

– În numele Domnului! strigă cu întârziere Rumata și își trase peste

cap cureaua spadei din dreapta.

Un călugăr speriat, purtând o sutană murdară, aduse calul baronului.

– Dă-i și tu ceva, don Rumata, spuse baronul, ridicându-se cu mare greutate în șa.

– Stai, stai! se auziră strigăte de lângă Turn.

De-a curmezișul pieței fugeau călugări, rotindu-și amenințători bâtele. Rumata îi dădu repede baronului spada sa.

– Grăbiți-vă, baroane!

– Da. Trebuie să mă grăbesc. Acest Arima îmi prăduiește pivnița. Vă aștept mâine pe la mine sau poimâine, dragă prietene. Ce să-i transmit baronesei?

– Sărutați-i mâna. Călugării erau deja foarte aproape. Mai repede, mai repede, baroane!…

– Dar dumneavoastră sunteți în siguranță? se îngrijoră brusc baronul.

– Da, la naiba, da! Hai, înainte!

Baronul își îndemnă calul la galop, direct prin ceata de călugări. Unul dintre ei căzu și se rostogoli la pământ, cineva icni. Praful se ridică, pe plăcile de piatră se auzi tropotul copitelor și baronul dispăru. Rumata privi străduța unde zăceau buimaci cei azvârliți pe jos, când o voce insinuantă îi strecură la ureche:

– Nobile don, nu vi se pare că vă permiteți prea multe?

Rumata se întoarse. În fața lui stătea don Reba și-i privea cu un zâmbet ușor crispat.

– Prea multe? se miră naiv Rumata. Nu cunosc acest cuvânt: „prea“. Își aminti în mod inexplicabil de don Sir. Și, în general, nu văd de ce un nobil don nu l-ar ajuta pe un altul la nevoie.

Pe lângă ei porniră greoi în urmărire călăreți cu sulițele îndreptate înainte. Pe fața lui don Reba se schimbă ceva.

– Bine… Să lăsăm asta. Oho, dar îl văd aici pe preaînvățatul doctor Budah… Arătați minunat, doctore. Ar trebui să fac puțină ordine în închisoarea mea. Criminalii de stat, chiar și cei eliberați, nu trebuie să plece singuri din închisoare. Trebuie cărați.

Doctorul Budah se duse spre el precum un orb. Rumata se strecură repede între ei.

– De altfel, don Reba, spuse Rumata, ce părere aveți despre părintele Arima?

– Părintele Arima? Don Reba își ridică sprâncenele a mirare. Un militar desăvârșit. Ocupă un post important în episcopatul meu. Dar de ce, ce s-a întâmplat?

– Ca o slugă credincioasă Preasfinției Tale, spuse Rumata cu răutate înclinându-se, mă grăbesc să vă informez că puteți considera vacant acest post foarte important.

– De ce?

Rumata privi în lungul străduței pe care încă nici nu se așternuse praful galben. Don Reba privi și el în aceeași direcție. Pe fața lui se așternu îngrijorarea.

Trecuse mult timp după miezul zilei când Kira îi invită la masă pe nobilul ei don și pe prietenul lui preaînvățat. Doctorul Budah, acum spălat și purtând haine curate, bine bărbierit, arăta extrem de impozant. Mișcările lui erau pline de demnitate, iar ochii lui inteligenți, cenușii priveau binevoitori, ba chiar cu îngăduință. Înainte de toate se scuză în fața lui Rumata pentru izbucnirea lui din piață. „Dumneavoastră trebuie totuși să mă înțelegeți, spunea el. Este un om îngrozitor. Este un vârcolac ce a apărut în această lume numai din pricina unei neglijențe a lui Dumnezeu. Sunt doctor, dar, nu mi-e rușine s-o spun, cu prima ocazie l-aș fi otrăvit cu cea mai mare plăcere. Am auzit că regele a fost otrăvit. Și acum înțeleg cu ce

a fost otrăvit. (Rumata deveni mai atent.) Acest Reba a venit la mine în cameră și mi-a cerut să-i prepar o otravă care să-și facă efectul abia după câteva ore. Evident, l-am refuzat. M-a amenințat cu schingiuirea, iar eu i-am râs în față. Atunci nemernicul ăsta și-a chemat călăii, iar aceștia au adunat de pe străzi o duzină de băieți și fete, niciunul mai mare de zece ani. I-a înșirat în fața mea, a deschis sacul meu cu leacuri și a spus că va încerca la rând toate aceste leacuri pe copiii din fața mea până va găsi ce-i trebuie. Uite-așa a fost otrăvit regele, don Rumata…" Buzele lui Budah începură să tremure, dar reuși totuși să se stăpânească. Rumata își feri privirile cu delicatețe și dădu din cap aprobator. „E clar, își spuse. Totul este limpede. Regele nu ar fi luat nici măcar un castravete din mâinile ministrului său. Iar ticălosul de Reba i-a vârât pe gât regelui un șarlatan mărunt, căruia i s-a promis titlul de prim-vraci pentru lecuirea regelui. Acum se explică de ce s-a bucurat atâta Reba atunci când l-au demascat în dormitorul regelui: era greu de născocit o posibilitate mai ușoară de a-l îmbrobodi pe rege cu falsul Budah. Toată răspunderea ar fi căzut pe Rumata Estorski, complotistul și spionul irukanian. Nu suntem decât niște pisoiași. Ar trebui să introducem în Institut un curs special de intrigă feudală. Iar notele să fie puse în rebe. De fapt, nu, mai bine în decirebe. De altfel, ce mai…"

Probabil că doctorului Budah îi era tare foame, totuși el refuză manierat, dar cu fermitate carnea și își îndreptă toată atenția doar asupra salatelor și gogoșilor cu dulceață. Bău un pahar de estorian, ochii începură să-i sclipească, iar obrajii căpătară o roșeață sănătoasă. Rumata nu putea să mănânce. În fața ochilor săi se derula o imagine: făcliile fumegânde și sfârâitoare, mirosul pătrunzător de carne arsă, iar lui, în tot acest timp, i se pusese un nod cât pumnul în gât. Așteptă lângă fereastră până când oaspetele se sătură, discutând politicos, încet și calm, pentru a nu-și deranja invitatul.

Orașul se înviora treptat. Pe stradă apărură oamenii, glasurile devenită tot mai clare, se auzeau lovituri de ciocan și trosnete de lemn spart – erau dați jos de pe acoperișuri idolii păgâni. Un negustor burtos și chel trăgea după el un butoi cu bere într-un căruț – o vindea în piață pe doi groși cana. Orășenii se obișnuiau cu noua situație. La intrarea de vizavi, micul spion-gardian se scobea în nas și stătea la taclale cu o gospodină deșirată. Pe sub fereastră

trecură căruțe încărcate cu mărfuri până la înălțimea primului etaj al clădirilor. La început Rumata nu prea înțelese ce fel de căruțe erau, apoi zări mâini și picioare vinețiii sau negre ieșite discret de sub rogojini și abia atunci întoarse capul și veni degrabă la masă.

– Esența omului, rostea Budah în timp ce mesteca liniștit, constă în capacitatea lui uimitoare de a se adapta la orice. Nu există nimic în natură cu care omul să nu se poată obișnui. Nici calul, nici câinele, nici șoarecele nu au o asemenea calitate. Probabil că, atunci când l-a creat pe om, Dumnezeu a știut prin ce chinuri va trece omul și i-a dăruit o rezervă uriașă de putere și răbdare. Este greu de spus dacă asta-i bine sau rău. Dacă omul n-ar fi avut răbdare și rezistență, de mult ar fi pierit din lumea asta toți oamenii buni și ar fi rămas doar cei răi și fără suflet. Pe de altă parte, obișnuința de a răbda și de a se acomoda cu orice îi transformă pe oameni în dobitoace fără grai, ce nu se deosebesc cu nimic, exceptând bineînțeles anatomia, de animale, ba chiar le întrec în slăbiciune. Și fiecare nouă zi naște o nouă spaimă în fața răutății și a violenței…

O privi pe Kira: stătea alături de Budah și îl asculta cu atenție, sprijinindu-și obrazul în pumnișor. Ochii îi erau încărcați de tristețe, se vede treaba că tare mult îi mai era milă de oameni.

– Probabil că aveți dreptate, stimate Budah, interveni Rumata. Uitați-vă însă la mine. Sunt un simplu nobil don (fruntea înaltă a lui Budah se încreți, ochii lui se rotunjiră, exprimând bucuria și mirarea), care îi iubește fără măsură pe oamenii învățați, această nobilime a spiritului. Și nu pricep de ce voi, singurii posesori și păstrători ai științei înalte, sunteți atât de pasivi și lipsiți de siguranță. De ce vă resemnați și permiteți să fiți disprețuiți, aruncați în închisori și arși pe rug? De ce separați sensul vieții voastre – dobândirea științei – de necesitățile practice ale vieții – lupta contra răului?

Budah împinse deoparte platoul gol din fața lui, acolo unde cândva fuseseră gogoșile.

– Dumneavoastră îmi puneți niște întrebări stranii, don Rumata. Interesant, aceleași întrebări mi le punea și nobilul don Gug – cel care răspunde de patul ducelui nostru. Îl cunoașteți? Așa am și bănuit… Lupta cu răul! Dar ce este răul? Fiecare este liber să-l înțeleagă în felul lui. Pentru noi, oamenii de știință, răul constă în

ignoranță, în timp ce Biserica te învață că ignoranța este un lucru bun, iar răul stă tocmai în cunoaștere. Pentru un agricultor răul constă în secetă și impozite, în timp ce pentru un negustor de grâu seceta este un lucru excelent. Pentru sclavi răul este un stăpân hain și bețiv, iar pentru un meșteșugar el ia înfățișarea unui cămătar zgârcit. Prin urmare, care este omul rău cu care trebuie să ne luptăm, don Rumata? Budah își privi abătut interlocutorii. Răul nu poate fi distrus. Niciun om nu este capabil să micșoreze cantitatea de rău din lume. Omul poate îmbunătăți câte ceva din propriul lui destin, dar întotdeauna pe socoteala înrăutățirii destinului altcuiva. Și mereu vor exista regi, mai mult sau mai puțin fioroși, vor exista baroni, mai mult sau mai puțin sălbatici, întotdeauna vor exista ignoranți sadea ce vor nutri o admirație profundă pentru asupritorii lor și o ură nesecată față de eliberatorul lor. Și totul este întocmai așa pentru că, de exemplu, un sclav își poate înțelege mult mai bine stăpânul, fie el cel mai crud, decât ar putea să-l înțeleagă pe eliberatorul lui, tocmai pentru că fiecare sclav se poate imagina foarte bine în locul stăpânului și foarte puțini sunt aceia care se pot imagina în locul eliberatorului dezinteresat. Așa sunt oamenii, don Rumata, aceasta este lumea noastră.

– Lumea se schimbă neîncetat, doctore Budah. Noi cunoaștem vremuri când nu erau regi…

– Lumea nu se poate schimba veșnic, îl contrazise Budah, pentru că nimic nu este veșnic, ba chiar și schimbările… Noi nu cunoaștem legile perfecțiunii, dar perfecțiunea se va realiza mai devreme sau mai târziu. Uitați, de exemplu, cum este organizată societatea noastră. Cum se mai bucură ochiul când privește acest sistem clar, perfect geometric! La bază sunt țăranii și meseriașii, deasupra lor este nobilimea, apoi vine preoțimea și, în sfârșit, regele! Cât de bine este gândit totul, câtă stabilitate, ce ordine armonioasă! Ce să se mai schimbe în acest cristal șlefuit, ieșit din mâinile unui bijutier celest? Nu există edificii mai rezistente decât cele piramidale, asta v-o poate spune orice arhitect învățat. Budah își ridică povățuitor degetul. Grânele ce sunt răsturnate dintr-un sac nu cad într-un strat drept, ci formează o așa-numită piramidă conică. Fiecare grăunte se agață de altul, străduindu-se să nu alunece în jos. Așa este și cu omenirea. Dacă ea vrea să rămână un tot unitar, oamenii trebuie să se agațe unul de celălalt, formând în mod inevitabil o piramidă.

– Credeți cu adevărat în această lume perfectă? se minună Rumata. Chiar și după întâlnirea de ieri cu don Reba, chiar și după ce ați fost la închisoare?

– Desigur, tânărul meu prieten! Multe nu-mi plac pe lumea asta, multe aș fi vrut să fie altfel… dar ce e de făcut? În ochii forțelor supreme arată cu totul altfel decât în ai mei. La ce bun să se plângă pădurea, că ea nu se poate urni din loc, deși, probabil, ea tare mult ar mai fi rupt-o la fugă la vederea toporului tăietorului de lemne.

– Și dacă s-ar putea schimba aceste planuri supreme?

– Dar această posibilitate nu o au decât forțele supreme…

– Și totuși, imaginați-vă că sunteți un zeu…

Budah zâmbi.

– Dacă aș putea să-mi închipui că sunt un zeu, atunci chiar aș fi unul ca el!

– Dar dacă ați avea posibilitatea să sfătuiți un zeu?

– Aveți o imaginație bogată, spuse amuzat Budah. Asta-i bine… Știți carte? Minunat! M-aș ocupa bucuros de dumneavoastră…

– Mă măguliți… Și totuși, dacă ați da un sfat atotputernicului? După părerea dumneavoastră, ce trebuie să facă atotputernicul pentru ca dumneavoastră să spuneți: ei, acum lumea e bună și în regulă?

Zâmbind aprobator, Budah se lăsă pe spătarul jilțului, își așeză mâinile pe burtă. Kira se uita la el cu atenția încordată.

– Mă rog, fie, spuse el. De acord. I-aș spune atotputernicului: „Creatorule, nu-ți cunosc planurile și se prea poate ca nici să nu intenționezi să faci oamenii mai buni și fericiți. Dar să vrei asta! Măcar atât să reușești. Dă oamenilor pâine, carne și vin din belșug, dă-le un adăpost și îmbrăcăminte. Să dispară foametea și sărăcia împreună cu cei și cele ce-i divizează pe oameni“.

– Asta-i tot? se miră Rumata.

– Vi se pare puțin?

Rumata clătină din cap.

– Zeul v-ar fi răspuns așa: „Asta nu va fi de niciun folos oamenilor. Pentru că cei mai puternici din lumea voastră vor lua de la cei mai slabi tot ceea ce v-am dat, iar aceștia din urmă vor ajunge ca și mai înainte niște milogi".

– Iar eu l-aș fi rugat pe zeu să-i apere pe cei slabi. „Înțelepțește-i pe cârmuitorii feroce!" i-aș spune.

– Cruzimea înseamnă putere. Dacă va dispărea cruzimea, atunci și cârmuitorii își vor pierde puterea, iar alți oameni cumpliți le vor lua locul.

Budah încetă să mai zâmbească.

– Pedepsește-i pe cei cruzi și puternici, spuse el cu fermitate, să le treacă pofta de a mai fi nemiloși cu cei slabi.

– Omul se naște slab. El devine puternic când nimic din jurul lui nu e mai tare decât el. Când vor fi pedepsite canaliile din rândul celor puternici, locul lor va fi luat de cei mai puternici dintre cei slabi. Și la fel de nemiloși. În felul ăsta, va trebui să-i pedepsim pe toți, iar eu nu vreau asta.

– Oricum le vezi mai bine, atotputernicule. Atunci fă în așa fel încât pur și simplu oamenii să primească de toate și să nu ia unul de la celălalt ceea ce le dai.

– Nici asta nu va fi de vreun folos oamenilor, oftă Rumata, pentru că atunci când vor primi totul în dar, fără muncă, din mâinile mele, atunci vor uita să mai muncească, își vor pierde gustul pentru viață și se vor transforma încet în animalele mele domestice, pe care eu voi fi nevoit și în viitor să le hrănesc și să le îmbrac mereu.

– Nu le dai totul deodată! se înflăcără Budah. Le dai câte un pic, treptat!

– Treptat oamenii își vor lua și singuri tot ceea ce le trebuie!

Budah râse stânjenit.

– Mda, văd că nu-i atât de simplu. Până acum nu m-am gândit la toate treburile astea… Se pare că am încercat tot posibilul. Totuși, mai este o posibilitate, spuse Budah, aplecându-se cu tot corpul înainte. Să faci în așa fel încât oamenii să iubească mai mult decât orice munca și cunoașterea, astfel încât munca și știința să devină unicul sens al vieții lor!

Da, am intenționat să facem și această încercare, își zise Rumata. Hipnoinducția de masă, remoralizarea pozitivă. Hipnoradianți situați pe trei sateliți ecuatoriali…

– Aș fi putut face și asta. Dar oare merită lipsită omenirea de istoria ei? Merită oare să substituim o omenire cu alta? Nu va fi oare același lucru cu a șterge o omenire de pe suprafața pământului și de a crea una nouă în locul ei?

Budah căzu pe gânduri, încrețindu-și fruntea. Rumata aștepta. Dincolo de fereastră începură din nou să scârțâie trist căruțele. Budah șopti:

– Atunci, Doamne, șterge-ne de pe suprafața pământului și creează-ne din nou, mai buni… sau mai bine lasă-ne să mergem pe drumul nostru.

– Inima îmi este plină de milă, spuse încet Rumata. Nu pot să fac asta.

Și atunci văzu ochii Kirei. Kira îl privea cu groază și speranță.

9

După ce-l duse pe Budah în dormitor pentru o binemeritată odihnă înaintea unui drum lung, Rumata intră la el în cabinet. Acțiunea sporaminei era pe terminate, iar el se simți iarăși distrus și obosit, începură din nou să-l doară loviturile primite și să i se umfle încheieturile mâinilor strivite de funii. „Trebuie să dorm, își spuse, neapărat trebuie să dorm. Și mai trebuie să iau legătura cu don Kondor, ca de altfel și cu dirijabilul de patrulare pentru a comunica totul la Bază. Și trebuie să mă mai gândesc la ce se mai poate face acum, cum vom acționa în cazul în care totul va fi un eșec."

În cabinet stătea la masă, ghemuit într-un jilț, un călugăr în negru, cu cagula trasă peste ochi și cu mâinile așezate pe brațele înalte ale jilțului. „Dibace", gândi Rumata.

– Cine sunteți? întrebă Rumata obosit. Cine v-a dat drumul aici?

– Bună ziua, nobile don Rumata, spuse călugărul și își dădu cagula pe spate.

Rumata clătină din cap.

– Câtă abilitate! exclamă. Bună ziua, gloriosule Arata. De ce sunteți aici? Ce s-a întâmplat?

– Totul, ca de obicei, răspunse Arata. Armata s-a destrămat, toți își împart pământurile, nimeni nu mai vrea să meargă în Sud. Ducele îi

adună pe cei rămași încă în viață și în curând toți bărbații mei vor atârna cu picioarele în sus de-a lungul drumului mare estorian. Asta-i tot, ca de obicei.

– E clar, spuse Rumata.

Se prăvăli pe canapea, își puse mâinile sub cap și începu să-l privească pe Arata. În urmă cu douăzeci de ani, când Anton meșterea tot felul de modele și se juca de-a Wilhelm Tell, acest om era denumit Arata Frumosul și probabil că atunci arăta cu totul altfel decât acum.

Arata Frumosul nu avea încă pe fruntea înaltă, minunată acest semn hidos, vinețiu – semnul apăruse după răscoala constructorilor soanezi de nave, când trei mii de meșteri-sclavi, aduși de prin toate colțurile imperiului să lucreze pe șantierele navale soaneze și bătuți până la pierderea instinctului de conservare, au evadat goi din port, într-o noapte ploioasă, și au străbătut Soanul, lăsând în urma lor doar cadavre și incendii. În cele din urmă au fost întâmpinați la marginea orașului de către infanteria imperială, îmbrăcată toată în platoșe protectoare…

Și desigur că Arata Frumosul avusese ambii ochi. Ochiul drept îi sărise din orbită în urma unei brave lovituri date cu măciuca de un baron, atunci când armata țărănească de douăzeci de mii de oameni, gonind prin metropolă pe urmele oștirii baronilor, se ciocnise în câmp deschis cu garda imperială formată din cinci mii de oșteni. Armata țărănească a fost destrămată fulgerător, înconjurată și strivită sub potcoavele țepoase ale cămilelor de luptă…

Probabil că Arata Frumosul fusese chipeș și drept ca un plop. Cocoașa și noua poreclă le căpătase în urma războiului villan, în ducatul Ubanski, la două mări de locurile acestea, când, după șapte ani de molimi și secetă, patru sute de mii de schelete vii, înarmate cu furci și topoare, au zdrobit oastea nobililor și au asediat reședința ducelui Ubanski. Mintea slabă a ducelui se ascuți de îndată din cauza spaimei insuportabile, și atunci ducele anunță supușilor săi iertarea lui, scăderea de cinci ori a prețurilor la băuturile alcoolice, plus multe alte libertăți. Văzând că totul deja se terminase, Arata i-a implorat, le-a poruncit și le-a cerut stăruitor să nu creadă aceste minciuni, dar a fost imediat înșfăcat de ceilalți atamani, care au

considerat firesc că omul nu fuge de colac, ci de ciomag, drept pentru care Arata a fost bătut cu vergele de fier și aruncat într-o groapă cu lături ca să putrezească…

Iar această brățară masivă din fier de pe mâna lui dreaptă o are pesemne din vremurile când încă i se spunea Frumosul. A fost legat cu lanțul de o vâslă pe o galeră de pirați, dar Arata a rupt lanțul, a lovit cu această brățară tâmpla căpitanului Egu Amabilul și a capturat corabia, iar în cele din urmă a pus stăpânire pe toată armata piraților și a încercat să pună bazele unei republici libere pe ape… Dar tot acest plan nu s-a terminat decât cu o beție cruntă și cu multă vărsare de sânge, pentru că Arata era tânăr atunci, nu știa să urască și credea că este suficient doar să fii liber și că sclavul se poate totuși asemui lui Dumnezeu…

Era un rebel autentic, un răzbunător al milei divine, o figură destul de rară în peisajul epocii medievale. Evoluțiile istorice nasc uneori astfel de știuci și le aruncă în vâltoarea socială pentru a trezi carașii grași și somnolenți ce nu mai știu decât să înfulece planctonul de pe fundul apei… Arata era aici unicul om pentru care Rumata nu simțea nici ură, nici milă și deseori, în visurile lui înflăcărate de pământean ce trăise cinci ani în sânge și duhoare, se vedea pe sine însuși asemenea lui Arata, trecut prin toate infernurile Universului și care primise pentru asta dreptul suprem de a ucide ucigașii, de a tortura torționarii și de a-i trăda pe trădători…

– Câteodată mi se pare, începu Arata, că noi toți suntem niște neputincioși. Eu sunt veșnicul conducător al răsculaților și știu că toată puterea mea stă în vitalitatea mea neobișnuită. Dar această putere nu este cu nimic de folos neputinței mele. Victoriile mele se transformă ca prin farmec în înfrângeri. Prietenii mei de luptă îmi devin dușmani, cei mai curajoși dau bir cu fugiții, cei mai credincioși trădează sau mor și nu mai am nimic în afară de aceste mâini goale, iar cu mâinile goale nu poți să prinzi idolii auriți ce stau în spatele zidurilor fortăreței…

– Cum de-ai apărut în Arkanar? întrebă Rumata.

– Am sosit pe apă, împreună cu călugării.

– Ai înnebunit! Ești atât de ușor de recunoscut!…

– Dar nu în mulțimea de călugări. Jumătate dintre ofițerii Ordinului sunt la fel de smintiți și schilozi ca mine. Schilozii sunt pe placul lui Dumnezeu. Zâmbi, privindu-l drept în față pe Rumata.

– Și ce-ai de gând să faci? întrebă Rumata, coborându-și privirile.

– Ca de obicei. Eu știu ce înseamnă Sfântul Ordin. Nu va trece un an că arkanarienii vor ieși din ungherele lor înarmați cu topoare și va începe bătălia pe străzi. Iar eu am să-i conduc, pentru a reuși să-i zdrobească pe cei ce merită asta, nu pe unul-altul sau pe toți la rând.

– Ai nevoie de bani?

– Da, ca de obicei. Și arme… Tăcu, apoi insinuă: Don Rumata, vă mai amintiți cât de tare m-am supărat când am aflat cine sunteți în realitate? Îi urăsc pe popi și sunt foarte trist că poveștile lor mincinoase s-au dovedit a fi adevărate. Dar săracul ce se răscoală trebuie să tragă foloase din orice împrejurare. Popii spun că zeii au fulgere… Don Rumata, mare nevoie am de niște fulgere, să pot distruge zidurile fortărețelor.

Rumata suspină adânc. După salvarea miraculoasă cu elicopterul, Arata ceruse insistent explicații, iar Rumata încercase să-i povestească despre el, ba chiar îi arătase pe cerul nopții Soarele lui – o steluță, abia vizibilă. Răsculatul a înțeles însă un singur lucru: blestemații de popi au dreptate. Dincolo de scutul ceresc sălășluiesc într-adevăr zeii, preabuni și preafericiți. Și de atunci, fiecare discuție cu Rumata îl ducea spre un singur lucru: zeule, dacă tot exiști, dă-mi puterea ta, fiindcă ăsta este cel mai bun lucru pe care îl poți face.

Și de fiecare dată Rumata tăcea sau schimba subiectul discuției.

– Don Rumata, spuse răzvrătitul, de ce nu vreți să ne ajutați?

– Un moment, îl întrerupse Rumata. Îmi cer iertare, dar aș vrea să știu cum ai intrat în casă?

– Nu asta este important. Nimeni în afară de mine nu cunoaște acest drum. Nu vă eschivați, don Rumata. De ce nu vreți să ne dați nouă puterea voastră?

– Nu mai discutăm despre asta.

– Ba nu, tocmai despre asta vom vorbi. Nu v-am chemat eu. Niciodată n-am rugat pe cineva ceva. Singur ați venit la mine. Sau pur și simplu ați vrut doar să vă distrați?

„E greu să fii zeu“, gândi Rumata. Spuse răbdător:

– N-o să mă înțelegeți. Am încercat de douăzeci de ori să vă explic că nu sunt un zeu – dumneavoastră tot nu m-ați crezut. Și n-o să înțelegeți niciodată de ce nu pot să vă ajut cu arme…

– Aveți fulgere?

– Nu pot să vă dau fulgere.

– Am auzit asta de douăzeci de ori. Acum vreau să știu: de ce?

– Vă repet: nu o să înțelegeți.

– Încercați.

– Ce vreți să faceți cu fulgerele?

– Am să-i ard pe ticăloșii ăia îmbrăcați în aur, ca pe niște ploșnițe. Pe toți, până la ultimul, cu tot neamul lor blestemat până la a douăsprezecea lor generație. Le voi șterge cetățile de pe fața pământului. Le voi incendia armatele și pe toți cei care îi apără și îi susțin. Puteți sta liniștit, fulgerele dumneavoastră vor fi doar în slujba binelui, iar atunci când pe pământ vor rămâne doar sclavii eliberați și va domni pacea, vă voi înapoia fulgerele și nu le voi mai cere nicioadată.

Arata tăcu respirând cu greu. Fața congestionată i se întunecă. Probabil că văzuse deja ducate și regate în flăcări și grămezi de corpuri carbonizate printre ruine și armatele uriașe ale învingătorilor care răcnesc cu entuziasm: „Libertate! Libertate!“

– Nu, spuse Rumata. Nu vă dau fulgerele. Ar fi o mare greșeală. Încercați să mă credeți, văd mult mai departe decât dumneavoastră… (Arata asculta, lăsând capul în piept.) Rumata își încleștă pumnul. Vă dau un singur argument. El este neînsemnat în comparație cu ceea ce este esențial, în schimb mă veți înțelege. Aveți vitalitate, gloriosule Arata, dar și dumneavoastră veți muri odată. Și

dacă dumneavoastră pieriți, dacă fulgerele ajung în alte mâini, nu atât de curate ca ale dumneavoastră, atunci pur și simplu mi-e groază să mă gândesc cum se va termina totul…

Au tăcut mult timp. Apoi Rumata scoase din pivniță o carafă cu vin estorian și îi puse de mâncare musafirului. Cu privirile plecate, Arata începu să rupă din pâine și să bea vin. Pe Rumata îl încercă un ciudat sentiment de dedublare bolnăvicioasă. Știa că are dreptate și totuși această dreptate îl înjosea în mod straniu față de Arata. În mod evident, Arata deținea o anume superioritate față de el, nu numai față de el, ci față de toți cei care veniseră aici nechemați și care observau plini de o milă neputincioasă, de pe înălțimile rarefiate ale ipotezelor impersonale și ale unei morale străine acestor locuri, teribila bulversare a vieții de pe această planetă. Pentru prima dată Rumata gândi că nu se poate dobândi nimic fără să pierzi ceva – suntem infinit mai puternici decât Arata în regatul nostru, al binelui, și suntem infinit mai slabi decât Arata în regatul lui, al răului.

– Nu trebuia să coborâți din ceruri, spuse pe neașteptate Arata. Întoarceți-vă de unde ați venit. Ne aduceți numai rele.

– Nu-i adevărat, spuse cu blândețe Rumata. În orice caz, nu facem nimănui ceva rău.

– Ba nu, voi faceți numai rău. Aduceți doar speranțe deșarte…

– Cui?

– Mie. Mi-ați slăbit voința, don Rumata. Înainte mă bizuiam doar pe mine, dar acum ați făcut în așa fel încât simt în spatele meu puterea voastră. Înainte mă luptam ca și cum ar fi fost ultima mea luptă. Acum am observat că mă păstrez pentru alte lupte, care vor fi pesemne hotărâtoare, deoarece veți participa și voi la ele… Plecați de aici, don Rumata, întoarceți-vă la voi în ceruri și nu mai veniți niciodată, ori ne dați fulgerele voastre sau măcar pasărea voastră de fier sau pur și simplu scoateți-vă doar spadele și conduceți-ne în luptă.

Arata tăcu și iarăși luă o bucată de pâine. Rumata îi privea degetele lipsite de unghii. Unghiile îi fuseseră scoase personal de don Reba,

cu un instrument special, în urmă cu doi ani. „Și încă nu știi totul, gândi Rumata. Te bucuri la gândul că ești sortit învingerii doar tu singur. Încă nu știi cât de lipsită de speranță este problema ta. Încă nu știi că dușmanul nu se află atât în fața soldaților tăi, cât înlăuntrul lor. Poate că vei reuși să răstorni Ordinul, iar valul răscoalei țărănești te va arunca pe tronul Arkanarului, poate că vei face una cu pământul castelele nobililor, îi vei îneca pe baroni în Strâmtoare, iar poporul răsculat îți va acorda toate onorurile ce se cuvin unui eliberator măreț. Poate că vei fi bun și înțelept – unicul om bun și înțelept în regatul lui. Poate că din bunătate vei începe să dăruiești pământuri tovarășilor tăi de luptă, dar la ce le trebuie camarazilor tăi de luptă pământ fără sclavi? Și roata va începe să se învârtă în sens invers. Și bine ar fi dacă vei reuși să mori de o moarte naturală și să nu mai apuci să vezi cum vor apărea noi conți și baroni din rândurile foștilor tăi luptători credincioși. Așa ceva s-a mai întâmplat, gloriosul meu Arata, și pe Pământ, și pe planeta ta.“

– Tăceți? izbucni Arata. Împinse farfuria și șterse cu mâneca sutanei firimiturile de pe masă. Cândva am avut un prieten. Poate că ați auzit de el: Vaga Roată. Noi am pornit împreună. Apoi el a devenit un bandit, regele nopții. Eu nu i-am iertat trădarea, iar el știe asta. M-a ajutat mult – din frică și din interes –, dar nu a mai vrut niciodată să se întoarcă alături de mine: avea deja țelurile lui. Acum doi ani, oamenii lui m-au dat pe mâna lui don Reba. Arata se uită la degetele sale și le strânse în pumn. Azi-dimineață însă l-am prins în portul Arkanarului… În treburile noastre nu pot exista prieteni pe jumătate. O jumătate de prieten înseamnă întotdeauna o jumătate de dușman. Se ridică și își trase cagula pe ochi. Aurul îl găsesc tot în același loc, don Rumata?

– Da, șopti Rumata. Tot în același loc.

– Atunci am plecat. Vă mulțumesc, don Rumata.

Străbătu cabinetul, pășind ușor și dispăru dincolo de ușă. Jos, în hol, zăngăni slab zăvorul.

„Iată totuși încă o grijă, se gândi Rumata. Cum o fi reușit să pătrundă în casă?“

10

În Bârlogul Beat era destul de curat, podeaua fusese bine măturată, masa era rașchetată până căpătase o culoare albă, iar în ungherele camerei mormanele de ierburi de pădure și crengi de brad înmiresmau aerul. Părintele Cabani stătea cuminte într-un colț, pe o bancă, treaz și liniștit, cu mâinile curate așezate pe genunchi. Așteptând să adoarmă Budah, vorbiră despre tot felul de fleacuri. Stând alături de Rumata la masă, Budah asculta cu un zâmbet binevoitor pălăvrăgeala ușoară a nobililor doni și din când în când tresărea puternic, trezindu-se din picoteală. Obrajii lui supți ardeau din cauza dozei uriașe de tetraluminol ce i se pusese pe neobservate în băutură. Bătrânul era foarte agitat și nu reușea deloc să adoarmă. Don Gug îndoia și dezdoia nerăbdător pe sub masă o potcoavă de cămilă, păstrând totuși pe chipul lui o expresie de veselie normală. Rumata fărâmița neîncetat o bucată de pâine și urmărea cu un interes obosit cum don Kondor se învenina clipă de clipă. Păstrătorul marilor sigilii era nervos deoarece întârzia la ședința extraordinară de la miezul nopții a celor doisprezece negociatori, cu prilejul răsturnării regelui din Arkanar, ședință unde urma să fie prezent în calitate de președinte.

– Nobilii mei prieteni! spuse într-un sfârșit doctorul Budah, cu o voce răsunătoare, se ridică și se prăbuși peste Rumata.

Rumata îl prinse cu grijă de umeri.

– Gata? întrebă don Kondor.

– Nu se va mai trezi până mâine-dimineață, spuse Rumata, îl luă în brațe pe Budah și îl cără până la culcușul părintelui Cabani.

Părintele Cabani izbucni invidios:

– Deci, va să zică, doctorul are voie să se încarce, iar părintele Cabani, va să zică, n-are voie, că este dăunător. Nu e frumos!

– N-am decât un sfert de oră, spuse pe rusește don Kondor.

– Îmi ajung și cinci minute, răspunse Rumata, reținându-și cu greu iritarea. Am vorbit atât de mult despre asta încât îmi este suficient și un minut. În deplină concordanță cu teoria de bază a feudalismului, spuse privind cu înverșunare direct în ochii lui don Kondor, această manifestare dintre cele mai banale ale orășenilor contra baronilor – el își mută privirile spre don Gug – s-a transformat într-o conspirație provocatoare a Sfântului Ordin și a condus la metamorfozarea Arkanarului într-o bază de agresiune feudalo-fascistă. Noi ne frământăm creierii aici, încercând în zadar să-l împingem pe don Reba, vulturul nostru, o figură complexă, contradictorie și enigmatică, să-l împingem în același rând cu Richelieu, Nekkar, Tokugawa Teiasu, Monk, iar el nu s-a dovedit a fi decât un derbedeu mărunt și idiot! A trădat și a vândut tot ce se putea vinde, s-a încurcat în propriile lui mașinațiuni, s-a speriat de moarte și a dat fuga sub aripa salvatoare a Sfântului Ordin. După o jumătate de an va fi înjunghiat, iar Ordinul va rămâne în continuare același. Pur și simplu îmi este teamă doar să-mi imaginez consecințele pentru ținutul Strâmtorii, mai întâi, apoi pentru întregul Imperiu în orice caz, s-a dus dracului toată munca noastră de douăzeci de ani dintre granițele Imperiului. Sub domnia Sfântului Ordin nu te poți desfășura. Probabil că Budah este ultimul om pe care am reușit să-l mai salvez. Nu va mai rămâne nimeni de salvat. Am terminat de vorbit.

Don Gug reuși în fine să rupă potcoava și aruncă jumătățile într-un colț al camerei.

– Mda, am scăpat situația de sub control, spuse el. Dar poate că nu e chiar atât de groaznic totul, Anton?

Rumata îl privi.

– Trebuie să-l cureți pe don Reba, spuse pe neașteptate don Kondor.

– Cum adică „să-l curăț“?

Pe fața lui don Kondor apărură pete roșii.

– Adică fizic! șuieră acesta.

– Adică să-l omor?

– Da. Da! Da!!! Omorât! Furat! Îndepărtat! Întemnițat! Trebuia acționat. Nu să te tot sfătuiești cu doi tâmpiți care nu înțelegeau nici pe dracu' din tot ce se întâmplă.

– La fel și eu nu înțelegeam nici pe dracu'.

– Dar tu măcar ai simțit.

Au tăcut cu toții.

– O fi vreo asemănare cumva cu măcelul Barkanian? întrebă cu jumătate de glas don Kondor, privind într-o parte.

– Mda, într-un fel. Dar mult mai bine organizat.

Don Kondor își mușcă buza.

– Acum e mult prea târziu să-l cureți, spuse el.

– Dar nu are niciun sens, spuse Rumata. În primul rând, el va fi omorât și fără noi, iar în al doilea rând aceasta nu mai reprezintă, în general, o necesitate. Cel puțin în momentul de față el se află în mâinile mele.

– La ce mod?

– Îi este teamă de mine. A ghicit că puterea este în mine. Deja mi-a propus să colaborăm.

– Da? mormăi don Kondor. Atunci nu are niciun sens.

Don Gug interveni și el, bâlbâindu-se ușor:

– Ce s-a întâmplat cu v-voi, camarazi, toate astea sunt într-adevăr ceva se-serios?

– Ce anume? întrebă don Kondor.

– Toate astea!… Omorât, curățat fizic… Ce-i cu voi, ați înnebunit?

– Nobilul don a fost lovit în călcâi, șopti Rumata.

Don Kondor rosti sacadat:

– În împrejurări excepționale au efect doar măsurile excepționale.

Don Gug, mișcându-și cu greu buzele, își mută privirile de la unul la celălalt.

– V-voi… Voi știți unde vreți să ajungeți, nu-i așa? V-voi înțelegeți până unde vreți să ajungeți, așa-i?

– Liniștește-te, te rog, spuse don Kondor. Nu se va întâmpla nimic. Și deocamdată ajunge cu asta. Ce vom face cu Ordinul? Eu propun blocada regiunii Arkanarului. Părerea voastră, camarazi? Și mai repede, că mă grăbesc.

– Eu încă nu am nicio părere, spuse Rumata. Iar Pașka, nici atât. Trebuie să ne sfătuim cu Baza. Trebuie să mai vedem ce și cum. Ne întâlnim iarăși peste o săptămână și atunci vom hotărî.

– De acord, spuse don Kondor și se ridică. Să mergem.

Rumata îl puse pe Budah pe umăr și îl cără afară din colibă. Don Kondor făcu semne cu lanterna aprinsă. Se apropiară de elicopter și Rumata îl culcă pe Budah pe scaunul din spate. Zăngănind spadele și încurcându-se în manta, don Kondor se urcă în scaunul pilotului.

– Nu mă luați și pe mine până acasă? întrebă Rumata. Vreau să mă satur și eu o dată de somn.

– Vă iau, vă iau, mormăi don Kondor. Numai că mai repede, vă rog.

– Mă întorc imediat, spuse Rumata și fugi la colibă.

Don Gug continua să stea la masă, privind țintă înaintea lui și frecându-și bărbia. Părintele Cabani stătea alături de el și vorbea.

– Așa se întâmplă mereu, prietene. Te străduiești să iasă cât mai bine, dar iese și mai rău…

Rumata luă în brațe mănunchiul de spade și curele.

– Cu bine, Pașka. Nu te supăra, vezi bine că suntem cu toții obosiți și iritați.

Don Gug clătină din cap.

– Fii cu băgare de seamă, Anton. Off, fii atent!… Nu mă refer la nenea Sașa, el este mai demult aici și nu mai trebuie sfătuit cu nimic. Dar tu…

– Nu vreau decât să dorm, asta e, i-o reteză Rumata. Părinte Cabani, fii drăguț, ia caii mei și du-i baronului Pampa. Zilele astea o să trec pe la el.

Afară începură să se învârtă încet elicele elicopterului. Rumata dădu din mână și sări afară din colibă. În lumina puternică a farurilor elicopterului, desișurile de ferigi gigantice și trunchiurile albe ale arborilor arătau ciudat, cumva sinistru. Rumata se cățără în cabină și trânti ușa după el.

În cabină mirosea a ozon, a căptușeală organică și a apă de colonie. Don Kondor ridică lin mașinăria și o conduse cu siguranță pe deasupra drumului Arkanarului. „Acum n-aș fi putut face la fel“, gândi cu o ușoară invidie Rumata. În spatele lor, plescăia pașnic, somnoros, bătrânul Budah.

– Anton, spuse don Kondor, eu… ă-ă-ă… n-aș vrea să fiu lipsit de tact și să nu crezi că eu… ă-ă-ă… că eu poate că mă amestec în treburile tale personale.

– Vă ascult, spuse Rumata. Înțelese imediat despre ce va fi vorba.

– Noi toți suntem cercetași, spuse don Kondor. Și tot ce avem mai scump trebuie să fie ori departe – pe Pământ –, ori în interiorul nostru. Ca acest lucru foarte drag nouă să nu poată fi luat drept

ostatic.

– Vă referiți la Kira? întrebă Rumata.

– Da, băiatul meu. Dacă este adevărat tot ce știu eu despre don Reba, atunci este o treabă extrem de grea și de periculoasă să-l ții în mâini, înțelegi ce vreau să spun.

– Da, înțeleg, spuse Rumata. Am să caut să fac ceva.

Stăteau culcați în întuneric, ținându-se de mâini. În oraș era liniște; doar rareori, pe undeva pe aproape, niște cai nechezau înrăiți și se băteau. Din când în când Rumata se cufunda în somn, dar imediat se trezea, deoarece Kira își ținea respirația: strângea prea puternic în somn mâna ei.

– Probabil că tare mult ai vrea să dormi, șopti Kira. Hai, dormi.

– Nu, nu, povestește-mi, că eu te aud.

– Mereu adormi.

– Totuna e, oricum te aud. Într-adevăr, sunt foarte obosit, dar și mai mult mi-e dor de tine. Îmi pare rău că adorm mereu. Dar tu povestește-mi, mă interesează mult.

Ea își frecă multumită nasul de umărul lui, îl sărută pe obraz și începu iarăși să povestească. Să-i spună cum astă-seară venise din partea tatălui ei băiatul vecinului. Tata e la pat. L-au dat afară de la cancelarie și drept rămas-bun l-au bătut cu bâtele. În ultima vreme nu mai mănâncă nimic, doar bea, s-a făcut vinețiu tot și tremură neîncetat. Băiatul i-a mai spus că a apărut și fratele ei – rănit, dar vesel și cherchelit, echipat într-o uniformă nouă. I-a dat bani tatei, a băut împreună cu el și iar a amenințat că-i va spulbera pe toți. Acum este locotenent într-un detașament special, a jurat credință Ordinului și se pregătește să primească un nou rang. Tata a transmis rugămintea ca deocamdată să nu vină în niciun caz acasă. Fratele ei a amenințat că va încheia o dată socotelile cu ea, pentru că s-a încurcat cu nobilul, curvă roșcată ce e…

„Da, își spuse Rumata, bineînțeles că nu acasă. Și nici aici nu poate rămâne, orice-ar fi!“ Dacă se întâmplă ceva cu ea… Își imagină că ei i s-a întâmplat ceva rău și încremeni.

– Dormi? întrebă Kira.

El se trezi și își desfăcu palma.

– Nu, nu… Ce-ai mai făcut?

– Am făcut ordine în camerele tale. E totuși o dezordine înfiorătoare la tine. Am găsit o carte scrisă de părintele Gur. Acolo este vorba despre un nobil prinț ce s-a îndrăgostit de o preafrumoasă fată, dar sălbatică, o fată de dincolo de munți. Era cu adevărat sălbatică și a crezut că el este un zeu și totuși l-a iubit foarte mult. Apoi ei au fost despărțiți și ea a murit de supărare.

– Este o carte minunată, spuse Rumata.

– Eu chiar am plâns. Am avut mereu impresia că a fost scrisă de fapt despre noi doi.

– Da, despre noi. Și, în general, despre toți oamenii care se iubesc. Numai că pe noi nu ne va despărți nimeni.

„Cel mai sigur ar fi pe Pământ, gândi el. Dar cum să trăiești acolo fără mine? Și cum să trăiesc aici singur? Aș fi putut s-o rog pe Anca să-ți fie prietenă acolo. Dar cum o să trăiesc eu fără tine? Nu, spre Pământ vom zbura doar împreună. Voi conduce eu însumi nava, tu vei sta alături de mine și am să-ți explic totul. Ca să nu-ți fie frică de nimic, ca să te îndrăgostești imediat de Pământ. Ca niciodată să nu-ți pară rău după patria ta groaznică. Pentru că asta nu este patria ta. Patria ta te-a respins. Pentru că te-ai născut cu o mie de ani înainte de termen. Bună la suflet, devotată, plină de vitalitate, dezinteresată… Asemenea ție, mulți s-au născut în toate epocile istoriei sângeroase pe planetele noastre. Suflete curate, luminoase, ce n-au cunoscut ura și nu au acceptat cruzimea. Victime. Victime inutile. Mult mai inutile decât Gur Creatorul sau Galileo. Fiindcă, asemenea ție, ei nici nu sunt luptători. Ca să fii luptător trebuie să știi să urăști și voi tocmai asta nu știți. La fel ca noi, acum…“

…Rumata ațipi din nou și imediat o văzu pe Kira cum stă pe marginea acoperișului plat al Consiliului, cu degravitatorul prins la gât, iar Anca, veselă și zeflemitoare, îi face vânt nerăbdătoare în prăpastia adâncă de un kilometru și jumătate.

– Rumata, spuse Kira, mi-e frică.

– De ce, micuțo?

– Tot taci și iar taci. Mi-e frică.

Rumata o trase spre el.

– Bine. Acum o să vorbesc, iar tu să mă asculți cu atenție. Departe-departe, dincolo de saiva, există un castel groaznic și inaccesibil. În el trăiește baronul Pampa – bun, vesel și hazliu, cel mai bun baron din întregul Arkanar. Baronul are o soție, o femeie frumoasă și tandră, care îl iubește mult pe Pampa cel treaz și care nu îl poate suferi pe Pampa cel beat…

Tăcu și ciuli urechea. Auzi tropotul unor copite pe stradă și răsuflarea mai multor oameni și cai. „Aici să fie?“ întrebă sub geam o voce necioplită. „Parcă aici…“ „Sta-ai!“ Pe treptele casei tropăiră niște tocuri și imediat se auziră pumni lovind în ușă. Kira tresări și se lipi de Rumata.

– Așteaptă, micuțo, spuse el, dând la o parte pătura.

– Au venit după mine, șopti Kira. Am știut eu…

Rumata se eliberă cu greu din brațele Kirei și fugi la geam. „În numele Domnului! urlau de jos. Deschide sau spargem ușa și-atunci va fi și mai rău!“ Rumata trase perdeaua și în cameră năvăli lumina binecunoscută, tremurătoare a făcliilor. Jos se agita o mulțime de oameni călare – niște indivizi sumbri, în haine negre, cu cagule țuguiate. Rumata privi în jos câteva secunde, apoi cercetă cerceveaua ferestrei. Ca de obicei, cerceveaua era băgată etanș în toc. Ușa trosnea sub loviturile unui corp greu. Rumata pipăi pe întuneric după spadă și izbi apoi cu mânerul în geam. Cioburile căzură cu un zgomot infernal.

– Hei, voi ăia! răcni Rumata. Ce e, v-ați săturat de viață?

Loviturile în ușă încetară.

– Întotdeauna le încurcă ăștia, șușoteau jos. Stăpânul e acasă…

– Și ce ne doare pe noi?

– Treaba e că stăpânul este primul în lume la lupta cu spadele.

– Și ne-au spus că este plecat și că nu se va mai întoarce până dimineața.

– Ce, bă, v-ați speriat?

– Noi nu ne-am speriat, dar n-avem voie să-i facem nimic. Să nu cumva să-l omorâm…

– Îl legăm. Îl schilodim și-l legăm. Bă, care ești cu arbaleta?

– Poate ne schilodește el pe noi…

– Las' bă că nu ne schilodește. Se știe doar că are un jurământ: ca niciodată să nu omoare.

– O să vă omor ca pe niște potăi! urlă Rumata cu o voce înspăimântătoare.

Kira se lipi de spatele lui. Simțea cum inima ei bătea nebunește. Jos se auzi o poruncă dată cu o voce scrâșnită: „Spargeți-o, fraților! În numele Domnului!" Rumata întoarse capul și o privi în față pe Kira. Ea îl privea ca și mai înainte – cu groază și speranță. În ochii ei uscați tremurau licăririle făcliilor.

– Ce-i cu tine, micuțo? spuse tandru. Te-ai speriat? Te sperii oare de secăturile astea? Du-te și te îmbracă. Nu mai avem ce face aici… Își puse în grabă cămașa de zale metaloplastică. Îi izgonesc eu imediat și vom pleca. Plecăm la Pampa.

Ea stătea lângă fereastră, privind în stradă. Licăririle roșiatice jucau pe fața ei. Jos – trosnituri și bufnituri. Inima lui Rumata se strânse de milă și dragoste. Se aplecă în căutarea celei de-a doua spade și când se îndreptă de spate, Kira deja nu mai era lângă fereastră. Aluneca încet spre podea, agățându-se de perdea.

– Kira! urlă el.

O săgeată de arbaletă îi străpunsese gâtul, o alta îi ieșea din piept. O luă pe Kira în brațe și o așeză pe pat. „Kira!…“ murmură el. Nu-i răspunse nimeni. Mai zăbovi puțin lângă ea, apoi își luă spadele, cobori încet pe scări, ajunse în hol și începu să aștepte căderea ușii…

Epilog

– Și pe urmă? întrebă Anca.

Pașca își feri privirile de câteva ori, își lovi cu palma genunchiul, se aplecă și se întinse după fragii de lângă picioare. Anca aștepta.

– Pe urmă… mormăi Pașca. În fond, nimeni nu mai știe ce a urmat, Anca. Transmițătorul l-a lăsat acasă și când casa a fost cuprinsă de flăcări, cei de pe nava de patrulare au înțeles că e de rău și s-au îndreptat imediat spre Arkanar. Pentru orice eventualitate, au aruncat peste oraș cartușe cu gaz somnifer. Casa era deja arsă. La început erau dezorientați, nu știau unde să-l caute, dar apoi au văzut… Se fâstâci. Cu alte cuvinte, s-a văzut pe unde a trecut.

Pașca tăcu și începu să arunce fragii în gură – unul după altul.

– Și? întrebă încet Anca.

– Au ajuns la palat. Acolo l-au găsit.

– Cum era?

– Dormea. Iar în jur… la fel… erau culcați… Unii dormeau, alții… așa… La fel l-au găsit acolo și pe don Reba… Pașca se uită repede la Anca, apoi își mută din nou privirile. L-au luat, adică pe Anton, și l-au adus la Bază… Știi, Anca, el nu povestește nimic. În general, acum el vorbește foarte puțin.

Anca stătea palidă și dreaptă, privind pe deasupra capului lui Pașca

la luminișul din fața căsuței. Brazii fremătau, legănându-se încetișor, iar pe cerul albastru se târau greoi niște norișori pufoși.

– Ce s-a întâmplat cu fata? întrebă ea.

– Nu știu, o repezi Pașca.

– Ascultă, Pașca. Poate că n-ar fi trebuit să vin aici?

– Ba nu, ce-i cu tine?! Cred că se va bucura grozav când te va vedea…

– Iar mie tot mi se pare că se ascunde pe undeva prin tufișuri, se uită la noi și așteaptă să plec odată.

Pașca zâmbi.

– Asta în niciun caz. Anton n-o să stea niciodată în tufișuri. Pur și simplu nu știe că ești aici. Pescuiește pe undeva, ca de obicei.

– Dar cu tine cum se poartă?

– Nicicum. Rabdă. Cu tine însă, e cu totul altceva…

Tăcură.

– Anca, spuse Pașca. Îți mai aduci aminte de șoseaua anizotropică?

Anca își încreți fruntea.

– Ce șosea?

– Anizotropică. Acolo era atârnată o „cărămidă". Îți mai amintești de noi trei…

– Îmi amintesc. Anton spunea că ea este anizotropică.

– Anton a trecut atunci pe sub „cărămidă", iar când s-a întors a spus că ar fi găsit acolo un pod explodat și scheletul unui fascist, legat cu lanțuri de un tun.

– Nu-mi mai aduc aminte, spuse Anca. Și ce-i cu asta?

– Acum îmi amintesc deseori de această șosea. Parcă ar exista o anume legătură… Șoseaua era anizotropică din punct de vedere istoric. Nu se mai putea merge înapoi. Iar el a mers. Și a găsit un schelet înlănțuit.

– Nu înțeleg nimic. Ce are a face aici scheletul înlănțuit?

– Nu știu, recunoscu Pașca. Așa mi s-a părut.

Anca spuse:

– Nu-l lăsa să gândească prea mult. Vezi să vorbești tot timpul cu el, despre orice. Niște prostii, să te contrazică mereu.

Pașca suspină.

– Asta știu și eu. Numai că lui ce-i pasă de prostiile mele? Mă ascultă, zâmbește și spune: „Tu, Pașca, mai stai pe-aici, că eu mă duc să mai umblu". Și pleacă… Iar eu stau… La început umblam neobservat după el, ca un prost, dar acum pur și simplu stau și îl aștept. Dar dacă ai fi și tu…

Anca se ridică brusc. Pașca întoarse capul și se ridică și el. Anca privea cu respirația oprită cum venea spre ei, prin luminiș, Anton – mare, solid, cu o față albă, nebronzată. Nu se schimbase cu nimic, întotdeauna el fusese puțin posomorât.

Ea îi veni în întâmpinare.

– Anca, spuse Anton cu blândețe. Anca, prietene…

El întinse spre ea mâinile uriașe. Ea se înclină sfioasă spre el și se dădu brusc înapoi. Pe degetele lui… Dar ăsta nu era sânge – era doar zeama fragilor.

1963

Note

1 - „Iar cele mai măreţe din avânturi/La gându-acesta se abat din cale/Şi nu ajung să se-întrupeze-în faptă!” (W. Shakespeare, *Hamlet*, Ed. Pandora-M, Târgovişte, 2003, trad. de Dan Amedeo Lăzărescu (n. red.).